

แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

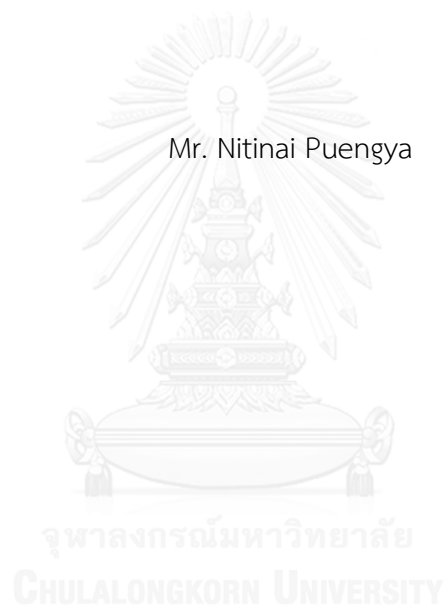
บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

REHEARSAL GUIDELINES TO DEVELOP SCHOOL SYMPHONIC BAND'S TONE QUALITY

Mr. Nitinai Puengya

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Music Education

Department of Art Music and Dance Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2016

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวง ซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน
โดย	นายนิธินัย พิงยา
สาขาวิชา	ดนตรีศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร. อนุรักษ์ สุทธิจิตต์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รังสิพันธุ์ แข็งขัน)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. อนุรักษ์ สุทธิจิตต์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร.สมชัย ตระการรุ่ง)

นิตินัย พึงยา : แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน (REHEARSAL GUIDELINES TO DEVELOP SCHOOL SYMPHONIC BAND'S TONE QUALITY) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร. อนุรักษ์ สุทธิจิตต์, 251 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน 3) นำเสนอแนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์เอกสาร ตำรา งานวิจัย 2) การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์ 4 คน 3) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากวงซิมโฟนิคแบนด์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ การประกวดนั้บรเพลงระดับประเทศ 3 โรงเรียน โดยสัมภาษณ์ครูผู้สอน 3 คน ครูผู้ควบคุมวง 1 คน นักเรียนในวง 31 คน และ 4) การเก็บข้อมูลด้วยการสังเกตการฝึกซ้อมรวมวง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยสรุปว่า 1) วิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง ประกอบด้วย 1.1) การกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม ครอบคลุมด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย 1.2) การกำหนดเนื้อหาการฝึกซ้อม ครอบคลุม 3 ด้าน คือ ด้านเสียง (Tone) ด้านเทคนิค (Technique) และด้านการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship) 1.3) การกำหนดรูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อม แบ่งเป็น 4 รูปแบบ คือ การฝึกซ้อมส่วนตัว การแยกกลุ่มฝึกซ้อม การรวมกลุ่มฝึกซ้อม และการฝึกซ้อมรวมวง 1.4) การกำหนดการประเมินผลการฝึกซ้อม โดยมีการประเมินผลเป็นระยะทั้งก่อนซ้อม ระหว่างซ้อม และหลังซ้อม ให้ครอบคลุมผลด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย การประเมินตนเอง และเชิญผู้เชี่ยวชาญให้เป็นผู้ประเมิน 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง ประกอบด้วย 2.1) ปัจจัยด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี ได้แก่ ครูผู้สอน นักเรียน และบทเรียน 2.2) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ สถานที่ฝึกซ้อม หรือห้องซ้อม เครื่องดนตรี และอุปกรณ์ โน้ตเพลง ตำราและแบบฝึกหัด 3) แนวทางการฝึกซ้อม นำเสนอในรูปแบบรูปเล่มเอกสารขนาด A4 จำนวน 40 หน้า เรื่อง “แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน” ประกอบด้วย คำนำ คำชี้แจงในการใช้แนวทางการฝึกซ้อม สารบัญ ตอนที่ 1 วงซิมโฟนิคแบนด์ ตอนที่ 2 เนื้อหาสำหรับการฝึกซ้อม ตอนที่ 3 แนวทางการฝึกซ้อม ตอนที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อม หนังสืออ่านเพิ่มเติม และรายการอ้างอิง

ภาควิชา ศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา ลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา ดนตรีศึกษา ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

ปีการศึกษา 2559

5883351027 : MAJOR MUSIC EDUCATION

KEYWORDS: SYMPHONIC BAND/ REHEARSAL/ TONE QUALITY/ GUIDELINES

NITINAI PUENGYA: REHEARSAL GUIDELINES TO DEVELOP SCHOOL SYMPHONIC BAND'S TONE QUALITY. ADVISOR: ASSOC. PROF. NARUTT SUTTACHITT, Ph.D., 251 pp.

This research aims 1) To study rehearsal method to develop school symphonic band's tone quality; 2) To study factors affecting the rehearsal to develop school symphonic band's tone quality; and 3) To propose rehearsal guideline to develop school symphonic band's tone quality. This is a qualitative research. Research methodology includes content analysis, books, researches; 2) interview of 4 experts in symphonic band; 3) data from the symphonic band from 3 school that won the national concert consisting of the interview of 3 instructors, 1 band director, 31 students in the band; and 4) observation of rehearsal of the band. Qualitative data were analyzed by content analysis. Research findings revealed that 1) Rehearsal method to develop school symphonic band's tone quality comprises of 1.1) setting the rehearsal's goal covering cognitive domain, psychomotor domain and affective domain; 1.2) setting rehearsal's content covering 3 areas: Tone, Technique, and Musicianship; 1.3) setting type of rehearsal in 4 types: individual rehearsal, group rehearsal, groups rehearsal, and band rehearsal; 1.4) setting evaluation method for the rehearsal as pre-rehearsal, while rehearsal, and post-rehearsal to cover the result in cognitive domain, psychomotor domain and affective domain, self-evaluation and evaluation by experts. 2) Factors affecting the rehearsal to develop school symphonic band's tone quality comprises of 2.1) psychological factors in teaching music include teachers, students or musicians, and lessons; and 2.2) environmental factors include rehearsal rooms, musical instruments, papers, notes, and exercises. 3) Rehearsal guideline is presented in a A4 papers, 40 pages in total under the headline "rehearsal guideline to develop school symphonic band's tone quality" comprising of introduction, explanation on the use of rehearsal guideline, content, part 1: Symphonic Band, Part 2: Content for rehearsal, Part 3: Rehearsal Guideline, Part 4: Factors Affecting the rehearsal, additional readings and reference.

Department: Art Music and Dance Education Student's Signature

Field of Study: Music Education Advisor's Signature

Academic Year: 2016

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้อย่างเรียบร้อย ด้วยความกรุณาจากผู้มีพระคุณหลายท่านที่ ข้าพเจ้าเคารพนับถือ ขอขอบพระคุณอย่างสูงสำหรับรองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธ์ สุทธิจิตต์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักวิทยานิพนธ์ ในความเมตตา ดูแลอบรมสั่งสอนข้าพเจ้าเป็นอย่างดีในด้านการศึกษา ชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้าตั้งแต่เริ่มต้นจนจบหลักสูตร ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสีพันธุ์ แข็งขัน ในความกรุณาโดยให้เกียรติเป็นประธานการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อีกทั้งยังคอยให้คำแนะนำที่มีค่าในการดำเนินชีวิตแก่ข้าพเจ้า ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.สมชัย ตรีการรุ่ง ที่กรุณาให้เกียรติเป็นกรรมการสอบของข้าพเจ้า ให้คำชี้แนะที่สำคัญในการพัฒนาแนวทางการทำงานครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์วิทยา ไส้ทอง ในความกรุณาช่วยดูแลตรวจมาตรฐานเครื่องมือวิจัยสำหรับการเก็บข้อมูลให้ข้าพเจ้าจนงานสำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตนิญา อุทัยสุข ผู้ให้วิชาความรู้ และพัฒนาแนวคิดในการศึกษาแก่ข้าพเจ้า ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์พงษ์ลดา ธรรมพิทักษ์กุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชูวิทย์ ยุระยง และอาจารย์ ดร.ชิตพงษ์ ตรีมาศ ที่เป็นทั้งครูคอยให้คำปรึกษาด้านต่าง ๆ และเป็นกัลยาณมิตรที่ดีเสมอมาระหว่างที่ข้าพเจ้าศึกษา

ขอขอบพระคุณอาจารย์สุรพล ธัญญวิบูลย์ ในความกรุณาให้ความรู้อันเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยครั้งนี้แก่ข้าพเจ้า ขอขอบพระคุณอาจารย์ดำริห์ บรรณวิทยกิจ และอาจารย์วานิช โปตะวนิช ในความกรุณาให้ข้าพเจ้าสัมภาษณ์เก็บข้อมูลที่สำคัญ และได้นำมาใช้ให้เกิดคุณค่าทางวิชาการอันเป็นประโยชน์ในการศึกษา

ขอขอบคุณเป็นพิเศษสำหรับครูผู้สอน ครูผู้ควบคุมวง และนักเรียนวงซิมโฟนิคแบนด์โรงเรียนหอวัง โรงเรียนสุนทรวิद्या และโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว ในความมีน้ำใจ ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณโรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา ให้โอกาสในการศึกษาต่อ รวมถึงให้การสนับสนุนด้านการศึกษาลดหลอดหลักสูตร

ขอขอบคุณพี่น้อง รุ่น 8 ทุกคนที่มีน้ำใจให้การช่วยเหลือทุกอย่าง คอยเป็นกำลังใจ อยู่เคียงข้างด้วยกันมาในสองปี เป็นพิเศษสำหรับว่าที่ร้อยตรีหญิงอภิญญาพร ชัยวานิชศิริ สำหรับน้ำใจช่วยเหลือให้คำแนะนำในการทำเอกสาร และการทำ E Thesis ให้เรียบร้อย และขอบคุณพี่เสาวลักษณ์ อักษรศิริ สำหรับมิตรจิตที่ดี เป็นพี่ใหญ่คอยดูแลทุกอย่างสำหรับน้อง ๆ ทุกคนในรุ่น

ท้ายที่สุด ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ พ่อพินิจ - แม่สำอางค์ พี่งยา บิดา มารดา อันเป็นที่รักของข้าพเจ้าอย่างหาที่สุดมิได้ คอยให้กำลังใจอยู่เคียงข้างเสมอ ในระหว่างที่ข้าพเจ้าทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ณ บ้านเกิดด้วยความอบอุ่น

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ.....	1
สารบัญแผนภูมิ.....	1
บทที่ 1 บทนำ	2
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ตอนที่ 1 วงชิมโฟนิคแบนด์.....	7
ตอนที่ 2 การฝึกซ้อมวงชิมโฟนิคแบนด์.....	7
ตอนที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	52
ขั้นที่ 1 ชั้นเตรียมการ ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านวงชิมโฟนิคแบนด์	53
ขั้นที่ 2 ชั้นกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย.....	54
ขั้นที่ 3 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงชิมโฟนิคแบนด์.....	56
ขั้นที่ 4 ชั้นสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล และตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	57

ชั้นที่ 5 ชั้นเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล	58
ชั้นที่ 6 การวิเคราะห์ผลข้อมูล	60
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
ตอนที่ 1 วิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน	62
1.1 การกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม	65
1.2 การกำหนดเนื้อหาการฝึกซ้อม	69
1.3 กำหนดรูปแบบและวิธีการฝึกซ้อม	76
1.4 การประเมินผลการฝึกซ้อม	83
1.4 การประเมินผลการฝึกซ้อม	91
ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง.....	95
2.1 ด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี.....	97
2.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม.....	104
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิค แบนด์นักเรียน	113
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	133
วัตถุประสงค์การวิจัย	133
วิธีการดำเนินการวิจัย	133
สรุปผลการวิจัย.....	134
อภิปรายผลการวิจัย.....	138
ข้อเสนอแนะ	146
รายการอ้างอิง	148
ภาคผนวก ก รายนามผู้เกี่ยวข้อง	155
ภาคผนวก ข ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	160

ภาคผนวก ค ตัวอย่างแบบวิเคราะห์เอกสาร	180
ภาคผนวก ง ประวัติวงชิมโฟนิคแบนด์นักเรียน	187
ภาคผนวก จ ผลการตรวจค่ามาตรฐานเครื่องมือเก็บข้อมูล (Item-Objective Congruence Index : IOC).....	195
ภาคผนวก ฉ ตัวอย่างเล่มแนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงชิมโฟนิคแบนด์นักเรียน	208
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	251

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนนักดนตรีในวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดระดับประเทศ ระหว่างปี พ.ศ. 2555 – พ.ศ. 2559	19
ตารางที่ 2 ตารางแสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบทางดนตรีของเกณฑ์การตัดสินการประกวดดนตรี ประเภท Symphonic Band ธนาคารโรงเรียน จัดโดยธนาคารออมสิน	25
ตารางที่ 3 ตารางแสดงรายการวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ชนะเลิศการประกวดนั้บรเพลงระดับประเทศ ระหว่าง ปี พ.ศ. 2555 – 2559 (5 ปี)	27
ตารางที่ 4 ตารางเปรียบเทียบวิเคราะห์เกณฑ์ในการตัดสินการประกวดการนั้บรเพลงระดับประเทศ จัดโดยกรมพลศึกษา ธนาคารออมสิน และมหาวิทยาลัยรังสิต	28
ตารางที่ 5 เปรียบเทียบเกณฑ์ที่ใช้ตัดสินการประกวดวงซิมโฟนิคแบนด์ จาก 5 รายการการประกวด	31
ตารางที่ 6 แผนการดำเนินการวิจัย	61
ตารางที่ 7 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ครูผู้สอนวงซิมโฟนิคแบนด์ที่ชนะเลิศการประกวดนั้บรเพลงระดับประเทศ จำนวน 3 โรงเรียน ประกอบด้วยครูผู้สอน 3 คน ครูผู้ควบคุมวง 1 คน	63
ตารางที่ 8 แสดงข้อมูลด้านสถานภาพทั่วไปของนักเรียนวงซิมโฟนิคแบนด์ทั้ง 3 โรงเรียน	64
ตารางที่ 9 แสดงแหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาด้านการกำหนดเป้าหมายในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์	65
ตารางที่ 10 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดระดับประเทศ	66
ตารางที่ 11 แสดงแหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาที่ใช้ในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์	70
ตารางที่ 12 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการเนื้อหาการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดระดับประเทศ	72
ตารางที่ 13 แสดงแหล่งที่มาของข้อมูลด้านรูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์	77

ตารางที่ 14 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการเนื้อหาการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวม วงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดระดับประเทศ	78
ตารางที่ 13 แสดงแหล่งที่มาของข้อมูลด้านรูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียง รวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์.....	84
ตารางที่ 14 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการเนื้อหาการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวม วงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดระดับประเทศ	85
ตารางที่ 15 แสดงแหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ด้านการประเมินผลการฝึกซ้อม เพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์	91
ตารางที่ 16 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการประเมินผลการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียง รวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดระดับประเทศ	92
ตารางที่ 17 แสดงแหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อม เพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์	95
ตารางที่ 18 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมการฝึกซ้อมเพื่อ พัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวด ระดับประเทศ.....	97
ตารางที่ 19 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมการฝึกซ้อมเพื่อ พัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวด ระดับประเทศ ด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี ด้านนักเรียน หรือนักดนตรีในวง	99
ตารางที่ 20 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมการฝึกซ้อมเพื่อ พัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวด ระดับประเทศ ด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี ด้านบทเรียน หรือเนื้อหาในการฝึกซ้อม	101
ตารางที่ 21 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมการฝึกซ้อมเพื่อ พัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวด ระดับประเทศ ด้านสถานที่ฝึกซ้อม หรือห้องซ้อม	104
ตารางที่ 22 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมการฝึกซ้อมเพื่อ พัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวด ระดับประเทศ ด้านสภาพแวดล้อม / ด้านเครื่องดนตรี และอุปกรณ์.....	106

ตารางที่ 23 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดระดับประเทศ ด้านเอกสารโน้ตเพลง คำรา และแบบฝึกหัด	109
ตารางที่ 24 แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน - 1	116
ตารางที่ 25 แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน - 2	117
ตารางที่ 26 แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน - 3	118
ตารางที่ 27 แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน - 4	119
ตารางที่ 28 แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน - 5	120
ตารางที่ 29 แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน - 6	121
ตารางที่ 30 แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน - 7	122
ตารางที่ 31 แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน - 8	123
ตารางที่ 32 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน - 1.....	124
ตารางที่ 33 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน - 2.....	125
ตารางที่ 34 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน - 3.....	126
ตารางที่ 35 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน - 4.....	127

ตารางที่ 36 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์ นักเรียน - 5.....	128
ตารางที่ 37 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์ นักเรียน - 6.....	129
ตารางที่ 38 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์ นักเรียน - 7.....	130
ตารางที่ 39 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์ นักเรียน - 8.....	131
ตารางที่ 40 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์ นักเรียน - 9.....	132
ตารางที่ 41 รายชื่อนักเรียนโรงเรียนหอวัง	158
ตารางที่ 42 รายชื่อนักเรียนโรงเรียนสุนารีวิทยา.....	158
ตารางที่ 43 รายชื่อนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว	159
ตารางที่ 44 ตัวอย่างแบบวิเคราะห์เอกสาร : ข้อมูลด้านเกณฑ์การตัดสินการประกวดนั่งบรรเลง ..	181
ตารางที่ 45 แบบวิเคราะห์เอกสาร : ข้อมูลเนื้อหาการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์	182
ตารางที่ 46 แบบวิเคราะห์เอกสาร : ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมสำหรับพัฒนาคุณภาพ.....	183
ตารางที่ 47 แบบวิเคราะห์เอกสาร : ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมสำหรับพัฒนาคุณภาพ.....	184
ตารางที่ 48 แบบวิเคราะห์เอกสาร : แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง	185
ตารางที่ 49 แบบวิเคราะห์เอกสาร : ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมสำหรับพัฒนาคุณภาพเสียงรวม วง.....	185
ตารางที่ 50 ตารางวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน ครูผู้ควบคุมวง และนักเรียนในวง ซิมโฟนิคแบนด์ด้านวิธีการฝึกซ้อม	186
ตารางที่ 51 แสดงข้อคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อมาตรฐานของข้อคำถามเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ ข้อมูล	196
ตารางที่ 52 สรุปผลการเก็บข้อมูลจากแบบสังเกตการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน.....	197
ตารางที่ 53 แบบวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย	201

ตารางที่ 54 แบบวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย	202
ตารางที่ 55 แบบวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย	203
ตารางที่ 56 แบบวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย	204
ตารางที่ 57 แบบวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย	205
ตารางที่ 58 แบบวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย	206
ตารางที่ 59 แบบวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย	207

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่ 1 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต	11
ภาพที่ 2 แผนผังที่นั่งในวงซิมโฟนิคแบนด์ตามแนวคิดของ Garofalo and Whaley (1976).....	13
ภาพที่ 3 วงซิมโฟนิคแบนด์แห่งมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ ภายใต้การควบคุมวงของแฮรี่ เบอเจียน	15
ภาพที่ 4 วงซิมโฟนิคแบนด์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (Notri Orchestra Wind)	16
ภาพที่ 5 วงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว (2559)	17
ภาพที่ 6 วงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนโรงเรียนหอวัง (2558)	18
ภาพที่ 7 วงซิมโฟนิคแบนด์โรงเรียนสุนารีวิทยา (2559)	18
ภาพที่ 8 ลักษณะสัดส่วนของเสียงที่เกิดจากการบรรเลงของวงซิมโฟนิคแบนด์ในรูปแบบพีระมิด	37
ภาพที่ 9 วงจรการประเมินผล	41
ภาพที่ 10 ตารางสรุปการเสริมแรงและการลงโทษ	47
ภาพที่ 11 ภาพวงซิมโฟนิคแบนด์ โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว.....	188
ภาพที่ 12 ภาพวงซิมโฟนิคแบนด์ โรงเรียนหอวัง	190
ภาพที่ 13 วงซิมโฟนิคแบนด์ โรงเรียนสุนารีวิทยา	193
ภาพที่ 14 วงดนตรีเครื่องลม Eastman Wind Ensemble.....	215
ภาพที่ 15 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต	217
ภาพที่ 16 แผนผังที่นั่งในวงซิมโฟนิคแบนด์ตามแนวคิดของ Garofalo (1976)	218
ภาพที่ 17 วงซิมโฟนิคแบนด์แห่งมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ ภายใต้การควบคุมวงของแฮรี่ เบอเจียน	221
ภาพที่ 18 ลักษณะสัดส่วนของเสียงที่เกิดจากการบรรเลงของวงซิมโฟนิคแบนด์ในรูปแบบพีระมิด	225
ภาพที่ 19 เครื่องคีย์บอร์ด HD-200 (Harmony Director)	240
ภาพที่ 20 ตัวอย่างแบบฝึกหัดรวมวงซิมโฟนิคแบนด์มาตรฐานสำหรับการฝึกซ้อม.....	243
ภาพที่ 21 ตัวอย่างเล่มแบบฝึกหัดเฉพาะเครื่องดนตรี ARBAN'S สำหรับเครื่อง Trumpet	243

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 1 แสดงการแบ่งกลุ่มลักษณะของเสียงเครื่องดนตรีในวงซิมโฟนิคแบนด์	12
แผนภูมิที่ 2 จิตวิทยาการสอนทักษะดนตรี	45
แผนภูมิที่ 3 แผนภูมิแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	51
แผนภูมิที่ 4 แผนการดำเนินงานวิจัย	53
แผนภูมิที่ 5 แสดงการแบ่งกลุ่มลักษณะของเสียงเครื่องดนตรีในวงซิมโฟนิคแบนด์	219

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คำว่า “วงซิมโฟนิคแบนด์” นั้น เป็นวงดุริยางค์เครื่องลมขนาดใหญ่ มีพัฒนาการจากรูปแบบของ “แตรวง” ที่มาทางกิจการด้านการทหารในอดีต โดยเริ่มปลายสมัยรัชกาลที่ 4 จากทหารแตรฝึกหัดในวังไม่กี่นาย ฝึกฝน ถ่ายทอด จนเป็นรูปแบบวงโยธวาทิตในสมัยรัชกาลที่ 5 พัฒนาอย่างต่อเนื่องถึงปัจจุบันจนเป็นรูปแบบวงดนตรีในลักษณะวงคอนเสิร์ตแบนด์ที่สมบูรณ์ โครงสร้างของวงซิมโฟนิคแบนด์ ประกอบด้วยเครื่องดนตรี 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเครื่องลมไม้ (Woodwinds) กลุ่มเครื่องลมทองเหลือง (Brass) และกลุ่มเครื่องประกอบจังหวะ (Percussions) เช่นเดียวกับวงโยธวาทิต ต่างกันที่ลักษณะการใช้งานและบทเพลงที่ใช้บรรเลง ซึ่งโดยทั่วไปวงซิมโฟนิคแบนด์นั้นจะมีบทเพลงที่มีการเรียบเรียงโดยเฉพาะ รวมถึงแนวการบรรเลงสำหรับเครื่องสายบางชิ้น เช่น เซลโล หรือดับเบิลเบส เพื่อให้บทเพลงมีความสมบูรณ์ในการบรรเลงมากขึ้น (พูนพิศ อมาตยกุล, 2559)

ในสถานศึกษานิยมให้จัดกิจกรรมในรูปแบบวงโยธวาทิต สำหรับการบรรเลงบทเพลงในงานพิธีการต่าง ๆ ปัจจุบันมีหน่วยงานทั้งภาครัฐฯ และเอกชน จัดให้มีการประกวดในรูปแบบของการนั่งบรรเลงในลักษณะวงซิมโฟนิคแบนด์ (Symphonic Band) เพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดการพัฒนาจากการบรรเลงดนตรีลักษณะเพลงมาร์ช เพื่อใช้ในการเดินแถว (Marching) ปรับรูปแบบมาเน้นฝึกซ้อมแบบนั่งบรรเลง (Concert) มากขึ้น ประกอบกับเกณฑ์มาตรฐานในการตัดสินการประกวดที่มีความชัดเจน สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการฝึกซ้อมได้อย่างมีเป้าหมาย อีกทั้งหลักสูตรการเรียนการสอนด้านดนตรีในระดับอุดมศึกษาสามารถรองรับนักเรียนผู้สนใจศึกษาต่อด้านดนตรี ใช้ความสามารถในการสอบปฏิบัติทักษะเครื่องดนตรีเพื่อศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้เช่นกัน

ด้วยโครงสร้างการจัดรูปแบบวงซิมโฟนิคแบนด์ที่ใช้เครื่องดนตรีจำนวนมาก ประมาณ 40-60 ชิ้น ประกอบกับนักเรียนที่มีความสามารถที่หลากหลายในวง จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการวางแผนจัดการฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่อง รูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อมที่มีประสิทธิภาพ เป็นหน้าที่โดยตรงสำหรับครูผู้ควบคุมวงที่ควรดำเนินการเพื่อให้เกิดความพร้อมสำหรับการบรรเลงอยู่เสมอ แต่ด้วยเหตุปัจจัยต่าง ๆ ภาะระด้านการเรียนของนักเรียน การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษา การสนับสนุนของผู้ปกครอง เครื่องดนตรี อุปกรณ์ และสถานที่สำหรับฝึกซ้อมนั้นเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อม และประสิทธิภาพในการฝึกซ้อมที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ (จักรกฤษ ทัพใหญ่, 2547)

วิธีการ และเทคนิคการฝึกซ้อมสำหรับปรับเสียงการบรรเลงรวมวงนั้น เป็นเรื่องที่ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญ และเอาใจใส่ในเนื้อหาการฝึกซ้อมแต่ละครั้ง เพราะมีผลต่อการพัฒนาทักษะการบรรเลงของนักเรียนทั้งรายบุคคลและหมู่คณะ ในกระบวนการจัดการฝึกซ้อมย่อมประกอบด้วยแผนการซ้อม โดยปกติครูผู้สอนจะเป็นผู้วางเป้าหมายในการฝึกซ้อมให้กับนักเรียน เนื้อหา และรูปแบบการฝึกซ้อมจะถูกกำหนดโดยวัตถุประสงค์การฝึกซ้อมแต่ละครั้ง วงที่มีเป้าหมายการฝึกซ้อมที่ชัดเจนย่อมทำให้การฝึกซ้อมมีประสิทธิภาพ และไม่เสียเวลาในการฝึกซ้อม

จากการศึกษาบทคัดย่อของวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับวงโยธวาทิต และวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน ในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2541 ถึง พ.ศ. 2556 จำนวน 17 เล่ม จากมหาวิทยาลัยมหิดล, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี พบว่า เป็นการวิจัยเชิงบริหารจัดการ ซึ่งเป็นโครงสร้างกิจกรรมวงโยธวาทิต จำนวน 12 เล่ม ที่เหลืออีก 5 เล่ม เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการสอนทักษะดนตรี แผนการฝึกซ้อมทักษะดนตรี บทบาทครูผู้สอน และบทเพลงในภาพรวมของงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น สะท้อนถึงสภาพปัญหาของกิจกรรมวงโยธวาทิตในเมืองไทยที่มีลักษณะสอดคล้องและคล้ายคลึงกัน ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เหล่านี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการพิจารณาแก้ไขโดยผู้ที่เกี่ยวข้องในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ฉะนั้นการศึกษาวิจัยสภาพปัญหาเป็นทางออกที่ตัวอย่างหนึ่งที่สามารถหาสาเหตุ และเป็นข้อมูลที่สำคัญในการหาแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของกิจกรรม

แต่สิ่งหนึ่งที่เป็นปัจจัยช่วยให้พัฒนาความสามารถในการฝึกซ้อมทักษะการบรรเลงรวมวงของครูผู้สอนคือ แนวคิด หลักการ วิธีการและเทคนิคในการฝึกซ้อมเพื่อให้ได้คุณภาพเสียงรวมวงที่ดี เป็นเรื่องที่สำคัญที่ไม่ควรมองข้าม จำเป็นต้องอาศัยผู้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์การปรับเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์ แนะนำวิธีการฝึกซ้อมอย่างถูกวิธี โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาเรื่องต่างๆ ที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานในการตัดสินการประกวดการนั่งบรรเลง ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ เสียง (Tone) เทคนิค (Technique) และการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship) (กรมพลศึกษา, 2559)

จากการศึกษาสภาพปัญหาดังกล่าว และแนวโน้มที่การจัดกิจกรรมวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนยังคงจัดให้มีการดำเนินการในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทักษะการบรรเลงพื้นฐานของนักเรียนเป็นเรื่องสำคัญที่ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนา ผู้วิจัยเห็นสมควรว่าการแก้ปัญหาจุดเล็กๆ ที่สำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมส่งผลดีต่อโครงสร้างส่วนอื่น ๆ ที่กว้างขึ้นตามลำดับ เปรียบดังเช่นเรื่องของการปรับเสียงรวมวงให้เข้ากัน เป็นสิ่งสำคัญอันดับต้น ๆ ที่ครูผู้สอนวงซิมโฟนิคแบนด์ไม่ควรละเลยในการฝึกซ้อม เพราะจะช่วยให้คุณภาพเสียงบรรเลงรวมวงในบทเพลงต่าง ๆ มีคุณภาพที่ดีด้วย

จากประวัติความเป็นมาของวงโยธวาทิตในอดีต และการพัฒนามาสู่รูปแบบวงซิมโฟนิคแบนด์ในปัจจุบันของไทย การจัดดำเนินการกิจกรรมวงซิมโฟนิคแบนด์ในสถานศึกษา นับเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนที่ควรได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องในทุกมิติ ทั้งด้านการบริหารจัดการของ

กิจกรรม ด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถในการบรรเลงสำหรับนักเรียน รวมถึงด้านการสอน ทักษะการบรรเลงดนตรีของครูผู้สอน เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดในการจัดการประกวดโดยหน่วยงาน ของภาครัฐและเอกชน ที่มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสในการแสดงความสามารถด้านดนตรีวงซิม โฟนิคแบนด์อย่างมีมาตรฐาน สามารถพัฒนาตนเองจากการฝึกซ้อมต่อยอดไปจนถึงการศึกษาต่อด้าน ดนตรีในระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

การศึกษาวิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์

นักเรียนที่ประสบความสำเร็จจากการประกวดนั้บรรเลงระดับประเทศ ควบคู่กับศึกษาแนวคิดด้าน จิตวิทยาการสอนดนตรี และการประเมินการฝึกซ้อมรวมวง เป็นหนทางหนึ่งที่ทำให้ทราบแนวทางที่ ถูกต้อง และเข้าใจวิธีที่เหมาะสมสำหรับการฝึกซ้อม สำหรับใช้พัฒนาคุณภาพการฝึกซ้อมวงซิมนิค แบนด์นักเรียนได้อย่างมีหลักการนับเป็นเรื่องที่ควรพิจารณา ด้วยยังไม่เคยปรากฏชัดเจนในงานวิจัย ขึ้นใดของประเทศไทยที่มุ่งศึกษาเรื่องนี้โดยตรง วัตถุประสงค์หลักการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาวิธีการ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเป็นประเด็นสำคัญ เพื่อหาข้อสรุปสำหรับการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนา คุณภาพเสียงรวมวงโดยเฉพาะ และนำเสนอในรูปแบบแนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียง รวมวงที่เป็นระบบสำหรับวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม โดยอาศัยแนวคิด หลักการ และวิธีการฝึกซ้อมสำหรับพัฒนาคุณภาพเสียง ร่วมกับศึกษาเนื้อหาด้านดนตรีสำหรับการพัฒนา คุณภาพเสียง นำมาเป็นแนวทางในการศึกษา พัฒนา ปรับใช้ให้เหมาะกับนโยบายการจัดการศึกษา และบริบทของการจัดดำเนินกิจกรรมวงซิมโฟนิคแบนด์ในสถานศึกษาให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. การฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ชนะเลิศกา ประกวดนั้บรรเลงระดับประเทศเป็นอย่างไร
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์ นักเรียนที่ชนะเลิศการประกวดนั้บรรเลงมีอะไรบ้าง
3. แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนควร เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ชนะเลิศการประกวดนั้บรเพลงระดับประเทศ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ชนะเลิศการประกวดนั้บรเพลงระดับประเทศ
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

ด้านเนื้อหา

ศึกษารูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านดนตรีวงซิมโฟนิคแบนด์ เกณฑ์มาตรฐานในการตัดสินการประกวดการนั้บรเพลง และปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนทั้งด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี และด้านสภาพแวดล้อม

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ CHULALONGKORN UNIVERSITY

วงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดนั้บรเพลงระดับประเทศ
ระหว่าง ปี พ.ศ. 2555 - 2559

นิยามศัพท์

วงซิมโฟนิคแบนด์ หมายถึง วงดนตรีที่มีรูปแบบการนั้บรเพลงในลักษณะของวงคอนเสิร์ต ประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องลมไม้ เครื่องลมทองเหลือง และเครื่องประกอบจังหวะ ควบคุมการฝึกซ้อมและบรรเลงโดยครูผู้สอนหรือผู้อำนวยการวง

คุณภาพเสียง หมายถึง คุณลักษณะของเสียงที่มีความตรงของระดับเสียงตามค่าความถี่มาตรฐานจากเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ ซึ่งมีสีสัน (Tone Color) ต่างกัน โดยผ่านการควบคุมการเล่นทั้ง

ด้านเสียง (Tone) และเทคนิค (Technique) ที่มีคุณภาพ มีความสมดุลในระดับความดังที่เหมาะสม และไพเราะ

คุณภาพเสียงรวมวง หมายถึง คุณลักษณะของเสียงที่เกิดจากการพัฒนาคุณภาพเสียงการเล่นของเครื่องดนตรีต่างๆ มาบรรเลงพร้อมกัน ผ่านกระบวนการปรับเสียงให้เข้ากัน มีความสมดุลกลมกลืนกัน ปฏิบัติลักษณะการเล่นได้เหมือนกันตามเครื่องหมายกำหนด จนมีลักษณะของเสียงที่ไพเราะ ประกอบด้วยเรื่องของเสียง (Tone) เทคนิค (Technique) และการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship / Musical Performance)

วิธีการฝึกซ้อม หมายถึง ลักษณะของการปฏิบัติ และเทคนิคต่างๆ ที่ครูผู้สอนใช้ในการถ่ายทอดแนวคิดสำหรับการฝึกซ้อม เพื่อให้ให้นักดนตรีทุกคนปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์

แนวทางในการฝึกซ้อม หมายถึง ข้อเสนอแนะในรูปแบบกระบวนการที่นำเสนอ สำหรับใช้ดำเนินการฝึกซ้อมอย่างมีหลักการ เพื่อให้ได้บรรลุผลการบรรเลงที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม การกำหนดเนื้อหาการฝึกซ้อม รูปแบบและวิธีการฝึกซ้อม การประเมินผลการฝึกซ้อม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่มีอิทธิพลส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการฝึกซ้อม ประกอบด้วย ปัจจัยด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงวิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงการบรรเลงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์ จากวงที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดนั้งบรรเลงระดับประเทศ
2. ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ชนะเลิศการประกวดนั้งบรรเลงระดับประเทศ
3. แนวทางในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงสำหรับวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนสำหรับครูผู้สอน และผู้สนใจด้านวงซิมโฟนิคแบนด์สามารถปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมการฝึกซ้อม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลจากการประกวดประเภทนั้บรรเลงระดับประเทศ และนำมาเป็นแนวทางในการฝึกซ้อมรวมวงให้มีคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องวงซิมโฟนิคแบนด์ ได้แก่ ประวัติความเป็นมา รูปแบบการจัดวง บทบาท และความสำคัญของผู้อำนวยเพลง เกณฑ์ในการตัดสินการประกวดนั้บรรเลงของประเทศไทยและต่างประเทศ โดยภาพรวมตอนแรก อธิบายให้เข้าใจลักษณะของวงซิมโฟนิคแบนด์ และเกณฑ์มาตรฐานการตัดสินการประกวดนั้บรรเลง ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาสำหรับการฝึกซ้อมได้อย่างมีหลักการ เนื้อหาในส่วนที่สองที่นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์ ประกอบด้วย ขั้นตอน เนื้อหา วิธีการ แนวคิดในการปรับเสียงรวมวง รวมไปถึงจิตวิทยาการสอนดนตรี และการประเมินผลการฝึกซ้อม โดยมีลำดับเนื้อหาดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วงซิมโฟนิคแบนด์

- 1.1 ประวัติความเป็นมา
- 1.2 เครื่องดนตรีและการจัดวง
- 1.3 ผู้อำนวยเพลง
- 1.4 หลักเกณฑ์การตัดสินการประกวดนั้บรรเลงในประเทศไทย และต่างประเทศ

ตอนที่ 2 การฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์

- 2.1 เนื้อหาการฝึกซ้อมสำหรับวงซิมโฟนิคแบนด์
- 2.2 แนวคิดในการปรับเสียงรวมวง
- 2.3 การประเมินผลการฝึกซ้อม
- 2.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมพัฒนาคุณภาพเสียง
 - 2.4.1 จิตวิทยาการสอนดนตรี
 - 2.4.2 สภาพแวดล้อม

ตอนที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตอนที่ 1 วงซิมโฟนิคแบนด์

วงซิมโฟนิคแบนด์ (Symphonic Band) เป็นวงดนตรีขนาดใหญ่ที่มีรูปแบบในลักษณะของการนำบรรเลงเช่นเดียวกับวงคอนเสิร์ตแบนด์ (Concert Band) มีมาตรฐานการผสมวงอย่างครบถ้วน ประกอบด้วยเครื่องลมไม้ (Woodwind) เครื่องลมทองเหลือง (Brass Wind) และเครื่องประกอบจังหวะ (Percussion) นอกจากนั้นยังนิยมใช้ซอดับเบิลเบส (Double Bass) หรือเครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ เช่น ฮาร์พ (Harp) เปียโน (Piano) เพื่อให้สามารถบรรเลงได้ตามที่ผู้ประพันธ์กำหนด มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลงานการประพันธ์สำหรับแสดงความสามารถทางดนตรีโดยเฉพาะ ทั้งที่ประพันธ์ขึ้นมาใหม่ หรือเรียบเรียงเสียงประสานขึ้นตามระดับความสามารถของนักดนตรีในวง โดยมีผู้อำนวยเพลง (Conductor) เป็นผู้ควบคุมดูแลปรับเนื้อหาการฝึกซ้อม และการบรรเลงตั้งแต่ต้นจนจบการแสดง (ไชแสง ศุขะวัฒนะ, 2530; พูนพิศ อมาตยกุล, 2559)

1.1 ประวัติวงซิมโฟนิคแบนด์

ในสมัยของ โวล์ฟกัง อมาเดอุส โมซาร์ท (Wolfgang Amadeus Mozart) วงดนตรีรูปแบบวง Wind Ensemble เริ่มมีบทบาทในการบรรเลง งานประพันธ์บทเพลงของเขาเริ่มใช้เครื่องเป่าในการดำเนินทำนองสำคัญในผลงานรูปแบบต่าง ๆ เช่น Horn, Flute, Clarinet และ Bassoon ในบทเพลง Serenade for Wind Instruments K 361, K 375 และ K388 เป็นบทประพันธ์สำหรับเครื่องเป่าโดยเฉพาะ นับเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาดนตรีสำหรับเครื่องเป่าที่สำคัญครั้งหนึ่ง

หลังจากนั้นเป็นต้นมาเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าต่างได้รับบทบาทการบรรเลงในวงออร์เคสตราเพิ่มมากขึ้น ริชาร์ด วากเนอร์ (Richard Wagner) ใช้เครื่องเป่ามากกว่า 30 ชิ้นในวงออร์เคสตรา ทำให้เสียงเพลงมีความหนักแน่นขึ้นมาก ในขณะที่ ริชาร์ด สเตราส์ (Richard Strauss) ได้ประพันธ์ Serenade No 7 ประกอบด้วย Flute 2 เครื่อง, Oboe 2 เครื่อง, Clarinet 2 เครื่อง, Bassoon 2 เครื่อง Contra Bassoon และ Horn 4 เครื่อง รวมถึงบทเพลงอื่น ๆ ซึ่ง ริชาร์ด สเตราส์ (Richard Struass) ได้ให้ความสำคัญของเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าเป็นอย่างมาก

อิโกร์ สตราวินสกี (Igor Starvinsky) เป็นคีตกวีอีกท่านหนึ่ง ที่ได้ประพันธ์บทเพลงซึ่งแสดงให้เห็นบทบาทที่สำคัญของเครื่องเป่า (Milano, 1963) เช่น บทประพันธ์สำหรับบัลเลต์ เรื่อง Rite of Spring และ Fire Bird อีกทั้งยังมีบทประพันธ์เพลงสำหรับเครื่องเป่าโดยเฉพาะ คือ Symphony for Winds (1920), Octet for Winds (1923) และ Concerto for Piano and Winds (1924) เช่นเดียวกับ กุสตาฟ โฮลตส์ (Gustav Holst) นักประพันธ์ชาวอังกฤษ ได้ประพันธ์เพลงสำหรับเครื่องเป่าไว้หลายเพลง เช่น 1st Suite for Band และ 2nd Suite for Band ทั้ง 2 บทเพลงนี้ใช้เครื่องเป่ารวมด้วยกันหลายชิ้น

นักประพันธ์เพลงชาวอังกฤษอีกท่านหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาวง Wind Ensemble คือ ราล์ฟ วาฮาน วิลเลียม (Raph Vahann Williams) เขาได้ประพันธ์เพลง English

Folk Song Suite และ Toccata Marziale ขึ้นในปี 1924 ผลจากการประพันธ์เพลงสำหรับวง Military Band ทำให้ได้รับการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมดนตรีไปสู่ประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี 1917 ประเทศสหรัฐอเมริกาเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1 การบรรเลงวงรูปแบบ Military Band จึงเน้นบรรเลงบทเพลงมาร์ชเป็นหลัก ซึ่งมีนักประพันธ์เพลงมาร์ชที่เป็นที่รู้จักกันดี คือ จอห์น ฟิลลิป ซูซา (John Philip Sousa) ซึ่งต่อมาภายหลังได้รับการยกย่องว่าเป็น “ราชาแห่งเพลงมาร์ช” ด้วยเพลงมาร์ชที่ได้ประพันธ์ไว้สำหรับบรรเลงประกอบการเล่นสวนสนามเป็นจำนวนมาก สร้างบรรยากาศในการเล่นสนุกให้มีความสุขสนุกสนาน บทเพลงและรูปแบบดนตรีของเขาได้รับความนิยมได้ระยะเวลาหนึ่ง เมื่อวัฒนธรรมกีฬาวอลเลย์บอลเกิดขึ้น ประกอบกับพัฒนาคุณภาพการดำเนินการเรียนการสอนดนตรีในสถานศึกษาที่ดีขึ้นเพื่อเตรียมวงสำหรับการประกวดวงดนตรี (Band) ระดับนักเรียน อีกทั้งมีความนิยมจัดการแสดงกลางแจ้งโดยวงดนตรีรูปแบบ Marching Band ระหว่างพักครึ่งการแข่งขันอเมริกันฟุตบอล เพื่อสร้างความบันเทิงให้ผู้ชม มีผลทำให้บทบาทของวง Military Band เริ่มเปลี่ยนไป

ในปี ค.ศ. 1918 ได้มีการจัดตั้งสถาบันดนตรี Eastman School of Music ก่อตั้งขึ้นโดย จอร์จ อีสท์แมน (George Eastman) ชาวอเมริกัน ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของมหาวิทยาลัย Rochester ปัจจุบันเป็นสถานศึกษาด้านดนตรีในสาขาต่าง ๆ เช่น การประพันธ์เพลง การแสดงดนตรี และดนตรีศึกษา และสถาบันการศึกษาแห่งนี้ถือว่าเป็นต้นกำเนิดวง Wind Ensemble จนกระทั่ง ปี ค.ศ. 1952 มีการก่อตั้งวงดนตรีประเภทใหม่ คือ Eastman Wind Ensemble ขึ้น เพื่อพัฒนา และส่งเสริมดนตรีประเภทเครื่องเป่าโดยเฉพาะ โดย เฟรเดอริก เฟนเนล (Frederick Fennell) เป็นศิษย์เก่าและครูผู้สอน ประกอบด้วยสมาชิกวง 45 คน ทั้งเครื่องเป่าลมไม้ เครื่องเป่าลมทองเหลือง และเครื่องดนตรีอื่น ๆ เช่น ฮาร์พ (Harp), เปียโน (Piano), ออร์แกน (Organ) และ ฮาร์พซิคอร์ด (Harpsicord) เป็นต้น (Sadie, 2001)

Fennell มีแนวคิดว่าการปรับเปลี่ยนรูปแบบวงดนตรีประเภทเครื่องลมที่บรรเลงเพลงมาร์ชสำหรับการเดินแถวในอดีตมาเป็นวงนั้บรรเลง ผู้เล่นต้องมีเทคนิคการบรรเลง และเล่นบทเพลงที่ใช้ทักษะขั้นสูงเช่นเดียวกับวงออร์เคสตรา (Orchestra) รวมถึงมีแนวคิดในการประพันธ์บทเพลงให้เหมาะสมสำหรับวงดนตรีประเภทนี้ด้วยเช่นกัน วง Eastman Wind Ensemble ได้พัฒนาการฝึกซ้อมวงในรูปแบบของวง Wind Ensemble จนออกแสดงและบันทึกเสียง จนเป็นที่ยอมรับ กล่าวได้ว่ามีบทบาทต่อการพัฒนาดนตรีประเภทเครื่องลมอย่างมากถึงปัจจุบัน (สยามดนตรีมาฮา, 2535)

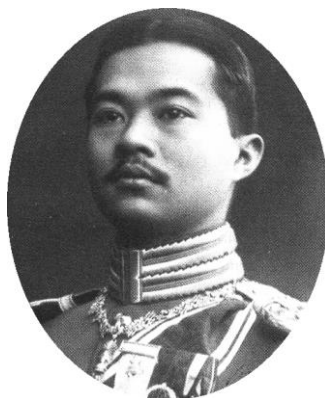
พัฒนาการวงซิมโฟนิคแบนด์ในประเทศไทย

ชาติไทยของเรานั้นเริ่มมีการบรรเลงเครื่องในสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช จากยุโรปชาติวิลันดา ในยุคนั้นใช้สำหรับประโคมเวลาเสด็จออกยังพระราชพิธีสำคัญต่าง ๆ ในสมัยรัชกาลที่ 4 มีครูฝึกหัดทหารตรเป็นนายทหารอังกฤษนอกราชการ 2 นาย คือ ร้อยเอกอิมเปย์ (Impey) และ ร้อยเอกโทมัส น็อกซ์ (Thomas Knox) เข้ารับราชการ ซึ่งเป็นลักษณะของการสอนระเบียบการใช้สัญญาณตรทางทหาร ทั้งในวังหน้าและวังหลวง ให้กับกรมทหารเกณฑ์หัด และแพร่หลายสู่กองทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ กองทหารราบ ของทั้งสองวัง (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554 ก; พูนพิศ อมาตยกุล, 2559)

หลังจากนั้นมาชาติไทยได้รับการถ่ายทอดความรู้ความสามารถด้านการบรรเลงบทเพลงในพิธีเกียรติยศ และการฝึกหัดด้านดนตรีตรฝรั่งจากการเข้ามาทางเรือรบเพื่อเจริญสัมพันธไมตรีของยุโรปและอเมริกา ด้วยธรรมเนียมการเดินทางอันเชิญพระราชสาส์นเข้ามาถวายกษัตริย์ที่สง่างาม ทหารตรของไทยได้รับการฝึกฝนและพัฒนาการบรรเลงจากครูตรทั้งชาวเยอรมัน และอเมริกันมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 จนถึงรัชกาลที่ 5 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยาคอบ ไรต์ (Jacob Veit 1844-1905) ครูตรเชื้อสายเยอรมัน สัญชาติอเมริกันผู้มากด้วยความสามารถ ถ่ายทอดวิชาความรู้ด้านดนตรีทั้งทฤษฎีและปฏิบัติแก่ทหารไทยหลายต่อหลายคน แม้กระทั่งบุตรชายทั้งสามคนของท่าน ซึ่งเกิดจากภรรยาชาวไทย ก็ได้ศึกษาด้านดนตรีจากท่านเป็นอย่างดี

สมัยรัชกาลที่ 6 ปีเตอร์ไรต์ (Peter Veit) ลูกชายคนเล็กของยาคอบ ไรต์ ได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เป็นครูเครื่องสายฝรั่งราชสำนักรัชกาลที่ 6 ตำแหน่งหัวหน้าวงดุริยางค์หลวง มีตำแหน่งเป็นพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) เป็นครูดนตรีของราชสำนักไทยตลอดมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 9

ในส่วนของกองทัพเรือมีครูตรชาวอิตาลีเลียน ชื่อ มิเชลล์ ฟุสโก มาสอนนานถึง 25 ปี เป็นผลให้ตรวงทหารของไทยมีความสามารถในการบรรเลงค่อนข้างมาก ทั้งการเดินแถวและการนั่งบรรเลงในรูปแบบซิมโฟนิคแบนด์ ในระหว่าง พ.ศ. 2425-2445 เป็นเวลา 20 ปี สมัยรัชกาลที่ 5 จากวงตรทหารบกกระจากไปสู่กองทัพภาคในหลายจังหวัดทุกภาคของไทย ทหารตรที่มีความรู้ยังได้สอนชาวบ้าน จนเกิดเป็นตรวงสำหรับบรรเลงในงานเทศกาลต่าง ๆ ทั้งระดับอำเภอและจังหวัดทั่วประเทศ จนกลายเป็นอาชีพหนึ่งของไทยนับตั้งแต่ พ.ศ.2415 เป็นต้นมา

ภาพที่ 1 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต
ผู้ทรงพัฒนาตำรวจไทยเป็นวงซิมโฟนิคแบนด์
(พูนพิศ อมาตยกุล, 2559)

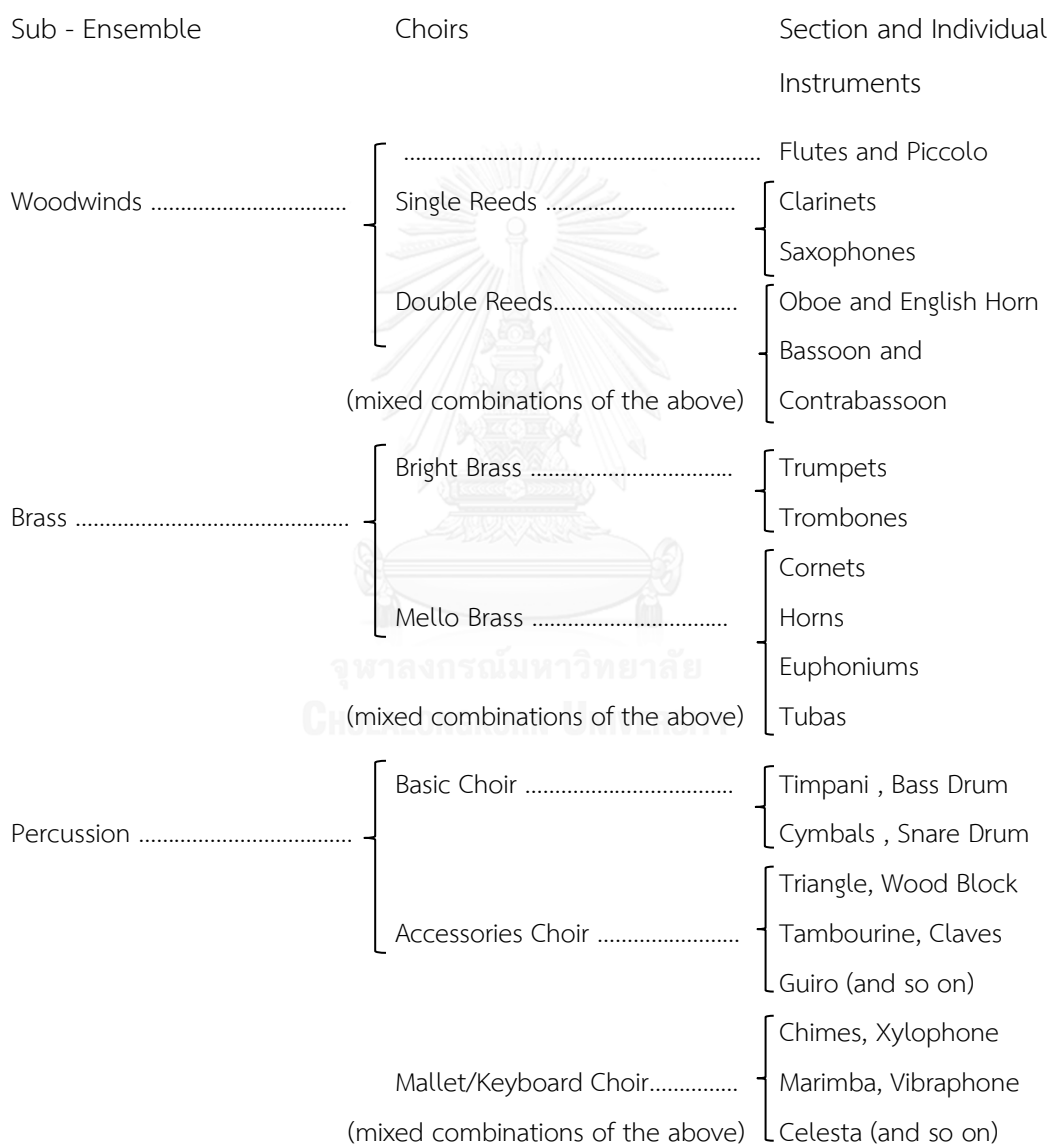
ตำรวจทหารของไทยได้รับการพัฒนาครั้งใหม่อีกครั้งในสมัยของรัชกาลที่ 6 หลังจากที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต (พ.ศ. 2424–2486) พระราชโอรสในรัชกาลที่ 5 และพระนางเจ้าสุชุมาลมารศรีพระราชเทวี ทรงจบการศึกษาวิชาทหารบกจากประเทศเยอรมนี ทรงมีความรู้เรื่องตำรวจและวิชาการแยกเสียงประสานสำหรับตำรวจเป็นอย่างดี ได้พัฒนาทักษะการบรรเลงและการเรียนรู้วิธีอ่าน เขียนโน้ตดนตรีสากลให้มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีที่ทันสมัย โดยเริ่มพัฒนาให้สำหรับตำรวจทหารเรือ ทหารบก กระจายสู่กองทัพอากาศ กรมตำรวจ ตำรวจของคณะลูกเสือ นักเรียนมัธยม ตลอดจนตำรวจชาวบ้าน ซึ่งได้รับการพัฒนาสืบต่อกันมาจนกลายเป็นวงโยธวาทิต และวงซิมโฟนิคแบนด์ที่เป็นรูปแบบมาตรฐานสากลที่เรารู้จักกันในทุกวันนี้ (พูนพิศ อมาตยกุล, 2559)

1.2 รูปแบบการจัดวงซิมโฟนิคแบนด์

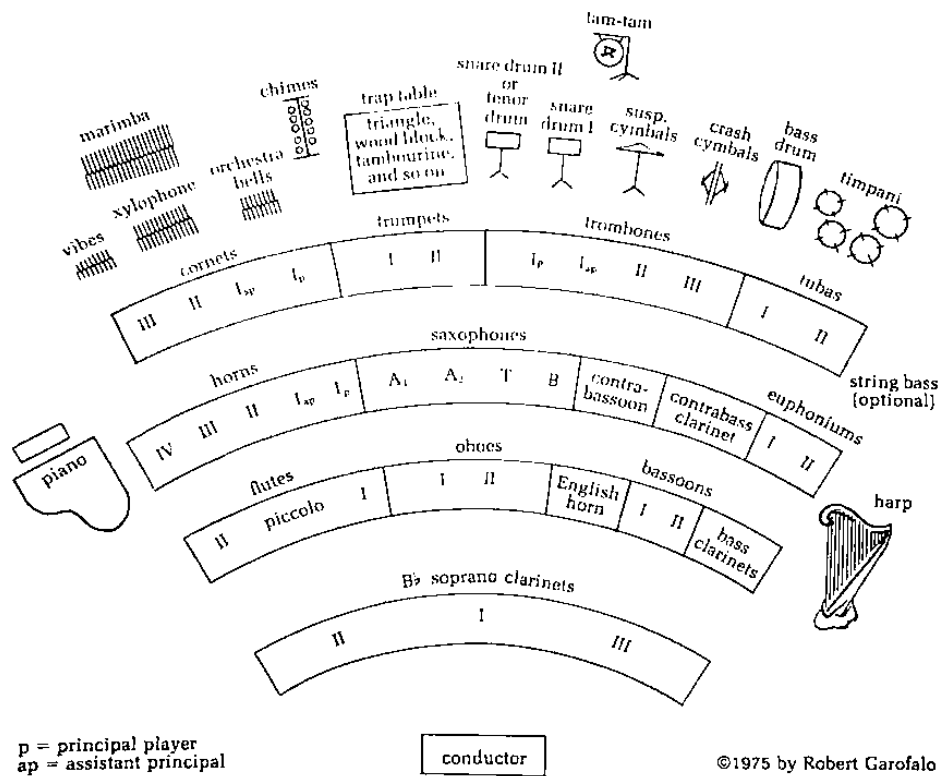
Garofalo (1976) ผู้อำนวยการเพลงของวง The Catholic University Wind Symphony, Washington D.C. ให้แนวคิดในการจัดวงว่า การจัดรูปแบบวงในหลาย ๆ สถาบันการศึกษาทั้งระดับมัธยมศึกษา และระดับมหาวิทยาลัยยังคงใช้หลักการดั้งเดิมของ เฟรเดริกส์ เฟนเนล (Frederick Fennell) ผู้ที่ก่อตั้งวงดุริยางค์เครื่องลมที่มีชื่อเสียง Eastman Wind Ensemble (Sadie, 2001) ด้วยแนวคิด คือ ใช้สำหรับบรรเลงบทเพลงที่ประพันธ์ขึ้นสำหรับเครื่องเป่า และเครื่องประกอบจังหวะจากทุกยุคสมัย ด้วยผู้บรรเลงอย่างน้อยหนึ่งหรือสองคนของแต่ละโน้ตเครื่องดนตรี โดยเน้นรูปแบบในการพัฒนาคุณภาพเสียงเช่นเดียวกับวงออร์เคสตรา ขนาดของวงที่เหมาะสมควรอยู่ระหว่าง 45 - 55 คน

ในการจัดที่นั่งเพื่อให้เหมาะสมสำหรับการแสดง มีความสำคัญต่อเสียงของแต่ละเครื่องเมื่อบรรเลงร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อให้เข้าถึงเจตนาของผู้ประพันธ์ ซึ่งในวงซิมโฟนิคแบนด์นั้นมีสีสรรของเสียงเครื่องดนตรีที่หลากหลาย ดังในภาพที่ 3 ที่แสดงให้เห็น ได้พัฒนารูปแบบการนั่งที่จัดโดยพิจารณา ด้านแนวการบรรเลงร่วมกับสีสรรของเครื่องดนตรี ซึ่งใช้หลักการจัดลักษณะของเสียงเครื่องทั้ง 3 ประเภท จากโครงสร้างการจัดกลุ่มเครื่องในแผนภูมิที่ 1 ที่ประกอบด้วย กลุ่มเครื่องเป่าลมไม้ (Woodwinds) กลุ่มเครื่องลมทองเหลือง (Brass) และกลุ่มเครื่องประกอบจังหวะ (Percussions)

Timbres of Symphonic Wind Ensemble

แผนภูมิที่ 1 แสดงการแบ่งกลุ่มลักษณะของเสียงเครื่องดนตรีในวงซิมโฟนิคแบนด์
 ที่มา : The Symphonic Wind Ensemble: Seating for Sound Improvement, P38
 (Garofalo & Whaley, 1976)

ภาพที่ 2 แผนผังที่นั่งในวงซิมโฟนิคแบนด์ตามแนวคิดของ Garofalo and Whaley (1976)

ที่มา : The Symphonic Wind Ensemble: Seating for Sound Improvement, P39

การจัดแผนผังที่นั่งในวงทั่วไปจะคำนึงถึงเรื่องขององค์ประกอบของพลังเสียง การจัดรูปแบบที่นั่งจะช่วยให้ผู้ฟังได้ยินเสียงที่เกิดจากการบรรเลงของเครื่องต่าง ๆ ในวงได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด โดยที่เรากำหนดองค์ประกอบให้ทั้ง 3 กลุ่มเครื่อง กลุ่มเครื่องประกอบจังหวะจะได้ยินเสียงของกลุ่มเครื่องลมไม้ซึ่งจัดอยู่ส่วนหน้า และบรรเลงออกมาได้อย่างสมดุล แนวคิดที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก ให้ตำแหน่งเสียงหลักของแต่ละเครื่องอยู่ใกล้กัน จะช่วยให้ได้ยินแนวการบรรเลงซึ่งกันและกันของเครื่องอื่น ช่วยให้ผู้เล่นอื่น ๆ สามารถปรับเสียงตามได้สะดวก อีกทั้งยังช่วยแก้ปัญหาเรื่องของความถูกต้องของระดับเสียง (Intonation) ได้ไม่ยาก นอกจากนั้นผู้เล่นเสียงหลักจะเป็นหลักในเรื่องของประโยคเพลง (Phrasing), ความดังเบา (Dynamic), สำเนียงการเล่น (Articulation) และรูปแบบ (Style) การเล่นให้ผู้เล่นทุกคนในกลุ่มได้ง่าย ประการที่สอง กลุ่มเครื่องเสียงต่ำ จะให้อยู่ใกล้กันในบริเวณที่นั่งด้านขวามือของผู้อำนวยเพลง ซึ่งโดยทั่วไปธรรมเนียมปฏิบัติของการนั่งเล่นในวงคอนเสิร์ตแบนด์ (Concert Band) มักให้แนวเสียงต่ำ (Bass-Line) อยู่ตรงกลาง แต่ไม่สามารถใช้สำหรับในวงซิมโฟนิคแบนด์ (Symphonic Band) ได้เพราะอาจต้องแยกตำแหน่งที่นั่งผู้เล่นหลักออกจากกลุ่ม มี

ผลต่อเสียงรวมวง สิ่งสำคัญสุดในการจัดที่นั่งในวงนั้นจะช่วยให้ง่ายต่อการปรับเทียบเสียงของกลุ่มเครื่องต่าง ๆ และง่ายต่อการเทียบเสียงประสานรูปแบบของคอร์ดได้เช่นกัน (Garofalo & Whaley, 1976)

ไซแอง ศุขะวิวัฒน์ (2530) กล่าวถึงการจัดรูปแบบวงซิมโฟนิคแบนด์โดยทั่วไปมักจะให้กลุ่มเครื่องเป่าลมไม้ (Woodwinds) อยู่ด้านหน้า เครื่องเป่าทองเหลือง (Brass) และเครื่องประกอบจังหวะ (Percussions) จะอยู่ด้านหลัง นั่งรวมกันในลักษณะครึ่งวงกลม และมีผู้อำนวยเพลง (Conductor) คอยควบคุมการบรรเลงอยู่ด้านหน้าวง

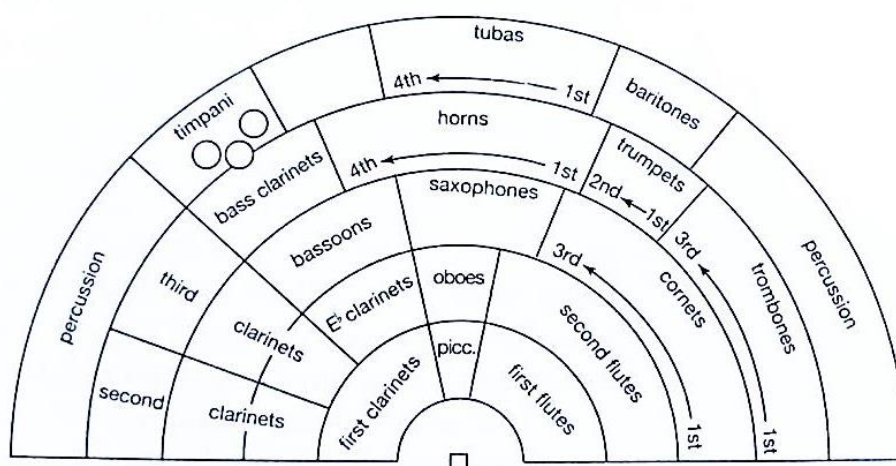
Feldman and Contzius (2016) ได้ให้แนวทางในการจัดสัดส่วนเครื่องดนตรี และการจัดตำแหน่งต่าง ๆ ของเครื่องดนตรีในวงซิมโฟนิคแบนด์ โดยให้ ฟลูท (Flute) และ ปิคโคโล (Piccolo) อยู่แถวแรกสุดจากด้านหน้า ทั้งแนวบรรเลงที่ 1 และ 2 ส่วนพิคโคโลจะให้ยูริมนอก แต่มีบ้างที่จัดให้อยู่ตรงกลาง เพื่อให้เสียงเข้ากันกับผู้เล่นคนหลัก โอโบ (Oboes) ซึ่งอยู่ตรงกลางของแถวแรก หรือแถวที่สอง ส่วนเฟรนด์ฮอร์น และแซกโซโฟน (French Horn and Saxophones) ควรจัดให้อยู่ใกล้กันเสมอ ด้วยคุณลักษณะความถี่ของเสียงที่มีความใกล้เคียงกัน ส่วนตำแหน่งการจัดวางขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้อำนวยเพลงว่าอยากได้เสียงรวมลักษณะใด ในตำแหน่งของทรัมเป็ต (Trumpet) จะอยู่แถวกลาง โดยให้ผู้เล่นที่มีความชำนาญไม่มากอยู่ด้านนอกเพื่อช่วยในเรื่องของการควบคุมเสียงหรืออาจกลับด้านกันโดยให้ผู้เล่นที่ชำนาญกว่าอยู่ด้านนอกจะสามารถเล่นให้ผู้ฟังได้ยินเสียงง่ายขึ้น ทรอมโบน (Trombones) มักจะอยู่ในแนวเดียวกับทรัมเป็ตเสมอ ขึ้นอยู่กับระยะการยกหรือเลื่อนสไลด์ เพราะมีผลต่อเสียงที่เกิดขึ้น ตำแหน่งที่นั่งสำหรับทูบา (Tuba) นั้น ควรพิจารณาเรื่องของสถานที่แสดงประกอบด้วย บนเวทีที่มีฉากหลังสะท้อนเสียงนั้นควรให้ทูบาอยู่ตรงกลางของแถวหลัง โดยให้อยู่ใกล้กับตำแหน่งของกลองทิมปานี (Timpani) เนื่องจากเล่นโน้ตในลักษณะเดียวกันเป็นส่วนใหญ่

ในกลุ่มเครื่องลมทองเหลือง บางครั้งจะจัดให้อยู่ในแถวเดียวกันโอโบอยู่ด้านหลังบนแท่นที่ยกสูงขึ้นจากกลุ่มเครื่องลมไม้ ซึ่งจะทำให้เสียงรวมของวงออกมาดีสำหรับผู้ฟัง แต่เป็นความลำบากในการฟังเสียงซึ่งกันและกันสำหรับผู้เล่นด้วยตัวเอง เพราะอยู่ในระยะที่ห่างจากกัน ฉะนั้น ผู้อำนวยเพลงควรพิจารณาในการจัดตำแหน่งที่นั่งให้เหมาะสมกับสถานที่ที่ใช้ในการแสดง เพื่อให้ผู้เล่นเกิดความมั่นใจและได้คุณภาพเสียงรวมวงออกมาตามที่ต้องการ (Feldman & Contzius, 2016)

ในการกำหนดจำนวนเครื่องดนตรีในวงจะขึ้นอยู่กับขนาดของวงเป็นหลัก ซึ่งมีทั้งขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ มีโครงสร้าง และรูปแบบการจัดวงที่เป็นลักษณะเดียวกันคือ กลุ่มเครื่องลมไม้จะอยู่ด้านหน้า กลุ่มเครื่องลมทองเหลืองอยู่ถัดไป และมีเครื่องประกอบจังหวะโอโบอยู่ด้านหลัง ใกล้กันกับแนวเสียงต่ำ และควรให้ผู้เล่นเสียงทำนองหลักของแต่ละกลุ่มอยู่ในระยะที่ไม่ไกลจากกัน เพื่อให้เกิดความสมดุลในการบรรเลงทั้งนี้ในการจัดตำแหน่งที่นั่งต่าง ๆ ในวง เป็นสิ่งสำคัญที่ครูผู้สอน หรือผู้

อำนาจเพลงควรพิจารณาให้เหมาะสม เพื่อให้เสียงรวมของวงบรรเลงออกมาสู่ผู้ฟังได้ไพเราะที่สุด ดังตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างการจัดวงซิมโฟนิคแบนด์ของวงต่าง ๆ ต่อไปนี้

ตัวอย่าง การจัดตำแหน่งที่นั่งสำหรับนักดนตรีในวงซิมโฟนิคแบนด์ขนาดใหญ่ของมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ ภายใต้การควบคุมวงของแฮร์รี่ เบอเจียน (Harry Begian)

ภาพที่ 3 วงซิมโฟนิคแบนด์แห่งมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ ภายใต้การควบคุมวงของแฮร์รี่ เบอเจียน

ที่มา: The Teaching of Instrumental Music (2011: p359)

(Colwell & Hewitt, 2011)

ในปัจจุบัน สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกาได้จัดให้มีการเรียนการสอนดนตรีทุกแห่ง (ณรุทธ์ สุทนต์จิตต์, 2554ก) รวมถึงการจัดตั้งวงดนตรีในรูปแบบซิมโฟนิคแบนด์ของแต่ละมหาวิทยาลัย และเป็นวงที่มีมาตรฐานการบรรเลงที่ได้รับการยอมรับในหลาย ๆ แห่ง เช่น วง University of Illinois Symphonic Band โดยมี แฮร์รี่ เบอเจียน (Harry Begian) เป็นผู้อำนวยการวง การจัดตำแหน่งที่นั่งในวงของแฮร์รี่ นั้น จะเน้นให้เสียงรวมของคลาริเน็ตเป็นหลักของวง กลุ่มเครื่องเสียงต่ำจะอยู่ใกล้กับทิมปานี ในขณะที่สามารถรักษาเสียงรวมร่วมกับกลุ่มเครื่องลมทองเหลืองไปพร้อมกัน (Colwell & Hewitt, 2011)

จากรูปแบบการจัดวงที่เป็นมาตรฐานมาจากอดีต โดยวงเครื่องเป่า (Wind Ensemble) Eastman Wind Ensemble เป็นแนวทางในการจัดวงซิมโฟนิคแบนด์ให้กับวงซิมโฟนิคแบนด์ทั่วไป รวมถึงในประเทศไทย ทั้งในระดับโรงเรียนและระดับมหาวิทยาลัย โดยข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับขนาดของวงที่สมัครเข้าร่วมการประกวดการนั่งบรรเลงระดับประเทศของโรงเรียนต่าง ๆ เฉพาะวงที่ชนะเลิศในการประกวดนั่งบรรเลงระดับประเทศ ระหว่างปี พ.ศ. 2555 – พ.ศ. 2559 มีจำนวนผู้

บรรเลงอยู่ระหว่าง 50 – 60 คน (กรมพลศึกษา, 2558ช; มหาวิทยาลัยรังสิต) ที่มีรูปแบบการจัดวงที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันในโครงสร้างหลัก คือจัดให้กลุ่มเครื่องเป่าลมไม้อยู่ด้านหน้า ทรัมเป็ต ทรอมโบน อยู่แถวหลัง กลุ่มเครื่องเสียงต่ำอยู่ด้วยกันด้านขวามือของผู้อำนวยเพลง โดยมีกลุ่มเครื่องประกอบ จังหวะโอโบอยู่ด้านหลังสุดของวง วงซิมโฟนิคแบนด์ของโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว แยกกลุ่มแซกโซโฟนออกจากกลุ่มฮอร์น โดยให้อยู่ฝั่งซ้ายมือของผู้อำนวยเพลง ส่วนวงซิมโฟนิคแบนด์โรงเรียนสุนทรวิจิตรวิทยาจัดให้ตำแหน่งของผู้เล่นฮอร์นอยู่ใกล้กันกลุ่มของแซกโซโฟนด้านขวามือตรงกลาง เช่นเดียวกับวงซิมโฟนิคแบนด์โรงเรียนหอวัง ซึ่งตรงกับแนวคิดการจัดวงทั่วไปของ Garofalo and Whaley (1976), Feldman and Contzius (2016) รวมถึงสอดคล้องกับรูปแบบการจัดวงเพื่อให้เสียงรวมวงมีความสมดุลและมีความกลมกลืนกันของวง University of Illinois Symphonic Band ด้วยเช่นกัน (Colwell & Hewitt, 2011; Green, 1997)

ตัวอย่างวงซิมโฟนิคแบนด์ในประเทศไทย

วงซิมโฟนิคแบนด์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (Nontri Orchestra Wind)

ภาพที่ 4 วงซิมโฟนิคแบนด์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (Notri Orchestra Wind)

สืบค้นจาก

<https://www.facebook.com/245256795496540/photos/a.388653131156905.86813.245256795496540/1094724100549801/?type=1&theater>

วงดุริยางค์เครื่องลม หรือวงซิมโฟนิคแบนด์กึ่งอาชีพแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (Nontri Orchestra Wind) ก่อตั้งวงเมื่อ ปี พ.ศ. 2552 โดยมีอาจารย์สุรพล ฉัญญวิบูลย์ เป็นผู้ก่อตั้ง และ ผู้อำนวยเพลง เป็นวงขนาดกลาง เคยได้รับรางวัลเหรียญทองเกียรติยศ ในการประกวดดนตรีโลก (World Music Contest 2014) ณ เมืองเคอการ์เต้ ประเทศเนเธอร์แลนด์ ประจำปี 2556

(มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2555) มีรูปแบบการจัดวงโดยให้กลุ่มเครื่องเป่าลมไม้ที่เล่นทำนองหลัก จะอยู่ด้านหน้า ทริ้มเป็ทและทรอมโบนอยู่ตรงกลางด้านหลังกลุ่มเครื่องเป่าลมไม้ กลุ่มฮอว์นและเครื่องเสียงต่ำอยู่ด้านขวามือของ ผู้อำนวยการเพลงซึ่งไม่ไกลจากทิมปานี ซึ่งโครงสร้างหลักการจัดวงโดยรวมนั้นมีความสอดคล้องกับหลักการของ Garofalo and Whaley (1976) Feldman and Contzius (2016) และแนวคิดการจัดวงของ Green (1997) การจัดวงรูปแบบนี้เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างกลุ่มเครื่องต่าง ๆ และความกลมกลืนของเสียงรวมวง รวมถึงความสมดุลระหว่างเครื่องเป่าและเครื่องประกอบจังหวะที่อยู่ด้านหลัง แต่ต่างกันในด้านตำแหน่งของผู้เล่นฮอว์น ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนตำแหน่งที่นั่งตามความเหมาะสม เพื่อให้ได้ลักษณะเสียงรวมวงโดยผู้อำนวยการเพลงเป็นผู้กำหนด

วงซิมโฟนิคแบนด์โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว

ภาพที่ 5 วงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว (2559)

สืบค้นจาก :

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1273269962724022&set=a.1273269429390742.1073741851.100001230908222&type=3&theater>

มีผู้บรรเลงจำนวน 59 คน ได้รับรางวัลชนะเลิศการนั่งบรรเลงในรายการ Rangsit Music Competition ประจำปี 2559 ได้รับรางวัลถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน ธนาคารโรงเรียน จัดโดย ธนาคารออมสิน ประจำปี พ.ศ. 2555, 2557-2559 และได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดประเภทนั่งบรรเลง ได้รับถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากการประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นักศึกษา ชิงถ้วยพระราชทานฯ แห่งประเทศไทย ประจำปี 2555 – 2557 (มหาวิทยาลัยรังสิต, 2559ข)

วงซิมโฟนิคแบนด์โรงเรียนหอวัง

ภาพที่ 6 วงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนโรงเรียนหอวัง (2558)

สืบค้นจาก :

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10157790627630371&set=a.10157790608710371.1073741847.524435370&type=3&theater>

มีผู้บรรเลงจำนวน 52 คน ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดการนั่งบรรเลงในรายการ Rangsit Music Competition ประจำปี 2558 ได้รับรางวัลถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 (มหาวิทยาลัยรังสิต, 2558) และรางวัลชนะเลิศการประกวดวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน ธนาคารโรงเรียน จัดโดยธนาคารออมสิน ประจำปี พ.ศ. 2556 (ธนาคารออมสิน, 2559)

วงซิมโฟนิคแบนด์โรงเรียนสุนรรารีวิทยา

ภาพที่ 7 วงซิมโฟนิคแบนด์โรงเรียนสุนรรารีวิทยา (2559)

สืบค้นจาก :

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10154727675905148&set=picfp.588485147.10153994264950148&type=3&theater>

มีผู้บรรเลงจำนวน 60 คน ได้รับรางวัลเหรียญทอง และรางวัล Top of The world championship ในประเภทดนตรีสนาม (Display) จากการประกวดดนตรีโลก ครั้งที่ 16 (16th)

World Music Contest 2009) ณ ประเทศเนเธอร์แลนด์ ประจำปี 2552 และได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดประเภทหนึ่งบรรเลง ได้รับถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากการประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นักศึกษา ซึ่งถ้วยพระราชทานฯ แห่งประเทศไทย ประจำปี 2558 – 2559 (กรมพลศึกษา, 2559)

จากตัวอย่างวงซิมโฟนิคแบนด์ในประเทศไทยทั้ง 4 สถาบันการศึกษา พบว่ามีรูปแบบที่คล้ายคลึงกันในโครงสร้างหลัก คือ วงซิมโฟนิคแบนด์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นวงที่มีรูปแบบของวงซิมโฟนิคแบนด์มาตรฐาน ส่วนวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนเป็นวงขนาดกลาง จำนวนนักดนตรี 50 – 60 คน จัดที่นั่งโดยให้กลุ่มเครื่องลมไม้อยู่ด้านหน้า เครื่องลมทองเหลืองโอบอยู่ด้านหลัง โดยมีกลุ่มเครื่องประกอบจังหวะอยู่ด้านหลังสุด มีผลงานชนะเลิศการประกวดระดับประเทศ ซึ่งสามารถสรุปในรูปแบบตารางเปรียบเทียบจำนวนนักดนตรีในวงเฉพาะวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนจำนวน 3 วง ได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนนักดนตรีในวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดระดับประเทศ ระหว่างปี พ.ศ. 2555 – พ.ศ. 2559

ลำดับ	วงซิมโฟนิคแบนด์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดระดับประเทศ	จำนวนนักดนตรี
1	โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว ชนะเลิศการประกวดการนั่งบรรเลงจากการประกวด Rangsit Music Competition ประจำปี 2559	59 คน
2	โรงเรียนหอวัง ชนะเลิศการประกวดการนั่งบรรเลงจากการประกวด Rangsit Music Competition ประจำปี 2558	52 คน
3	โรงเรียนสุรนารีวิทยา ชนะเลิศการประกวดการนั่งบรรเลงจากการประกวดวงโยธวาทิต นักเรียน นักศึกษา ซึ่งถ้วยพระราชทานฯ ประจำปี 2558	60 คน

(กรมพลศึกษา, 2559; มหาวิทยาลัยรังสิต, 2559ข)

จากตารางเปรียบเทียบโครงสร้างจำนวนนักดนตรีในวง พบว่าทั้ง 3 โรงเรียนมีจำนวนเครื่องดนตรีที่ใกล้เคียงกัน และมีรูปแบบการจัดวงที่คล้ายคลึงกัน โดยกลุ่มเครื่องปาล์มไม้อยู่รวมกัน

ด้านหน้า มีเครื่องเป่าลมทองเหลือง อยู่ถัดไปด้านหลัง ให้กลุ่มเครื่องเสียงต่ำอยู่บริเวณเดียวกันด้านขวามือของผู้อำนวยเพลง และกลุ่มเครื่องประกอบจังหวะอยู่ด้านหลังสุด

แนวคิดในการจัดวางตำแหน่งเครื่องดนตรีในวงซิมโฟนิคแบนด์นั้น เป็นเรื่องสำคัญที่ครูผู้สอน หรือผู้อำนวยเพลงควรศึกษาเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจถึงธรรมชาติของเสียงเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ การจัดรูปแบบวงที่ดีโดยอาศัยหลักการที่นำเสนอมาดังกล่าว เป็นแนวทางอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้การฝึกซ้อมรวมวงเกิดประสิทธิภาพด้านการบรรเลง และเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ต้องพิจารณาควบคู่ไปกับการฝึกซ้อมรวมวงโดยเฉพาะการใช้กลยุทธ์ในการหาตำแหน่งของเสียงเครื่องดนตรีแต่ละประเภทที่จะช่วยให้เกิดความกังวานขณะบรรเลงรวมวงในสถานหรือสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน และปรับใช้ให้เกิดความเหมาะสม ทั้งนี้ จะช่วยให้นักดนตรีกลุ่มเครื่องต่าง ๆ ในวงได้ยินเสียงซึ่งกันและกัน รวมถึงเสียงรวมวงที่มีความสมดุล กลมกลืน และมีคุณภาพเสียงรวมวงที่ดีที่สุด

1.3 ผู้อำนวยเพลง

1.3.1 ความหมายของผู้อำนวยเพลง

ไซแสง ศุขะวัฒน์ (2554) ได้ให้คำนิยามของคำว่า “ผู้อำนวยเพลง” หรือ “วาทยกร” (Conductor) หมายถึง ผู้ที่สามารถเชื่อมโยงนักดนตรีทุกคนในวงเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อที่จะให้เขาเหล่านั้นสามารถใช้เสียงเป็นสื่อกลางถ่ายทอดความคิด และความมุ่งหมายของคีตกวี เข้าสู่จิตใจของผู้ฟังได้อย่างถูกต้องและกระฉ่างชัด

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ 2554 ข อธิบายเกี่ยวกับผู้อำนวยเพลงว่าเป็นผู้ควบคุมวงมีหน้าที่รับผิดชอบผลการแสดงดนตรีในรายการต่าง ๆ คอยถ่ายทอดอารมณ์เพลงออกมาโดยผ่านเสียงดนตรีอย่างมีความหมายถูกต้องสมบูรณ์ โดยใช้ไม้บัตอง (Baton) สีขาวในการให้จังหวะ

ดาร์รี่ บรรณวิทยกิจ (2560) ให้แนวคิดที่ผู้อำนวยเพลงหรือครูผู้สอนนั้นเปรียบดังผู้กำกับที่มีบทบาทต่อวงโดยตรง ต้องสามารถทำให้นักดนตรีทุกคนเข้าใจในแนวคิด ลักษณะ บทบาทและหน้าที่ต่างๆ ของแต่ละคนที่ใช้ในการบรรเลงให้ไปในทิศทางที่ควรจะเป็น มีความรู้ความเข้าใจในบทเพลง วิเคราะห์ปัญหาจากการเล่นได้ และสามารถแก้ปัญหาให้นักเรียนหรือนักดนตรีได้

วานิช โปตะวนิช (2560) ให้ความสำคัญมากต่อบทบาทของครูผู้สอน และผู้อำนวยเพลง ถือเป็น ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อการฝึกซ้อมโดยตรงให้นักเรียน หรือนักดนตรีสามารถบรรเลงบทเพลงออกมาได้อย่างเรียบร้อย ปรับเนื้อหา และทิศทางการเล่น สร้างความสมดุลต่างๆ ของเสียงวงให้เกิดขึ้นได้อย่างมีคุณภาพ เป็นผู้ที่ต้องสนใจใฝ่ศึกษาเรียนรู้ด้านดนตรี และทันยุคทันสมัยในสไตล์การบรรเลงบทเพลงอยู่เสมอ รู้จริงในเรื่องของดนตรี มีทักษะการฟังที่ดี ต้องฟังเสียงการเล่นของนักเรียนให้ออก รู้ถึงปัญหาต่างๆ และสามารถแก้ปัญหา รวมถึงแนะนำวิธีการฝึกซ้อมที่เหมาะสมให้นักเรียนได้

สุรพล ธัญญวิบูลย์ (2560) เปรียบผู้อำนวยการวงเพลงเสมือนเป็นพ่อครัวที่ต้องนำวัตถุดิบ ส่วนผสมต่าง ๆ มาปรุงเป็นอาหารที่มีรสชาติตามต้องการ ซึ่งแต่ละคนจะมีรูปแบบและวิธีการที่ต่างกัน และปรุงรสได้ต่างกันด้วยเช่นกัน แนวคิดในการปรับเสียงวงของผู้อำนวยเพลงแต่ละคนก็จะแตกต่างกัน ซึ่งในบทเพลงเดียวกันเมื่อเปลี่ยนผู้อำนวยการวงส่งผลให้เสียงของวงเปลี่ยนไปได้ แต่ยังคงอยู่ในระดับมาตรฐานที่ดีเหมือนกัน

ผู้อำนวยการวง มีบทบาทสำคัญต่อการเล่นดนตรีของนักดนตรีในวง มีหน้าที่ปรับแก้ และฝึกซ้อมรับผิดชอบการบรรเลงสำหรับวงดนตรีประเภทต่าง ๆ (วาทยกร, ม.ป.ป.)

รติรส จันท์สมดี (2551) ให้ความคิดเห็นว่า ผู้อำนวยการวงสำหรับวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน ถือได้ว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการวางแผนและดูแลการฝึกซ้อม แก้ปัญหาต่าง ๆ จากการซ้อม ต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกในวงมีความมุ่งมั่นและมุ่งมั่นในการฝึกซ้อม รวมถึงปลูกฝังด้านความเป็นผู้นำให้กับสมาชิกในวง ให้เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ และมีทัศนคติที่ดีในการทำหน้าที่ต่าง ๆ ในวง

Green (1997) กล่าวถึงลักษณะของผู้อำนวยการวงเพลง ว่า เป็นผู้ควบคุมการบรรเลงของวงดนตรี เพื่อให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยตั้งแต่เริ่มจนจบ มีหน้าที่ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ของคีตกวีโดยการศึกษาและตีความผ่านการบรรเลงด้วยวงดนตรีรูปแบบต่าง ๆ คอยแก้ปัญหาการฝึกซ้อม เพื่อให้ให้นักดนตรีทุกคนมีความเชื่อมั่นในการแสดงมากที่สุด ผู้อำนวยการวงควรเป็นได้ทั้งนักดนตรี นักประวัติศาสตร์ ผู้เรียบเรียง และเป็นผู้ฟัง ต้องเตรียมพร้อมก่อนการฝึกซ้อมด้วยการศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ทางดนตรีที่มีอยู่ในบทเพลง จากโน้ตรวมแนวบรรเลงจนสามารถได้ยินทำนองในใจ รวมไปถึงต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติเนื้อหาของบทเพลง และถ่ายทอดออกมาสู่ผู้ฟังจากการตีความให้ตรงตามรูปแบบดั้งเดิมของบทประพันธ์

1.3.2 คุณสมบัติของผู้อำนวยเพลง

คุณสมบัติที่สำคัญสำหรับผู้อำนวยเพลงต้องมีความสามารถในการจูงใจนักดนตรี ทั้งนี้ต้องมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เปรียบเสมือนกับครูที่สอนนักเรียนหน้าชั้น ความมุ่งหมายเพื่อให้ให้นักดนตรีปฏิบัติหน้าที่ในการบรรเลงได้อย่างสุดความสามารถ

ผู้อำนวยการวงที่ดีควรมีคุณสมบัติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) เป็นผู้ที่ผ่านการเป็นนักดนตรี มีความสามารถเทคนิคปฏิบัติสูง
มีประสบการณ์ด้านบทเพลงประเภทต่าง ๆ ที่หลากหลาย
- 2) เป็นนักฟังเพลงที่ดี ช่างสังเกต มีรสนิยมและความเป็นตัวของตัวเอง ทั้งมีความจำดีเลิศ
- 3) มีใส่ประสาทเฉียบแหลม แยกแยะเสียงผิดเพี้ยน และแก้ไขให้ถูกต้องได้โดยฉับพลัน
- 4) เข้าใจหลักการประพันธ์เพลง และเรียบเรียงเสียงประสาน
- 5) เข้าถึงอารมณ์เพลง

- 6) เข้าใจธรรมชาติของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด และเข้าใจการผสมเสียงเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ
 - 7) สามารถอ่านแนวรวมบทเพลง (Score) และควรเล่นเปียโนได้จาก Score ยิ่งดี
 - 8) สามารถใช้จิตวิทยามวลชน สามารถชักจูงโน้มน้าวใจนักดนตรีได้มีลักษณะผู้นำที่ดี มีน้ำใจ
 - 9) เฉียบขาด แน่วแน่ต่ออุดมการณ์ทางดนตรี
 - 10) มีคุณลักษณะของความเป็นครูที่ดี
 - 11) มีความเข้าใจในประวัติศาสตร์ทางวรรณกรรมของบทเพลงยุคต่าง ๆ
- (วาทยกร, ม.ป.ป.)

กล่าวโดยสรุป ผู้อำนวยการเพลงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญมากสำหรับวงดนตรี ทำหน้าที่ควบคุมการฝึกซ้อม ปรับเนื้อหาบทเพลง ตลอดจนเป็นผู้ควบคุมการบรรเลงบทเพลงโดยใช้ไม้บัตองสีขาว (Baton) ในการให้จังหวะสำหรับนักดนตรี ต้องเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มต้นฝึกซ้อมด้วยการศึกษาประวัติเพลง รวมถึงโครงสร้างองค์ประกอบทางดนตรีในบทเพลง โดยตีความจากเนื้อหาบทเพลงท่อนต่าง ๆ ที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อออกไปถึงผู้ฟังโดยละเอียด ต้องมีภาวะผู้นำ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบในหน้าที่ สามารถประเมินและวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ จากการฝึกซ้อม และปรับปรุงแก้ไข รวมถึงชี้แนะวิธีการซ้อมให้นักดนตรีได้อย่างเหมาะสม สามารถสร้างแรงจูงใจ และความเชื่อมั่นให้กับนักดนตรีในวงในการบรรเลงบทเพลงตั้งแต่เริ่มต้นจนจบการแสดงได้อย่างเรียบร้อย หลักการต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้วิจัยใช้ในการกำหนดขอบเขตข้อคำถามในการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ในด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อม

1.4 หลักเกณฑ์การตัดสินการประกวดนั้บรเพลงในประเทศไทย และต่างประเทศ

1.4.1 เกณฑ์การตัดสินการประกวดนั้บรเพลงในประเทศไทย

ปัจจุบันการประกวดวงดนตรีรูปแบบโยธวาทิต หรือวงซิมโฟนิคแบนด์ในประเทศไทยนั้น มีหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมการประกวดขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมความสามารถด้านดนตรี และเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพทางด้านดนตรีอย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งยังส่งเสริมให้มีระเบียบวินัย มีความรักสามัคคีในหมู่คณะ ซึ่งเป็นผลพลอยได้จากการร่วมกิจกรรมการประกวด (กรมพลศึกษา, 2559; ธนาคารอมสิน, 2559; มหาวิทยาลัยรังสิต, 2559) ในด้านรูปแบบการประกวดนั้น โดยเฉพาะภายใต้การจัดการประกวดโดยกรมพลศึกษา มีทั้งประเภทนั้บรเพลง (Concert) เดินพาเหรด (Marching) และการแปรขบวน (Display)

กิจกรรมการประกวดรายการดังกล่าวได้รับความสนใจจากสถานศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยส่งวงเข้าร่วมการประกวดตามระดับความสามารถในประเภทที่ระบุไว้ (กรมพลศึกษา, 2559) การประกวดประเภทนั้บรเพลง (Concert) เริ่มได้รับความนิยมมากขึ้น จากจำนวนผู้สมัครเข้าร่วมการประกวดในรายการต่าง ๆ และมาตรฐานการบรรเลงที่พัฒนาขึ้นมาจากอดีต (กรมพลศึกษา, 2558ก) ซึ่งนอกจากการประกวดประเภทนั้บรเพลงของกรมพลศึกษาแล้ว ยังมีหน่วยงานที่จัดการประกวดในลักษณะเดียวกันอีก 2 รายการคือ การประกวดดนตรีรูปแบบวงซิมโฟนิคแบนด์ ณาการโรงเรียน จัดโดยณาการอมสิน และการประกวด Rangsit Music Competition ซึ่งมีเกณฑ์มาตรฐานการประกวดที่มีความสอดคล้องกัน ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะการประกวดนั้บรเพลง (Concert) ซึ่งเป็นการประกวดในรูปแบบของวงคอนเสิร์ตแบนด์ หรือวงซิมโฟนิคแบนด์ ในระดับมัธยมศึกษา จึงขอเสนอเนื้อหาด้้นเกณฑ์ในการตัดสินการประกวดของทั้ง 3 รายการ โดยลำดับดังต่อไปนี้

- 1) การประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นักศึกษา ซิงถ้วยพระราชทานฯ ในประเภทนั้บรเพลง
- 2) การประกวดวงดนตรีรูปแบบ วงซิมโฟนิคแบนด์ ณาการโรงเรียน โดยณาการอมสิน
- 3) การประกวด Rangsit Music Competition โดยมหาวิทยาลัยรังสิต

1.4.1.1 การประกวดวงโยธวาทิต นักเรียน นักศึกษาซิงถ้วยพระราชทานฯ จัดโดยกรมพลศึกษา ประเภทนั้บรเพลง ซิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ระเบียบกรมพลศึกษา ว่าด้้นการประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นักศึกษา ซิงถ้วยพระราชทานฯ

หมวด 6: เกณฑ์การตัดสิน การนั้บรเพลง (Concert) พิจารณาจากองค์ประกอบ ดังนี้

- 1) คุณภาพเสียง (Tone Quality)
- 2) ความแม่นยำของระดับเสียง (Intonation)
- 3) ความสามารถในการสร้างระดับของความดังเบา (Dynamic Range)
- 4) ความสามารถในการควบคุมลักษณะเสียง (Articulation)
- 5) เทคนิคในการบรรเลง (Technique)
- 6) จังหวะและอัตราความเร็วจังหวะ (Rhythm and Tempo)
- 7) ความสมดุลของเสียง (Balance and Ensemble)
- 8) วรรณกรรมดนตรี (Music and Literature)
- 9) ความเป็นนักดนตรี (Musicianship)

วงซิมโฟนิคแบนด์ที่ด้้นรางวัลชนะเลิศการประกวดระหว่างปี พ.ศ. 2555 – 2559 ด้้นรางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้แก่

โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว ปี พ.ศ. 2555 - 2557

โรงเรียนสุนารีวิทยา พ.ศ. 2558 - 2559

(กรมพลศึกษา, 2559)

1.4.1.2 การประกวดดนตรี ประเภท Symphonic Band ธนาคารโรงเรียน จัดโดยธนาคารออมสิน

ธนาคารออมสินกำหนดจัดประกวดดนตรีประเภท Symphonic Band เป็นประจำทุกปี เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียน / นักศึกษาสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน ธนาคารออมสิน ได้มีเวทีแสดงศักยภาพทางด้านดนตรี ฝึกฝนระเบียบวินัยและบริหารจัดการตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุด เต็มโตไปเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต

เกณฑ์การตัดสินและการให้คะแนน คะแนนรวมทั้งหมด 100 คะแนน

1) คุณภาพเสียง และคุณสมบัติในการบรรเลง	30 คะแนน
2) การตีความ และสื่อความหมายในแต่ละบทเพลง	30 คะแนน
3) การถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกในแต่ละบทเพลง	30 คะแนน
4) รูปแบบ มารยาท ระเบียบ และความพร้อมเพรียง	10 คะแนน

(ธนาคารออมสิน, 2559)

วงซิมโฟนิคแบนด์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดระหว่างปี พ.ศ. 2555 – 2559

ได้รับรางวัลถ้วยเกียรติยศธนาคารออมสิน ได้แก่

โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว พ.ศ. 2555, 2557 - 2559

โรงเรียนหอวัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2556

(มหาวิทยาลัยรังสิต, 2559ข) IN UNIVERSITY

เกณฑ์การตัดสินการประกวดของธนาคารออมสินเป็นลักษณะการประเมินผลภาพรวมเชิงคุณภาพของการบรรเลง สามารถนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบเกณฑ์มาตรฐานการตัดสินการประกวดโดยอาศัยแนวคิดเรื่องของเนื้อหาทางดนตรีตามโครงสร้างสาระดนตรีของ ญรฐศ สุทธจิตต์ 2554ก เพื่อเปรียบเทียบเนื้อหา และจัดหมวดหมู่เกณฑ์การตัดสินให้ตรงตามมาตรฐาน โดยนำเสนอในรูปแบบตารางวิเคราะห์เปรียบเทียบดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตารางแสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบทางดนตรีของเกณฑ์การตัดสินการประกวดดนตรีประเภท Symphonic Band ธนาคารโรงเรียน จัดโดยธนาคารออมสิน

ลำดับ	เกณฑ์การตัดสินประกวดของธนาคารออมสิน	ลักษณะของเนื้อหาดนตรีที่สอดคล้องกัน
1	คุณภาพของเสียง และคุณสมบัติการบรรเลง	องค์ประกอบดนตรี จังหวะ (Rhythm), ทำนอง (Melody), รูปแบบ (Form) 1. ประโยค (Phrase) สีสันทัน (Tone color) 1. การผสมวง (Ensemble) ลักษณะของเสียง (Characteristics of Sound) 1. ความรู้สึก (Expressions) 1.1 ความเร็วของจังหวะ (Tempo) 1.2 คุณภาพของเสียง (Tone quality) 2. ความดังค่อยของเสียง (Dynamics) 3. ลักษณะของเสียงแบบต่าง ๆ (Articulations)
2	การตีความ และสื่อความหมายในแต่ละบทเพลง	รูปแบบ (Form) ; ประโยค (Phrase) วรรณคดีดนตรี (Music literature)
3	การถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกในแต่ละบทเพลง	ความมีดนตรีกาล (Musicianship)

จากตารางการวิเคราะห์องค์ประกอบทางดนตรีของเกณฑ์การตัดสินการประกวดของธนาคารออมสิน โดยอาศัยแนวคิดเรื่องสาระดนตรีของ ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์ 2554ก สามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านคุณภาพเสียง ประกอบด้วย คุณภาพเสียง (Tone Quality), สีสันทัน (Tone Color), การบรรเลงรวมวง (Ensemble), ความสมดุล (Balance)

ด้านคุณสมบัติการบรรเลง ประกอบด้วย ลักษณะของเสียง (Articulation), ความดังเบา (Dynamic), จังหวะ (Rhythm), ความเร็วของจังหวะ (Tempo)

ด้านการตีความ และสื่อความหมายในบทเพลง และการถ่ายทอดอารมณ์ และความรู้สึกในบทเพลง ประกอบด้วย ประโยคเพลง (Phrase), ความรู้สึก (Expression), วรรณกรรมดนตรี (Music Literature), ความเป็นนักดนตรี (Musicianship)

1.4.1.3 การประกวด Rangsit Music Competition จัดโดยมหาวิทยาลัยรังสิต

วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต จัดการประกวดวงดนตรีซิงเกิ้ลพระราชทาน พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในชื่อ “Rangsit Music Competition” ประจำปี 2559 เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี และครั้งนี้เป็นครั้งที่ 11 ซึ่งในปีนี้ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน ได้แก่ สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม บริษัท สยามดนตรียามาฮา จำกัด และบริษัท เมืองไทยประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) โดยล้วนมุ่งหวังให้เยาวชน และประชาชนทั่วไปได้แสดงศักยภาพทางดนตรี ทั้งยังเป็นการปลูกฝังให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ เรียนรู้การทำงานเป็นทีมอย่างเป็นระบบ และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ รวมทั้งพระปรีชาสามารถทางด้านดนตรีของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

การประกวดดังกล่าว เพื่อเป็นการเปิดกว้างทางโอกาส ให้ผู้ที่มีใจรักดนตรีได้แสดงศักยภาพอย่างเต็มที่ จึงเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความสามารถทางดนตรีที่กำหนด ไม่จำกัดเพศ และวัย ได้มีส่วนร่วมในการประกวดครั้งนี้ด้วย โดยมีรางวัลอันเป็นเกียรติสูงสุดคือ ถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

เกณฑ์ตัดสินการประกวด

1. Tone: (100 คะแนน) ประกอบด้วย : Centered, focused tone quality, Balance within sections, Balance between sections, Intonation within section, Intonation within, section, Dynamic contrasts without distortion

2. Technique: (100 คะแนน) ประกอบด้วย : Note accuracy, Manual dexterity and flexibility, Rhythmic accuracy, Rhythmic stability, Appropriate mastery of articulation, Observance of ties, slurs and articulation marking

3. Musicianship: (100 คะแนน) ประกอบด้วย : Appropriateness of style, Sensitivity to phrasing, Observance of musical markings, Appropriateness of dynamic contrasts, Appropriate observance of tempo, Demonstrates musical understanding

(มหาวิทยาลัยรังสิต, 2559ก)

วงซิมโฟนิคแบนด์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดระหว่างปี พ.ศ. 2555 – 2559 ได้รับรางวัลถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ได้แก่

โรงเรียนหอวัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2558

โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว จังหวัดสมุทรปราการ พ.ศ. 2559

จากผลการประกวดการนั่งบรรเลงระดับประเทศ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2555 -2559 (รวม 5 ปี) ในรายการต่าง ๆ ทั้ง 3 รายการ สามารถสรุปผลโดยนำเสนอในรูปแบบของตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ตารางแสดงรายการวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ชนะเลิศการประกวดนั้บรเพลง
ระดับประเทศ ระหว่าง ปี พ.ศ. 2555 – 2559 (5 ปี)

ปี พ.ศ.	รายการประกวดนั้บรเพลง โดยหน่วยงานจัดการประกวด		
	กรมพลศึกษา	ธนาคารออมสิน	มหาวิทยาลัยรังสิต
2555	โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว	โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว	---
2556	โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว	โรงเรียนหอวัง	---
2557	โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว	โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว	---
2558	โรงเรียนสุนนารีวิทยา	โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว	โรงเรียนหอวัง
2559	โรงเรียนสุนนารีวิทยา	โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว	โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว

จากตารางสรุปผล พบว่า ทั้ง 3 โรงเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศอย่างน้อย 2 ครั้ง จากการประกวด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพและมาตรฐานในการบรรเลงที่ต่อเนื่อง โดยโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว ได้รับรางวัลชนะเลิศมากที่สุด รวม 8 ครั้ง รองลงมาคือโรงเรียนหอวัง และโรงเรียนสุนนารีวิทยา ได้รับรางวัลชนะเลิศโรงเรียนละ 2 ครั้ง ในรอบ 5 ปี ที่ผ่านมา มีความเหมาะสมสำหรับการกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ในด้านเกณฑ์มาตรฐานการตัดสิน จากการวิเคราะห์เกณฑ์มาตรฐานในการตัดสินการประกวดนั้บรเพลงรูปแบบวงซิมโฟนิคแบนด์ ของทั้ง 3 รายการ เฉพาะในส่วนการพิจารณาเรื่องของดนตรี มีความสอดคล้องกันในด้านองค์ประกอบของการพิจารณาตัดสิน โดยสามารถสรุปเนื้อหาตามตารางการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ตารางที่ 4 ตารางเปรียบเทียบวิเคราะห์เกณฑ์ในการตัดสินการประกวดการนั่งบรรเลงระดับประเทศ จัดโดยกรมพลศึกษา ธนาคารอมสิน และมหาวิทยาลัยรังสิต

ลำดับ	เกณฑ์ที่สอดคล้อง	รายการประกวดการนั่งบรรเลงระดับประเทศ จัดโดย		
		กรมพลศึกษา	ธนาคารอมสิน	มหาวิทยาลัยรังสิต
1	Tone Quality	Tone Quality	คุณภาพเสียง และ คุณสมบัติในการบรรเลง	Tone: Centered, focused tone quality
2	Intonation	Intonation	คุณภาพเสียง และ คุณสมบัติในการบรรเลง	Tone: - Intonation within section - Intonation between section
3	Dynamic	Dynamic Range	คุณภาพเสียง และ คุณสมบัติในการบรรเลง	Tone: - Dynamic contrasts without distortion Musicianship: - Appropriateness of dynamic contrasts
4	Articulation	Articulation	คุณภาพเสียง และ คุณสมบัติในการบรรเลง	Technique: - Appropriate mastery of articulation - Observance of ties, slurs and articulation markings
5	Technique	Technique	คุณภาพเสียง และ คุณสมบัติในการบรรเลง	Technique: - Note accuracy - Rhythmic stability - Appropriate mastery of articulation - articulation markings
6	Rhythm & Tempo	Rhythm & Tempo	คุณภาพเสียง และ คุณสมบัติในการบรรเลง	Technique: - Rhythmic accuracy - Rhythmic stability Musicianship: - Appropriate observance of observance of tempo
7	Balance and Ensemble	Balance and Ensemble	คุณภาพเสียง และ คุณสมบัติในการบรรเลง :	Tone: - Balance within sections - between sections
8	Music Literature	Music and Literature	การตีความและสื่อ ความหมายในบทเพลง การถ่ายทอดอารมณ์และ ความรู้สึกลงในบทเพลง	Musicianship: - Appropriateness of style - Demonstrates musical Understanding - Observance of musical markings

ลำดับ	เกณฑ์ที่สอดคล้อง	รายการประกวดการนั่งบรรเลงระดับประเทศ จัดโดย		
		กรมพลศึกษา	ธนาคารออมสิน	มหาวิทยาลัยรังสิต
9	Musicianship	Musicianship	การตีความและสื่อ ความหมายในบทเพลง การถ่ายทอดอารมณ์และ ความรู้สึกในบทเพลง	Musicianship: - Appropriateness of style - Sensitivity to phrasing - Observance of musical markings - Appropriateness of dynamic contrasts - Appropriate observance of tempo - Demonstrates musical understanding

จากตารางการวิเคราะห์ จะสังเกตได้ว่าเกณฑ์ในการตัดสินการประกวดการนั่งบรรเลง ทั้ง 3 รายการจะครอบคลุมเนื้อหาหลักด้านดนตรี ดังนี้ Tone Quality, Intonation, Dynamic, Articulation, Technique, Rhythm, Tempo, Balance, Ensemble, Music Literature และ Musicianship ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานทางดนตรีที่สำคัญสำหรับการบรรเลงของวงซิมโฟนิคแบนด์ (Feldman & Contzius, 2016)

1.4.2 เกณฑ์การตัดสินการประกวดนั่งบรรเลงในต่างประเทศ

นอกจากการประกวดในประเทศไทยแล้ว ยังมีรายการประกวดนั่งบรรเลงรูปแบบวงซิมโฟนีในระดับนานาชาติ ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินด้านดนตรีที่เป็นมาตรฐาน ตัวอย่างเช่น การประกวดนั่งบรรเลงในรายการ Singapore International Band Festival (SIBF) ณ ประเทศสิงคโปร์ (SIBF, 2016) ซึ่งมีหลักในการพิจารณาในการบรรเลงประกวดดังนี้

- 1) เสียง (Sound) ประกอบด้วย : ความถูกต้องแม่นยำของระดับเสียง (Intonation), คุณภาพเสียง (Tone Quality) และความสมดุลของเสียง (Balance)
- 2) เทคนิคการบรรเลง (Technique) ประกอบด้วย : ลักษณะของเสียง (Articulation), ความเป็นดนตรีในการเล่นรวมวง (Ensemble Musicianship) และ จังหวะ (Rhythm)
- 3) ด้านการแสดงออกทางดนตรี (Musical Performance) ประกอบด้วย : วรรคตอน และ ประโยคเพลง (Phrasing), ความดังเบา (Dynamics) และการตีความในบทเพลง (Interpretation)

รายการประกวดนั่งบรรเลงในการดนตรีโลก ณ เมืองเคอการ์เด ประเทศเนเธอร์แลนด์ (World Music Contest) ซึ่งจัดการประกวดทุก ๆ 4 ปี เป็นอีกเวทีหนึ่งที่มีมาตรฐานในการตัดสินในระดับสากล (WMC, 2017) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาสำหรับการบรรเลง ดังนี้

- 1) เสียง (Sound) ประกอบด้วย : การเทียบเสียง (Tuning), คุณภาพเสียง (Sound)

Quality) และความสมดุลของเสียง (Sound Balance)

2) เทคนิคการบรรเลง (Technique) ประกอบด้วย : เทคนิค (Technique), ลักษณะของเสียง (Articulation), การบรรเลงรวมวง (Ensemble Playing) และจังหวะ (Rhythmic)

3) การแสดงออกด้านดนตรี (Musical Performance) ประกอบด้วย : ความโดดเด่นในการแสดง (Nuancing), ความดังเบา (Dynamics) และ การตีความ (Interpretation)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเกณฑ์มาตรฐานในการตัดสินการประกวดนั่งบรรเลงในต่างประเทศของประเศสิงคโปร์ และประเทศเนเธอร์แลนด์ พบว่า ได้แบ่งเนื้อหาหลักการบรรเลงเพื่อพิจารณาตัดสินเป็น 3 ด้าน คือ 1. ด้านเสียง (Sound) ประกอบด้วย การเทียบเสียง (Tuning), คุณภาพเสียง (Tone Quality), ความถูกต้องแม่นยำของเสียง (Intonation) และความสมดุลของเสียง (Balance) 2. ด้านเทคนิค (Technique) ประกอบด้วย ลักษณะของเสียง (Articulation), ความดังเบา (Dynamics), จังหวะ (Rhythmic) และความเป็นดนตรีในการเล่นรวมวง (Ensemble Musicianship) 3. ด้านการแสดงออกทางดนตรี (Musical Performance) ประกอบด้วย วรรคตอนและประโยคเพลง (Phrasing), การตีความ (Interpretation), ความดังเบา (Dynamics) และความโดดเด่นในการแสดง (Nuancing)

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบเกณฑ์ที่ใช้ตัดสินการประกวดวงซิมโฟนิคแบนด์ จาก 5 รายการการประกวด

เกณฑ์ที่ใช้พิจารณา	รายการประกวด				
	A	B	C	D	E
Tone Quality / Sound Quality	✓	✓	✓	✓	✓
Intonation	✓	✓	✓	✓	✓
Articulations	✓	✓	✓	✓	✓
Dynamics	✓	✓	✓	✓	✓
Technique	✓	✓	✓	✓	✓
Rhythm	✓	✓	✓	✓	✓
Tempo	✓	✓	✓	✓	✓
Balance	✓	✓	✓	✓	✓
Ensemble	✓	✓	✓	✓	✓
Music Literature	✓	✓	✓	✓	✓
Musicianship / Musical Performance	✓	✓	✓	✓	✓
Phrasing			✓	✓	
Interpretation				✓	✓
Style			✓		
Tuning					✓
Nuancing					✓

A = การประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นักศึกษา ซึ่งถวายพระราชทานฯ ในประเภทนั้บรเพลง (กรมพลศึกษา, 2558ก)

B = การประกวดดนตรีรูปแบบ วงซิมโฟนิคแบนด์ ธนาคารโรงเรียน โดยธนาคารอมสิน (ธนาคารอมสิน, 2559)

C = การประกวด Rangsit Music Competition โดยมหาวิทยาลัยรังสิต (มหาวิทยาลัยรังสิต, 2559ก)

D = การประกวด Singapore International Band Festival (SIBF) ประเทศสิงคโปร์ (SIBF, 2016)

E = การประกวดดนตรีโลก (WMC) ณ เมืองเคอการ์เด ประเทศเนเธอร์แลนด์ ประเภทคอนเสิร์ต (WMC, 2017)

จากตารางเปรียบเทียบเกณฑ์มาตรฐานการตัดสินการประกวดการนั้บรเพลงระดับประเทศ ทั้ง 3 รายการ และการประกวดในต่างประเทศ 2 รายการ พบว่า มีอยู่ 9 เรื่องที่มีความสอดคล้องกัน โดยส่วนใหญ่ ได้แก่ คุณภาพเสียง (Tone Quality), ความถูกต้องแม่นยำของเสียง (Intonation), ความดังเบา (Dynamic), การควบคุมลักษณะเสียง (Articulation), เทคนิค (Technique), การควบคุมจังหวะ และอัตราความเร็ว (Rhythm and Tempo), ความสมดุลของเสียง (Balance and Ensemble), วรรณกรรมดนตรี (Music and Literature), และ ความเป็นนักดนตรี (Musicianship) และ 2 เรื่องที่มีความสอดคล้องกันอย่างน้อย 2 รายการ คือ วรรคตอน และประโยคเพลง (Phrasing) และการตีความ (Interpretation) ที่เหลือจะเป็น สไตล์ (Style), การเทียบเสียง (Tuning) และความโดดเด่นในการแสดง (Nuancing) ที่มีความแตกต่างของแต่ละรายการ

ข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าการประกวดนั้บรเพลงในระดับต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ จะใช้องค์ประกอบพื้นฐานด้านการบรรเลงดนตรีเป็นตัวกำหนดเกณฑ์ในการตัดสิน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติได้ตรงกันของผู้เข้าร่วมการประกวด เป็นที่มาให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา

วิธีการฝึกซ้อมซึ่งผู้วิจัยพิจารณาเลือกเฉพาะเกณฑ์ที่มีความสอดคล้องกันตั้งแต่ 2 รายการประกวดขึ้นไป มากำหนดขอบเขตเนื้อหาสำหรับข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตในการไปเก็บข้อมูลจากวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ประสบความสำเร็จจากการประกวดในระดับประเทศ

ตอนที่ 2 การฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์

ความหมายของคำว่าทักษะการฝึกซ้อม

ณรุทธ์ สุทรจิตต์ 2554ก ให้หลักการของการฝึกซ้อมว่า การฝึกซ้อมอย่างถูกต้องและสม่ำเสมอเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะการเล่นดนตรี และควรคำนึงถึงทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กันไป โดยให้ครอบคลุมองค์ประกอบต่าง ๆ ด้านดนตรีให้ครบถ้วน ได้แก่ จังหวะ (Rhythmic), ทำนอง (Melody), เสียงประสาน (Harmony), รูปแบบ (Form), สีสัน (Tone Color) และลักษณะของเสียง (Characteristic of Sound) ซึ่งองค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้เกิดทักษะพื้นฐาน และเป็นมาตรฐานที่สำคัญสำหรับผู้บรรเลงสามารถพัฒนาทักษะได้อย่างมีเป้าหมาย มีแนวทางในการฝึกซ้อมที่ถูกต้อง โดยอาศัยวิธีการฝึกซ้อมดังนี้

- 1) ฟังเสียงที่ตนเองเล่นอย่างมีสมาธิ
- 2) กำหนดช่วงเวลาฝึกซ้อมให้นานพอในแต่ละครั้ง
- 3) กำหนดวัตถุประสงค์การฝึกซ้อมให้ชัดเจน
- 4) ฝึกซ้อมเพื่อความถูกต้อง โดยเริ่มจากระดับความเร็วที่ช้าก่อน
- 5) ทำความเข้าใจกับสัญลักษณ์ต่าง ๆ และเล่นให้ได้ตามสัญลักษณ์ที่บ่งบอกไว้
- 6) ฝึกซ้อมทั้งบทเพลงโดยไม่หยุดเมื่อผิด
- 7) แกะไขสิ่งที่ยากหรือผิดพลาดทันที
- 8) วิเคราะห์การเล่นของตนเอง

การกำหนดเป้าหมายในการฝึกซ้อม

Bodergaven and Wilson (1970) กล่าวว่า ผู้อำนวยเพลงโดยส่วนมากแล้วมักจะมีความวิตกกังวลในการซ้อมที่สำคัญเสมอ เพื่อเป็นการกำหนดทิศทางการซ้อมให้กับนักดนตรี จะช่วยให้เนื้อหาในการซ้อม และรูปแบบการซ้อมมีเป้าหมายที่ชัดเจน บางครั้งผู้อำนวยเพลงกำหนดบทเพลงหลักที่จะใช้ในการแสดงตามระยะเวลาให้สำหรับนักดนตรีเพื่อทำความเข้าใจในเนื้อหา เมื่อเสร็จสิ้นการแสดง พบว่านอกจากนักดนตรีสามารถบรรเลงบทเพลงได้อย่างไรเพราะแล้ว สิ่งที่ได้รับควบคู่กันมาด้วยคือ การได้พัฒนาทักษะจากการฝึกซ้อมในด้านต่าง ๆ เช่น การหายใจ การควบคุมคุณภาพเสียง ความดั่งเบา การรักษาร่างกายในการเล่นร่วมกับผู้อื่น การปรับเสียงรวมวงเข้าหากัน การตีความในการฝึกซ้อมบทเพลง รวมถึงทักษะการอ่านโน้ตด้วยเช่นกัน ทุกอย่างที่เกิดขึ้นล้วนแล้วจากการฝึกซ้อม

ตามแผนการซ้อมที่ครูผู้สอน หรือผู้อำนวยการเป็นผู้กำหนดไว้ เนื้อหา รูปแบบ วิธีการ จะปรับเปลี่ยนไปตามวัตถุประสงค์หลักที่ผู้อำนวยการกำหนดไว้แต่ต้น การวางแผนซ้อมที่ชัดเจน และแผนการซ้อมที่รัดกุมจะทำให้เกิดการพัฒนาด้านทักษะการบรรเลงอย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนจะเป็นผู้ประเมินในชั้นตอนต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดเป้าหมาย เลือกเนื้อหาการซ้อม รวมถึงใช้วิธีการฝึกซ้อมที่เหมาะสมกับบทเพลง

ณัฐศรัณย์ ทฤษฎีคุณ (2555) กล่าวถึงกระบวนการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์ไว้ว่า ต้องมีการกำหนดเป้าหมายและการวางแผนสำหรับการฝึกซ้อมให้มีประสิทธิภาพ โดยก่อนการรวมวงจะมีการฝึกซ้อมกลุ่มย่อย โดยมีเนื้อหา ดังนี้

1. การ Warm-Up ควรเน้นการฝึกทักษะพื้นฐานการบรรเลงเกี่ยวกับการใช้ลมหายใจ การลากเสียงยาว และฝึกความเที่ยงตรงของเสียง (Intonation)
2. การฝึกเทคนิคการบรรเลงเฉพาะกลุ่มเครื่องดนตรี โดยนำเอารูปแบบการตัดลิ้น (Tonging), การไล่นิ้ว (Fingering) และโครงสร้างส่วนอื่น ๆ ที่ปรากฏในบทเพลงมาใช้ในการฝึกซ้อม
3. ฝึกซ้อมบทเพลง เป็นการซ้อมสำหรับแก้ปัญหาการบรรเลงบทเพลง หลังจากการประเมินการฝึกซ้อมของครูผู้สอน จะใช้เวลาในการซ้อมมากกว่า 2 ชั้นตอนแรก

การกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถวางแผนการฝึกซ้อมได้อย่างมีทิศทาง เป็นกรอบการกำหนดเนื้อหาการฝึกซ้อม กำหนดรูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อมที่เหมาะสม และช่วยให้นักเรียน หรือนักดนตรีฝึกซ้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นลำดับชั้นตอน และเกิดประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ในการฝึกซ้อมตามที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยนำแนวคิดด้านการกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อมมาใช้เป็นหัวข้อหลักเพื่อกำหนดขอบเขตการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เกี่ยวกับวิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง

2.1 เนื้อหาการฝึกซ้อมสำหรับวงซิมโฟนิคแบนด์

ชูชาติ พิทักษากร ศิลปินแห่งชาติ ให้แนวคิดในการฝึกซ้อมทักษะว่า การฝึกซ้อมประจำวันเป็นสิ่งที่จำเป็นที่สุดสำหรับการฝึกทักษะ แต่ผู้ฝึกจะต้องวางแผนการฝึกซ้อมให้รอบคอบ และเหมาะสมกับเวลาที่ตนเองมีอยู่ การฝึกซ้อมโดยไม่มีวางแผนและไม่มีวิธีการที่เหมาะสมอาจเป็นการเสียเวลาเปล่า การฝึกซ้อมควรแบ่งเป็น 3 ชั้นตอน ได้แก่ 1. การฝึกซ้อมเทคนิค 2. การฝึกบทเพลงซ้อมเพลง และ 3. การฝึกแสดงจริง (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2535)

การฝึกซ้อมเทคนิค เป็นสิ่งแรกที่ต้องปฏิบัติในการฝึกซ้อมประจำวัน เป็นการแก้ไขข้อบกพร่องด้านเทคนิคการเล่นของแต่ละบุคคล ผู้ฝึกควรประเมินหาจุดอ่อนต่าง ๆ ทางเทคนิคของ

ตอนอย่างละเอียดเพื่อหาทางแก้ไขข้อบกพร่องทางเทคนิคด้วยแบบฝึกอย่างเหมาะสม โดยการฝึกจากซ้ำ ๆ มีสติตลอดเวลา และควรฝึกให้ถูกเสมอเพื่อไม่ให้เกิดการผิดพลาดทางการเล่น

การพัฒนาเทคนิคควรแบ่งออกเป็น 3 อย่าง คือ

1. Scales and Arpeggios

บทเพลงโดยส่วนใหญ่มักมีโครงสร้างจากบันไดเสียง (Scales) และ อาร์เพจจิโอ (Arpeggios) การฝึกซ้อมโดยเน้นทั้งสองเรื่องนี้จนชำนาญจะช่วยให้สามารถเล่นบทเพลงได้ง่ายขึ้น

2. Pure Exercises

หมายถึง แบบฝึกหัดที่กำหนดเทคนิคเป็นเรื่อง ๆ ไป ไม่คำนึงถึงในแง่ของดนตรี

3. Applied Exercises

เป็นการประยุกต์แบบฝึกอันนำไปสู่การเล่นบทเพลง ส่วนมากออกมาในลักษณะของ Etude ซึ่งจะฝึกเทคนิค และเรื่องของดนตรีควบคู่กันไป (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2535)

ในการฝึกซ้อมรวมวงเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพนั้น ครูผู้สอนควรวางแผนการซ้อมอย่างเป็นขั้นตอนให้เหมาะสม โดยการกำหนดวัตถุประสงค์การฝึกซ้อมให้ชัดเจน กำหนดเนื้อหา เลือกใช้สื่ออุปกรณ์ช่วยสอนที่จำเป็น กำหนดรูปแบบวิธีการฝึกซ้อมที่ช่วยให้นักเรียนปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง และประเมินการฝึกซ้อมเพื่อแก้ปัญหาการบรรเลง และเป็นประโยชน์ในการวางแผนการซ้อมต่อไป ในลำดับของการฝึกซ้อม ควรเริ่มต้นจากการ Warm-Up เพื่อเตรียมความพร้อมเบื้องต้นก่อนการฝึกซ้อม เพื่อพัฒนาทักษะขั้นต่อไปเสมอ (Feldman & Contzius, 2016)

ตำริห์ บรรณวิทยกิจ (2560) กล่าวถึงการฝึกซ้อมควรคำนึงถึงพื้นฐานด้านการเล่นเป็นสิ่งสำคัญ การควบคุมความนิ่งของเสียงในระดับต่างๆ การซ้อมทุกครั้งต้องให้ครบทุกเนื้อหาการบรรเลง โดยใช้แบบฝึกหัดสำเร็จรูปที่มีการเรียบเรียงไว้ดีแล้วช่วยในการฝึกซ้อม ฝึกเรื่องพื้นฐาน และเทคนิคการบรรเลงรวมวง รวมถึงการเล่นเสียงประสานลักษณะ Harmony เพื่อให้ได้ลักษณะคุณภาพเสียงที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ สุรพล ธัญญวิบูลย์ (2560) และ วานิช โปตะวนิช (2560) ที่มีข้อคิดเห็นสอดคล้องกันในด้านการฝึกซ้อมว่าควรคำนึงถึงพื้นฐานทักษะด้านต่างๆ ให้ถูกต้องต้อง โดยเฉพาะเรื่องพื้นฐานการใช้ลมหายใจ (Breathing) และการใช้รูปปาก (Embouchure) ที่ถูกต้อง การควบคุมความนิ่งตั้งแต่เริ่มเสียงจนจบเสียงระดับต่างๆ อย่างมีคุณภาพ ฝึกซ้อมให้ครอบคลุมทุกๆ มิติของการบรรเลงทั้งด้าน เสียง (Tone) เทคนิค (Technique) และการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship) โดยใช้แบบฝึกหัดมาตรฐานช่วยในการฝึกซ้อม เพื่อให้คุณภาพเสียงการฝึกซ้อมไปในทิศทางเดียวกัน

2.1.1 การ Warm-Up

การ Warm-Up สำหรับการฝึกซ้อมรวมวงนั้นเปรียบเสมือนกับการอบอุ่นร่างกายของนักกีฬา ก่อนทำการฝึกซ้อม การ Warm-Up นั้นเป็นโอกาสในการพัฒนาเรื่องของความเป็นนักดนตรี และหลักในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นของนักดนตรีสำหรับการแสดงเดี่ยว และกลุ่ม ทั้งยังสามารถกระตุ้นให้คิดสร้างแบบฝึกหัดในการสร้างทักษะ และรู้จักการเทียบเสียง ในเวลาซ้อมดนตรีมากขึ้น แต่จะได้รับในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ท้ายที่สุดในระยะยาวจะได้เรื่องของเสียงรวมวง ความกลมกลืนของเสียง และทักษะการฟัง ในการ Warm-Up ควรครอบคลุมเนื้อหาต่อไปนี้

- 1) การฟัง (Ear Training) การฝึกออกเสียง ระดับเสียงต่าง ๆ, ฮาร์โมนิคของเสียง, โหมด, ความถูกต้องแม่นยำของเสียง และการร้องเพลง
- 2) เรื่องเกี่ยวกับดนตรี (Musicality) เช่น แบบฝึกหัดเรื่องความสมดุล (Balance), ลักษณะของเสียง (Articulation), ประโยคเพลง (Phrasing), การฟังระดับเสียง (Hearing Intonation), แบบฝึกหัดเกี่ยวกับจังหวะ (Rhythmic Exercise), การประสานเสียง (Chorales), และการลากเสียงยาว (Long Tones)
- 3) เทคนิคการสร้างรูปแบบ (Technique Building Blocks) เช่น บันไดเสียง (Scales), อาร์เพจจิโอ (Arpeggios), แบบฝึกหัดขั้นคู่เสียง (Interval Exercises), และจังหวะ (Rhythm)
- 4) ทักษะด้านร่างกาย (Physical Skills) เช่น แบบฝึกหัดการหายใจ (Breathing Exercise), การปรับเสียงด้วยรูปร่างปาก (Adjusting Pitch with Embouchure), การใช้ลิ้น (Tonguing /Double Tonguing), การใช้นิ้ว (Finger Speed), ระยะเวลาความกว้างเสียง (Range), ความเร็วลม (Air Speed), การเก็บลมหายใจ (Breath Support), ประโยควรรคตอนเมื่อหายใจ (Phrasing/when to Breathe), ลากเสียงยาว (Long Tones), การทำเสียงสั่น (Vibrato Technique),
- 5) การอ่านโน้ตฉบับพลัน (Sight Reading) เช่น รูปแบบซอลเฟจ (Solfege Pattern), แผ่นภาพ (Flashcards), การบรรเลงกลุ่มย่อย (Ensemble Music), แบบฝึกหัดจังหวะ (Rhythmic Exercises)
- 6) ความแม่นยำของเสียงรวมวง (Ensemble Intonation) เช่น เสียงเดียวกัน (Unisons), เสียงประสาน (Harmonies), ขั้นคู่ทำนอง (Melodic Intervals)

หนังสือแบบฝึกหัดเทคนิคสำหรับการฝึกซ้อม จะช่วยในการพัฒนาทักษะการเล่นในด้านต่าง ๆ โดยทั่วไปจะรวมเรื่องของบันไดเสียง (Scales), อาร์เพจจิโอ (Arpeggios) และแบบฝึกหัด

รูปแบบจังหวะต่าง ๆ (Rhythmic Exercises) เนื่อการสำหรับการฝึกเรื่องเสียงรวมวง ออกแบบสำหรับผู้เล่นไวโอลิน กลุ่มเครื่องเป่าลมไม้จะไม่เหมาะสำหรับการบรรเลง กลุ่มเครื่องเป่าทองเหลืองจะฝึกเรื่องเดียวกันคือ จังหวะ (Rhythm), บันไดเสียง (Scales), เทคนิค (Technique) และลักษณะของเสียง (Articulation) (Feldman & Contzius, 2016)

2.1.2 คุณลักษณะในการสร้างเสียง (Characteristic Tone Production)

(Thornton, 2008) ให้แนวคิดที่น่าสนใจสำหรับการฝึกซ้อมรวมวงว่า สิ่งที่ควรตระหนักเสมอเพื่อให้ได้คุณภาพเสียงที่ดี การฝึกซ้อมควรมุ่งเน้นพื้นฐานทักษะการบรรเลงให้ครอบคลุมองค์ประกอบดนตรีร่วมกับเรื่องของเทคนิคการบรรเลงต่าง ๆ ให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน โดยเริ่มจากพื้นฐานทักษะการหายใจให้ถูกวิธี ทั้งการจัดทำนั่ง ยืน ให้ปกติตามธรรมชาติ ให้รู้สึกผ่อนคลาย ไม่เกร็ง หรืออึดอัด เพื่อการควบคุมความนิ่งของเสียงที่เล่นออกมาให้เป็นไปอย่างธรรมชาติ เพราะเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับเครื่องเป่าในการผลิตเสียงให้มีคุณภาพดี และยังเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเทคนิคต่าง ๆ ของการบรรเลงในระดับความยากขั้นต่อไป ประกอบกับการฝึกพื้นฐานเรื่องรูปปาก (Embouchure) ให้อยู่ในตำแหน่งที่ถูกต้องของการจรรดริมฝีปากกับกำพวด (Brass's Mouthpiece) สำหรับผู้ที่ใช้เครื่องเป่าทองเหลือง (Brass) ตำแหน่งที่สมดุลของการคาบปากเป่า (Woodwind's Mouthpiece) ของเครื่องเป่าลมไม้ และการวางรูปปากให้อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมสำหรับเครื่องดนตรีประเภทขลุ่ย (Flute) ใช้หลักการฝึกกลมในการควบคุมการสั่นสะเทือนตามลักษณะต่าง ๆ ของการใช้รูปปากให้ต่อเนื่อง และใช้ลมให้เต็มที่เพื่อให้ได้ความสมบูรณ์ของเนื้อเสียง เมื่อเพิ่มพื้นฐานการใช้ลิ้น (Tonguing) ในการควบคุมลักษณะการออกเสียง หรือให้ได้สำเนียงการเล่นลักษณะต่าง ๆ (Articulations) ทั้งการออกเสียงแบบปกติ เสียงสั้น เสียงเน้น หรือเสียงยาวต่อเนื่อง ซึ่งประกอบด้วยพื้นฐาน 4 ชนิด คือ 1) Slur หรือ Legato 2) Tenuto 3) Detached notes และ 4) Staccato โดยอาศัยคู่มือหรือหมายจากโน้ตแบบฝึกหัดประกอบการฝึกซ้อม ควบคู่ไปกับการเล่นในจังหวะที่คงที่ ซึ่งควรอยู่บนพื้นฐานของการใช้ลมหายใจที่ถูกวิธีในการควบคุมการบรรเลงอย่างเหมาะสม (Kohut, 1996)

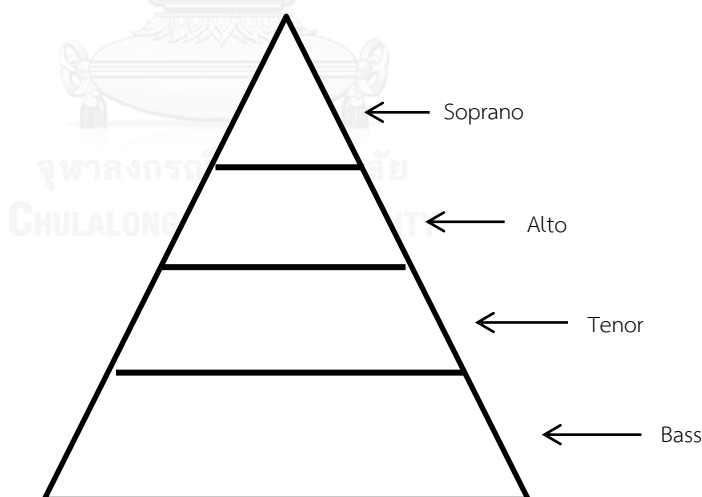
สุรพล ธัญญวิบูลย์ (2560) กล่าวถึงคุณภาพเสียง ว่าเป็นคุณภาพของเสียงจากเครื่องดนตรีแต่ละเครื่องที่ปฏิบัติ พัฒนาคุณลักษณะของเสียงของตนเองให้มีคุณภาพที่ดี โดยใช้แบบฝึกหัดเรื่องต่างๆ ช่วยในการพัฒนา ส่วนคุณภาพเสียงรวมวง เกิดจากการรวมคุณลักษณะของเสียงที่มีคุณภาพดีของแต่ละคนแต่ละเครื่องมีมารวมเล่นพร้อมกัน ปรับเสียงต่าง ๆ ให้กลมกลืนเข้ากันจนมีคุณลักษณะของเสียงรวมวงที่มีคุณภาพ และไพเราะ สอดคล้องกับแนวคิดของ ซูวิทย์ ยุระยง (2560) ที่ให้ข้อคิดด้านคุณภาพเสียงว่าคุณภาพเสียงรวมวงที่ดีมาจากคุณภาพเสียงของส่วนย่อยที่ดี คือ คุณลักษณะของเสียงของเครื่องดนตรีต่าง ๆ ที่มี Timbre เฉพาะ มีสีสัน (tone color) ของเครื่อง

เฉพาะตัว โดยเริ่มจาก คุณภาพเสียงของแต่ละเครื่อง ปรับเสียงรวมเข้าด้วยกัน (Blending) และ สอดคล้องกับ วานิช โปตะวานิช (2560) กล่าวถึงคุณภาพเสียงรวมวง หมายถึงคุณลักษณะของเสียงที่ เข้ากันทั้งวง มีลักษณะการบรรเลงที่เหมือนกัน เสียงที่บรรเลงไปพร้อม ๆ กัน ในทิศทางเดียวกันอย่าง มีคุณภาพ

2.1.3 ความสมดุลของเสียง (Balance)

การฝึกความสมดุลของเสียงรวมวง จะพิจารณาเรื่องสัดส่วนที่เหมาะสมของกลุ่ม เครื่องระดับเสียงต่าง ๆ โดยจำแนกออกเป็น ระดับเสียงต่ำ ระดับเสียงกลาง และระดับเสียงสูง เมื่อ บรรเลงรวมกันให้คุณภาพเสียงออกมาอยู่ในระดับที่สมดุลกัน รวมทั้งด้านบทบาทหน้าที่การบรรเลง เนื้อหาท่อนต่าง ๆ ของบทเพลง ความสมดุลจะเกิดขึ้นต่อเมื่อแต่ละกลุ่มเครื่อง หรือเครื่องดนตรีที่เล่น เข้าใจบทบาทของตนขณะบรรเลง เช่น ผู้ที่เล่นทำนองหลัก (Melody) ควรมีความโดดเด่นมากกว่า ทำนองรอง (Counter Melody) ในขณะเดียวกันกลุ่มที่บรรเลงเป็นเสียงประสาน (Harmony) และ ส่วนทำนองที่เล่นในลักษณะโครงสร้างจังหวะแนวเสียงต่ำ (Bass Line) จะบรรเลงคลอเพื่อสนับสนุน แนวทำนองเพื่อให้เกิดความเด่นชัดขึ้นของแต่ละท่อนเพลง

Pearson (2004) and Thornton (2008) ได้กล่าวถึงทฤษฎีพีระมิด (Pyramid) ในการอธิบายแนวคิดเรื่องลักษณะสัดส่วนของเสียงที่สมดุลจากการบรรเลงของวงซิมโฟนิคแบนด์ ดัง ภาพตัวอย่างต่อไปนี้

ภาพที่ 8 ลักษณะสัดส่วนของเสียงที่เกิดจากการบรรเลงของวงซิมโฟนิคแบนด์ในรูปแบบพีระมิด (Thornton, 2008)

จากภาพที่ 13 เป็นการอธิบายถึงคุณลักษณะของเสียงที่มาจาก การบรรเลงรวมวงที่มีความสมดุลและเหมาะสมสำหรับการจัดโครงสร้างสัดส่วนตามหลักของพีระมิด ทำให้คุณภาพเสียง การบรรเลงรวมวงมีความสมบูรณ์ โดยการแบ่งกลุ่มเครื่องดนตรีออกเป็น 4 กลุ่มดังภาพ

2.1.4 วรรณกรรมของบทเพลง (Literature)

การทำความเข้าใจในเนื้อหาของบทเพลง เป็นสิ่งที่ครูผู้สอนควรต้องศึกษาในรายละเอียดของแต่ละท่อนเพลงให้กระจ่าง ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบ ประวัติความเป็นมาของเพลงรวมถึงองค์ประกอบทางดนตรีที่เกี่ยวข้อง เพื่ออธิบายเกี่ยวกับแนวทางในการฝึกซ้อม และการตีความด้านความรู้สึกต่าง ๆ ของบทเพลงให้นักเรียนได้เข้าใจเนื้อหา จนสามารถสื่อความรู้สึก (Expression) ออกมาโดยผ่านการบรรเลงได้อย่างมีทิศทาง นอกจากนี้ ครูผู้สอนควรมหาโอกาสให้นักเรียนได้รับประสบการณ์จากการฟังเพลงรูปแบบต่าง ๆ และเลือกรูปแบบบทเพลงให้มีความหลากหลายในการฝึกซ้อมจะช่วยให้นักเรียนรู้จัก และเข้าใจลักษณะการเล่นบทเพลงแนวต่าง ๆ ได้มากขึ้น

2.1.5 ความกลมกลืนของเสียง (Blend)

ในกระบวนการปรับเสียงรวมวงให้เข้ากันและมีความกลมกลืนกันได้นั้น มาจากเสียงของเครื่องที่ผ่านการควบคุมการออกเสียงที่มีคุณภาพดี โดยใช้ทักษะการฟังในขณะที่บรรเลงรวมวงด้วยกันของนักเรียน ขั้นตอนแรกควรเริ่มต้นจากให้กลุ่มเครื่องดนตรีลักษณะเสียงคล้ายกัน หรือช่วงเสียงเดียวกัน บรรเลงพร้อมกัน โดยทั่วไปมักเริ่มจากระดับเสียงต่ำ หรือแนวเสียงเบส (Bass) ให้ทุกคนปรับเสียงเข้าหากันโดยไม่ให้เสียงใครโดดเด่นกว่ากัน หลังจากนั้นให้แนวเสียงของเครื่องดนตรีระดับสูงขึ้นไปบรรเลงเพิ่มเข้าด้วยกัน จนครบทั้งวง ยิ่งเครื่องดนตรีที่มีลักษณะของเสียงที่แตกต่างกัน จะปรับเสียงให้เข้ากันยากกว่าลักษณะเสียงที่เหมือนกัน นักเรียนควรฝึกปรับโทนเสียงของตนเองให้เข้ากับเสียงของกลุ่มเครื่องดนตรีที่มีลักษณะของเสียงที่แตกต่างกัน จะทำให้เสียงรวมของวงมีความกลมกลืนกันมากขึ้น (Kohut, 1996)

2.1.6 ความแม่นยำของระดับเสียง (Intonation)

เรื่องความแม่นยำของระดับเสียง (Intonation) ของการบรรเลงเป็นสิ่งสำคัญขั้นพื้นฐานของการบรรเลงเครื่องดนตรีแต่ละเครื่อง โดยในบทบรรเลง หรือโน้ตเพลงจะเป็นเครื่องมือที่สามารถระบุได้ว่าผู้เล่นมีทักษะ มีความสามารถในการควบคุมการเล่นให้ถูกต้องตามระดับเสียงที่มีความตรงตามค่ามาตรฐาน หรือผิดเพี้ยนไม่มากจากค่ามาตรฐานที่ควรจะเป็นหรือไม่อย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบางช่วงทำนองต้องมีผู้บรรเลงร่วมกันหลายเครื่องดนตรี จำเป็นอย่างยิ่งต้องมีความระมัดระวังในการบรรเลง ถ้ามีทักษะการเล่นที่ดีย่อมส่งผลต่อความแม่นยำของเสียง (Intonation) เสียงเข้ากันเมื่อบรรเลงพร้อมกัน ทำให้ทำนองที่บรรเลงถูกต้องมีความไพเราะ จึงเป็นเรื่องที่ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญในการฝึกซ้อมแต่ละครั้ง (Kohut, 1996)

สรุปความรวมว่า การที่นักดนตรีจะสามารถสร้างคุณลักษณะของเสียงให้ได้คุณภาพดี ควรให้ความสำคัญสำหรับการฝึกพื้นฐานทักษะให้ครอบคลุมทั้งเรื่องการใช้ลม (Breathing) เรื่องรูป

ปาก (Embouchure) และการใช้ลิ้น (Tonguing) ควบคุมเรื่องพื้นฐานทักษะดังกล่าวในการสร้างเสียงให้มีคุณภาพ จนสามารถบรรเลงร่วมกันเป็นวงได้เหมือนกัน ได้คุณภาพเสียงรวมวง ซึ่งหมายถึงคุณลักษณะของเสียงที่เกิดจากการพัฒนาคุณภาพเสียงการเล่นของเครื่องดนตรีต่างๆ มาบรรเลงพร้อมกัน ผ่านกระบวนการปรับเสียงให้เข้ากัน มีความสมดุล กลมกลืนกัน ปฏิบัติลักษณะการเล่นได้เหมือนกันตามเครื่องหมายกำหนด จนมีลักษณะของเสียงที่ไพเราะ ผู้วิจัยนำข้อมูลส่วนนี้สำหรับเปรียบเทียบวิเคราะห์ผลร่วมกับแหล่งข้อมูลอื่น เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง

2.2 แนวคิดในการปรับเสียงรวมวง

ในกระบวนการฝึกซ้อม ครูผู้สอนจะให้ความสำคัญเรื่องของความสมดุล (Balance) และความกลมกลืนกันของเสียง (Blend) เนื่องจากเป็นหนึ่งในองค์ประกอบดนตรีที่อยู่ในเกณฑ์การให้คะแนนของคณะกรรมการตัดสินการประกวด ผู้บรรเลงทุกคนต้องเล่นบทเพลงโดยให้เสียงมีความกลมกลืนกัน วิธีการฝึกซ้อมนั้น ครูผู้สอนจะเน้นให้นักเรียนฟังจากเครื่องดนตรีที่เล่นเสียงหลัก เช่น กลุ่มเครื่องเสียงต่ำ แล้วให้ทุกคนปรับความดังเบาเสียงของตนให้เข้ากับเสียงหลัก (ณัฐศรัณย์ ทฤษฎีคุณ, 2555)

สุรพล ชาญวิบูลย์ (2559) อธิบายเกี่ยวกับแนวคิดในการปรับเสียงรวมวง (Blend) ว่า ให้เราคิดถึงเรื่องของเฉดสี เสียงจากเครื่องดนตรีแต่ละเครื่องเปรียบเสมือนสีสันท่าง ๆ ผู้อำนวยการที่คอยผสมสีในงานสีด้วยแม่สี หรือสีต่าง ๆ ให้กลมกลืนกันตามความต้องการ เสียงที่เข้ากันจนกลมกลืนจนรวมเป็นเสียงเดียวเปรียบเหมือนสีที่ผ่านการผสมเป็นอย่างดี ทั้งผู้อำนวยการและนักดนตรีเมื่อเข้าใจถึงหลักการตรงกัน จะรู้จักแนวคิดเรื่องการใช้เฉดสี จนสามารถแรงแงไล่เฉดสีได้อย่างเข้าใจ อีกแนวคิดหนึ่งให้คิดเกี่ยวกับหลักการของแสง เสียงของวงที่กลมกลืนกันเปรียบเสมือนแสงสีขาว (ใส) ในธรรมชาติ แต่เมื่อนำมาผ่านการบวนการแยกแสงสีจากปริซึม เราจะพบว่าจากแสงสีขาวจะกระจายออกเป็น 7 แดงสี ในทางกลับกันกับเสียงของวง ถ้าปรับไม่เข้ากันแล้วจะไม่ต่างจากลักษณะของแสงสีต่าง ๆ ที่ผ่านตัวกลางปริซึม ให้เราคิดถึงหลักการดังกล่าวจะช่วยให้สามารถปรับเสียงเข้าหากันได้

Kohut (1996) ให้แนวคิดในการฝึกซ้อมรวมวงว่า เป็นเรื่องปกติทั่วไปในการฝึกซ้อมรวมวงนั้นจะต้องเทียบเสียง (Tuning) เพื่อปรับเสียงรวม หลังจากนั้นจะเป็นการ Warm-up เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการซ้อมบทเพลง หรือก่อนการแสดง ซึ่งการเทียบเสียง และการวอร์มอัปนั้นถือเป็นเรื่องสำคัญที่สุดของกระบวนการฝึกซ้อมรวมวง ซึ่งในการเทียบเสียงนั้นสามารถเริ่มเทียบได้เลยโดยไม่จำเป็นต้องรอให้นักดนตรีมาครบวง การเทียบเสียงสำหรับทั้งวงให้เริ่มจากทูบา ต่อจากนั้นเป็นกลุ่มเสียงระดับเทเนอร์ (Tenor), อัลโต (Alto) และกลุ่มโซปราโน (Soprano) ตามลำดับ การวอร์มอัปนั้นจะครอบคลุมเรื่องของ Intonation, Balance และ Blend รวมทั้งต้นเสียง และหางเสียง

ด้วยเช่นกัน โดยใช้ความเร็วจังหวะและระดับความดังเบาที่หลากหลาย ฝึกซ้อมพร้อมกันในรูปแบบดนตรีพื้นฐาน 3 ลักษณะคือ legato, staccato และ marcato ในบันไดเสียง Bb ทั้งเมเจอร์ และไมเนอร์ ใช้รูปแบบจังหวะที่หลากหลาย ด้วยโน้ตทุกแบบ ในทุก ๆ Articulations โดยดูโน้ตแบบฝึกหัดที่จัดเตรียมให้ ข้อเสนอแนะคือ การวอร์มอัปนั้นควรฝึกจนสามารถจำได้ จนทั้งผู้เล่นและผู้อำนวยเพลง ฝึกซ้อมโดยไม่ใช้โน้ตเพลง

Hancock and Ward (2016) กล่าวว่า ได้ศึกษาวิธีการวอร์มอัปของผู้ควบคุมวงคอนเสิร์ต แบนด์นักเรียนระดับมัธยมต้นและมัธยมปลายที่เข้ารับการประเมินจัดลำดับความสามารถทางการแสดง พบว่าการวอร์มอัปของทุกวงส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการฝึกเรื่องของ บันไดเสียง(Scale), การลากเสียงยาว (Long Tones) และการบรรเลงแบบฝึกหัดขั้นคู่ (Interval Exercise) โดยเน้นเรื่องการหายใจที่ถูกต้อง (Breathing) กับการเล่นลักษณะเสียงที่เหมือนกัน (Articulation) และฝึกเรื่องของเสียงประสาน (Chorales) สิ่งที่คุณควบคุมวงให้ความสนใจในการ Warm-Up คือเรื่องการเทียบเสียง (Tuning) เพื่อปรับเสียงรวมของวง โดยใช้เวลาส่วนหนึ่งในการเทียบเสียงของวงด้วยเครื่องเทียบเสียง (Tuner)

สรุปด้านเนื้อหาการฝึกซ้อม สิ่งสำคัญที่ช่วยให้การฝึกซ้อมได้คุณภาพเสียงรวมวงที่ดี ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญในเรื่องพื้นฐานทักษะการบรรเลง ได้แก่ พื้นฐานการใช้ลม (Breathing) พื้นฐานการใช้ลิ้น (Tonguing) พื้นฐานการใช้นิ้ว (Fingering) พื้นฐานเรื่องรูปปาก (Embouchure) และพื้นฐานทักษะจังหวะ (Rhythm) เพราะมีความเกี่ยวข้องสำหรับการพัฒนาด้านเสียง (Tone) ด้านเทคนิค (Technique) และด้านการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship) ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์เนื้อหาพื้นฐานการฝึกซ้อมทักษะในส่วนนี้เพื่อใช้เปรียบเทียบผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหาการฝึกซ้อมจากแหล่งข้อมูลอื่น เพื่อกำหนดขอบเขตการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ชนะเลิศการประกวดการนั่งบรรเลงระดับประเทศ

2.3 การประเมินผลการฝึกซ้อม

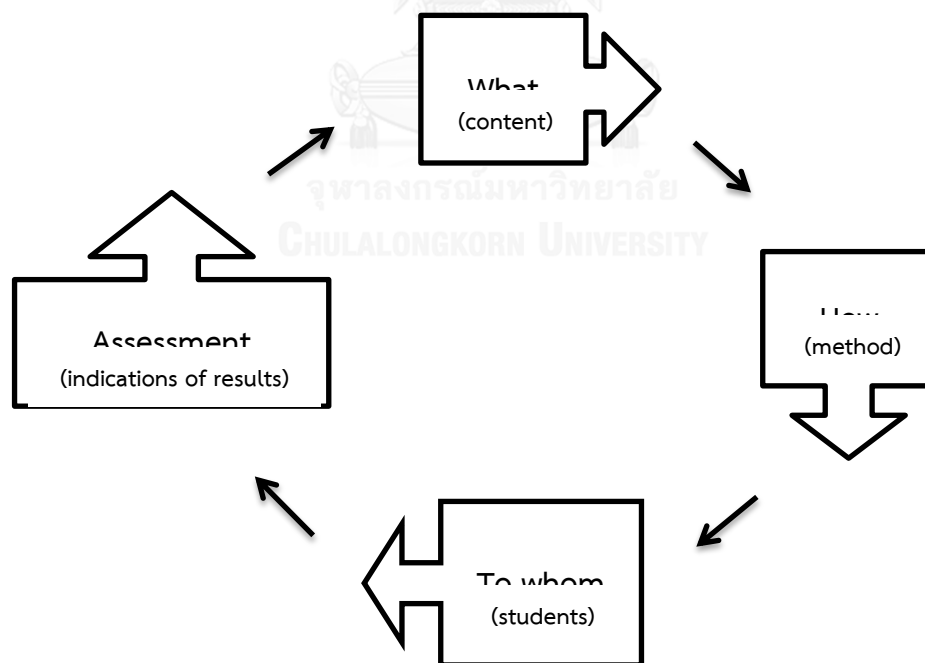
การประเมินผล นับเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจอย่างถี่ถ้วน เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่อย่างไร ทั้งยังช่วยให้ทราบถึงข้อบกพร่องในส่วนต่าง ๆ ของระบบการจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงการประเมินผลด้านดนตรีด้วยเช่นกัน ผู้ฝึกสอนสามารถนำหลักการประเมินมาใช้ในบริบทของกิจกรรมการฝึกซ้อมเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุดของการจัดกิจกรรม (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554ก)

จากการศึกษาผลการวิจัยของ อติชาติ เจริญพาโชค (2547) ได้ให้ความสำคัญในด้านประเมินผล โดยได้สรุปผลว่าเป็นสมรรถนะที่มีความสำคัญในระดับมากที่สุด ผู้ควบคุมวงโยธวาทิตสามารถนำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาการฝึกซ้อม รวมถึงใช้เป็นแนวทางในการวาง

แผนการซ่อมได้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิทธิ สิทธิการุณย์ (2545) กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินผล เป็นการติดตามพัฒนาการด้านการฝึกซ้อมดนตรีของนักเรียนวงโยธวาทิต ควรจัดให้มีการประเมินผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ทั้งการประเมินโครงการ หรือการประเมินในภาคการศึกษา โดยประเมินด้วยแบบสอบถาม หรือจากการสังเกต และประเมินจากสภาพจริงจากจัดการแสดงของนักเรียน

Hoffer (2009) ให้เหตุผลถึงความสำคัญในการประเมินผลการเรียนรู้ด้านดนตรี 3 ประการ คือ 1. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับครูผู้สอนได้ทราบถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ 2. เพื่อเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาในการพิจารณาปรับลดเพิ่มจำนวนผู้เรียนในหลักสูตรการเรียนต่าง ๆ และ 3. เพื่อใช้ในการพิจารณาด้านผลการเรียน เพราะการประเมินและการให้เกรดมีความต่างกัน ข้อมูลในการประเมินนั้นสามารถช่วยปรับเกรดผลการเรียนให้ดีขึ้นได้

Feldman and Contzius (2016) กล่าวถึงการประเมินการฝึกซ้อมว่า เป็นกระบวนการที่สำคัญที่ทำให้ครูผู้สอนสามารถวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาในการฝึกซ้อม และนำมาวางแผนจัดการฝึกซ้อม ในการเลือกเนื้อหา กำหนดวิธีการฝึกซ้อมให้เหมาะสมสำหรับนักเรียน เพื่อให้การฝึกซ้อมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยเขาได้อธิบายให้เห็นในลักษณะของวงล้อกระบวนการ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 9 วงจรการประเมินผล

ที่มา: Instrumental Music Education: Teaching with the Musical and Practical in Harmony p.113

(Feldman & Contzius, 2016)

จากภาพสามารถอธิบายได้ว่า ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ หรือการฝึกซ้อม จะมีส่วนเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน การประเมินเป็นส่วนสำคัญ ที่เป็นตัวกำหนดให้ครูผู้สอนพิจารณาเลือกเนื้อหาในการฝึกซ้อม ให้เหมาะกับผู้เรียน หรือนักเรียนในวง โดยที่ต้องเลือกใช้วิธีการซ้อมให้เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียนด้วยเช่นกัน การฝึกซ้อมสำหรับวงดนตรีนั้นต้องอาศัยการประเมินการซ้อมแบบรายกลุ่ม ให้ครอบคลุมทั้งด้านทักษะและเจตคติ การประเมินในสภาพจริงจะมีความเหมาะสมสำหรับการฝึกซ้อมทักษะ ในลักษณะของภาพรวม โดยใช้เกณฑ์เกี่ยวกับองค์ประกอบด้านดนตรีเป็นตัวกำหนดการประเมิน (Feldman & Contzius, 2016)

แบบประเมินการฝึกซ้อม หรือการแสดงดนตรีนั้น เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ สำหรับใช้ประเมินค่าในการบรรเลง (Bodergaven & Wilson, 1970) โดยมีการออกแบบเกณฑ์ในการวัดให้เหมาะสม โดยอาศัยโครงสร้างของสาระดนตรีที่เกี่ยวข้องทั้งด้านความรู้ดนตรี และทักษะดนตรี โดยทั่วไปมักเป็นแบบบันทึกข้อมูลเพื่อแสดงเชิงปริมาณในรูปแบบคะแนน และแปลผลเป็นเชิงคุณภาพด้วยเกณฑ์ในการวัดระดับต่าง ๆ ทั้งนี้ทั้งนั้น ทักษะดนตรีควรใช้การประเมินที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ผลครอบคลุมด้านทักษะ และเจตคติ รวมถึงให้สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom ในการพัฒนานักเรียนทั้งด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) และจิตพิสัย (Affective Domain) (ทิตินา แคมณี, 2560) โดยเฉพาะเรื่องทักษะดนตรีควรมีการประเมินเป็นระยะเพื่อตรวจสอบพัฒนาการของนักเรียน โดยใช้การประเมินตามสภาพจริงเพื่อประกอบการพิจารณาให้เหมาะสม (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554ก)

การประเมินผลการฝึกซ้อม เป็นหนึ่งในขั้นตอนที่สำคัญของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียน ช่วยให้ครูผู้สอนทราบถึงพัฒนาการทางความสามารถควบคู่ไปกับความรู้ด้านทฤษฎีดนตรี อีกทั้งยังช่วยให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาของการฝึกซ้อม เพื่อประโยชน์สำหรับครูผู้สอนในการวางแผนการฝึกซ้อม การเลือกเนื้อหา และออกแบบวิธีการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียน ผู้วิจัยนำหลักการประเมินผลการฝึกซ้อม มาใช้กำหนดขอบเขตเนื้อหาการวิจัย ในวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 และเพื่อใช้เป็นหัวข้อในการสร้างเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดในการฝึกซ้อมทักษะ แนวคิดการปรับเสียงรวมวง และการเทียบเสียง สามารถวิเคราะห์สรุปได้ว่า สิ่งสำคัญในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียง และทักษะการเล่นดนตรีควรฝึกซ้อมให้ครอบคลุมเนื้อหาทุกส่วนขององค์ประกอบดนตรี โดยให้วางเป้าหมายในการซ้อมแต่ละครั้งให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้เสียเวลาในการฝึกซ้อม ขั้นตอนการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์นั้น โดยให้แบ่งเนื้อหาการฝึกซ้อมออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเสียง (Tone / Sound) ประกอบด้วย คุณภาพเสียง (Tone Quality) ความแม่นยำของเสียง (Intonation) ความสมดุล (Balance) ความกลมกลืน (Blend) การเล่นรวมวง (Ensemble) 2) ด้านเทคนิค (Technique) ประกอบด้วย ความดังเบา (Dynamics), จังหวะและความเร็วจังหวะ

(Rhythm & Tempo), ลักษณะของเสียง (Articulations) 3) ด้านการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship / Musical Performance) ประกอบด้วย วรรคตอน และประโยคเพลง (Phrasing) วรรณกรรมทางดนตรี (Music Literature) ความดังเบา (Dynamics) และการตีความ (Interpretation) โดยอยู่บนพื้นฐานของเรื่อง การใช้ลม (Breathing), การใช้ลิ้น (Tonguing), การใช้ นิ้ว (Fingering) ทักษะจังหวะ (Rhythm) และเรื่องรูปปาก (Embouchure) ซึ่งมีความสอดคล้องกัน กับหลักการประเมินผลการฝึกซ้อม โดยมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเกณฑ์ในการตัดสินการประกวดการนั่ง บรรเลงดังได้กล่าวไว้ในเนื้อหาตอนที่ 1 ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์วิธีการฝึกซ้อมออกเป็น 3 รูปแบบ คือ 1) การแยกกลุ่มฝึกซ้อมของแต่ละเครื่องดนตรี 2) การรวมกลุ่มฝึกซ้อมของเครื่องประเภทเดียวกัน และ 3) การรวมวงฝึกซ้อม ซึ่งในการฝึกซ้อมควรใช้โน้ตแบบฝึกหัดเทคนิคประกอบการซ้อมด้วยทุกครั้ง จากการวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปผลข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยได้พัฒนา และนำเสนอข้อมูลด้วยการจัดหมวดหมู่เพื่อ นำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับกำหนดขอบเขตสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัย โดยเบื้องต้นผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวทางในการฝึกซ้อมได้ดังนี้

แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน ประกอบด้วย

1. การกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์การฝึกซ้อม

ครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย

2. การกำหนดเนื้อหาการฝึกซ้อม

ครอบคลุมเนื้อหา 3 ด้าน คือ

2.1 ด้านเสียง (Tone / Sound) เกี่ยวข้องกับทักษะพื้นฐาน : การใช้ลม (Breathing) รูปปาก (Embouchure) ประกอบด้วยเรื่องของ : คุณภาพเสียง (Tone Quality) ความแม่นยำของระดับเสียง (Intonation) ความสมดุล และการบรรเลงรวมวง (Balance & Ensemble) ความกลมกลืน (Blend)

2.2 ด้านเทคนิค (Technique) เกี่ยวข้องกับทักษะพื้นฐาน : 3) การใช้ นิ้ว (Fingering) การใช้ ลิ้น (Tonguing) รูปปาก (Embouchure) ทักษะจังหวะ (Rhythmic) ประกอบด้วยเรื่องของ : ความดังเบา (Dynamics) จังหวะ และความเร็วจังหวะ (Rhythm & Tempo) ลักษณะของเสียง (Articulations)

2.3 ด้านการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship / Musical Performance) เกี่ยวข้องกับ ทักษะพื้นฐาน : ด้านเสียง (Tone / Sound) ด้านเทคนิค (Technique) การตีความ (Interpretation) ประกอบด้วยเรื่องของ : วรรคตอน และประโยคเพลง (Phrasing) ความดังเบา (Dynamics) และวรรณกรรมทางดนตรี (Music and Literature)

3. การกำหนดรูปแบบและวิธีการฝึกซ้อม

รูปแบบการฝึกซ้อมแบ่งเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การแยกกลุ่มฝึกซ้อม การรวมกลุ่มฝึกซ้อม และการรวมวงฝึกซ้อม

4. การกำหนดการประเมินผลการฝึกซ้อม

ประกอบด้วย การประเมินผลก่อนการฝึกซ้อม การประเมินผลระหว่างการฝึกซ้อม และการประเมินผลหลังการฝึกซ้อม โดยให้ครอบคลุมผล 3 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom คือ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) และจิตพิสัย (Affective Domain) (ทีศนา แคมณี, 2560)

2.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง

2.4.1 ปัจจัยด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี

ในการเรียนการสอนดนตรี ควรอยู่บนพื้นฐานแนวคิดที่เหมาะสมนับเป็นสิ่งสำคัญที่ครูผู้สอนควรคำนึงถึงเสมอในระหว่างทำการสอนหรือฝึกซ้อม สิ่งหนึ่งที่สำคัญที่ครูผู้สอนไม่ควรมองข้ามคือเรื่องของจิตวิทยาการสอนดนตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจกรรมหมู่คณะที่มีความแตกต่างของช่วงวัย การใช้จิตวิทยาจะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจในตัวของผู้เรียน และจะช่วยให้การเรียนการสอนดนตรีเป็นไปตามขั้นอย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กันโดยตลอด เพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนดนตรี หรือแม้แต่การฝึกซ้อมเป็นไปด้วยความเหมาะสมโดยอาศัย หลักสำคัญ 3 ประการ คือ ความเข้าใจในตัวนักดนตรี ความพร้อมของครูผู้สอน และบทเรียน ซึ่ง ทั้งสามสิ่งนี้เป็นปัจจัยที่จะช่วยให้การฝึกซ้อมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ส่งผลประสบผลสำเร็จในการฝึกซ้อม และที่สำคัญที่สุดคือช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีต่อการฝึกซ้อมสำหรับทุกคนในวง (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554ก) โดยขอเสนอแนวคิดด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี ในแผนภูมิดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 2 จิตวิทยาการสอนทักษะดนตรี

(ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554ก)

การสร้าง ความสนใจ และเจตคติที่ดีต่อการฝึกซ้อมทักษะดนตรีนั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีวิธีการจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกดังกล่าว เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน การเลือกใช้วิธีการฝึกซ้อมที่เหมาะสมโดยพิจารณาจากพื้นฐานประสบการณ์ด้านดนตรีของผู้เรียน เพื่อให้ประสิทธิภาพการฝึกซ้อมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และช่วยให้บรรยากาศในการฝึกซ้อมเป็นไปได้อย่างราบรื่นเรียบร้อย โดยขอเสนอแนวคิดด้านจิตวิทยา เกี่ยวกับการจูงใจซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Skinner (1984) ที่เป็นปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการฝึกซ้อมดังต่อไปนี้

แนวคิดเรื่องการจูงใจ (Motivation)

- 1) การจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) หมายถึง สภาพของความสนใจที่จะเรียนรู้เนื่องมาจากปัจจัยที่อยู่ในประสบการณ์ทางดนตรี
- 2) การจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) หมายถึง สภาพของความสนใจที่จะเรียนรู้ เนื่องมาจากปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ปัจจัยทางดนตรี
- 3) การจูงใจตนเอง (Self-Motivation) หมายถึง สภาพความสนใจที่จะเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองภายในตัวของผู้เรียนรู้ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการจูงใจภายในและภายนอก
- 4) การจูงใจจากผู้อื่น (Imposed Motivation) หมายถึง สภาพความสนใจในการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิด เช่น ครูผู้สอน ผู้ปกครอง บิดามารดา ซึ่งเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตัวของผู้เรียน (Skinner, 1984; ฌรุท สุธจิตต์, 2541)

แนวคิดเรื่องการเสริมแรง (Reinforcement)

พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุษย์ (2547) ให้คำอธิบายเรื่องการเสริมแรงว่า การเสริมแรงเป็นการทำให้อินทรีย์แสดงพฤติกรรม มีความถี่เพิ่มขึ้น โดยการให้อินทรีย์ได้รับผลกระทบที่พึงพอใจ เรียกว่าการเสริมแรงบวก (Positive Reinforcement) ในทางตรงกันข้าม เป็นการระงับ หรืองดเว้นจากสิ่งเร้าที่อินทรีย์ไม่ต้องการ เรียกว่าการเสริมแรงลบ (Negative Reinforcement)

การลงโทษ เป็นการจัดการกระทำให้อินทรีย์ไม่พอใจ หรือนำสิ่งที่ไม่พอใจออกไป เพื่อทำให้อินทรีย์ลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลง ซึ่งในความเห็นของ Skinner มองว่าการลงโทษนั้นเป็นการหยุดยั้งพฤติกรรมแค่ชั่วขณะ จึงไม่นิยมการลงโทษ แต่ใช้วิธีการเพิกเฉยแทน (Ignorance)

Skinner (1984) ได้อธิบายกฎของการควบคุมพฤติกรรม 4 ประการต่อไปนี้

- 1) การเสริมแรงบวก (Positive Reinforcement)
คือ การได้รับรางวัลเมื่อแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์
- 2) การเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement)

คือ การเอาสิ่งที่ไม่ต้องการออกไป

3) การลงโทษทางบวก (Positive Punishment)

คือ การได้รับสิ่งที่ไม่ต้องการเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

4) การลงโทษทางลบ (Negative Punishment)

คือ การเอาสิ่งที่เป็นรางวัลออกไป

โดยได้นำเสนอในรูปของตารางดังต่อไปนี้

	รางวัล (Reward)	สิ่งที่ไม่ต้องการ (Aversive stimuli)
ได้รับ (+) Present	การเสริมแรงทางบวก	การลงโทษทางบวก
เอา ออกไป Withdraw	การเสริมแรงทางลบ	การลงโทษทางลบ

ภาพที่ 10 ตารางสรุปการเสริมแรงและการลงโทษ

(พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2547)

1) การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement)

ได้แก่ การเสริมแรงที่ใส่สิ่งเร้าเข้าไปในกระบวนการ ส่งผลให้พฤติกรรมมีความถี่เพิ่มขึ้นหลังจากที่ได้รับการเสริมแรงดังกล่าว โดยปกติมักเป็นพฤติกรรมด้านดี หรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น ถ้าต้องการได้เกรด A จากการสอบทักษะ ควรขยันฝึกซ้อมดนตรีอย่างสม่ำเสมอ เกรด A เป็นการเสริมแรงบวกที่นำเข้ามาในกระบวนการ การขยันฝึกซ้อมดนตรีอย่างสม่ำเสมอ คือ พฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้น

2) การเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement)

ได้แก่ การเสริมแรงที่นำสิ่งเร้าออกจากกระบวนการ ส่งผลให้พฤติกรรมมีความถี่เพิ่มขึ้นหลังจากที่ได้รับการเสริมแรงดังกล่าว โดยปกติมักเป็นพฤติกรรมด้านดี หรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น ถ้าไม่ต้องการได้เกรด F จากการสอบทักษะ ควรขยันฝึกซ้อมดนตรีอย่างสม่ำเสมอ เกรด F เป็นการเสริมแรงลบที่นำออกจากกระบวนการ การขยันฝึกซ้อมดนตรีอย่างสม่ำเสมอ คือ พฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้น

2.4.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (Environment)

สภาพแวดล้อมนับเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งช่วยส่งเสริมให้การฝึกซ้อมประสบผลสัมฤทธิ์ หมายรวมถึงสิ่งรอบตัวทั่วไป ถ้าผู้เรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้ด้านดนตรี ย่อมส่งผลดีต่อการพัฒนาการเรียนรู้และสร้างความสนใจให้นักเรียนได้ทางหนึ่ง ซึ่งแบ่งได้ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1) สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน

ได้แก่ สภาพแวดล้อมทั่วไปที่มีผลต่อการเรียนรู้ด้านดนตรีที่อยู่รอบตัว ตั้งแต่สภาพแวดล้อมที่บ้าน พฤติกรรมการฟังเพลง การปลูกฝังสร้างค่านิยมด้านดนตรีของพ่อแม่ รวมถึงตัวแปรปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความคุ้นเคยด้านดนตรี อันส่งผลให้เด็กรู้สึกคุ้นเคยจากการฟังเพลงแบบต่าง ๆ ย่อมส่งผลให้มีความชอบ ความสนใจมากกว่าอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปราศจากดนตรี แม้เป็นเพียงตัวช่วยส่งเสริมให้การพัฒนาก้าวไปเท่านั้น หากเด็กไม่สนใจ การเรียนรู้ด้านดนตรีย่อมไม่เกิดขึ้น การสร้างโอกาสด้านการฟังเพลงหรือชมดนตรี เป็นทางออกที่เหมาะสมที่พ่อแม่ผู้ปกครองควรพิจารณาสนับสนุนให้เกิดขึ้น เพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาความสนใจและความสามารถด้านดนตรีได้

2) สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

เป็นสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เกิดความสนใจด้านดนตรีในห้องเรียน หรือห้องซ้อมครูผู้สอนควรให้ความสำคัญในการจัดเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ เครื่องดนตรี สื่อการสอนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนดนตรี ให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ รวมถึง เนื้อหา แนวคิด การฝึกปฏิบัติทักษะต่าง ๆ เทคนิค วิธีการสอนของครู และบรรยากาศในการเรียนการสอนโดยรวมควรพิจารณาจัดเตรียมให้เหมาะสม สอดคล้องและสนองต่อการพัฒนาด้านดนตรีของนักเรียน จะช่วยให้การพัฒนาด้านดนตรีเป็นไปอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ (Skinner, 1984; ฌูร์ท สุธจติตต์, 2541)

จากแนวคิดด้านจิตวิทยาดังกล่าว มีความสอดคล้องกับงานวิจัยและบุคคลสำคัญที่ใช้แนวคิดด้านจิตวิทยาในการสอนดังนี้

รติรส จันท์สมติ (2551) ได้อธิบายผลการวิจัยว่า การใช้จิตวิทยาของครูผู้สอนมีความสำคัญในการจัดดำเนินกิจกรรมวงโยชวาทิต เพราะครูผู้สอนนั้นเป็นผู้นำทั้งด้านการปฏิบัติ และด้านจิตใจของนักเรียนในวง สิ่งหนึ่งที่สำคัญที่ครูผู้สอนต้องไม่ละเลยคือการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สมาชิกในวง เพราะความเชื่อมั่นนั้นสามารถสร้างแรงกระตุ้นและจูงใจให้นักเรียนเกิดความมุ่งมั่นในการฝึกซ้อม จนสามารถฝึกปฏิบัติทักษะการเล่นดนตรีได้อย่างต่อเนื่องและเกิดความมั่นใจในการเล่น

(วรรณิสา ประเสริฐศุภวิทย์ (2555)) ได้ทำการศึกษาต้นแบบความเป็นครูดนตรีของพันเอกชูชาติ พิทักษากร ศิลปินแห่งชาติ พบว่า ท่านใช้จิตวิทยาช่วยในการแก้ปัญหา โดยให้ลูกศิษย์ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางการเรียนให้เหมาะสมกับตน ทำให้ลูกศิษย์มีความกระตือรือร้น ภูมิใจจากการมีส่วนร่วม โดยวิธีการใช้จิตวิทยาในการสอนดนตรีของพันเอกชูชาติ พิทักษากร ศิลปินแห่งชาติ มีดังนี้

1) การสอนโดยใช้ปัจจัยบวกในการปรับพฤติกรรม

ครูควรสอนโดยใช้ปัจจัยบวกในการควบคุมและปรับพฤติกรรมของนักเรียน ด้วยวิธีการต่อไปนี้ คือ การให้ความเชื่อมั่น และกำลังใจ การทำให้รู้สึกถึงความพิเศษของสิ่งที่เรียน และการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน

2) การสอนโดยใช้ปัจจัยลบในการปรับพฤติกรรม

ครูควรพิจารณาให้รอบคอบก่อนว่าสมควรหรือไม่ในการลงโทษต่อการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพราะอาจส่งผลเสียตามมา เป็นเหตุให้ผู้เรียนมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อครู และสภาพการเรียนการสอน ควรเลี่ยงการลงโทษให้มากที่สุด หากจำเป็นควรอธิบายให้ผู้ถูกลงโทษเข้าใจถึงเหตุผลในการลงโทษ สิ่งสำคัญคือ ไม่ควรลงโทษผู้เรียนถ้าในขณะที่ครูไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ และหากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นั้นได้ผ่านไปแล้ว และควรเลือกวิธีการลงโทษเป็นทางเลือกสุดท้ายเท่านั้น

แนวคิดด้านจิตวิทยาการสอนดนตรีนั้น เป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการฝึกซ้อมโดยตรง ทั้งด้านความพร้อมของครูผู้สอน ความพร้อมของผู้เรียน รูปแบบวิธีการสอนที่ใช้ในการฝึกซ้อมของครูที่มีความเหมาะสมกับสภาพความพร้อมของนักเรียน รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่ช่วยส่งเสริมในการฝึกซ้อมเป็นส่วนที่ช่วยให้การทำกิจกรรมโดยรวมเป็นไปได้ด้วยความเรียบร้อย และการฝึกซ้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดเรื่องของจิตวิทยาการสอนดนตรี ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้เรียน ผู้สอน และบทเรียน โดยมีความสัมพันธ์กับแนวคิดเรื่องของการตั้งใจ การเสริมแรง และแนวคิดเรื่องของสภาพแวดล้อม ประกอบกับการให้หลักการประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การฝึกซ้อม รวมถึงแนวคิดด้านการบริหารจัดการ นับเป็นองค์ประกอบของปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้กิจกรรมการฝึกซ้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และโดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากตำรา และศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์ โดยอาศัยแนวคิดดังกล่าวในการกำหนดเป็นองค์ประกอบด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมสำหรับพัฒนาคุณภาพเสียงของวงซิมโฟนิคแบนด์ และใช้เป็นกรอบในการวางแผน กำหนดข้อความคำถามในแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต เพื่อเก็บข้อมูลสำหรับการทำวิจัย ได้ดังนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมสำหรับพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงซิมโฟนิคแบนด์ ประกอบด้วย

1 ปัจจัยด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี

ครูผู้สอน หรือผู้อำนวยการวง

นักเรียน หรือนักดนตรีในวง

บทเรียน หรือเนื้อหาการฝึกซ้อม

2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

สถานที่ฝึกซ้อม / ห้องซ้อม

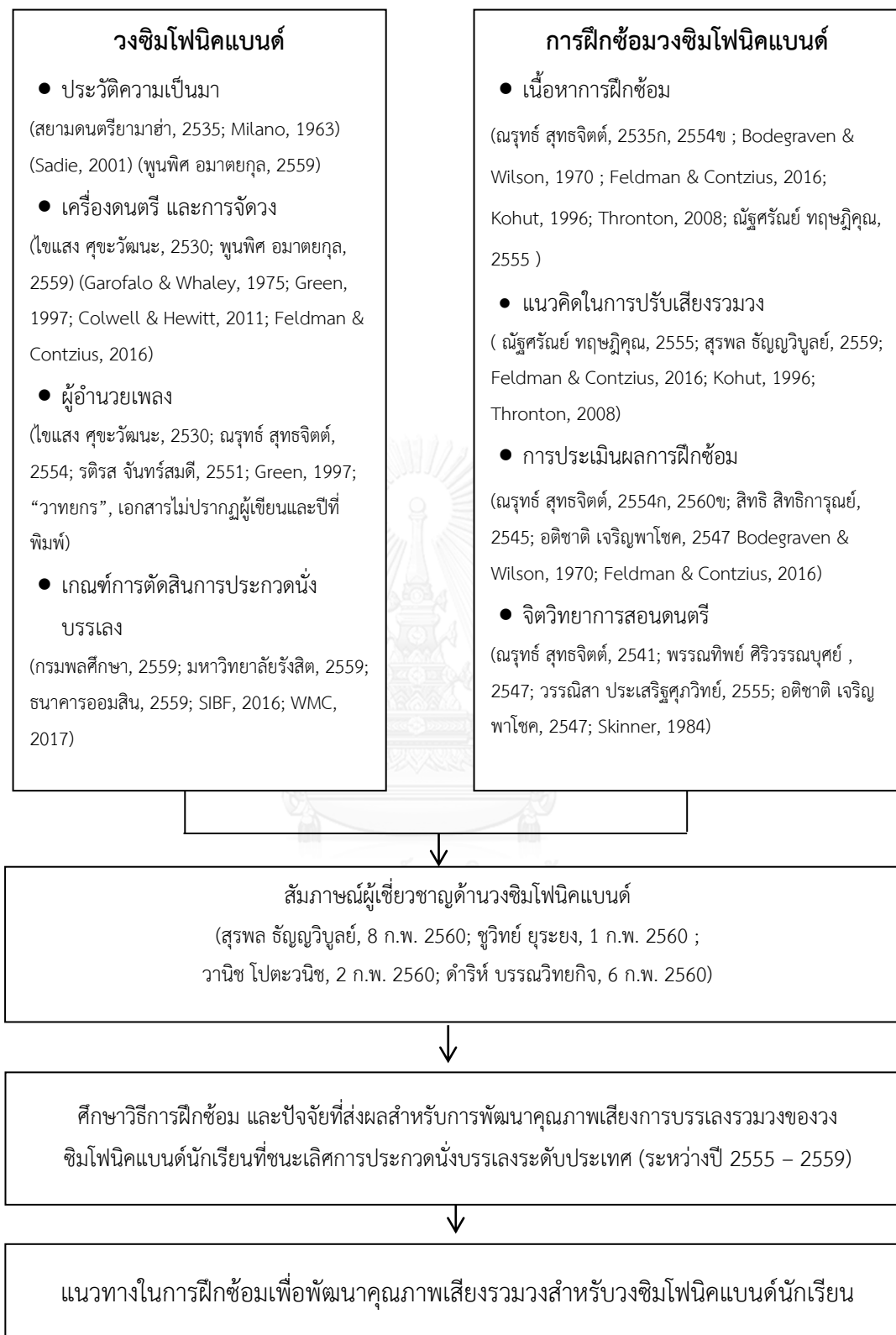
เครื่องดนตรี และอุปกรณ์

โน้ตเพลง ตำรา และแบบฝึกหัดเทคนิค

ตอนที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษา เอกสาร ตำรา ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์ 4 ท่าน แสดงให้เห็นว่า วิธีในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาเสียงบรรเลงรวมวงนั้น ควรต้องศึกษาทำความเข้าใจถึงความเป็นมา รูปแบบการจัดวง บทบาทของผู้อำนวยเพลง เกณฑ์มาตรฐานการตัดสินการประกวดการนั่งบรรเลง ในด้านการฝึกซ้อม ผู้วิจัยศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับเนื้อหาที่ใช้ในการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์ ประกอบด้วยการกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม ขั้นตอนการฝึกซ้อม แนวคิดในการปรับเสียงรวมวง การประเมินผลการฝึกซ้อม ปัจจัยด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี ซึ่งรวมเนื้อหาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม เพื่อนำผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากแหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ศึกษามากำหนดขอบเขตสำหรับการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับศึกษาวิธีการฝึกซ้อม และปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดการนั่งบรรเลงระดับประเทศ โดยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

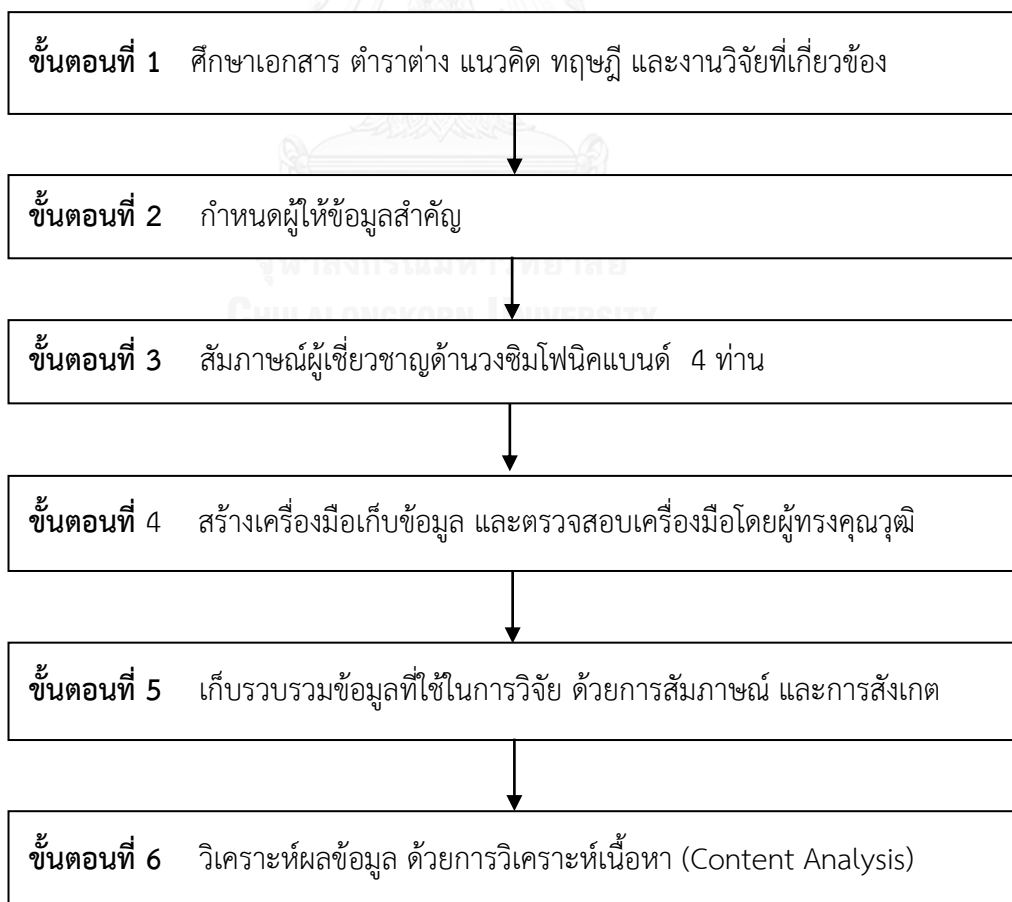

แผนภูมิที่ 3 แผนภูมิแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการฝึกซ้อมสำหรับพัฒนาคุณภาพเสียงการบรรเลงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดนั้บรรเลงระดับประเทศ และนำวิธีการมาเป็นแนวทางในการใช้สำหรับในการฝึกซ้อม เพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงการบรรเลงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน ให้กับครูผู้สอน ผู้อำนวยการ และผู้สนใจศึกษาด้านดนตรีวงซิมโฟนิคแบนด์ได้ใช้ศึกษาต่อไป ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) คือ วงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ชนะเลิศการประกวดนั้บรรเลงระดับประเทศ จำนวน 3 วง ได้แก่ โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว โรงเรียนหอวัง และโรงเรียนสุรนารีวิทยา สํารวจและเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ครู ผู้ควบคุมวง ครูผู้ฝึกสอน นักเรียนในวง และการสังเกตการฝึกซ้อมรวมวงโดยผู้วิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 6 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 7 สรุป และอภิปรายผล และนำเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

แผนภูมิที่ 4 แผนการดำเนินงานวิจัย

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์

การวิจัยในขั้นนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับวงซิมโฟนิคแบนด์ กรณีในการตัดสินใจการประกวด วิเคราะห์เนื้อหาการฝึกซ้อมการบรรเลงรวมวง จิตวิทยาการสอนดนตรี และการประเมินผลการฝึกซ้อม รวมถึงการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพิ่มเติมกับผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์ด้านการฝึกซ้อม เพื่อสรุปเป็นแนวทางกำหนดเนื้อหาในการพัฒนาการฝึกซ้อมการบรรเลงรวมวง โดยมีลำดับการศึกษาเนื้อหาดังต่อไปนี้

1 วงซิมโฟนิคแบนด์

1.1 ประวัติความเป็นมา

ผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับประวัติและพัฒนาการของวงซิมโฟนิคแบนด์จากอดีตถึงปัจจุบัน ที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับเครื่องดนตรี รูปแบบ และโครงสร้างการจัดวง

1.2 เครื่องดนตรีและการจัดวง

ประกอบด้วยเครื่องดนตรีในวงซิมโฟนิคแบนด์ประเภทต่าง ๆ และรูปแบบการจัดวงสำหรับการบรรเลงในลักษณะของวงนั่งบรรเลง

1.3 ผู้อำนวยการ

ประกอบด้วยบทบาท และความสำคัญของผู้อำนวยการในการฝึกซ้อม และแสดง รวมถึงคุณลักษณะของผู้อำนวยการ

1.4 กรณีการตัดสินใจการประกวดนั่งบรรเลงในประเทศไทย และต่างประเทศ

ประกอบด้วยองค์ประกอบที่เป็นเนื้อหาด้านการบรรเลงดนตรีที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินการประกวดการนั่งบรรเลงระดับประเทศ ของ 3 หน่วยงานการจัดการประกวด ได้แก่ 1) กรมพลศึกษา 2) ธนาคารออมสิน 3) มหาวิทยาลัยรังสิต และ กรณีในการตัดสินใจการประกวดนั่งบรรเลงของต่างประเทศ 2 รายการ ได้แก่ 1) Singapore International Band Festival ประเทศสิงคโปร์ 2) การประกวดดนตรีโลก ณ เมืองเคอการ์เต ประเทศเนเธอร์แลนด์ (WMC)

2 การฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์

2.1 เนื้อหาการฝึกซ้อมสำหรับวงซิมโฟนิคแบนด์

ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม โดยมีขั้นตอนการฝึกซ้อม และเนื้อหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบพื้นฐานด้านการบรรเลงดนตรีสำหรับพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง ได้แก่ 1) ด้านทักษะพื้นฐาน ครอบคลุมพื้นฐานของการใช้ลม (Breathing), การใช้ลิ้น (Tonguing), การใช้นิ้ว (Fingering), และรูปปาก (Embouchure) 2) ด้านองค์ประกอบการบรรเลง ได้แก่ ความแม่นยำของเสียง (Intonation), ความดังเบา (Dynamics), จังหวะและความเร็วจังหวะ (Rhythm & Tempo), ลักษณะของเสียง (Articulations), เทคนิค (Technique), ความสมดุล (Balance), การเล่นรวมวง (Ensemble), เสียงประสาน (Harmony), ความกลมกลืน (Blend) ในด้านวิธีการฝึกซ้อม แบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือ 1) แยกกลุ่มฝึกซ้อม 2) รวมกลุ่มฝึกซ้อม และ 3) รวมวงฝึกซ้อม

2.2 แนวคิดในการปรับเสียงรวมวง

ประกอบด้วยเรื่องการเทียบเสียง (Tuning) ความสมดุล (Balance) และความกลมกลืนของเสียง (Blend)

2.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมพัฒนาคุณภาพเสียง

ประกอบด้วย 1) จิตวิทยาการสอนดนตรี ได้แก่ ด้านครูผู้สอน หรือผู้อำนวยเพลง ด้านนักเรียน หรือนักดนตรีในวง ด้านบทเรียน หรือเนื้อหาการฝึกซ้อม 2) ด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ สถานที่ฝึกซ้อม หรือห้องซ้อม เครื่องดนตรี และอุปกรณ์ โน้ตเพลง ตำรา และแบบฝึกหัด

ขั้นที่ 2 ขั้นกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย

ในการเก็บข้อมูลสำหรับการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการทำวิจัยคือ วงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดนั้บรรเลงระดับประเทศ

เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ เลือกจากวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดนั้บรรเลงระดับประเทศ ระหว่างปี พ.ศ. 2555 – พ.ศ. 2559 จากการประกวดรายการหนึ่งรายการใดใน 3 รายการต่อไปนี้ คือ

1) การประกวดวงโยธวาทิต นักเรียน นักศึกษา ชิงถ้วยพระราชทานฯ ในประเภทนั้บรรเลงโดยกรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

2) การประกวดวงดนตรีประเภทวง Symphonic Band ธนาคารโรงเรียน โดยธนาคารออมสิน

3) การประกวด RANGSIT MUSIC COMPETITION โดยมหาวิทยาลัยรังสิต

ซึ่งทั้ง 3 การประกวดนี้มีรูปแบบการประกวด และเกณฑ์การตัดสินที่มื้้องค์ประกอบเนื้อหาเรื่องเดียวกัน โดยมีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านวงซิมโฟนิคแบนด์เป็นผู้ประเมินผลให้คะแนนสำหรับ

การตัดสิน โดยวงที่มีคะแนนคุณภาพการบรรเลงสูงสุดจะได้รับรางวัลชนะเลิศในการประกวด พบว่า มีวงที่ผ่านเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกประชากร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิธีการฝึกซ้อม เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการทำวิจัย โดยได้ทำการสำรวจจากประวัติผลงานในสูจิบัตรการประกวด และเอกสารสรุปผลการประกวด (กรมพลศึกษา, 2559; มหาวิทยาลัยรังสิต, 2559ก) มีจำนวน 3 วง ได้แก่

2.1 โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว

ได้รับรางวัลชนะเลิศถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช จากการประกวด RANGSIT MUSIC COMPETITION ครั้งที่ 11 ประจำปี 2559 จัดโดยมหาวิทยาลัยรังสิต

ได้รับรางวัลชนะเลิศถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากการประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นักศึกษา ชิงชนะเลิศ และชิงถ้วยพระราชทานฯ ประเภทนั่งบรรเลง จัดโดยกรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปี พ.ศ. 2555 – 2557

ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดวงดนตรีประเภทวง Symphonic Band ธนาคารโรงเรียน จัดโดยธนาคารออมสิน ปี พ.ศ. 2555, 2557 – 2559 (ประวัติวงอยู่ในส่วนของภาคผนวก ง, หน้า 175)

2.2 โรงเรียนหอวัง

ได้รับรางวัลชนะเลิศถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช จากการประกวด RANGSIT MUSIC COMPETITION ครั้งที่ 10 ประจำปี 2558 จัดโดยมหาวิทยาลัยรังสิต

ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดวงดนตรีประเภทวง Symphonic Band ธนาคารโรงเรียน จัดโดยธนาคารออมสิน ปี พ.ศ. 2556 (ประวัติวงอยู่ในส่วนของภาคผนวก ง, หน้า 177)

2.3 โรงเรียนสุนรรวิทยา

ได้รับรางวัลชนะเลิศถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากการประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นักศึกษา ชิงชนะเลิศ และชิงถ้วยพระราชทานฯ ประเภทนั่งบรรเลง จัดโดยกรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ปี พ.ศ. 2558 – 2559 (ประวัติวงอยู่ในส่วนของภาคผนวก ง, หน้า 180)

โดยบุคคลผู้ให้ข้อมูลในการทำวิจัยคือ ครูผู้ควบคุมวง 1 ท่าน, ครูผู้ฝึกสอน 3 ท่าน และนักเรียนในวง จำนวน 31 คน โดยให้ครูผู้สอนพิจารณาคัดเลือกสำหรับการให้ข้อมูลสัมภาษณ์ รวมบุคคลผู้ให้ข้อมูล จำนวน 35 คน

ขั้นที่ 3 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์ เพื่อศึกษาและเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์ จำนวน 4 ท่าน โดยพิจารณาจากอาจารย์สอนดนตรีระดับอุดมศึกษา มีประสบการณ์ด้านการสอนเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า หรือเคยเป็นคณะกรรมการการตัดสินการประกวดวงซิมโฟนิคแบนด์ หรือมีผลงานด้านการอำนวยเพลงวงซิมโฟนิคแบนด์ระดับมหาวิทยาลัย ได้แก่

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชววิทย์ ยุระยง

ประธานแขนงวิชาดนตรีสากล หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เป็นผู้อำนวยการวงดุริยางค์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
(CU SYMPHONY ORCHESTRA) (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540)
คณะกรรมการตัดสินการประกวดวงคอนเสิร์ตแบนด์นักเรียนแห่งประเทศไทย
ประจำปี 2544 (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544)
ดำเนินการสัมภาษณ์ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2560

2. อาจารย์วานิช โปตะวนิช

อาจารย์ประจำวิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต
ศิลปินศิลปาธร คีตศาสตรารักษาน
ผู้อำนวยการวงดุริยางค์ซิมโฟนีแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต
คณะกรรมการตัดสินการประกวด Rangsit Music Competition ประจำปี 2558-2559
(มหาวิทยาลัยรังสิต, 2559ข)
ดำเนินการสัมภาษณ์ วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2560

3. อาจารย์คำรน์ บรรณวิทยกิจ

คณะบดีคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้อำนวยการวงดุริยางค์เครื่องลมแห่งมหาวิทยาลัยศิลปากร
คณะกรรมการตัดสินการประกวด Rangsit Music Competition
(มหาวิทยาลัยรังสิต, 2559ข)
ดำเนินการสัมภาษณ์ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2560

4. อาจารย์สุรพล ธัญญวิบูลย์

อาจารย์ประจำภาควิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้อำนวยการวงดุริยางค์เครื่องลมแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้อำนวยการเพลงวงดุริยางค์เครื่องลมกิ่งอาชีพนนทรี ออร์เคสตรา วินด์

คณะกรรมการตัดสินการประกวด Rangsit Music Competition ประจำปี 2558-2559
(มหาวิทยาลัยรังสิต, 2559ข)

ดำเนินการสัมภาษณ์ วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2560

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เพิ่มเติมเนื้อหาจากผู้อำนวยการเพลง คุณภาพเสียงรวมวง เนื้อหาการฝึกซ้อม แนวการฝึกซ้อม การประเมินผลการซ้อม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกซ้อม เพื่อนำมาเพิ่มเติมเนื้อหาในบทที่ 2 ในตอนที่ 1 เกี่ยวกับบทบาทผู้อำนวยการเพลง และตอนที่ 2 ด้านเนื้อหาการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์ และนำมากำหนดขอบเขตการสร้างข้อคำถามในเครื่องมือเก็บข้อมูลวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน ผู้ควบคุมวง นักเรียนในวง และแบบสังเกตการฝึกซ้อมรวมวง

ขั้นที่ 4 ขั้นสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล และตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ในขั้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นครูผู้ควบคุมวง ครูผู้สอน และนักเรียนในวงซิมโฟนิคแบนด์ที่ชนะเลิศการประกวดการนั่งบรรเลงระดับประเทศ ทั้ง 3 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้สามารถแบ่งออกตามความเหมาะสมของการเก็บข้อมูลการวิจัยได้ดังนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และสรุปผลงานวิจัย เมื่อสร้างเครื่องมือเสร็จแล้วผู้วิจัยจำนำเครื่องมือให้อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ตรวจสอบและนำมาปรับปรุงข้อบกพร่องก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1 การสร้างแบบสัมภาษณ์

4.1.1 ศึกษาทฤษฎีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากหนังสือ และตำรา ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง หมายถึง แบบสอบถามแบบปลายเปิดที่ผู้วิจัยได้กำหนดแนวคำถามไว้เป็นหลัก ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถให้ข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นที่ผู้สัมภาษณ์เห็นว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องที่สัมภาษณ์ (ชาย โปธิสิตา, 2554; ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2558) กรอบในการสัมภาษณ์จะมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และคำถามการวิจัย โดยนำหัวข้อจากการศึกษา และวิเคราะห์เนื้อหาในบทที่ 2 และทำการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดคำถามสำหรับสัมภาษณ์เก็บข้อมูล ซึ่งแบ่งออก เป็น 3 ชุด คือ

ชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สำหรับครูผู้สอน โดยจะมีข้อคำถามให้เป็นแนวทางในการตอบ ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถให้ข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นปลีกย่อยที่เกี่ยวข้องกับข้อคำถามหลักได้ (ชาย โปธิสิตา, 2554; ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2558) แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ข้อมูลด้านสถานภาพทั่วไป ประวัติการทำงานด้านวงซิมโฟนิคแบนด์ของครูผู้สอน และข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์ (ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์อยู่ในภาคผนวก ข, หน้า 148)

ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สำหรับครูผู้ควบคุมวง โดยจะมีข้อคำถามให้เป็นแนวทางในการตอบ ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถให้ข้อมูลเพิ่มเติมประเด็นปลีกย่อยที่เกี่ยวข้องกับข้อคำถามหลักได้ (ชาย โพธิสิตา, 2554; ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2558) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ข้อมูลด้านสถานภาพทั่วไป ประวัติการทำงานด้านวงซิมโฟนิคแบนด์ และข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง (ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์อยู่ในภาคผนวก ข, หน้า 153)

ชุดที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สำหรับนักเรียนในวง โดยจะมีข้อคำถามให้เป็นแนวทางในการตอบ ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถให้ข้อมูลเพิ่มเติมประเด็นปลีกย่อยที่เกี่ยวข้องกับข้อคำถามหลักได้ (ชาย โพธิสิตา, 2554; ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2558) โดยการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม (Focused Group) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากหนังสือ ตำรา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องจากความเป็นจริงจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ที่มีความคิดเห็นพ้องร่วมกัน หรือสามารถวิเคราะห์ประเด็นที่มีรายละเอียดปลีกย่อยเพิ่มเติมจากการให้ข้อมูลที่คิดต่างกัน (ชาย โพธิสิตา, 2554; ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ, 2558; สุวิมล ติรกานันท์, 2557) โดยการเก็บข้อมูลจากนักเรียนในวง 10 คน แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือข้อมูลสถานภาพทั่วไป และข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์ (ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์อยู่ในภาคผนวก ข, หน้า 157)

4.2 การสร้างแบบสังเกต

4.2.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีการสร้างแบบสังเกตจากหนังสือ ตำรา ในโดยผู้วิจัยต้องการสังเกตการณ์ฝึกซ้อมโดยครอบคลุมทั้งด้านการฝึกซ้อมสำหรับพัฒนาคุณภาพเสียงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมพัฒนาคุณภาพเสียง โดยออกแบบสังเกตอย่างมีโครงสร้างแบบแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) (สุวิมล ติรกานันท์, 2557) โดยผู้วิจัยสามารถเขียนรายละเอียดข้อมูลเพิ่มเติมได้ตามหัวข้อต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเนื้อหาดังกล่าวข้างต้น มาพัฒนาออกแบบเครื่องมือ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสังเกตการณ์ฝึกซ้อม ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อม (ตัวอย่างแบบสังเกตอยู่ในภาคผนวก ข, หน้า 161)

ขั้นที่ 5 ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองระหว่างเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2560 ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2560 โดยมีขั้นตอนดังนี้

ก่อนการดำเนินการสัมภาษณ์ และสังเกต ผู้วิจัยจะทำหนังสือราชการจากทางสาขาวิชา และคณะ เพื่อขออนุญาต และชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูลในการทำวิจัย รวมถึงชี้แจงข้อตกลงเบื้องต้นของการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ไปยังสถานศึกษาทั้ง 3 แห่ง โดยประสานงานผ่านทางครูผู้สอนวงซิมโฟนิคแบนด์ของแต่ละโรงเรียน และทำการนัดหมายวันที่จะไปดำเนินการเก็บข้อมูล

5.1 ดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ณ โรงเรียนหอวัง

ในวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 ระหว่างเวลา 10.00 น. – 15.00 น. โดยสัมภาษณ์ครูผู้สอน 1 คน ครูผู้ควบคุมวง 1 คน และนักเรียนในวง 10 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ 12 คน

5.2 ดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ณ โรงเรียนสุรนารีวิทยา

ในวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 ระหว่างเวลา 10.00 น. – 15.00 น. โดยสัมภาษณ์ครูผู้สอน 1 คน และนักเรียนในวง 10 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ 11 คน

5.3 ดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ณ โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว

ในวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2560 ระหว่างเวลา 15.40 น. – 18.00 น. โดยสัมภาษณ์ครูผู้สอน 1 คน และนักเรียนในวง 11 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ 12 คน

ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ ครูผู้ควบคุมวง และครูผู้สอนวงซิมโฟนิคแบนด์ ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ชุดที่ 1 เกี่ยวกับวิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน และชุดที่ 2 เกี่ยวกับปัจจัยส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน ด้วยตนเอง โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ท่านละ 1 ชั่วโมง ผู้วิจัยจะอธิบายวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยให้ทราบก่อนทำการสัมภาษณ์ และขอความร่วมมือเพื่อบันทึกเสียง ภาพเคลื่อนไหว และภาพนิ่ง ระหว่างทำการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยสัมภาษณ์นักเรียน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ชุดที่ 3 โดยมีข้อคำถามเกี่ยวกับวิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน ทำการสัมภาษณ์แบบรายกลุ่ม (Focused Group) ด้วยการพูดคุยถามตอบ โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ 1 ชั่วโมง ผู้วิจัยจะอธิบายวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยให้ทราบก่อนทำการสัมภาษณ์ และขอความร่วมมือเพื่อบันทึกเสียง ภาพเคลื่อนไหว และภาพนิ่ง ระหว่างสัมภาษณ์

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมจากกิจกรรม

การฝึกซ้อม จำนวน 1 ครั้ง ด้วยแบบสังเกตการฝึกซ้อม เกี่ยวกับวิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน โดยใช้ระยะเวลา 2 ชั่วโมง ซึ่งผู้วิจัยจะอธิบายวัตถุประสงค์ และขั้นตอนต่าง ๆ ให้ครูผู้สอน และนักเรียนในวงรับทราบก่อนทำการสังเกต เก็บข้อมูล บันทึกผลลงในแบบสังเกตอย่างมีโครงสร้าง และขอความร่วมมือเพื่อบันทึกภาพเคลื่อนไหว และภาพนิ่งระหว่างการสังเกต

ขั้นที่ 6 การวิเคราะห์ผลข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกต โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) (สุวิมล ติรภานันท์, 2557) โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

6.1 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนเกี่ยวกับด้านการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้ควบคุมวงด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อม และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักเรียนแบบรายกลุ่ม (Focused Group) ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง นำมาวิเคราะห์ด้วยตารางการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ (ภาคผนวก ค, หน้า 173) ทำการเปรียบเทียบข้อมูลด้วยตารางเปรียบเทียบข้อมูล (สุภางค์ จันทวานิช, 2556) ทำการจัดระเบียบข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ โดยเลือกประเด็นสำคัญที่สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการศึกษา ใช้การสร้างข้อสรุปเชิงอุปนัย (Induction) จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีเนื้อหาลักษณะร่วม (สุภางค์ จันทวานิช, 2556) จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ครูผู้สอน ครูผู้ควบคุมวง และนักเรียนในวง นำมาจัดหมวดหมู่ข้อมูล และวิเคราะห์สรุปผล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เป็นการสามเส้าด้านข้อมูล โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายวิธีในประเด็นเดียวกันจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ 1. การวิเคราะห์เอกสาร ตำรา งานวิจัย 2. วิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ครูผู้สอน ครูผู้ควบคุมวง นักเรียน และ 3. การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสังเกตการฝึกซ้อมอย่างมีส่วนร่วมโดยผู้วิจัย นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบ (สุภางค์ จันทวานิช, 2556) ด้วยตารางการวิเคราะห์ข้อมูล

6.2 ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต

นำข้อมูลจากการสังเกตการณ์ฝึกซ้อมรวบรวมผลสรุปในตารางสรุปผลการสังเกต (ภาคผนวก จ, หน้า 184) วิเคราะห์เนื้อหา สรุปผลการวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ นำเสนอผลรูปแบบตารางโดยนำเสนอผลตามลำดับหัวข้อพร้อมทั้งตารางนำเสนอผลจากข้อมูลสัมภาษณ์ในประเด็นเดียวกัน และอธิบายผลเป็นความเรียง

ขั้นที่ 7 ชั้นสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และนำเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์

ตารางที่ 6 แผนการดำเนินการวิจัย

กิจกรรม / ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลา (เดือน) พ.ศ. 2559 - 2560							
	12	1	2	3	4	5	6	7
1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี ตำราต่าง ๆ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	→							
2. กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ		→						
3. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์			→					
3. สร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล ตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ				→				
4. เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ						→		
5. วิเคราะห์ผลข้อมูล และสังเคราะห์ผล							→	
6. สรุป และอภิปรายผล นำเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์								→

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัย เรื่อง แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการฝึกซ้อม และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ชนะเลิศการประกวดนั้งบรรเลงระดับประเทศ เพื่อนำเสนอแนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

ตอนที่ 3 แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

ตอนที่ 1 วิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดข้อคำถามสำหรับสัมภาษณ์ครูผู้สอน ครูผู้ควบคุมวง นักเรียนในวง รวมถึงกำหนดเนื้อหาสำหรับการสังเกตการณ์ฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการฝึกซ้อมของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดระดับประเทศ ระหว่างปี พ.ศ. 2555 – พ.ศ. 2559 ทำให้ได้กรอบที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม การกำหนดเนื้อหาในการฝึกซ้อม รูปแบบวิธีการฝึกซ้อม และการประเมินผลการฝึกซ้อม ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปประเด็นที่ใช้เป็นแนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน ในรูปแบบตาราง และความเรียง โดยนำเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

ตารางที่ 7 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ครูผู้สอนวงซิมโฟนิคแบนด์ที่ชนะเลิศการประกวดนั้บรเพลงระดับประเทศ จำนวน 3 โรงเรียน ประกอบด้วยครูผู้สอน 3 คน ครูผู้ควบคุมวง 1 คน

สถานภาพ		จำนวน (N=4)	ร้อยละ	ที่มาของข้อมูล
เพศ	ชาย	4	100	A, B, C
	หญิง	-	-	-
อายุ	30-40 ปี	3	75	A, B, C
	40-50 ปี	1	25	B
ตำแหน่ง	ครูประจำ	3	75	A, B, C
	ครูพิเศษ	1	25	B
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี	3	75	A, B, C
	ปริญญาโท	1	25	B
สมัยเป็นนักเรียนเคยร่วมกิจกรรมวงซิมโฟนิคแบนด์ของโรงเรียน	เคย	4	100	A, B, C
	ไม่เคย	-	-	-
ประสบการณ์ทำงานด้านวงซิมโฟนิคแบนด์	10-20 ปี	3	75	A, B, C
	มากกว่า 20 ปี	1	25	B

* A = โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, B = โรงเรียนทอวัง, C = โรงเรียนสุรนารีวิทยา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของครูผู้วงซิมโฟนิคแบนด์ที่ชนะเลิศการประกวดระดับประเทศจำนวนทั้งสิ้น 4 ท่าน สามารถสรุปผลได้ดังนี้ ครูผู้สอนทั้งหมดเป็นเพศชาย อายุระหว่าง 30-40 ปี ร้อยละ 75 40-50 ปี ร้อยละ 25 ตำแหน่งครูประจำ ร้อยละ 75 ครูพิเศษ ร้อยละ 25 วุฒิการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 75 ปริญญาโท ร้อยละ 25 อดีตเคยร่วมกิจกรรมวงซิมโฟนิคแบนด์ ร้อยละ 100 ประสบการณ์ทำงานด้านวงซิมโฟนิคแบนด์ 10-20 ปี ร้อยละ 75 มากกว่า 20 ปี ร้อยละ 25 ซึ่งครูผู้ควบคุมวง จำนวน 2 โรงเรียนไม่สะดวกในการให้ข้อมูล ผู้วิจัยจึงสัมภาษณ์จากครูผู้สอนแทน

ตารางที่ 8 แสดงข้อมูลด้านสถานภาพทั่วไปของนักเรียนวงซิมโฟนิคแบนด์ทั้ง 3 โรงเรียน

สถานภาพ				
		จำนวน (N = 31)	ร้อยละ	ที่มาของข้อมูล
1. เพศ				
	ชาย	6	19.35	A, B, C
	หญิง	25	80.65	A, B, C
2. ชั้นเรียน				
	ม.1	-	-	-
	ม.2	1	3.23	C
	ม.3	2	6.45	C
	ม.4	-	-	-
	ม.5	13	41.94	A, B, C
	ม.6	15	48.39	A, B, C
3. เครื่องดนตรี				
	Wood wind	14	45.16	A, B, C
	Brass	10	32.26	A, B, C
	Percussions	4	12.90	A, B, C
	String	3	9.68	C

* A = โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, B = โรงเรียนทอวัง, C = โรงเรียนสุรนารีวิทยา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนในวงของวงซิมโฟนิคแบนด์ที่ชนะเลิศการประกวดนั้บรเพลงระดับประเทศ ทั้ง 3 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 31 คน สามารถสรุปผลได้ดังนี้ เป็นนักเรียนชาย ร้อยละ 19.35 นักเรียนหญิง ร้อยละ 80.65 เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ร้อยละ 3.23 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ร้อยละ 6.45 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 41.94 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 48.39 ด้านเครื่องดนตรี พบว่า เป็นนักเรียนที่อยู่กลุ่มเครื่องลมไม้ ร้อยละ 45.16 กลุ่มเครื่องลมทองเหลือง ร้อยละ 32.26 กลุ่มเครื่องประกอบจังหวะ ร้อยละ 12.90 และกลุ่มเครื่องสายสากล ร้อยละ 9.68

1.1 การกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์จากแหล่งที่มาของข้อมูล 2 แหล่ง คือ การวิเคราะห์เนื้อหาจากตำรา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 9 แสดงแหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาด้านการกำหนดเป้าหมายในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์

แหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ด้านการกำหนดเป้าหมายในการฝึกซ้อม				
เนื้อหา	เอกสาร	ตำรา แนวคิด ทฤษฎี	งานวิจัย	แหล่งอ้างอิงที่มา
การกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม	-	√	√	ตำรา : 1 ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2535). ดนตรีศึกษาขั้นนำ 2 ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2554). ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ . 3 Bodergaven, & Wilson. (1970). The school music conductor : Aims of the rehearsal. 4 Feldman, & Contzius. (2016). Instrumental music education
พุทธิพิสัย	-	√	-	งานวิจัย : ณัฐศรัณย์ ทฤษฎีคุณ. (2555). การฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์ระดับมัธยมศึกษาเพื่อการประกวด. อติชาติ เจริญพาโชค. (2547). การศึกษาสมรรถนะในการบริหารกิจกรรมนักเรียนด้านการจัดการวงโยธวาทิตของผู้ควบคุมวงโยธวาทิตในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่.
ทักษะพิสัย	-	√	-	
จิตพิสัย	-	√	-	

จากตารางที่ 10 สรุปผลการวิเคราะห์ว่า การกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์ เป็นสิ่งที่ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญ โดยให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย

โดยผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อมมากำหนดขอบเขตเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการฝึกซ้อม โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์คือครูผู้สอนวงซิมโฟนิคแบนด์ โรงเรียนละ 1 ท่าน ครูผู้ควบคุมวง 1 ท่าน นักเรียนในวง 10 คน โดยการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Focused Group) นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ในตารางวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (ตัวอย่าง : ภาคผนวก ค, หน้า 176) ทำการจัดระเบียบข้อมูล แยกประเภท จัด

หมวดหมู่ โดยเลือกค่าหลักที่เป็นประเด็นสำคัญด้านเนื้อหาที่มีความสอดคล้องในเรื่องเดียวกัน ตามกรอบเนื้อหาที่กำหนดไว้ โดยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 10 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดระดับประเทศ

หัวข้อ		สัมภาษณ์						สังเกตการฝึกซ้อม		
		ครูผู้สอน			นักเรียน			วงซิมโฟนิคแบนด์		
		A	B1	C	A	B	C	A	B	C
พุทธิพิสัย	มีความรู้ความเข้าใจในดนตรี	√	√	√	√	√	√	√		
	พัฒนาความสามารถด้านดนตรี	√	√	√	√	√	√			
	รักษามาตรฐานการบรรเลง	√	√	√	√	√	√			
	เตรียมความพร้อมในการประกวด	√	√	√	-	√	-			
ทักษะพิสัย	พัฒนาความสามารถด้านดนตรี	√	√	√	√	√	√	√		
	รักษามาตรฐานการบรรเลง	√	√	√	√	√	√			
	ความต่อเนื่องของกิจกรรมระยะยาว	√	√	√	√	√	√			
	เตรียมความพร้อมในการประกวด	√	√	√	-	√	-			
	สร้างแรงจูงใจในการเล่นดนตรีให้กับนักเรียน	√	√	√	-	-	-			
จิตพิสัย	มีความสุขในการเล่นดนตรี	√	√	√	√	√	√	√		
	สร้างแรงจูงใจในการเล่นดนตรีให้กับนักเรียน	√	√	√	-	-	-			
	มีคุณธรรม และมีความประพฤติดี	√	√	√	√	-	-			
	มีระเบียบวินัย	√	√	√	√	√	√			
	มีความสามัคคี	√	√	√	√	√	√			
	มีความรับผิดชอบ	√	√	√	√	-	√			

* A = โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, B1 = โรงเรียนหอวัง, C = โรงเรียนสุนรรีวิทยา

จากตารางที่ 11 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ ครูผู้สอน ครูผู้ควบคุมวงนักเรียนในวง รวมถึงสังเกตการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์ ด้านการกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม พบว่ามีการกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม โดยสรุปผล ได้ดังนี้ 1) เพื่อการพัฒนาความสามารถด้านดนตรี 2) เพื่อรักษามาตรฐานการบรรเลง 3) เพื่อความต่อเนื่องของกิจกรรมระยะยาว 4) เพื่อให้ให้นักเรียนมี

ความรู้ เข้าใจในดนตรี 5) มีความสุขในการเล่นดนตรี 6) มีคุณธรรม และมีความประพฤติดี 7) มีระเบียบวินัย 8) มีความสามัคคี 9) มีความรับผิดชอบ ซึ่งในภาพรวมมีเนื้อหาครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย

จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า มีการกำหนดเป้าหมายของการฝึกซ้อมครอบคลุมครบทุกด้าน ในด้านพุทธิพิสัย และทักษะพิสัย โดยภาพรวมนักเรียนในวงมีพื้นฐานความสามารถ มีความรู้ความเข้าใจทฤษฎีดนตรีเบื้องต้น ซึ่งสังเกตได้จากความสามารถในการตอบคำถามขณะให้สัมภาษณ์ รู้หลักการฝึกซ้อมทักษะดนตรีอย่างเป็นขั้นตอน สามารถดูแลการฝึกซ้อมในขณะที่แยกกลุ่มได้ โดยเฉพาะในการฝึกซ้อมรวมวง นักเรียนสามารถเล่นแบบฝึกหัดรวมวง ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง และบทเพลงได้อย่างเรียบร้อย แม้จะมีข้อบกพร่องบ้างตามที่ครูผู้สอนได้ชี้แนะในเนื้อหาส่วนต่าง ๆ ของท่อนเพลง ส่วนในด้านจิตพิสัย สังเกตได้จากความรับผิดชอบในหน้าที่ มีระเบียบวินัย และความพร้อมเพรียงของนักเรียนในขณะที่ฝึกซ้อมรูปแบบต่าง ๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงความสนใจในการเล่นดนตรี มุ่งมั่นตั้งใจในการฝึกซ้อม

โดยผู้วิจัยนำเสนอตัวอย่างข้อมูลการสัมภาษณ์ และขีดเส้นใต้ประเด็นสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงด้านการกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อมที่ได้รับจากครูผู้สอน และนักเรียนในวงซิมโฟนิคแบนด์ที่มีความสอดคล้องกับตารางสรุปผล ดังต่อไปนี้

เป้าหมายด้านพุทธิพิสัย

“...เป้าหมายของผมนั้นจริงๆ ต้องการให้เด็กนักเรียนเข้าใจดนตรีมากกว่า มีความสุขกับการเล่นดนตรีกับบทเพลงที่เลือก กับบทเพลงที่ฝึกซ้อม

ครูผู้สอน B1, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

“...เป็นสิ่งที่กำหนดเป้าหมายให้พวกเขาในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาความสามารถ ด้วยเช่นกัน ...”

ครูผู้สอน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

“...จะซ้อมเพื่อพัฒนานักเรียนรุ่นต่อรุ่น ซ้อมให้รุ่นน้องได้รับทักษะทดแทนรุ่นพี่ที่จะจบไป...”

นักเรียนโรงเรียน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

จากตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ว่า มีการกำหนดเป้าหมายเพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจด้านดนตรี เพื่อช่วยในการพัฒนาความสามารถด้านดนตรีได้อย่างต่อเนื่อง

เป้าหมายด้านทักษะพิสัย

“...ชุดที่ 1 จะเป็นนักเรียนที่คัดเลือกไว้สำหรับการประกวด อีกชุดหนึ่งเป็นนักเรียนหัดใหม่ ... วันเสาร์จะเป็นช่วงการฝึกสำหรับการพัฒนา รุ่นพี่ๆ จะมารวมกันในวันเสาร์ด้วย ... หลักๆ เน้นการพัฒนาคูณภาพเสียง ...”

ครูผู้สอน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

“...แต่เรามองผลระยะยาวเกี่ยวกับความต่อเนื่องของกิจกรรม เราควรถ่ายทอดทัศนคติเกี่ยวกับความชอบในดนตรีให้กับนักเรียน ...”

ครูผู้สอน B1, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

“...ส่วนการประกวดเป็นเพียงแค่งิจกรรมหนึ่ง มีการตัดสินเป็นครั้งๆ ไป แต่ว่าทำอย่างไรให้วงมีความอย่างยั่งยืนระยะยาว สามารถบรรเลงในโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่อง ทำอย่างไรให้มีกิจกรรมที่สามารถไปออกงานได้ตลอด เรื่องนี้สำคัญกว่าที่ควรรักษาไว้...”

ครูผู้สอน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

“...การแยกซ้อมมุ่งเน้นให้พัฒนาทักษะพื้นฐาน และไปปรับปรุงเนื้อหาบทเพลง ... กรณีไม่ประกวด จะซ้อมเพื่อพัฒนานักเรียนรุ่นต่อรุ่น ซ้อมให้รุ่นน้องได้รับทักษะทดแทนรุ่นพี่ที่จะจบไป เพื่อสร้างมาตรฐานรุ่นน้องขึ้นมาทดแทน ...”

นักเรียนโรงเรียน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

จากตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปผลว่า มีการกำหนดเป้าหมายเพื่อการพัฒนาความสามารถด้านดนตรี โดยเน้นพื้นฐานทักษะการบรรเลง และเพื่อความต่อเนื่องยั่งยืนของกิจกรรม

เป้าหมายด้านจิตพิสัย

“...คิดว่าทำอย่างไรให้นักเรียนมีความสุขและสนุกกับการเล่นดนตรีกับบทเพลงที่ฝึกซ้อม...”

ครูผู้สอน B1, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

“... จริงๆ เราจะเน้นเรื่องความประพฤติเป็นหลัก อยู่กันแบบพี่น้อง แต่การซ้อมคือจริงจัง ซ้อมคือซ้อม ปลูกฝังเรื่องการอยู่ร่วมกัน ผมมองว่านักเรียนควรเป็นคนดีก่อนถึงจะเล่นดนตรีที่ดีได้ ถ้าเรามีระบบที่ดี อย่างอื่นๆ ก็จะมาตาม...”

ครูผู้สอน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

“...เน้นการมีสัมมาคารวะ ปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรมเป็นหลัก สร้างวัฒนธรรมที่ดีในหมู่คณะ ยกเว้นกรณีนักเรียนที่จะสนใจเรียนต่อดนตรีจะให้คำปรึกษาเป็นกรณีพิเศษ นอกจากนั้นนักเรียนรุ่นพี่จะช่วยดูแล...”

ครูผู้สอน B1, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

จากตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ว่า มีการกำหนดเป้าหมายเพื่อให้ นักเรียนมีความสุขกับการเล่นดนตรี เป็นคนดีมีน้ำใจ มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม มีสัมมาคารวะ และมีความประพฤติที่เหมาะสม

สรุปผลการรวบรวมข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาจากตำรา แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย การสัมภาษณ์ และการสังเกตจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่ามีความสอดคล้องตรงกันในด้านการกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม ครอบคลุมทั้งด้าน พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย

1.2 การกำหนดเนื้อหาการฝึกซ้อม

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานการตัดสินการประกวดวงซิมโฟนิคแบนด์ ประเภทหนึ่งบรรเลง ทั้งในและต่างประเทศ รวม 5 รายการ ตำรา แนวคิด ทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาต่างๆ ที่ใช้ในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์ และทำการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์ จำนวน 4 ท่าน เพื่อให้ข้อมูลสำหรับการกำหนดขอบเขตข้อคำถามในแบบ สัมภาษณ์ และเนื้อหาในแบบสังเกตการฝึกซ้อม โดยนำเสนอสรุปผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตาราง ได้ดังนี้

ตารางที่ 11 แสดงแหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาที่ใช้ในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์

แหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์								แหล่งอ้างอิงที่มา
เนื้อหาสำหรับการฝึกซ้อม	เอกสาร	ตำรา แนวคิด ทฤษฎี	งานวิจัย	สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 1	สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 2	สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 3	สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 4	
1. ด้านเสียง (Tone / Sound)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	เอกสาร : เกณฑ์มาตรฐานในการตัดสินการประกวดนั้ บรรเลง กรมพลศึกษา. (2558). ธนาครอมสิน. (2559). มหาวิทยาลัยรังสิต. (2559). SIBF. (2016)., WMC. (2017). ตัวรา : นรุทธิ์ สุทธิจิตต์. (2535). ดนตรีศึกษาขั้นนำ. นรุทธิ์ สุทธิจิตต์. (2554). ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ . Kohut, (1996). Instrumental music pedagogy . Thornton. (2008). Effective rehearsal techniques Feldman. & Contzius. (2016). Instrumental music education Pearson. (2004). Standard of excellence: Comprehensive Band Method งานวิจัย : ณัฐศรีณย์ ทฤษฎีคุณ. (2555). การฝึกซ้อมวง ซิมโฟนิคแบนด์ ระดับมัธยมศึกษาเพื่อการ ประกวด. Ward. & Hancock. (2016). Warm-Up Activities of Middle And High School Band Directors Participating in State-Level Concert Band Assessments.
พื้นฐานการใช้ลม (Breathing)	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
พื้นฐานเรื่องรูปปาก (Embouchure)	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
คุณภาพเสียง (Tone Quality)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
ความแม่นยำของระดับเสียง (Intonation)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
ความสมดุล และเสียงรวม (Balance & Ensemble)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
2 ด้านเทคนิค (Technique)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	งานวิจัย : ณัฐศรีณย์ ทฤษฎีคุณ. (2555). การฝึกซ้อมวง ซิมโฟนิคแบนด์ ระดับมัธยมศึกษาเพื่อการ ประกวด. Ward. & Hancock. (2016). Warm-Up Activities of Middle And High School Band Directors Participating in State-Level Concert Band Assessments.
พื้นฐานการใช้ลิ้น (Tonguing)	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
พื้นฐานการใช้นิ้ว (Fingering)	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
พื้นฐานเรื่องรูปปาก (Embouchure)	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
พื้นฐานทักษะจังหวะ (Rhythm)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
จังหวะ และความเร็วจังหวะ (Rhythm & Tempo)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
ลักษณะของเสียง (Articulations)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
ความดังเบา (Dynamics)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
3. ด้านการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์ : สุรพล ธัญญวิบูลย์, สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2560. ชูวิทย์ ยุระยง, สัมภาษณ์ 1 กุมภาพันธ์ 2560. วาณิช โปตะวนิช, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2560. คำรณี บรรณวิทย์กิจ, สัมภาษณ์ 6 กุมภาพันธ์ 2560.
พื้นฐานด้านเสียง (Tone)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
พื้นฐานด้านเทคนิค (Technique)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
การตีความ (Interpretation)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
วรรคตอนและประโยคเพลง (Phrasing)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
ความดังเบา (Dynamics)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
วรรณกรรมดนตรี (Music & Literature)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	

* 1 = อาจารย์สุรพล ธัญญวิบูลย์, 2 = อาจารย์ชูวิทย์ ยุระยง, 3 = อาจารย์วาณิช โปตะวนิช, 4 = อาจารย์คำรณี บรรณวิทย์กิจ

จากตารางที่ 12 สรุปผลการวิเคราะห์ว่า เนื้อหาการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ด้าน คือ 1) ด้านเสียง (Tone / Sound) 2) ด้านเทคนิค (Technique) 3) การแสดงออกทางดนตรี (Musicianship) โดยนำเสนอข้อมูลรายละเอียดของเนื้อหาทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

1 ด้านเสียง (Tones / Sound) เกี่ยวข้องกับ : พื้นฐานการใช้ลม (Breathing) พื้นฐานเรื่องรูปปาก (Embouchure) ประกอบด้วยเรื่องของ : คุณภาพเสียง (Tone Quality) ความแม่นยำของระดับเสียง (Intonation) ความสมดุล และเสียงรวม (Balance & Ensemble)

2 ด้านเทคนิค (Technique) เกี่ยวข้องกับ : พื้นฐานการใช้ลิ้น (Tonguing) พื้นฐานการใช้นิ้ว (Fingering) พื้นฐานเรื่องรูปปาก (Embouchure) พื้นฐานทักษะจังหวะ (Rhythm) ประกอบด้วยเรื่องของ : จังหวะ และความเร็วจังหวะ (Rhythm & Tempo) ลักษณะเสียง (Articulations) ความดังเบา (Dynamics)

3 ด้านการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship / Musical Performance) เกี่ยวข้องกับ : พื้นฐานด้านเสียง (Tones / Sound) พื้นฐานด้านเทคนิค (Technique) การตีความ (Interpretation) ประกอบด้วยเรื่องของ : วรรคตอน และประโยคเพลง (Phrasing) ความดังเบา (Dynamics) วรรณกรรมดนตรี (Music and Literature)

โดยผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหาการฝึกซ้อมมากำหนดขอบเขตเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการฝึกซ้อม โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ คือครูผู้สอนวงซิมโฟนิคแบนด์ นักเรียนในวง นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ในตารางวิเคราะห์ข้อมูล ทำการจัดระเบียบข้อมูล แยกประเภท จัดหมวดหมู่ โดยเลือกคำหลักที่เป็นประเด็นสำคัญด้านเนื้อหาที่มีความสอดคล้องในเรื่องเดียวกัน ตามกรอบเนื้อหาที่กำหนดไว้ โดยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 12 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการเนื้อหาการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง
ของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดระดับประเทศ

หัวข้อ	แหล่งข้อมูล								
	การสัมภาษณ์ครูผู้สอน			สัมภาษณ์นักเรียน			สังเกตการฝึกซ้อม		
	A	B1	C	A	B	C	A	B	C
1. ด้านเสียง (Tone / Sound)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
พื้นฐานการใช้ลม (Breathing)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
พื้นฐานเรื่องรูปปาก (Embouchure)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
พื้นฐานการใช้คันชัก (Bowling)*	-	-	✓	-	-	✓	-	-	✓
คุณภาพเสียง (Tone Quality)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ความแม่นยำของระดับเสียง (Intonation)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ความสมดุล, เสียงรวม (Balance & Ensemble)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ความกลมกลืน (Blend)*	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2 ด้านเทคนิค (Technique)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
พื้นฐานการใช้ลิ้น (Tonguing)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
พื้นฐานการใช้นิ้ว (Fingering)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
พื้นฐานเรื่องรูปปาก (Embouchure)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
พื้นฐานทักษะจังหวะ (Rhythm)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
พื้นฐานการใช้คันชัก (Bowling)*	-	-	✓	-	-	✓	-	-	✓
จังหวะและความเร็วจังหวะ (Rhythm & Tempo)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ลักษณะของเสียง (Articulations)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ความดังเบา (Dynamics)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. ด้านการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
พื้นฐานด้านเสียง (Tone)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
พื้นฐานด้านเทคนิค (Technique)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การตีความ (Interpretation)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
วรรคตอนและประโยคเพลง (Phrasing)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ความดังเบา (Dynamics)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
วรรณกรรมดนตรี (Music & Literature)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	-	-	-

* A = โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, B1 = โรงเรียนทอวัง, C = โรงเรียนสุนทรวิจิตร

จากตารางที่ 13 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ ครูผู้สอน นักเรียนในวงรวมถึงสังเกตการฝึกซ้อมซิมโฟนิคแบนด์ ในด้านการกำหนดเนื้อหาการฝึกซ้อม พบว่า ในภาพรวมวงซิมโฟนิคแบนด์ทั้ง 3 โรงเรียน มีการกำหนดเนื้อหาฝึกซ้อมที่สอดคล้องกันกับเนื้อหาที่กำหนดตามตารางที่ (1) และมีเนื้อหาเพิ่มเติมจากการเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ผลข้อมูล เมื่อนำมาสรุปผลรวมด้านเนื้อหาทั้งหมด สามารถ สรุปผล ได้ดังนี้

เนื้อหาที่ใช้ในการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์ ประกอบด้วย 1. เนื้อหาด้านเสียง (Tone / Sound): เกี่ยวข้องกับพื้นฐานทักษะการใช้ลม (Breathing) พื้นฐานเรื่องรูปปาก (Embouchure) และพื้นฐานการควบคุมคันชัก (Bowling)* ฝึกซ้อมพัฒนาเรื่องต่างๆ ดังนี้ : คุณภาพเสียง (Tone Quality) ความถูกต้องแม่นยำของเสียง (Intonation) ความสมดุล และเสียงรวม (Balance & Ensemble) และความกลมกลืนของเสียง (Blend)* 2. เนื้อหาด้านเทคนิค (Technique): เกี่ยวข้องกับพื้นฐานการใช้ลิ้น (Tonguing) พื้นฐานการใช้นิ้ว (Fingering) พื้นฐานเรื่องรูปปาก (Embouchure) พื้นฐานการควบคุมคันชัก (Bowling)* และพื้นฐานทักษะจังหวะ (Rhythm) ฝึกซ้อมพัฒนาเรื่องต่างๆ ดังนี้ : จังหวะและความเร็วจังหวะ (Rhythm & Tempo) ลักษณะของเสียง (Articulations) และความดังเบา (Dynamics) 3. ด้านการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship / Musical Performance) เกี่ยวข้องกับพื้นฐานด้านเสียง (Tone) พื้นฐานด้านเทคนิค (Technique) และพื้นฐานด้านการตีความทางการเล่น (Interpretation) ฝึกซ้อมพัฒนาเรื่องต่างๆ ดังนี้ : วรรคตอนหรือประโยคเพลง (Phrasing) ความดังเบา (Dynamics) และวรรณกรรมทางดนตรี (Music & Literature) *เนื้อหาที่เพิ่มเติม

จากการสังเกตพบว่า มีการฝึกซ้อมที่ครอบคลุมเนื้อหาครบทั้ง 3 ด้าน โดยจะให้ความสำคัญกับเรื่องพื้นฐานเสียง (Tone) เน้นเสียงรวมวงที่เข้ากันด้วยการเทียบเสียงเครื่องดนตรี (Tuning) ก่อนทำการฝึกซ้อมรวมวงทุกครั้ง ในช่วงแรกของการรวมวงจะฝึกเรื่องคุณภาพเสียงรวมวง (Tone Quality) ให้มีความกลมกลืนกัน (Blend) ใช้แบบฝึกหัดเทคนิครวมวงที่มีเนื้อหาครบถ้วนทั้งเรื่องของลักษณะของเสียง (Articulations) ความดังเบา (Dynamics) จังหวะและความเร็วจังหวะ (Rhythm & Tempo) โดยฝึกในรูปแบบของบันไดเสียงต่าง ๆ (Scales) และมีการฝึกความสมดุล (Balance) โดยการใช้แบบฝึกหัดลักษณะของเสียงประสาน (Harmony) หรือแบบ Chorale หลังจากนั้นจะเป็นการซ้อมบทเพลง ซึ่งนอกจากครูผู้สอนจะปรับเนื้อหาการบรรเลง ทั้งด้านเสียง (Tone) และด้านเทคนิค (Technique) แล้ว จะปรับความเข้าใจในเรื่องของการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship & Musical Performance) โดยจะอธิบายในแต่ละวรรคตอน หรือประโยคเพลง ให้เข้าใจทิศทางการเล่น (Direction) และจุดสนใจต่าง ๆ ของแต่ละท่อนเพลงที่ฝึกซ้อม

โดยผู้วิจัยขอนำเสนอตัวอย่างข้อมูลการสัมภาษณ์ และขีดเส้นใต้คำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ ด้านเนื้อหาการฝึกซ้อมของวงซิมโฟนิคแบนด์ ที่ได้รับจากครูผู้สอน และนักเรียนในวง ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการสรุปในตาราง ดังต่อไปนี้

1) เนื้อหาด้านเสียง (Tone / Sound)

“... หลักๆ เน้นการพัฒนาคุณภาพเสียง .. ใน 3-4 ปีแรก ยังไม่เก่ง นักเรียนยังไม่คุ้นกับการซ้อม จะฝึกให้รู้จักการ blend ไม่จำเป็นต้องเก่งมาก แต่เน้นให้เสียงมีความกลมกลืนกัน แบบฝึกหัดไม่ยาก เน้นการ blend เสียงให้เข้ากันเป็นเนื้อเดียว..”

ครูผู้สอน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

“... บทเพลงจะเลือกแบบง่ายๆ แบบ chorale เพื่อฝึกเรื่องคุณภาพเสียง (tone quality) แต่ละกลุ่มได้ซ้อมทีมนิดหน่อย... จุดเน้นการฝึกซ้อม คือเรื่องของเสียง เราฝึกให้เป็นนิสัยเลย ก่อนที่จะมารวมวง ต้องให้เสียงเข้ากันมาก่อน...”

ครูผู้สอน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

“... จะมีการรวมวง เพื่อวอร์มร่วมกัน โดยหัวหน้าวงเป็นผู้นำวอร์ม หลังจากนั้น ก็จะทบทวนในสิ่งที่วอร์มรวม... ให้เสียงเข้ากัน..เน้นเสียงให้เข้ากันโดยคำนึงถึงเรื่องคุณภาพเสียง (tone quality) สำหรับกลุ่มเครื่องเป่า ในกลุ่มเครื่องประกอบจังหวะจะฝึกตีจังหวะพื้นฐาน เชบิต 1 ชั้น หรือการรัวให้เข้ากับวง ...สิ่งที่วอร์มจะเริ่มจากการลากเสียงยาว โดยผู้นำวอร์มเปิดคีย์บอร์ด HD-200 ให้ฟัง แล้วเป่าตามให้ตรงเสียงที่ได้ยิน ...ฝึกบันไดเสียงด้วยกัน เน้นพื้นฐานทั่วไป ...”

นักเรียนโรงเรียน B1, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

“...แต่โดยทั่วไปคือ ฝึกพื้นฐานเรื่องการหายใจ เรื่องการใช้ลม การวอร์มพื้นฐาน ในสภาพอากาศปกติ...เนื้อหาการฝึกซ้อม... lip slur ลมที่ใช้ ความเร็วลมในการเปลี่ยนเสียงที่ต้องการความราบเรียบของโน้ตโดยใช้ความเร็วลมในการเปลี่ยนเสียง...”

นักเรียนโรงเรียน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

... เครื่องสายจะเน้นพื้นฐานของเครื่อง สีสายเปล่า วอร์มมือทั้งซ้ายขวา แล้วถึงซ้อมบทเพลง ...”

นักเรียนโรงเรียน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

จากตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ว่า มีการกำหนดเนื้อหาการฝึกซ้อม ใน ด้านเสียง (Tone) ประกอบด้วย คุณภาพเสียง (Tone Quality) ความกลมกลืน (Blend) การลาก เสียงยาว (Long Tone) โดยให้ความสำคัญในการฝึกพื้นฐานการใช้ลม (Breathing) พื้นฐานรูปปาก (Embouchure) พื้นฐานทักษะจังหวะ (Rhythm) และพื้นฐานการใช้คันชัก (Bowling)

2) เนื้อหาด้านเทคนิค (Technique)

“... เน้นเรื่องพื้นฐานทักษะการเล่นเป็นหลัก ... เนื้อหาที่ฝึกซ้อม นอกจากพื้นฐานเทคนิคของ แต่ละเครื่อง จะกำหนดแบบฝึกหัด Band Technique เล่มต่างๆ ช่วยในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนา เทคนิคด้านต่างๆ ... ซึ่งจะครอบคลุมเนื้อหาทุกๆ ด้านของการบรรเลง...”

ครูผู้สอน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

“... แบบฝึกหัดที่วอร์มทุกๆ วัน เป็นประจำ จะครอบคลุมการไล่นิ้ว (Fingering) ... และ แบบฝึกหัดก็ยังคงครอบคลุมเรื่องของ Articulations และ Dynamics อยู่แล้ว”

ครูผู้สอน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

“... สิ่งที่ฝึกซ้อมรวมจะประกอบด้วย การตัดลิ้น (tonguing) , การไล่นิ้ว (fingering) ยกเว้น เทคนิคเฉพาะเครื่อง เช่น การ lip slur ของเครื่องลมทองเหลือง จะให้ไปแยกฝึกซ้อมกันเอง ซึ่งจะ ครอบคลุมพื้นฐานทักษะการบรรเลง...”

นักเรียนโรงเรียน B1, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

“... การซ้อม part กลุ่มเครื่องลมไม้ เครื่องลมทองเหลือง มีการซ้อม เพื่อเน้นเทคนิคเฉพาะ เครื่อง เช่น เครื่องลมไม้ จะเน้นไปเรื่องการไล่นิ้ว (fingering) ส่วนเครื่องลมทองเหลืองจะเน้นเรื่องรูป ปาก lip slur และปรับเนื้อหาบทเพลง จะมีหัวหน้าที่เป็นวิทยากรดูแลให้ นอกจากนั้นหัวหน้ากลุ่มจะ ช่วยดูด้วย กรณีไม่มีวิทยากร ...”

นักเรียนโรงเรียน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

จากตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ว่า มีการกำหนดเนื้อหาการฝึกซ้อม ใน ด้านเทคนิค (Technique) ซึ่งครอบคลุมทุกเรื่อง โดยใช้แบบฝึกหัดเทคนิครวมวง และเทคนิคเฉพาะ เครื่อง ประกอบด้วย การฝึกเรื่องลักษณะของเสียง (Articulations), ความดังเบา (Dynamics) เรื่อง จังหวะ และความเร็วจังหวะ (Rhythm & Tempo) ซึ่งเกี่ยวข้องกับพื้นฐานเรื่องรูปปาก

(Embouchure) พื้นฐานการใช้ลิ้น (Tonguing) พื้นฐานการใช้นิ้ว (Fingering) พื้นฐานทักษะจังหวะ (Rhythm) และพื้นฐานการควบคุมคันชัก (Bowling)

3) เนื้อหาด้านการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship / Musical Performance)

“...เรื่องความรู้สึกคิดว่ายังไม่เท่าไร แต่จะเน้นเรื่องของ ทิศทางการเล่น (direction) musicianship คือ ทำอย่างไรให้นักเรียนเข้าใจ ประโยคเพลง เราเริ่มจากเรื่อง การฟังประโยคเพลง (phrasing) ให้เป็น ว่าเป็นลักษณะไหน... ฉะนั้นจึงเป็นเรื่องที่ครูผู้สอนจะอธิบายให้นักเรียนเข้าใจ ทิศทางการเล่น และ การแบ่งวรรคตอน ให้กับนักเรียน เพื่อเข้าใจในสิ่งที่เราต้องการ...”

ครูผู้สอน B1, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

“... ในด้าน musicianship : ในสัปดาห์หนึ่ง ทางวงจะมีชั่วโมงสำหรับการฝึกเรื่องนี้ โดยจะให้นักเรียนดูคอนเสิร์ตจากแผ่น DVD เพื่อศึกษาด้าน music performance รูปแบบคอนเสิร์ตแบนด์ เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจรูปแบบการแสดง คือให้ศึกษาเรียนรู้จากการชม ทำให้นักเรียนได้พัฒนา การแสดงออกทางดนตรี ควบคู่ไปด้วยกัน...”

ครูผู้สอน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

จากตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ว่า มีการกำหนดเนื้อหาการฝึกซ้อม ในด้านการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship / Musical Performance) ครูผู้สอนจะอธิบายให้เข้าใจถึงวรรคตอน ประโยคเพลงต่าง ๆ (Phrasing), ทิศทางการเล่น (Direction) โดยผ่านการตีความจากครูผู้สอน

1.3 กำหนดรูปแบบและวิธีการฝึกซ้อม

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เกี่ยวกับการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์จาก ตำรา แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์ จำนวน 4 ท่าน เพื่อให้ได้ข้อมูลมีความครบถ้วนสำหรับการกำหนดขอบเขตข้อความในแบบสัมภาษณ์ และกำหนดขอบเขตเนื้อหาในแบบสังเกตการฝึกซ้อม โดยนำเสนอสรุปผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 13 แสดงแหล่งที่มาของข้อมูลด้านรูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์

แหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ด้านรูปแบบวิธีการฝึกซ้อม								
เนื้อหา	เอกสาร	ตำรา แนวคิด ทฤษฎี	งานวิจัย	สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 1	สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 2	สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 3	สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 4	แหล่งอ้างอิงที่มา
รูปแบบ และวิธีฝึกซ้อม	-	√	√	√	√	√	√	ตำรา : ณรุต สุทธิจิตต์. (2535). ดนตรีศึกษาขั้นนำ ณรุต สุทธิจิตต์. (2554). ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ . Bodergaven. & Wilson. (1970). The school music conductor. Kohut. (1996). Instrumental music pedagogy techniques for School band and orchestra directors. Feldman. & Contzius. (2016). Instrumental music education : Teaching with the musical and practical in hamony. งานวิจัย : ณัฐศรีณีย์ ทฤษฎีคุณ. (2555). การฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์ระดับมัธยมศึกษาเพื่อการประกวด. Ward. & Hancock. (2016). Warm-Up Activities of Middle And High School Band Directors Participating in State-Level Concert Band Assessments. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์ : สุรพล ธีญญวิบูลย์, สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2560. ชูวิทย์ ยุระยง, สัมภาษณ์ 1 กุมภาพันธ์ 2560. วานิช โปตะวานิช, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2560. คำรিত์ บรรณวิทย์กิจ, สัมภาษณ์ 6 กุมภาพันธ์ 2560.
แยกกลุ่มฝึกซ้อม	-	√	√	√	√	√	√	
รวมกลุ่มฝึกซ้อม	-	√	√	√	√	√	√	
รวมวงฝึกซ้อม	-	√	√	√	√	√	√	
แยกฝึกซ้อมส่วนตัว	-	-	-	√	√	√	√	

* 1 = อาจารย์สุรพล ธีญญวิบูลย์, 2 = อาจารย์ชูวิทย์ ยุระยง, 3 = อาจารย์วานิช โปตะวานิช, 4 = อาจารย์คำริต์ บรรณวิทย์กิจ

จากตารางที่ 14 สรุปผลการวิเคราะห์ว่า รูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์ ประกอบด้วย 4 รูปแบบ คือ 1) การฝึกซ้อมส่วนตัว (Private Rehearsal) 2) การแยกกลุ่มฝึกซ้อม (Section Rehearsal) 3) การรวมกลุ่มฝึกซ้อม (Part Rehearsal) 4) การรวมวงฝึกซ้อม (Band Rehearsal)

โดยผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านรูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อมมากำหนดขอบเขตเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการฝึกซ้อม โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ คือ ครูผู้สอนวงซิมโฟนิคแบด โรงเรียนละ 1 ท่าน นักเรียนในวง 10 คน โดยการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Focus Group) นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ในตารางวิเคราะห์ข้อมูล ทำการจัดระเบียบข้อมูล แยกประเภท จัดหมวดหมู่ โดยเลือกคำหลักที่เป็นประเด็นสำคัญด้านเนื้อหาที่มีความสอดคล้องในเรื่องเดียวกัน ตามกรอบเนื้อหาที่กำหนดไว้ โดยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 14 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการเนื้อหาการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบดนักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดระดับประเทศ

หัวข้อ	แหล่งข้อมูล								
	สัมภาษณ์ครูผู้สอน			สัมภาษณ์นักเรียน			สังเกตการฝึกซ้อม		
	A	B1	C	A	B	C	A	B	C
รูปแบบการฝึกซ้อม									
1. แยกฝึกซ้อมส่วนตัว (Private Rehearsal)	√	-	√	√	-	√	√	√	√
2. แยกกลุ่มฝึกซ้อม (Section Rehearsal)	√	√	√	√	√	√	√	√	√
3. รวมกลุ่มฝึกซ้อม (Part Rehearsal)	√	√	√	√	√	√	-	√	-
4. รวมวงฝึกซ้อม (Band Rehearsal)	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ลักษณะการสอนโดย									
1. ครูผู้สอนดูแลการซ้อม	√	√	√	√	√	√	√	√	√
2. วิทยากรประจำเครื่อง / ศิษย์เก่าเป็นผู้สอน	√	√	√	√	√	√	-	√	√
3. นิสิตฝึกสอนเป็นผู้สอน	-	√	-	-	-	-	-	-	-
4. รุ่นพี่ หรือหัวหน้ากลุ่ม เป็นผู้สอน	√	√	√	√	√	√	√	√	√
วิธีการฝึกซ้อม									
1. บรรยาย : สอน อธิบาย กำกับ กำหนด ปลุกฝั่ง ย้ำ เตือน เปรียบเทียบ ปรับแนวคิด	√	√	√	√	√	√	√	√	√
2. ฝึกจากง่ายไปยาก หรือ ฝึกจากช้าไปเร็ว	√	√	√	-	-	√	√	√	√

หัวข้อ	แหล่งข้อมูล								
	สัมภาษณ์ครูผู้สอน			สัมภาษณ์นักเรียน			สังเกตการฝึกซ้อม		
	A	B1	C	A	B	C	A	B	C
3. ทำซ้ำๆ จนเกิดความแม่นยำ หรือเคยชิน	√	√	√	√	√	√	-	-	-
4. ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง แล้วให้ทำตาม / เลียนแบบ	-	√	-	√	√	√	√	√	√
5. ฝึกกับเครื่อง HD-200	√	√	√	√	√	√	√	√	√
6. ให้ร้องโน้ต หรือ อ่านจังหวะ	-	√	-	-	-	√	√	√	√
7. สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นด้วยสื่อรูปแบบ DVD คลิปการแสดงคอนเสิร์ต หรือสื่อบันทึกจาก youtube	√	√	-	-	√	√	-	-	-
8. สร้างระบบการฝึกซ้อมวอร์มอัพประจำวัน	√	√	√	-	-	-	-	-	-
9. ฝึกให้คิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง	√	√	√	-	-	-	-	-	-

* A = โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, B1 = โรงเรียนทอวัง, C = โรงเรียนสุนทรวิทยา

จากตารางที่ 15 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ครูผู้สอน นักเรียนในวง รวมถึงสังเกตการฝึกซ้อมซิมโฟนิคแบนด์ ในด้านรูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อม พบว่า วงซิมโฟนิคแบนด์ทั้ง 3 โรงเรียน มีรูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อมที่มีความสอดคล้องกัน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

รูปแบบ และวิธีที่ใช้ในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์ ประกอบด้วย 1) การแยกฝึกซ้อมส่วนตัว (Private Rehearsal) 2) การแยกกลุ่มฝึกซ้อม (Section Rehearsal) 3) การรวมกลุ่มฝึกซ้อม (Part Rehearsal) 4) การรวมวงฝึกซ้อม (Band Rehearsal)

ลักษณะของการสอน และฝึกซ้อม โดย 1) ครูผู้สอนดูแลการซ้อม 2) วิทยากรประจำเครื่อง / ศิษย์เก่าเป็นผู้สอน 3) นิสิตฝึกสอนเป็นผู้สอน 4) รุ่นพี่ หรือหัวหน้ากลุ่ม เป็นผู้สอน

วิธีการฝึกซ้อม พบว่ามีวิธีการฝึกซ้อมที่หลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์มาจัดหมวดหมู่แยกประเภท โดยพิจารณาลักษณะวิธีการที่เหมือนกัน สอดคล้องกันไว้ด้วยกัน สามารถแบ่งได้เป็น 9 วิธี ได้แก่ 1) บรรยาย (สอน อธิบาย กำกับ กำหนด ปลุกฝัง ย้ำเตือน เปรียบเทียบ ปรับแนวคิด) 2) ฝึกจากง่ายไปยาก หรือ ฝึกจากช้าไปเร็ว 3) ทำซ้ำๆ จนเกิดความแม่นยำ หรือเคยชิน 4) ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง แล้วให้ทำตาม (เลียนแบบ) 5) ฝึกกับเครื่อง HD-200 6) ให้ร้องโน้ต หรือ อ่านจังหวะ 7) สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นด้วยสื่อรูปแบบ DVD คลิปการแสดงคอนเสิร์ต หรือสื่อบันทึกจาก youtube 8) สร้างระบบการฝึกซ้อมวอร์มอัพประจำวัน 9) ฝึกให้คิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง

จากการสังเกตพบว่า รูปแบบการฝึกซ้อมที่ใช้มีด้วยกัน 4 รูปแบบ คือ การแยกฝึกซ้อม ส่วนตัว การแยกกลุ่มฝึกซ้อม การร่วมกลุ่มฝึกซ้อม และการฝึกซ้อมรวมวง โดยส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญสำหรับการแยกกลุ่มฝึกซ้อมเป็นหลัก เพื่อให้เวลาในการฝึกพื้นฐานเทคนิคเฉพาะเครื่องที่จำเป็นสำหรับการใช้เล่นเนื้อหาต่าง ๆ ในขณะรวมวง โดยมีนักเรียนรุ่นพี่ที่เป็นหัวหน้ากลุ่มคอยดูแลควบคุมการฝึกซ้อม ซึ่งจะใช้วิธีการฝึกไปพร้อม ๆ กัน เป็นลำดับขั้นตอนของการฝึกพื้นฐานเครื่องดนตรี และจะเป็นในลักษณะรุ่นพี่จะเล่นให้ดู และให้ปฏิบัติตาม อาศัยการเลียนแบบการเล่นจากรุ่นพี่ ทั้งการฝึกแบบซ้ำ ๆ ค่อย ๆ ปรับจังหวะให้เร็วขึ้น หรือการร้องโน้ตตามจังหวะของบทเพลงแทนการเล่นเครื่อง เพื่อตรวจสอบความเข้าใจเบื้องต้น ส่วนการแยกฝึกซ้อมส่วนตัวนั้นเป็นลักษณะที่นักเรียนจะหาเวลาฝึกซ้อมตนเองเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องจากการฝึกซ้อมรวมวง การฝึกซ้อมรวมวงครูผู้สอนจะเป็นผู้ดูแลเป็นหลัก จะใช้เครื่อง HD-200 ช่วยในการฝึกซ้อม โดยเฉพาะเรื่องการปรับเสียงให้เข้ากัน ครูผู้สอนจะกดเสียงหลักให้ฟังทีละเสียง แล้วให้นักเรียนเล่นให้เข้ากับเสียงที่ได้ยิน ใช้ในการฝึกแบบฝึกหัดในรูปแบบของบันไดเสียง กับการฝึกเทคนิคต่าง ๆ ควบคู่กันไป กรณีที่มีปัญหาขณะฝึกซ้อม ครูจะบอกถึงข้อบกพร่องให้นักเรียนทราบ อธิบายถึงลักษณะที่ถูกต้อง และให้ปฏิบัติตาม โดยใช้วิธีที่หลากหลายทั้งการเปรียบเทียบ ฝึกให้คิด ให้จินตนาการ

โดยผู้วิจัยขอเสนอตัวอย่างข้อมูลการสัมภาษณ์ ประกอบ และขีดเส้นใต้คำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ ด้านเนื้อหาการฝึกซ้อมของวงซิมโฟนิคแบนด์ ที่ได้รับจากครูผู้สอน และนักเรียนในวง ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการสรุปในตาราง โดยลำดับประเด็นหลักตามหัวข้อดังต่อไปนี้

รูปแบบการฝึกซ้อม

“... การแยกกลุ่มเครื่องดนตรี ถือเป็นการเคลียร์เนื้อหาการเล่นระดับเบื้องต้น ทั้งโน้ต และไดนามิค ก่อนกลับมารวมวง .. สัปดาห์หนึ่งจะมีการรวมกลุ่มเครื่องลมไม้ เครื่องลมทองเหลือง ลักสองครั้ง เพื่อให้ได้ฟังกัน ... เมื่อกลับมารวมวงจะเข้าใจจังหวะที่เล่นรวมวง เราจะคอยโฟกัสให้ว่า เมื่อได้ฟังแนวอื่น

.... ส่วนตัวมีแนวคิดที่ว่า ถ้าส่วนตัวได้ กลุ่มเครื่องได้ รวมวงจะได้คุณภาพดีด้วย..... รายละเอียดได้แยกฝึกมาแล้ว ได้เรียนรู้จากการแยกกลุ่มมาแล้ว การรวมวงจะเป็นเรื่องง่าย...”

ครูผู้สอน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

“... การแยกส่วนตัว มี ต้องดูแลตนเอง แต่หาเวลาเองกรณีส่วนตัวมีปัญหาด้านการเล่น แต่ ซ้อมกลุ่มเครื่องมากกว่า โดยหัวหน้ากลุ่มจะเป็นผู้นัดหมาย...”

นักเรียนโรงเรียน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

“..หลักๆ มี 3 อย่าง คือ แยกซ้อมตามกลุ่มเครื่อง (Section), ซ้อมพาท (Part: Brass, Woodwind, Percussion) และรวมวง (Band) ปกติจะมีรุ่นพี่ศิษย์เก่า และวิทยากรประจำเครื่องมา

สอน หรือช่วยดูแลเวลาแยกซ้อม หรือการซ้อมรวมกลุ่มต่างๆ กรณีที่ไม่มี จะใช้วิธีการมอบหมายงาน ซ้อมให้นักเรียน ม ปลาย หรือหัวหน้ากลุ่มเครื่องในการแยกซ้อม...”

ครูผู้สอน B1, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

“...มีความแตกต่างกันด้านรูปแบบการออกเสียง และเทคนิคของเครื่อง เมื่อแยกฝึกซ้อมตาม กลุ่มเครื่อง เป็นการแยกให้ฝึกได้ตรงกันเหมือนกัน โดยนักเรียนจะดูแลกันเอง เป็นลักษณะให้แยก วอร์มรูปปากที่ต้องใช้ วอร์มเทคนิคของแต่ละเครื่องที่จะใช้สำหรับการเล่นรวมวง เมื่อมารวมกัน ก็ถือว่า ด้วยเรื่องความสมดุล และบทเพลง จะทำให้ปัญหาการเล่นรวมวงน้อยลง ...”

“... ข้อดีของ part คือ เรื่องของ Ensemble ได้ฟังแนวการบรรเลงของเครื่องอื่นๆ นอกจาก แนวเครื่องของตน เพื่อช่วยในการปรับความสมดุลของเครื่องต่างๆ ในกลุ่ม ทำให้ได้ยินเสียงกลุ่ม เครื่องเสียงต่ำ เพื่อให้นักเรียนสามารถปรับเสียงของกลุ่มตน ให้เหมาะสมกับเครื่องอื่นๆ ในประเภท เดียวกัน...”

ครูผู้สอน B1, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

จากตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปผลว่า รูปแบบการฝึกซ้อม แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ 1) การแยกฝึกซ้อมส่วนตัว (Private Rehearsal) 2) การแยกกลุ่มฝึกซ้อม (Section Rehearsal) 3) การรวมกลุ่มฝึกซ้อม (Part Rehearsal) และ 4) การฝึกซ้อมรวมวง (Band Rehearsal)

ลักษณะการสอน และฝึกซ้อม

“... ในแต่ละปีการศึกษา จะใช้นิเทศฝึกสอน โดยประสานงานจากสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ ในการส่งนิเทศสาขาดนตรีมาสอนทั้งในชั้นเรียน และสามารถสอนเครื่องดนตรีในวง ด้วย ...ถือเป็นนโยบายของโรงเรียนที่เป็นประโยชน์สำหรับกิจกรรม...”

“...ใช้วิธีมอบหมายงานซ้อมเป็นหลักให้หัวหน้ากลุ่มไปดูแล และมีการกำหนดเนื้อหาพื้นฐาน การฝึกซ้อมประจำเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของนักเรียนรุ่นต่อรุ่นอยู่ก่อนแล้ว ครูคอยกำหนดในแต่ละครั้ง ไปว่าจะใช้แบบฝึกหัดเล่มไหน หรือให้ซ้อมบทเพลงอะไร...”

ครูผู้สอน B1, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

“...ปัญหาเรื่องเสียงรวม จะแจ้งกับหัวหน้ากลุ่มเครื่องลมทองเหลือง กลุ่มกรรมการนักเรียน จะมาปรึกษาร่วมกันเพื่อหาทางฝึกซ้อมแก้ปัญหา และมอบหมายหน้าที่ให้ช่วยกันดูแล ..”

นักเรียนโรงเรียน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

“...จะมีวัฒนธรรมของวงคือ การเลียนแบบนักเรียนรุ่นพี่ เรื่องโทนเสียง เราจะให้นักเรียนรุ่นพี่คอยดูแลสอนรุ่นน้อง โดยเฉพาะเรื่องคุณภาพเสียง เราจะหาวิทยากรของกลุ่มเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ สำหรับสอนเทคนิคเครื่อง...”

ครูผู้สอน B1, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

“... การซ้อม part กลุ่มเครื่องลมไม้ เครื่องลมทองเหลือง มีการซ้อม เพื่อเน้นเทคนิคเฉพาะเครื่อง... และปรับเนื้อหาบทเพลง จะมีหัวหน้าที่เป็นวิทยากรดูแลให้ นอกจากนั้นหัวหน้ากลุ่มจะช่วยดูด้วย กรณีไม่มีวิทยากร... การซ้อมรวมวง จะเน้นการวอร์ม โดยคอนเสิร์ตมาสเตอร์ (นักเรียน) เทียบเสียงรวม แบบฝึกหัด บันไดเสียง เสียงประสาน *chorale* แต่โดยภาพรวมจะครอบคลุมพื้นฐานการเล่นเครื่อง และเนื้อหาทุกๆ เทคนิค... ใช้แบบฝึกหัด *Symphonic Band Technique* และอื่นๆ ช่วยในการวอร์ม...”

(นักเรียนโรงเรียน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560)

จากตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ว่า มีลักษณะที่ใช้ในการสอน และการฝึกซ้อมหลายแบบ คือ ครูผู้สอนเป็นผู้ดูแลการฝึกซ้อมด้วยตนเอง มอบหมายหน้าที่ให้นักเรียนรุ่นพี่ที่เป็นหัวหน้ากลุ่มเครื่องดนตรีดูแลการฝึกซ้อม มีวิทยากรประจำเครื่องเป็นผู้สอน และดูแลการฝึกซ้อม และมีนิสิตฝึกสอนเป็นผู้สอนและดูแลการฝึกซ้อม

วิธีการฝึกซ้อม

“...การเปลี่ยนชาวดีในช่วงแรกยากมาก ต้องเพิ่มชั่วโมงฝึกการฟัง *ear training* ฟังเพลง ใช้วิธีหลากหลายเพื่อให้เข้าใจสไตล์เสียงแบบคอนเสิร์ต ... จึงเริ่มสร้างระบบการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาสิ่งต่างๆ เพื่อให้ได้คุณภาพเสียงตามต้องการขึ้นมา ... จึงกำหนดให้เขาซ้อม คือ 15 นาทีแรกให้เริ่มจากการเทียบเสียง 15 นาที ฝึกแบบฝึกหัด หลังจากนั้น ซ้อมแก้ปัญหาส่วนอื่นๆ ด้วยเวลาในการฝึกซ้อมที่จำกัดจึงใช้เวลาระยะหนึ่ง...”

ครูผู้สอน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

“... ใช้ HD-200 ช่วยเรื่องการฟังและการปรับเสียงได้มาก เช่นเรื่องคอร์ด เพียงแค่กดให้ฟังไม่ต้องอธิบายมาก เด็กก็จะเข้าใจ ทุกวันจะให้ฝึกฟัง และ Blend กะเครื่อง HD-200 และมีทีวีจอใหญ่ เป็นสื่อสำหรับให้นักเรียนดูคอนเสิร์ต และฟังเสียง เราอธิบายให้เห็นความแตกต่างการฟังแบบคลาสสิก หรือโรแมนติก สไตล์ต่างๆ ให้นักเรียนฟัง ท่อนเพลงต่าง ๆ ที่เล่น เด็กก็จะเข้าใจได้เร็วเลียนแบบได้เร็ว แต่ก็จะลืมนง่าย จึงควรให้เขาทำซ้ำๆ ให้เกิดความแม่นยำ...”

ครูผู้สอน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

“...คือต้องเตือนต้องย้ำอยู่เสมอให้นักเรียนระมัดระวังในการเล่น เพราะด้วยความเป็นเด็กอาจไม่มีความประณีตในการเล่น .. ใช้วิธี ทำซ้ำๆ เพื่อให้เกิดความเคยชิน”

ครูผู้สอน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

“...เช่น ทรัมเป็ท มีดัดลิ้นเยอะในบทเพลง ต้องใช้เทคนิค *double tonguing* จะให้น้องท่องก่อน แล้วเริ่มซ้อมจากจังหวะที่ช้าแล้วค่อยปรับไปเร็ว จะเน้นแบบฝึกหัดดัดลิ้น แต่จะเริ่มจากพื้นฐานการใช้ลม วอร์มเม้าท์พีท ฝึกลากเสียงยาว (*long tone*)...”

นักเรียนโรงเรียน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

“...กรณีนักเรียน ม.ต้น จะเข้าใจยาก กว่านักเรียน ม. ปลาย แล้วหาวิธีวางแผนซ่อมแก้ปัญหา ให้ วิธีที่ดีก็ใช้แบบเล่นให้ดู เป่าให้ฟัง ให้น้องเลียนแบบ ให้น้องฟังความแตกต่างของแบบที่ถูกและไม่ ถูกว่าเป็นอย่างไร...”

นักเรียนโรงเรียน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

“...ส่วนพื้นฐานนักเรียนจะช่วยกันดูแลและสอนกันเองอยู่แล้ว เนื้อหาส่วนใหญ่จะบอก แนวทาง หรือวิธีการ ว่าทำอะไรถึงจะมีวิธีการฝึกซ่อมที่ง่าย...เช่น จะบอกว่าให้ซ่อมแบบฝึกหัด ต่างๆ มา ลองฝึกซ่อมในจุดต่างๆ ลองฝึกแบบฝึกหัดที่กำหนดให้ ลองซ่อมซ้ำๆ ก่อน หรือฝึกซ้ำตรงจุด ต่างๆ เพื่อให้มันง่ายสำหรับการซ่อม ผมมีความเชื่ออย่างหนึ่งว่า สำหรับนักเรียนมัธยม การทำซ้ำๆ เท่านั้นที่จะช่วยพวกเขา ...โดยเฉพาะในส่วนเนื้อหาที่ยาก เมื่อทำซ้ำๆ จะช่วยแก้ปัญหาเพื่อให้ซ่อมได้ ง่ายขึ้น”

ครูผู้สอน B1, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

จากตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ว่า วิธีที่ใช้ในการสอน และฝึกซ่อมมี หลากหลายวิธี เช่น การสอนแบบบรรยาย การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง ใช้การเลียนแบบ การทำซ้ำ ๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญ การเริ่มฝึกซ่อมจากจังหวะช้า ๆ การฝึกด้วยการฟังเสียงจากเครื่อง HD-200 การสร้างแรงจูงใจ หรือแรงบันดาลใจในการฝึกซ่อมให้นักเรียน ด้วยการพาไปชมการแสดงคอนเสิร์ต หรือให้ดูแบบอย่างการแสดงที่ดีจาก youtube

1.4 การประเมินผลการฝึกซ่อม

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เกี่ยวกับการประเมินผลการฝึกซ่อมวงซิมโฟนิกแบนด์จาก ตำรา แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิกแบนด์ จำนวน 1 ท่าน เพื่อให้ได้ข้อมูลมีความครบถ้วนสำหรับการกำหนดขอบเขตข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ และ กำหนดขอบเขตเนื้อหาในแบบสังเกตการฝึกซ่อม โดยสรุปผลการวิเคราะห์ที่ได้ดังนี้

ตารางที่ 15 แสดงแหล่งที่มาของข้อมูลด้านรูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์

แหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ด้านรูปแบบวิธีการฝึกซ้อม								
เนื้อหา	เอกสาร	ตำรา แนวคิด ทฤษฎี	งานวิจัย	สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 1	สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 2	สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 3	สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 4	แหล่งอ้างอิงที่มา
รูปแบบ และวิธีฝึกซ้อม	-	√	√	√	√	√	√	ตำรา : ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2535). ดนตรีศึกษาขั้นนำ ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2554). ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ . Bodergaven. & Wilson. (1970). The school music conductor. Kohut. (1996). Instrumental music pedagogy techniques for School band and orchestra directors. Feldman. & Contzius. (2016). Instrumental music education : Teaching with the musical and practical in hamony. งานวิจัย : ณัฐศรีณีย์ ทฤษฎีคุณ. (2555). การฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์ระดับมัธยมศึกษาเพื่อการประกวด. Ward. & Hancock. (2016). Warm-Up Activities of Middle And High School Band Directors Participating in State-Level Concert Band Assessments. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์ : สุรพล ธีญญวิบูลย์, สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2560. ชูวิทย์ ยุระยง, สัมภาษณ์ 1 กุมภาพันธ์ 2560. วานิช โปตะวานิช, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2560. คำรিত์ บรรณวิทย์กิจ, สัมภาษณ์ 6 กุมภาพันธ์ 2560.
แยกกลุ่มฝึกซ้อม	-	√	√	√	√	√	√	
รวมกลุ่มฝึกซ้อม	-	√	√	√	√	√	√	
รวมวงฝึกซ้อม	-	√	√	√	√	√	√	
แยกฝึกซ้อมส่วนตัว	-	-	-	√	√	√	√	

* 1 = อาจารย์สุรพล ธีญญวิบูลย์, 2 = อาจารย์ชูวิทย์ ยุระยง, 3 = อาจารย์วานิช โปตะวานิช, 4 = อาจารย์คำริต์ บรรณวิทย์กิจ

จากตารางที่ 14 สรุปผลการวิเคราะห์ว่า รูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์ ประกอบด้วย 4 รูปแบบ คือ 1) การฝึกซ้อมส่วนตัว (Private Rehearsal) 2) การแยกกลุ่มฝึกซ้อม (Section Rehearsal) 3) การรวมกลุ่มฝึกซ้อม (Part Rehearsal) 4) การรวมวงฝึกซ้อม (Band Rehearsal)

โดยผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านรูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อมมากำหนดขอบเขตเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการฝึกซ้อม โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ คือ ครูผู้สอนวงซิมโฟนิคแบด โรงเรียนละ 1 ท่าน นักเรียนในวง 10 คน โดยการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Focus Group) นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ในตารางวิเคราะห์ข้อมูล ทำการจัดระเบียบข้อมูล แยกประเภท จัดหมวดหมู่ โดยเลือกคำหลักที่เป็นประเด็นสำคัญด้านเนื้อหาที่มีความสอดคล้องในเรื่องเดียวกัน ตามกรอบเนื้อหาที่กำหนดไว้ โดยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 16 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการเนื้อหาการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบดนักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดระดับประเทศ

หัวข้อ	แหล่งข้อมูล								
	สัมภาษณ์ครูผู้สอน			สัมภาษณ์นักเรียน			สังเกตการฝึกซ้อม		
	A	B1	C	A	B	C	A	B	C
รูปแบบการฝึกซ้อม									
1. แยกฝึกซ้อมส่วนตัว (Private Rehearsal)	√	-	√	√	-	√	√	√	√
2. แยกกลุ่มฝึกซ้อม (Section Rehearsal)	√	√	√	√	√	√	√	√	√
3. รวมกลุ่มฝึกซ้อม (Part Rehearsal)	√	√	√	√	√	√	-	√	-
4. รวมวงฝึกซ้อม (Band Rehearsal)	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ลักษณะการสอนโดย									
1. ครูผู้สอนดูแลการซ้อม	√	√	√	√	√	√	√	√	√
2. วิทยากรประจำเครื่อง / ศิษย์เก่าเป็นผู้สอน	√	√	√	√	√	√	-	√	√
3. นิสิตฝึกสอนเป็นผู้สอน	-	√	-	-	-	-	-	-	-
4. รุ่นพี่ หรือหัวหน้ากลุ่ม เป็นผู้สอน	√	√	√	√	√	√	√	√	√
วิธีการฝึกซ้อม									
1. บรรยาย : สอน อธิบาย กำกับ กำหนด ปลุกฝั่ง ย้ำ เตือน เปรียบเทียบ ปรับแนวคิด	√	√	√	√	√	√	√	√	√
2. ฝึกจากง่ายไปยาก หรือ ฝึกจากช้าไปเร็ว	√	√	√	-	-	√	√	√	√

หัวข้อ	แหล่งข้อมูล								
	สัมภาษณ์ครูผู้สอน			สัมภาษณ์นักเรียน			สังเกตการฝึกซ้อม		
	A	B1	C	A	B	C	A	B	C
3. ทำซ้ำๆ จนเกิดความแม่นยำ หรือเคยชิน	√	√	√	√	√	√	-	-	-
4. ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง แล้วให้ทำตาม / เลียนแบบ	-	√	-	√	√	√	√	√	√
5. ฝึกกับเครื่อง HD-200	√	√	√	√	√	√	√	√	√
6. ให้ร้องโน้ต หรือ อ่านจังหวะ	-	√	-	-	-	√	√	√	√
7. สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นด้วยสื่อรูปแบบ DVD คลิปการแสดงคอนเสิร์ต หรือสื่อบันทึกจาก youtube	√	√	-	-	√	√	-	-	-
8. สร้างระบบการฝึกซ้อมวอร์มอัพประจำวัน	√	√	√	-	-	-	-	-	-
9. ฝึกให้คิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง	√	√	√	-	-	-	-	-	-

* A = โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, B1 = โรงเรียนทอวัง, C = โรงเรียนสุนทรวิจิตร

จากตารางที่ 15 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ครูผู้สอน นักเรียนในวง รวมถึงสังเกตการฝึกซ้อมซิมโฟนิคแบนด์ ในด้านรูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อม พบว่า วงซิมโฟนิคแบนด์ทั้ง 3 โรงเรียน มีรูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อมที่มีความสอดคล้องกัน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

รูปแบบ และวิธีที่ใช้ในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์ ประกอบด้วย 1) การแยกฝึกซ้อมส่วนตัว (Private Rehearsal) 2) การแยกกลุ่มฝึกซ้อม (Section Rehearsal) 3) การรวมกลุ่มฝึกซ้อม (Part Rehearsal) 4) การรวมวงฝึกซ้อม (Band Rehearsal)

ลักษณะของการสอน และฝึกซ้อม โดย 1) ครูผู้สอนดูแลการซ้อม 2) วิทยากรประจำเครื่อง / ศิษย์เก่าเป็นผู้สอน 3) นิสิตฝึกสอนเป็นผู้สอน 4) รุ่นพี่ หรือหัวหน้ากลุ่ม เป็นผู้สอน

วิธีการฝึกซ้อม พบว่ามีวิธีการฝึกซ้อมที่หลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์มาจัดหมวดหมู่แยกประเภท โดยพิจารณาลักษณะวิธีการที่เหมือนกัน สอดคล้องกันไว้ด้วยกัน สามารถแบ่งได้เป็น 9 วิธี ได้แก่ 1) บรรยาย (สอน อธิบาย กำกับ กำหนด ปลุกฝัง ย้ำเตือน เปรียบเทียบ ปรับแนวคิด) 2) ฝึกจากง่ายไปยาก หรือ ฝึกจากช้าไปเร็ว 3) ทำซ้ำๆ จนเกิดความแม่นยำ หรือเคยชิน 4) ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง แล้วให้ทำตาม (เลียนแบบ) 5) ฝึกกับเครื่อง HD-200 6) ให้ร้องโน้ต หรือ อ่านจังหวะ 7) สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นด้วยสื่อรูปแบบ DVD คลิปการแสดงคอนเสิร์ต หรือสื่อบันทึกจาก youtube 8) สร้างระบบการฝึกซ้อมวอร์มอัพประจำวัน 9) ฝึกให้คิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง

จากการสังเกตพบว่า รูปแบบการฝึกซ้อมที่ใช้มีด้วยกัน 4 รูปแบบ คือ การแยกฝึกซ้อม ส่วนตัว การแยกกลุ่มฝึกซ้อม การร่วมกลุ่มฝึกซ้อม และการฝึกซ้อมรวมวง โดยส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญสำหรับการแยกกลุ่มฝึกซ้อมเป็นหลัก เพื่อให้เวลาในการฝึกพื้นฐานเทคนิคเฉพาะเครื่องที่จำเป็นสำหรับการใช้เล่นเนื้อหาต่าง ๆ ในขณะรวมวง โดยมีนักเรียนรุ่นพี่ที่เป็นหัวหน้ากลุ่มคอยดูแลควบคุมการฝึกซ้อม ซึ่งจะใช้วิธีการฝึกไปพร้อม ๆ กัน เป็นลำดับขั้นตอนของการฝึกพื้นฐานเครื่องดนตรี และจะเป็นในลักษณะรุ่นพี่จะเล่นให้ดู และให้ปฏิบัติตาม อาศัยการเลียนแบบการเล่นจากรุ่นพี่ ทั้งการฝึกแบบซ้ำ ๆ ค่อย ๆ ปรับจังหวะให้เร็วขึ้น หรือการร้องโน้ตตามจังหวะของบทเพลงแทนการเล่นเครื่อง เพื่อตรวจสอบความเข้าใจเบื้องต้น ส่วนการแยกฝึกซ้อมส่วนตัวนั้นเป็นลักษณะที่นักเรียนจะหาเวลาฝึกซ้อมตนเองเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องจากการฝึกซ้อมรวมวง การฝึกซ้อมรวมวงครูผู้สอนจะเป็นผู้ดูแลเป็นหลัก จะใช้เครื่อง HD-200 ช่วยในการฝึกซ้อม โดยเฉพาะเรื่องการปรับเสียงให้เข้ากัน ครูผู้สอนจะกดเสียงหลักให้ฟังทีละเสียง แล้วให้นักเรียนเล่นให้เข้ากับเสียงที่ได้ยิน ใช้ในการฝึกแบบฝึกหัดในรูปแบบของบันไดเสียง กับการฝึกเทคนิคต่าง ๆ ควบคู่กันไป กรณีที่มีปัญหาขณะฝึกซ้อม ครูจะบอกถึงข้อบกพร่องให้นักเรียนทราบ อธิบายถึงลักษณะที่ถูกต้อง และให้ปฏิบัติตาม โดยใช้วิธีที่หลากหลายทั้งการเปรียบเทียบ ฝึกให้คิด ให้จินตนาการ

โดยผู้วิจัยขอแนะนำเสนอตัวอย่างข้อมูลการสัมภาษณ์ ประกอบ และขีดเส้นใต้คำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ ด้านเนื้อหาการฝึกซ้อมของวงซิมโฟนิคแบนด์ ที่ได้รับจากครูผู้สอน และนักเรียนในวง ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการสรุปในตาราง โดยลำดับประเด็นหลักตามหัวข้อดังต่อไปนี้

รูปแบบการฝึกซ้อม

“... การแยกกลุ่มเครื่องดนตรี ถือเป็นการเคลียร์เนื้อหาการเล่นระดับเบื้องต้น ทั้งโน้ต และไดนามิก ก่อนกลับมารวมวง .. สัปดาห์หนึ่งจะมีการรวมกลุ่มเครื่องลมไม้ เครื่องลมทองเหลือง ลักสองครั้ง เพื่อให้ได้ฟังกัน ... เมื่อกลับมารวมวงจะเข้าใจจังหวะที่เล่นรวมวง เราจะคอยไฟกัลให้ว่า เมื่อได้ฟังแนวอื่น

.... ส่วนตัวมีแนวคิดที่ว่า ถ้าส่วนตัวได้ กลุ่มเครื่องได้ รวมวงจะได้คุณภาพดีด้วย..... รายละเอียดได้แยกฝึกมาแล้ว ได้เรียนรู้จากการแยกกลุ่มมาแล้ว การรวมวงจะเป็นเรื่องง่าย...”

ครูผู้สอน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

“... การแยกส่วนตัว มี ต้องดูแลตนเอง แต่หาเวลาเองกรณีส่วนตัวมีปัญหาด้านการเล่น แต่ ซ้อมกลุ่มเครื่องมากกว่า โดยหัวหน้ากลุ่มจะเป็นผู้นัดหมาย...”

นักเรียนโรงเรียน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

“..หลักๆ มี 3 อย่าง คือ แยกซ้อมตามกลุ่มเครื่อง (Section), ซ้อมพาท (Part; Brass, Woodwind, Percussion) และรวมวง (Band) ปกติจะมีรุ่นพี่ศิษย์เก่า และวิทยากรประจำเครื่องมาสอน หรือช่วยดูแลเวลาแยกซ้อม หรือการซ้อมรวมกลุ่มต่างๆ กรณีที่ไม่มี จะใช้วิธีการมอบหมายงาน ซ้อมให้นักเรียน ม ปลาย หรือหัวหน้ากลุ่มเครื่องในการแยกซ้อม...”

ครูผู้สอน B1, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

“...มีความแตกต่างกันด้านรูปแบบการออกเสียง และเทคนิคของเครื่อง เมื่อแยกฝึกซ้อมตามกลุ่มเครื่อง เป็นการแยกให้ฝึกได้ตรงกันเหมือนกัน โดยนักเรียนจะดูแลกันเอง เป็นลักษณะให้แยกวอร์มรูปปากที่ต้องใช้ วอร์มเทคนิคของแต่ละเครื่องที่จะใช้สำหรับการเล่นรวมวง เมื่อมารวมกัน ก็ว่าด้วยเรื่องความสมดุล และบทเพลง จะทำให้ปัญหาการเล่นรวมวงน้อยลง ...”

“... ข้อดีของ part คือ เรื่องของ Ensemble ได้ฟังแนวการบรรเลงของเครื่องอื่นๆ นอกจากแนวเครื่องของตน เพื่อช่วยในการปรับความสมดุลของเครื่องต่างๆ ในกลุ่ม ทำให้ได้ยินเสียงกลุ่มเครื่องเสียงต่ำ เพื่อให้นักเรียนสามารถปรับเสียงของกลุ่มตน ให้เหมาะสมกับเครื่องอื่นๆ ในประเภทเดียวกัน...”

ครูผู้สอน B1, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

จากตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปผลว่า รูปแบบการฝึกซ้อม แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบ คือ 1) การแยกฝึกซ้อมส่วนตัว (Private Rehearsal) 2) การแยกกลุ่มฝึกซ้อม (Section Rehearsal) 3) การรวมกลุ่มฝึกซ้อม (Part Rehearsal) และ 4) การฝึกซ้อมรวมวง (Band Rehearsal)

ลักษณะการสอน และฝึกซ้อม

“.... ในแต่ละปีการศึกษา จะใช้นิเทศฝึกสอน โดยประสานงานจากสาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ ในการส่งนิเทศสาขาดนตรีมาสอนทั้งในชั้นเรียน และสามารถสอนเครื่องดนตรีในวงด้วย ...ถือเป็นนโยบายของโรงเรียนที่เป็นประโยชน์สำหรับกิจกรรม...”

“...ใช้วิธีมอบหมายงานซ้อมเป็นหลักให้หัวหน้ากลุ่มไปดูแล และมีการกำหนดเนื้อหาพื้นฐานการฝึกซ้อมประจำเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของนักเรียนรุ่นต่อรุ่นอยู่ก่อนแล้ว ครูคอยกำหนดในแต่ละครั้งไปว่าจะใช้แบบฝึกหัดเล่มไหน หรือให้ซ้อมบทเพลงอะไร...”

ครูผู้สอน B1, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

“...ปัญหาเรื่องเสียงรวม จะแก้กับหัวหน้ากลุ่มเครื่องลมทองเหลือง กลุ่มกรรมการนักเรียน จะมาปรึกษาร่วมกันเพื่อหาทางฝึกซ้อมแก้ปัญหา และมอบหมายหน้าที่ให้ช่วยกันดูแล ..”

นักเรียนโรงเรียน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

“...จะมีวัฒนธรรมของวงคือ การเลียนแบบนักเรียนรุ่นพี่ เรื่องโทนเสียง เราจะให้นักเรียนรุ่นพี่คอยดูแลสอนรุ่นน้อง โดยเฉพาะเรื่องคุณภาพเสียง เราจะหาวิทยากรของกลุ่มเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ สำหรับสอนเทคนิคเครื่อง...”

ครูผู้สอน B1, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

“... การซ้อม part กลุ่มเครื่องลมไม้ เครื่องลมทองเหลือง มีการซ้อม เพื่อเน้นเทคนิคเฉพาะเครื่อง... และปรับเนื้อหาบทเพลง จะมีหัวหน้าที่เป็นวิทยากรดูแลให้ นอกจากนั้นหัวหน้ากลุ่มจะช่วยดูด้วย กรณีไม่มีวิทยากร... การซ้อมรวมวง จะเน้นการวอร์ม โดยคอนเสิร์ตมาสเตอร์ (นักเรียน) เทียบเสียงรวม แบบฝึกหัด บันไดเสียง เสียงประสาน *chorale* แต่โดยภาพรวมจะครอบคลุมพื้นฐานการเล่นเครื่อง และเนื้อหาทุกๆ เทคนิค...ใช้แบบฝึกหัด *Symphonic Band Technique* และอื่นๆ ช่วยในการวอร์ม...”

(นักเรียนโรงเรียน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560)

จากตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ว่า มีลักษณะที่ใช้ในการสอน และการฝึกซ้อมหลายแบบ คือ ครูผู้สอนเป็นผู้ดูแลการฝึกซ้อมด้วยตนเอง มอบหมายหน้าที่ให้นักเรียนรุ่นพี่ที่เป็นหัวหน้ากลุ่มเครื่องดนตรีดูแลการฝึกซ้อม มีวิทยากรประจำเครื่องเป็นผู้สอน และดูแลการฝึกซ้อม และมีนิสิตฝึกสอนเป็นผู้สอนและดูแลการฝึกซ้อม

วิธีการฝึกซ้อม

“...การเปลี่ยนซาวด์ในช่วงแรกยากมาก ต้องเพิ่มชั่วโมงฝึกการฟัง *ear training* ฟังเพลง ใช้วิธีหลากหลายเพื่อให้เข้าใจสไตล์เสียงแบบคอนเสิร์ต ... จึงเริ่มสร้างระบบการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาสิ่งต่างๆ เพื่อให้ได้คุณภาพเสียงตามต้องการขึ้นมา ... จึงกำหนดให้เขาซ้อม คือ 15 นาทีแรกให้เริ่มจากการเทียบเสียง 15 นาที ฝึกแบบฝึกหัด หลังจากนั้น ซ้อมแก้ปัญหาส่วนอื่นๆ ด้วยเวลาในการฝึกซ้อมที่จำกัดจึงใช้เวลาระยะหนึ่ง...”

ครูผู้สอน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

“... ใช้ HD-200 ช่วยเรื่องการฟังและการปรับเสียงได้มาก เช่นเรื่องคอร์ด เพียงแค่กดให้ฟัง ไม่ต้องอธิบายมาก เด็กก็จะเข้าใจ ทุกวันจะให้ฝึกฟัง และBlend กะเครื่อง HD-200 และมีทีวีจอใหญ่ เป็นสื่อสำหรับให้นักเรียนดูคอนเสิร์ต และฟังเสียง เราอธิบายให้เห็นความแตกต่างการฟังแบบคลาสสิก หรือโรแมนติก สไตล์ต่างๆ ให้นักเรียนฟัง ท่อนเพลงต่าง ๆ ที่เล่น เด็กก็จะเข้าใจได้เร็วเลียนแบบได้เร็ว แต่ก็จะลืมนง่าย จึงควรให้เขาทำซ้ำๆ ให้เกิดความแม่นยำ..”

ครูผู้สอน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

“...คือต้องเตือนต้องย้ำอยู่เสมอให้นักเรียนระมัดระวังในการเล่น เพราะด้วยความเป็นเด็ก อาจไม่มีความประณีตในการเล่น .. ใช้วิธี ทำซ้ำๆ เพื่อให้เกิดความเคยชิน”

ครูผู้สอน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

“...เช่น ทรัมเป็ท มีตัดลิ้นเยอะในบทเพลง ต้องใช้เทคนิค double tonguing จะให้น้องท่องก่อน แล้วเริ่มซ้อมจากจังหวะที่ซ้ำแล้วค่อยปรับไปเร็ว จะเน้นแบบฝึกหัดตัดลิ้น แต่จะเริ่มจากพื้นฐานการใช้ลม วอร์มเม้าท์พีท ฝึกลากเสียงยาว (long tone)..”

นักเรียนโรงเรียน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

“...กรณีนักเรียน ม.ต้น จะเข้าใจยาก กว่านักเรียน ม. ปลาย แล้วหาวิธีวางแผนซ้อมแก้ปัญหา ให้ วิธีที่ดีก็ใช้แบบเล่นให้ดู เป่าให้ฟัง ให้น้องเลียนแบบ ให้น้องฟังความแตกต่างของแบบที่ถูกและไม่ถูกว่าเป็นอย่างไร...”

นักเรียนโรงเรียน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

“...ส่วนพื้นฐานนักเรียนจะช่วยกันดูแลและสอนกันเองอยู่แล้ว เนื้อหาส่วนใหญ่จะบอกแนวทาง หรือวิธีการ ว่าทำอย่างไรถึงจะมีวิธีการฝึกซ้อมที่ง่าย...เช่น จะบอกว่าให้ซ้อมแบบฝึกหัดต่างๆ มา ลองฝึกซ้อมในจุดต่างๆ ลองฝึกแบบฝึกหัดที่กำหนดให้ ลองซ้อมซ้ำๆ ก่อน หรือฝึกซ้ำตรงจุดต่างๆ เพื่อให้มันง่ายสำหรับการซ้อม ผมมีความเชื่ออย่างหนึ่งว่า สำหรับนักเรียนมัธยม การทำซ้ำๆ เท่านั้นที่จะช่วยพวกเขา ...โดยเฉพาะในส่วนเนื้อหาที่ยาก เมื่อทำซ้ำๆ จะช่วยแก้ปัญหาเพื่อให้ซ้อมได้ง่ายขึ้น”

ครูผู้สอน B1, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

จากตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปผลว่า วิธีที่ใช้ในการสอน และฝึกซ้อมมีหลากหลายวิธี เช่น การสอนแบบบรรยาย การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง ใช้การเลียนแบบ การทำซ้ำ ๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญ การเริ่มฝึกซ้อมจากจังหวะช้า ๆ การฝึกด้วยการฟังเสียงจากเครื่อง HD-200

การสร้างแรงจูงใจ หรือแรงบันดาลใจในการฝึกซ้อมให้นักเรียน ด้วยการพาไปชมการแสดงคอนเสิร์ต หรือให้ดูแบบอย่างการแสดงที่ดีจาก youtube

1.4 การประเมินผลการฝึกซ้อม

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เกี่ยวกับการประเมินผลการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์จาก ตำรา แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์ จำนวน 1 ท่าน เพื่อให้ได้ข้อมูลมีความครบถ้วนสำหรับการกำหนดขอบเขตข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ และกำหนดขอบเขตเนื้อหาในแบบสังเกตการฝึกซ้อม โดยสรุปผลการวิเคราะห์ที่ได้ดังนี้

ตารางที่ 17 แสดงแหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ด้านการประเมินผลการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์

แหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ด้านการประเมินผลการฝึกซ้อม					
เนื้อหา	เอกสาร	ตำรา แนวคิด ทฤษฎี	งานวิจัย	สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 4	แหล่งอ้างอิงที่มา
การประเมินผลการฝึกซ้อม	-	√	√	√	ตำรา : ณรงค์ สุทธิจิตต์. (2554). ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ . ณรงค์ สุทธิจิตต์. (2560). วิธีวิทยาการสอนดนตรี. Bodergaven. & Wilson. (1970). The school music conductor. Feldman. & Contzius. (2016). Instrumental music education : Teaching with the musical and practical in hamony. Hoffer. (2009). Introduction to music education. งานวิจัย : ณัฐศรีณีย์ ทฤษฎีคุณ. (2555). การฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์ ระดับมัธยมศึกษาเพื่อการประกวด อติชาติ เจริญพาโชค. (2547). การศึกษาสมรรถนะในการบริหาร กิจกรรมนักเรียนด้านการจัดการวงโยธวาทิตของผู้ควบคุมวงโยธวาทิต ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่. สิทธิ สิทธิการณ. (2545). การบริหารกิจกรรมนักเรียนด้านการจัดการ วงโยธวาทิต. สุพจน์ เจนณะสมบัติ. (2542). การศึกษาการบริหารกิจกรรมนักเรียน ด้านการจัดการวงโยธวาทิต ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัล ชนะเลิศแห่งประเทศไทย ระหว่างปี 2539-2542. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ : คำรึห์ บรรณวิทยกิจ, สัมภาษณ์ 6 กุมภาพันธ์ 2560.
ครอบคลุมด้านพุทธิพิสัย	-	√	-	√	
ครอบคลุมด้านทักษะพิสัย	-	√	-	√	
ครอบคลุมด้านจิตพิสัย	-	√	-	-	
ประเมินก่อนการฝึกซ้อม	-	√	√	√	
ประเมินระหว่างการฝึกซ้อม	-	√	√	√	
ประเมินหลังการฝึกซ้อม	-	√	√	√	

จากตารางที่ 16 สรุปผลการวิเคราะห์ว่า วิธีการประเมินการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์ ครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย ทำการประเมินผลการฝึกซ้อมเป็นระยะ ทั้งก่อนการฝึกซ้อม ระหว่างการฝึกซ้อม และหลังการฝึกซ้อม

โดยผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการประเมินผลการฝึกซ้อมมากำหนดขอบเขตเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการฝึกซ้อม โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ คือ ครูผู้สอนวงซิมโฟนิคแบนด์ โรงเรียนละ 1 ท่าน นักเรียนในวง 10 คน โดยการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Focus Group) นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ในตารางวิเคราะห์ข้อมูล ทำการจัดระเบียบข้อมูลแยกประเภท จัดหมวดหมู่ โดยเลือกคำหลักที่เป็นประเด็นสำคัญด้านเนื้อหาที่มีความสอดคล้องในเรื่องเดียวกัน ตามกรอบเนื้อหาที่กำหนดไว้ โดยสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 18 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการประเมินผลการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดระดับประเทศ

หัวข้อ	แหล่งข้อมูล								
	การสัมภาษณ์ครูผู้สอน			สัมภาษณ์นักเรียน			สังเกตการฝึกซ้อม		
	A	B1	C	A	B	C	A	B	C
ก่อนการฝึกซ้อม	√	√	√	---	---	---	---	---	---
ระหว่างการฝึกซ้อม	√	√	√	√	√	√	√	√	√
หลังการฝึกซ้อม	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ครอบคลุมพุทธิพิสัย	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ครอบคลุมทักษะพิสัย	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ครอบคลุมจิตพิสัย	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ประเมินตนเอง	√	√	√	√	√	√	---	---	---
เชิญผู้เชี่ยวชาญมาเป็นผู้ประเมิน	---	√	√	---	---	---	---	---	---

* A = โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, B1 = โรงเรียนทอวัง, C = โรงเรียนสุรนารีวิทยา

จากตารางที่ 17 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ครูผู้สอน นักเรียนในวง รวมถึงสังเกตการฝึกซ้อมซิมโฟนิคแบนด์ ในด้านการประเมินผลการฝึกซ้อม พบว่า วงซิมโฟนิคแบนด์ทั้ง 3 โรงเรียน มีลักษณะของการประเมินผลการฝึกซ้อมที่สอดคล้องกัน คือ มีการประเมินผลการซ้อมทั้งก่อนการฝึกซ้อม ระหว่างการฝึกซ้อม และหลังการฝึกซ้อม โดยครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย นอกจากนี้ พบว่ามีการประเมินตนเองของครูผู้สอน และนักเรียน และมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญมาเป็นผู้ประเมินการฝึกซ้อม

ผลจากการสังเกตพบว่า การประเมินผลการฝึกซ้อมของครูผู้สอนนั้นจะเป็นในลักษณะการประเมินผลการฝึกซ้อมเป็นระยะจากสภาพจริงเป็นหลัก เช่นในขณะการฝึกซ้อมรวมวง ครูผู้สอนจะฟังเสียงรวมจากการฝึกซ้อมในขั้นตอนต่าง ๆ หากพบข้อบกพร่อง ทั้งด้านเสียง (Tone) หรือเทคนิค (Technique) จะทำการชี้แจงข้อบกพร่องทันทีหลังจากเล่นแบบฝึกหัดข้อนั้น ๆ และทำการฝึกซ้อมซ่อมเสริมเพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน หรือในขณะที่ซ้อมบทเพลง จะเป็นการตรวจสอบในสิ่งที่มอบหมายให้แยกไปฝึกซ้อมมาก่อนหน้านั้น จะเป็นการประเมินหลังการฝึกซ้อมของรูปแบบแยกกลุ่มฝึกซ้อม เมื่อฝึกซ้อมบทเพลงด้วยกัน ครูผู้สอนจะฟังและพิจารณาจากเสียงที่ได้ยิน และสรุปการประเมินทั้งเชิงปริมาณ และคุณภาพจากการฝึกซ้อมว่าเป็นเช่นไร ถูกต้องหรือไม่ หรือยังไม่ไพเราะเท่าที่ควร และจะมีการสรุปการฝึกซ้อมเพื่อให้นักเรียนทราบปัญหาจากการฝึกซ้อม และข้อบกพร่องต่าง ๆ และตรวจสอบความเข้าใจถึงหลักการฝึกซ้อมเพื่อแก้ปัญหาให้ตรงกัน

โดยผู้วิจัยขอเสนอตัวอย่างข้อมูลการสัมภาษณ์ ประกอบ และขีดเส้นใต้คำสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นต่าง ๆ ด้านการประเมินผลการฝึกซ้อมของวงซิมโฟนิคแบนด์ ที่ได้รับจากครูผู้สอน และนักเรียนในวง ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการสรุปในตาราง โดยลำดับประเด็นหลักตามหัวข้อดังต่อไปนี้

การประเมินผลการฝึกซ้อม

“... วิธีประเมิน จะเชิญให้วิทยากร หรืออาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ มาฟัง มีทั้ง อาจารย์สุรพล... อาจารย์นิวัฒน์ มาช่วยฟัง แล้วแสดงความเห็น หรือบางทีอดคิดปลิ้นๆ ส่งให้เพื่อนฟัง ถามความคิดเห็น แลกเปลี่ยนฟังความคิดหลายๆ ทาง เพราะหากเราประเมินด้วยตัวเราเราอาจคิดไปเอง ..”

“...ให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยฟัง.. เบื้องต้นประเมินเองด้วย โชคดีว่าความพร้อมเพรียงของวงค่อนข้างสูง เด็กรับผิดชอบดี มาซ้อมไม่ขาด น้อยมาก ในความเป็นจริงเด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้นตลอด พอใจกับความประพฤตินักเรียน ความรับผิดชอบดี...”

ครูผู้สอน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

“... ในกระบวนการประเมินจะเริ่มจากการประเมินตนเองก่อน ไม่ใช่ประเมินนักเรียน เพราะเมื่อฝึกซ้อมบทเพลงหรือแบบฝึกหัดใดๆ ไป กรณีเกิดปัญหา นักเรียนเล่นไม่ได้ ต้องถามตนเองก่อนว่า เพลง หรือแบบฝึกหัดที่ใช้ยากเกินกว่าความสามารถของนักเรียนไหม? อย่างไร?...”

ครูผู้สอน B1, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

“... มีการประเมินผลการซ่อมเป็นลำดับท่า เพราะมีรวมวงทุกลำดับท่า หลังจากวางเป้าหมายไว้ว่า ลำดับท่านี้ เราจะให้ฝึก A – B ถ้าไม่ได้ตามเป้า ก็จะมาดูว่ามีปัญหา ข้อบกพร่องด้านใด ทุกครั้งที่เราบอกเขาถึงข้อบกพร่อง เราจะแนะนำ บอกวิธีว่าควรต้องซ่อมอะไร ต้องซ่อมอย่างไร...”

...ในระหว่างลำดับท่า จะมีการเดินดู เพื่อตรวจสอบการแยกฝึกซ่อม หากพบข้อบกพร่องจะคอยบอกให้แก้ไข โดยบอกรุ่นพี่ในกลุ่มให้ไปสอนต่อ คือฝึกให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการฝึกซ่อม มีส่วนร่วมในการทำงาน โดยที่เราสังเกตการณ์อยู่ห่างๆ ... แต่โดยปกติจะมีการประเมินหลังการฝึกซ่อมอยู่แล้ว..”

ครูผู้สอน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

“... อย่างที่เห็นช่วงเช้า แบบไม่กำหนดตาราง ... เป็นการประเมินเจตคติที่ชัดเจน ถ้าเด็กมาฝึกซ่อมด้วยตนเอง แสดงว่ามีความรักดนตรีในระดับหนึ่ง เป็นการสะท้อนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คือมีระเบียบวินัย ...”

ครูผู้สอน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

“... ในแง่การประเมินเราจะประเมินจากสภาพจริงโดยไม่ได้ทำการบันทึก บางครั้งนักเรียนมีปัญหาในการเล่น เราจะคอยบอกให้ปรับปรุงแก้ไขในขณะนั้น... ซึ่งบ่อยครั้งหรือส่วนใหญ่ นักเรียนจะชวนขอความช่วยเหลือด้วยตนเอง ซึ่งสะท้อนทัศนคติด้านดีของนักเรียนต่อการเล่นดนตรีให้เราเห็น...”

ครูผู้สอน B1, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

“...การเลือกเครื่องดนตรี เราจะพิจารณาเลือกให้เป็นหลัก ดูจากพื้นฐานความสามารถที่มี ถ้ามีทักษะที่ดีก็ให้เล่นเครื่องที่สอผ่านเข้ามาได้เลย แต่ถ้าพื้นฐานไม่ดีแต่ผ่านเกณฑ์ จะเปลี่ยนเครื่องให้ เพื่อให้เหมาะสมกับบุคลิกลักษณะและความสามารถที่มี หรือไม่ก็จะพิจารณาจากเครื่องที่วงกำลังต้องการ...”

ครูผู้สอน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

จากตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ว่า การประเมินผลการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์ของครูผู้สอน มีการประเมินทั้งก่อนการฝึกซ้อม ระหว่างการฝึกซ้อม และหลังจากการฝึกซ้อม โดยครอบคลุมผลทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย นอกจากนั้นยังมีลักษณะของการประเมินตนเองโดยครูผู้สอน และนักเรียนในวง รวมถึงเชิญผู้เชี่ยวชาญมาเป็นผู้ประเมินการฝึกซ้อม

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์ จากแหล่งที่มาของข้อมูลต่างๆ ในรูปแบบตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 19 แสดงแหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน	ที่มาของปัจจัย					แหล่งอ้างอิงที่มา
	ตำรา แนวคิด ทฤษฎี	งานวิจัย	การสัมภาษณ์อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ	การสัมภาษณ์ครูผู้สอน / นักเรียน	การสังเกต	
2.1 ด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี	✓	✓	✓	✓	✓	เอกสาร : คุณสมบัติผู้อำนวยเพลง, เอกสารไม่ปรากฏผู้เขียน และปีที่ตีพิมพ์. ตัวชี้วัด : ไชแสง สุชะวัฒน์. (2554). สังคตินิยม ว่าด้วยดนตรีตะวันตก ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2541). จิตวิทยาการสอนดนตรี. ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2554). ดนตรีศึกษา : หลักการและสาระสำคัญ พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุษย์. (2547). ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ. Feldman, & Contzius. (2016). Instrumental music education. Green. (1997). The modern conductor. Kohut, (1996). Instrumental music pedagogy. Pearson. (2004). Standard of excellence: Comprehensive Band Method. Skinner. (1984). Education psychology. Thornton. (2008). Effective rehearsal techniques:
2.1.1 ครูผู้สอน หรือผู้อำนวยเพลง	✓	✓	✓	✓	✓	งานวิจัย : รติรส จันทรมณี. (2551). ภาวะความเป็นผู้นำของวงวาทกรรมและการสื่อสาร จัดการ
2.1.2 ผู้เรียน หรือนักดนตรีในวง	✓	-	-	✓	✓	วงโยธวาทิตในสถานศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วรรณิสา ประเสริฐศุภวิทย์. (2555). การศึกษาด้านแบบความเป็นครูดนตรี : กรณีศึกษา
2.1.3 บทเรียน หรือเนื้อหาการฝึกซ้อม	✓	-	✓	✓	✓	พันเอกชูชาติ พิทักษากร (ศิลปินแห่งชาติ). สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์ : สุรพล อัญญาวิบูลย์, สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2560. ชูวิทย์ ยุระยง, สัมภาษณ์ 1 กุมภาพันธ์ 2560. วานิช โปตะวนิช, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2560. ดำรง บรรณวิทย์กิจ, สัมภาษณ์ 6 กุมภาพันธ์ 2560. การสัมภาษณ์ครูผู้สอน ครูผู้ควบคุมวง นักเรียนในวง และการสังเกตการณ์ฝึกซ้อม :
2.2 ด้านสภาพแวดล้อม	✓	-	✓	✓	✓	โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, สัมภาษณ์ และสังเกต 2 มิ.ย. 2560 โรงเรียนหอวัง, สัมภาษณ์ และสังเกต 12 พ.ค. 2560 โรงเรียนสุรนารีวิทยา, สัมภาษณ์ และสังเกต 20 พ.ค. 2560
2.2.1 สถานที่ฝึกซ้อม หรือห้องซ้อม	✓	-	✓	✓	✓	
2.2.2 เครื่องดนตรี และอุปกรณ์	✓	-	✓	✓	✓	
2.2.3 โน้ตเพลง ตำรา และแบบฝึกหัด	✓	-	✓	✓	✓	

จากตารางที่ 18 ผู้วิจัยได้ศึกษา และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อม เพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์จากแหล่งที่มาของข้อมูล 3 ลักษณะ ได้แก่

1) ข้อมูลจากตำรา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลโดยอาศัยแนวคิดด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554) และแนวคิดด้านสภาพแวดล้อม (Skinner, 1984; ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2541) โดยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในรายละเอียดเพิ่มเติมดังที่ปรากฏในเนื้อหาบทที่ 2 (หน้า 56 – 60) เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดเนื้อหาที่มีความสอดคล้องกันในด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมทักษะดนตรี โดยสรุปเนื้อหาได้ดังนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์ ประกอบด้วย

2.1 ปัจจัยด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี

- 2.1.1 ครูผู้สอน หรือผู้อำนวยเพลง
- 2.1.2 นักเรียนหรือนักดนตรีในวง
- 2.1.3 บทเรียน หรือเนื้อหาในการฝึกซ้อม

2.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

- 2.2.1 สถานที่ฝึกซ้อม หรือห้องซ้อม
- 2.2.2 เครื่องดนตรี และอุปกรณ์
- 2.2.3 โน้ตเพลง ตำรา และแบบฝึกหัด

2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์ ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพิ่มเติมจากอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์ จำนวน 4 ท่าน เพื่อให้ได้ข้อมูลมีความครบถ้วน โดยเฉพาะในข้อ 2.1.1 ครูผู้สอน หรือผู้อำนวยเพลง, 2.1.3 บทเรียน หรือเนื้อหาในการฝึกซ้อม, 2.2.1 สถานที่ฝึกซ้อม หรือห้องซ้อม, 2.2.2 เครื่องดนตรี และอุปกรณ์, 2.2.3 โน้ตเพลง ตำรา และแบบฝึกหัด โดยนำข้อมูลที่ได้ใช้เป็นแนวทางสำหรับการกำหนดขอบเขตข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ และกำหนดขอบเขตเนื้อหาในแบบสังเกตการฝึกซ้อม

3) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และสังเกต ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวงซิมโฟนิคแบนด์ นักเรียนในวง และสังเกตการณ์ฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์ นำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์เพื่อสรุปผลด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อม โดยขอเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบความเรียงตามลำดับหัวข้อดังนี้

2.1 ด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี

2.1.1 ครูผู้สอน หรือผู้อำนวยการสอน

ตารางที่ 20 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดระดับประเทศ ด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี เกี่ยวกับ ครูผู้สอน หรือผู้อำนวยการสอน

หัวข้อ	สัมภาษณ์						สังเกตการฝึกซ้อม		
	ครูผู้สอน			นักเรียน			วงซิมโฟนิคแบนด์		
	A	B2	C	A	B	C	A	B	C
2.1 ปัจจัยด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี									
2.1.1 ครูผู้สอน หรือผู้อำนวยการสอน									
ความรู้ความสามารถด้านดนตรี และการอ่านวงเพลง	√	√	√	-	-	-	√	√	√
วางแผนการฝึกซ้อม	√	√	√	-	-	-	√	√	√
มีความพร้อมและการเตรียมตัวที่ดีในการสอน	√	√	√	-	-	-	√	√	√
เข้าใจเนื้อหาเพลง ศึกษาท่วงทำนองก่อนทำการฝึกซ้อม	√	√	√	-	-	-	√	√	√
เทคนิควิธีสอน และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	√	√	√	-	-	-	√	√	√
บุคลิกภาพ และภาวะความเป็นผู้นำ	√	√	√	-	-	-	√	√	√
แนะนำวิธีการฝึกซ้อมที่เหมาะสมให้นักเรียน	-	√	-	-	-	-	√	√	√
ความสามารถในการประเมิน และแก้ปัญหาระหว่างการฝึกซ้อม	√	√	√	-	-	-	√	√	√
เข้าใจในความแตกต่างกันด้านความสามารถของนักเรียน	√	√	√	-	-	-	√	√	√
สร้างแรงบันดาลใจ และให้กำลังใจนักเรียน	√	√	√	-	-	-	√	√	√

* A = โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, B2 = โรงเรียนหอวัง, C = โรงเรียนสุรนารีวิทยา

จากตารางที่ 19 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ และการสังเกตด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง ด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี ด้านครูผู้สอน หรือผู้อำนวยการสอน สามารถวิเคราะห์สรุปผลได้ดังนี้ คือ ครูผู้สอน หรือผู้อำนวยการสอนมีบทบาทสำคัญมากต่อการฝึกซ้อมของวงซิมโฟนิคแบนด์ ต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่มีใจรักในงานสอน มีความรู้ความสามารถด้านดนตรี ใจดี เข้าใจนักเรียน มีภาวะผู้นำที่สร้างความเชื่อมั่นให้นักเรียนได้ เป็นผู้กำหนดทิศทางการดำเนินกิจกรรม และวางแผนการฝึกซ้อม ต้องศึกษาเนื้อหาต่างๆ อย่างละเอียดในบทเพลงก่อนทำการฝึกซ้อมให้นักเรียน มีวิธีการสอนที่หลากหลาย มีทักษะในการแก้ปัญหาการเล่นเครื่องให้กับนักเรียน และสามารถสร้างแรงบันดาลใจในการฝึกซ้อมให้กับนักเรียนได้

ผลการสังเกตพบว่า ในภาพรวมครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถด้านดนตรีรูปแบบวงซิมโฟนิค แบนด์ มีความสามารถด้านการควบคุมการฝึกซ้อม และการอำนวยเพลง สามารถแก้ปัญหาระหว่างการฝึกซ้อมให้นักเรียนได้ มีการวางแผนการฝึกซ้อม การกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อมที่ชัดเจน และการเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกซ้อม รวมถึงมีบุคลิกของความเป็นผู้นำ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ เข้าใจนักเรียน มีวิธีการสอนที่หลากหลาย และมีวิธีจูงใจนักเรียนให้มุ่งมั่นในการฝึกซ้อม

โดยผู้วิจัยขอนำเสนอตัวอย่างข้อมูลการสัมภาษณ์ ประกอบ และขีดเส้นใต้คำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง ในด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี ด้านครูผู้สอน หรือผู้อำนวยเพลง ที่ได้รับจากครูผู้สอน และการสังเกตการฝึกซ้อม ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการสรุปในตาราง โดยลำดับประเด็นหลักตามหัวข้อดังต่อไปนี้

ครูผู้สอน หรือผู้อำนวยเพลง

“...มีความสำคัญที่สุด ...เราเป็นผู้นำ เราต้องวางแผน ซ้อมตัวเองด้วย ต้องศึกษาด้วย ทำการบ้านให้กับนักเรียนด้วย เพราะว่าเขาเป็นเด็ก บางอย่างเขาไม่รู้เพราะด้วยความเป็นเด็ก เราต้องช่วยเหลือต้องหาให้เขา และสอนวิธีการฝึกซ้อมให้พวกเขาด้วย ... คอนดักเตอร์มีบทบาทสำคัญกับวงมากๆ...”

ครูผู้สอน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

“...มีความสำคัญมากที่สุด .. ผู้อำนวยเพลงต้องเข้าใจเด็ก วิธีการเล่นของนักเรียน วิธีการซ้อมต่างๆ ครูผู้สอนต้องมีความเข้าใจนักเรียนในมิติต่างๆ ทั้งด้านพื้นฐานการเล่น ความถนัด ...”

ครูผู้สอน B2, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

“...เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนเสมอ...”

ครูผู้สอน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

“...ควรต้องใจดี มีความตั้งใจ มีความรักในงานสอน เข้าใจนักเรียน...ใช้วิธีที่หลากหลายให้นักเรียนสนใจ ไม่เครียดกับการฝึกซ้อม...มีจ้างวิทยากรพิเศษเครื่องดนตรีครบทุกเครื่อง เพื่อช่วยพัฒนาความสามารถการเล่นให้นักเรียน...”

ครูผู้สอน B2, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

จากตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปผลว่า ครูผู้สอนนั้นเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการฝึกซ้อม ควรเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะความเป็นครูที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดี เข้าใจในความสามารถนักเรียน มีความรู้ความเข้าใจด้านดนตรี รักในงานสอน มีความรู้ความสามารถด้านดนตรี และการอำนวยเพลง เตรียมความพร้อมโดยศึกษาเนื้อหาบทเพลงก่อนทำการฝึกซ้อม สามารถประเมินผลการ

ฝึกซ้อม และแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้นักเรียนได้ รวมถึงสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นตั้งใจฝึกซ้อม

2.1.2 นักเรียน หรือนักดนตรีในวง

ตารางที่ 21 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดระดับประเทศ ด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี ด้านนักเรียน หรือนักดนตรีในวง

หัวข้อ	สัมภาษณ์						สังเกตการฝึกซ้อม		
	ครูผู้สอน			นักเรียน			วงซิมโฟนิคแบนด์		
	A	B2	C	A	B	C	A	B	C
2.1 ปัจจัยด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี									
2.1.2 นักเรียน หรือนักดนตรีในวง									
พื้นฐานความรู้ความสามารถด้านดนตรี	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ความสนใจ และความมุ่งมั่นในการฝึกซ้อม	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ความมีระเบียบวินัยในการฝึกซ้อม	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ทัศนคติในการเล่นดนตรี	√	√	√	√	√	√	√	√	√
มีระเบียบวินัย	√	√	√	√	√	√	√	√	√
มีความรับผิดชอบ	√	√	√	√	√	√	√	√	√
มีคุณธรรม และมีสัมมาคารวะ	√	√	√	-	-	-	√	√	√
มีความภาคภูมิใจในสิ่งที่ทำ	-	√	-	-	√	-	√	√	√
มีแรงบันดาลใจ และแรงจูงใจในการฝึกซ้อม	√	√	√	√	√	√	√	√	√

* A = โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, B2= โรงเรียนหอวัง, C = โรงเรียนสุรนารีวิทยา

จากตารางที่ 20 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ และการสังเกตด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง ด้านนักเรียน หรือนักดนตรีในวง สามารถวิเคราะห์สรุปผลได้ดังนี้ คือนักเรียนที่ร่วมกิจกรรม ส่วนใหญ่ล้วนเป็นผู้มีความสนใจด้านดนตรีเป็นหลัก มีพื้นฐานความสามารถด้านดนตรี มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีความกระตือรือร้น และมุ่งมั่นตั้งใจฝึกซ้อม ครูผู้สอนปลูกฝังคุณธรรม ให้มีสัมมาคารวะ มีแรงบันดาลใจ แรงจูงใจในการฝึกซ้อม และมีความภาคภูมิใจในสิ่งที่ทำ

จากผลการสังเกตพบว่า นักเรียนในวงมีพื้นฐานความสามารถด้านดนตรีที่ดี เข้าใจหลักการฝึกซ้อมที่ถูกต้อง และมีความรู้ด้านทฤษฎีดนตรี โดยสังเกตจากความสามารถในการอ่านโน้ต และความเข้าใจในสัญลักษณ์ทางดนตรีระหว่างการฝึกซ้อม ในด้านเจตคติ พบว่านักเรียนมีความสนใจในการเล่นดนตรีและการฝึกซ้อม ศึกษาเพิ่มเติมจากการสืบค้นข้อมูลด้านการแสดงใน youtube มีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีระเบียบวินัยในการฝึกซ้อม มีสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโส

โดยผู้วิจัยขอเสนอตัวอย่างข้อมูลการสัมภาษณ์ ประกอบ และขีดเส้นใต้คำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง ในด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี ด้านผู้เรียน หรือนักดนตรีในวง ที่ได้รับจากครูผู้สอน นักเรียนในวง และการสังเกตการฝึกซ้อม ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการสรุปในตาราง โดยลำดับประเด็นหลักตามหัวข้อดังต่อไปนี้

นักเรียน หรือนักดนตรีในวง

“...ที่โรงเรียนมีโครงการพิเศษด้านดนตรีสากล โดยรับนักเรียนที่มีคุณสมบัติที่มีความสามารถด้านดนตรีสากล จะไม่รับเด็กนอก เพราะโรงเรียนอยู่ในโซนกรุงเทพฯ เด็กอาจจะไปเรียนพิเศษ จะไม่สะดวกในการร่วมกิจกรรม...”

ครูผู้สอน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

“... อย่างไม่เห็นช่วงเช้า แบบไม่กำหนดตาราง ... เป็นการประเมินเจตคติที่ชัดเจน ถ้าเด็กมาฝึกซ้อมด้วยตนเอง แสดงว่ามีความรักดนตรีในระดับหนึ่ง เป็นการสะท้อนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คือ มีระเบียบวินัย ...”

ครูผู้สอน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

“...การเลือกเครื่องดนตรี เราจะพิจารณาเลือกให้เป็นหลัก ดูจากพื้นฐานความสามารถที่มี ถ้ามีทักษะที่ดีก็ทำให้เล่นเครื่องที่ลอบผ่านเข้ามาได้เลย แต่ถ้าพื้นฐานไม่ดีแต่ผ่านเกณฑ์ จะเปลี่ยนเครื่องให้ เพื่อให้เหมาะสมกับบุคลิกลักษณะและความสามารถที่มี หรือไม่ก็จะพิจารณาจากเครื่องที่วงกำลังต้องการ...”

ครูผู้สอน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

“... ที่วงจะมีนักเรียน 2 กลุ่ม โดย กลุ่มแรก นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านดนตรี ปีละ 3 – 4 คน ตามโควตาที่โรงเรียนกำหนดให้ .. กลุ่มที่สอง ให้โอกาสนักเรียนที่สนใจ โดยเปิดรับสมัครในช่วงเปิดเทอม ระดับชั้น ม.1 โดยให้โอกาสทุกคนที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรม ฝึกซ้อมทักษะพื้นฐาน ฝึกระเบียบวินัย ก่อนที่จะเลือกเครื่อง มีออกไปบ้าง...”

ครูผู้สอน B2, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

“... ให้โอกาสกับนักเรียนทุกคน คือรับนักเรียนทุกคนที่สนใจ ได้จากการสมัครเข้าชมรม
ประมาณ 90 คน อาจจะไม่เหลือไม่กี่คนก็ถือเป็นเรื่องธรรมดา ... เราจะพิจารณาเลือกเครื่องดนตรีให้
นักเรียน โดยดูจากสรีระ และบุคลิกของนักเรียน ...”

ครูผู้สอน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

จากตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ว่า นักเรียนในวงส่วนใหญ่มีความสนใจ
 ด้านการเล่นดนตรี มีพื้นฐานความรู้ความสามารถด้านดนตรี มีพฤติกรรมที่เหมาะสม มีระเบียบวินัย
 และมีความรับผิดชอบ โดยมีครูผู้สอนพิจารณาเลือกเครื่องดนตรีให้เหมาะสมกับความสามารถ

2.1.3 บทเรียน หรือเนื้อหาการฝึกซ้อม

ตารางที่ 22 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนา
 คุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดระดับประเทศ
 ด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี ด้านบทเรียน หรือเนื้อหาในการฝึกซ้อม

หัวข้อ	สัมภาษณ์						สังเกตการฝึกซ้อม		
	ครูผู้สอน			นักเรียน			วงซิมโฟนิคแบนด์		
	A	B2	C	A	B	C	A	B	C
2.1 ปัจจัยด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี									
2.1.3 บทเรียน หรือเนื้อหาการฝึกซ้อม									
ครอบคลุมพื้นฐานทักษะการบรรเลง	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ครอบคลุมองค์ประกอบการบรรเลง	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ใช้ในการพัฒนาเทคนิคการเล่นเครื่องดนตรี	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ใช้ในการพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง	√	√	√	√	√	√	√	√	√
เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน	√	√	√	-	-	-	√	√	√
ใช้พัฒนาทักษะอย่างเป็นขั้นตอน	-	√	-	√	√	√	√	√	√
มีความไพเราะ น่าสนใจ	√	√	√	-	-	-	√	√	√
ท้าทายความสามารถในการบรรเลง	√	√	√	-	-	-	√	√	√
สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเพลง	√	√	√	√	√	√	√	√	√

* A = โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, B = โรงเรียนทอวัง, C = โรงเรียนสุนรรวิทยา

จากตารางที่ 21 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ และการสังเกตด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง ด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี ด้านบทเรียน หรือเนื้อหาในการฝึกซ้อม สามารถวิเคราะห์สรุปผลได้ดังนี้ คือ เนื้อหาที่ใช้ในการฝึกซ้อมควรมีระดับความยากที่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน ไม่ยากเกินไปสำหรับการฝึกซ้อม และบรรเลง ครอบคลุมองค์ประกอบทางดนตรี มีความไพเราะ น่าสนใจ และท้าทายความสามารถในการบรรเลงสำหรับนักเรียน สามารถใช้พัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง และเทคนิคการบรรเลงได้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน และมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับบทเพลงที่ใช้บรรเลง

จากผลการสังเกตพบว่า เนื้อหาบทเรียน ที่ใช้ในการฝึกซ้อมมีความครอบคลุมองค์ประกอบ การบรรเลงครบทุกด้าน โดยมีแบบฝึกหัดรวมวงที่เป็นมาตรฐาน ใช้พัฒนาทักษะได้อย่างเป็นขั้นตอน และมีความเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน นอกจากนี้ยังมีแบบฝึกหัดเทคนิคเฉพาะเครื่องดนตรี สำหรับใช้พัฒนาเทคนิคของเครื่องดนตรีที่มีเนื้อหาครบถ้วนของแต่ละเครื่อง ด้านบทเพลงที่ใช้ มีความหลากหลายของรูปแบบการบรรเลง ส่วนใหญ่จะเป็นบทเพลงที่ง่ายสำหรับการบรรเลง มีความไพเราะ และเป็นที่น่าสนใจของนักเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความสุขในการเล่นดนตรี ส่วนเพลงสำหรับการประกวดจะเลือกบทเพลงที่มีเนื้อหาที่ครอบคลุมทุกด้านของการบรรเลง มีความน่าสนใจ ท้าทายความสามารถของนักเรียน โดยครูผู้สอนจะพิจารณาจากความสามารถของนักเรียนเป็นหลักด้วย

โดยผู้วิจัยขอเสนอตัวอย่างข้อมูลการสัมภาษณ์ ประกอบ และขีดเส้นใต้คำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง ในด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี ด้านบทเรียน หรือเนื้อหาในการฝึกซ้อม ที่ได้รับจากครูผู้สอน และการสังเกตการฝึกซ้อม ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการสรุปในตาราง โดยลำดับประเด็นหลักตามหัวข้อดังต่อไปนี้

บทเรียน หรือเนื้อหาในการฝึกซ้อม

“...จะ~~ใช้~~การใช้การเลือกบทเพลงที่มีมาตรฐานสูงเป็นหลัก โดยพิจารณาการประเมินทักษะของเด็กในวงประกอบด้วย .. แล้วพัฒนาไปสู่เป้าหมายของบทเพลง และใช้วิธีสร้างและพัฒนาเทคนิคการซ้อมที่สอดคล้องกับเนื้อหาเพลงสำหรับการฝึกซ้อม... และเนื้อหาเพลงจะครอบคลุมองค์ประกอบทางดนตรีที่ครบถ้วน...”

ครูผู้สอน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

“...ใช้การกำหนดบทเพลงเป็นหลัก แล้ววิเคราะห์ดูเนื้อหาเทคนิคต่างๆ ในบทเพลง จะสามารถกำหนดแบบฝึกหัดเทคนิคที่จะฝึกซ้อม โดยพิจารณาเนื้อหาที่เป็นเรื่องเดียวกันในแบบฝึกหัดเทคนิคต่างๆ... ... เพื่อให้นักเรียน เข้าใจทิศทางและพัฒนาได้เนื้อหาตรงกัน...”

ครูผู้สอน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

“...นำเทคนิคที่ยากมาวิเคราะห์หาทางแก้ปัญหาว่าจะทำอย่างไรเพื่อให้ นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ในเวลาอันจำกัด...”

ครูผู้สอน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

“...ทั่วไปด้านเนื้อหาเพลงจะมีความไพเราะและไม่ยากเกินไป เพราะจะทำให้เด็กเครียด...”

ครูผู้สอน B2, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

“.....จะใช้แบบฝึกหัดที่เป็นขั้นตอนตามลำดับเนื้อหา...”

ครูผู้สอน B2, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

จากตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านบทเรียน หรือเนื้อหาการฝึกซ้อมนั้น ครูผู้สอนจะใช้แบบฝึกหัดที่ครอบคลุมองค์ประกอบทางดนตรี และเทคนิคการบรรเลงทุกด้าน สามารถใช้พัฒนาทักษะได้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน มีความยากที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียน ด้านบทเพลงนั้นจะเลือกใช้เพลงที่มีความไพเราะ ไม่ยากเกินไป และสามารถนำเนื้อหาในบทเพลงมาพัฒนาเป็นเทคนิคการฝึกซ้อมประจำวันได้

2.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

2.2.1 สถานที่ซ้อม หรือห้องซ้อม

ตารางที่ 23 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดระดับประเทศ ด้านสถานที่ฝึกซ้อม หรือห้องซ้อม

หัวข้อ	สัมภาษณ์						สังเกตการฝึกซ้อม		
	ครูผู้สอน			นักเรียน			วงซิมโฟนิคแบนด์		
	A	B2	C	A	B	C	A	B	C
2.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม									
2.2.1 สถานที่ฝึกซ้อม หรือห้องซ้อม									
มีคุณภาพเสียงที่ดี เหมาะสมสำหรับการฝึกซ้อม	√	√	√	-	-	-	√	√	√
มีขนาดพื้นที่เหมาะสมสำหรับการฝึกซ้อม	√	√	√	-	-	-	√	√	√
มีความสะอาด เป็นระเบียบ และบรรยากาศที่เอื้อต่อการฝึกซ้อม	√	√	√	-	-	-	√	√	√
เสียงไม่ก้องเกินไป	√	√	√	-	-	-	√	√	√
เป็นที่สำหรับฝึกซ้อมดนตรีโดยเฉพาะ	√	√	√	-	-	-	√	√	√
ไม่มีเสียงรบกวนจากบุคคลภายนอก หรือสภาพแวดล้อม	√	√	√	-	-	-	√	√	√

* A = โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, B2 = โรงเรียนทอวัง, C = โรงเรียนสุนารีวิทยา

จากตารางที่ 22 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ และการสังเกตด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง ด้านสภาพแวดล้อม ด้านสถานที่ฝึกซ้อม หรือห้องซ้อม สามารถวิเคราะห์สรุปผลได้ดังนี้ คือ สถานที่ฝึกซ้อม หรือห้องซ้อมมีความสำคัญต่อการฝึกซ้อมมาก ควรเป็นห้องที่ให้คุณภาพเสียงรวมวงที่ดี ขนาดห้องเหมาะสมกับจำนวนนักดนตรีสำหรับการฝึกซ้อมรวมวง เสียงไม่ก้องจนเกินไป เป็นที่เฉพาะที่ไม่มีเสียงรบกวนจากบุคคลภายนอก หรือจากสภาพแวดล้อม

จากผลการสังเกตพบว่า ทุกโรงเรียนที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลให้ความสำคัญกับห้องสำหรับฝึกซ้อมรวมวง มีห้องซ้อมที่มีขนาดพื้นที่เหมาะสมกับจำนวนนักดนตรี เวลาแยกกลุ่มฝึกซ้อมจะอาศัยบริเวณพื้นที่ต่าง ๆ ที่ไม่ไกลจากห้องซ้อมรวมวงทำการฝึกซ้อม โดยเฉพาะโรงเรียนสุนารีวิทยา และโรงเรียนทอวัง มีอาคารสำหรับฝึกซ้อมดนตรีโดยเฉพาะ มีลักษณะเป็นอาคารขนาดใหญ่ 2 ชั้น ประกอบด้วยห้องซ้อมรวมวง ห้องซ้อมย่อย ห้องสำนักงาน ห้องประชุม ห้องเก็บเครื่องดนตรี และ

อุปกรณ์ ซึ่งโรงเรียนราชวินิตบางแก้วใช้ห้องประชุมขนาดที่เหมาะสมสำหรับการฝึกซ้อมรวมวง แต่มีโครงการที่จะปรับปรุงให้เป็นห้องซ้อมแบบมาตรฐานในอนาคต

โดยผู้วิจัยขอนำเสนอตัวอย่างข้อมูลการสัมภาษณ์ ประกอบ และขีดเส้นใต้คำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง ในด้านสภาพแวดล้อม ด้านสถานที่ฝึกซ้อม หรือห้องซ้อมที่ได้รับจากครูผู้สอน และการสังเกตการฝึกซ้อม ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการสรุปในตาราง โดยลำดับประเด็นหลักตามหัวข้อดังต่อไปนี้

สถานที่ฝึกซ้อม หรือห้องซ้อม

“...มีส่วนช่วย .. ตอนนี้เราจะใช้ห้องประชุมสำหรับฝึกซ้อม เราโชคดีที่มีที่ซ้อมที่ไม่มีใครมารบกวน เป็นที่ของเราเฉพาะ โดยที่เราจะช่วยดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้ แม้ว่าจะมีความก้องของเสียงบ้าง แต่โดยรวมก็สามารถใช้ได้ดี ...”

ครูผู้สอน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

“... มีส่วนช่วยให้คุณภาพเสียงดี... แต่ปัญหาของโรงเรียนคือ มีห้องซ้อมย่อยไม่เพียงพอ ทำให้มีข้อจำกัดในการแยกฝึกซ้อม....มีผล .. ถ้ามีห้องที่ดี .. มีแผ่นเสียงสำหรับการฟัง..การซ้อม .. จะช่วยให้ได้ผลดี ...”

ครูผู้สอน B2, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

“... มีความสำคัญมาก กิจกรรมโชคดีที่ได้รับการสนับสนุนอาคารสถานที่ มีห้องซ้อมที่ไม่มีเสียงรบกวน เป็นลักษณะอาคารดนตรีเฉพาะ จะเหมาะสมสำหรับการฝึกซ้อม โดยไม่มีบุคคลภายนอกมารบกวน...”

ครูผู้สอน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

จากตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปผลว่า สถานที่ฝึกซ้อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ มีผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง ควรเป็นห้องซ้อมที่ให้คุณภาพเสียงดี ไม่มีเสียงรบกวนจากสภาพแวดล้อมภายนอก ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีขนาดพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการฝึกซ้อมรวมวง

2.2.2 เครื่องดนตรี และอุปกรณ์

ตารางที่ 24 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดระดับประเทศ ด้านสภาพแวดล้อม / ด้านเครื่องดนตรี และอุปกรณ์

หัวข้อ	สัมภาษณ์						สังเกตการฝึกซ้อม		
	ครูผู้สอน			นักเรียน			วงซิมโฟนิคแบนด์		
	A	B2	C	A	B	C	A	B	C
2.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม									
2.2.2 เครื่องดนตรี และอุปกรณ์									
คุณภาพของเครื่องดนตรี และอุปกรณ์ ที่มีมาตรฐาน	√	√	√	-	-	-	√	√	√
เครื่องมาตรฐานรุ่นพื้นฐาน	√	√	-	-	-	-	√	√	√
เครื่องมาตรฐานรุ่นกลาง	√	√	√	-	-	-	√	√	√
เครื่องมาตรฐานรุ่นสูง	-	√	√	-	-	-	√	√	√
เครื่องเทียบเสียง (Tuner)	√	√	√	√	√	√	√	√	√
เครื่องกำหนดจังหวะ (Metronome)	√	√	√	√	√	√	√	√	√
แอปพลิเคชัน Tuner & Metronome สำหรับโทรศัพท์มือถือ	√	√	√	√	√	√	√	√	√
คีย์บอร์ดสำหรับฝึกซ้อม HD-200 (Harmony Director)	√	√	√	√	√	√	√	√	√
เครื่องเสียง พร้อมลำโพง	√	√	√	-	√	√	√	√	√
ทีวี เครื่องเล่น CD, DVD และชุดเครื่องเสียง	√	√	√	-	-	-	-	√	√
มีผู้จัดเก็บเครื่องดนตรี และอุปกรณ์ที่เหมาะสม	√	√	√	-	-	-	√	√	√
ระบบการดูแลรักษาเครื่องดนตรี และอุปกรณ์	√	√	√	-	-	-	√	√	√

* A = โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, B2 = โรงเรียนทอวัง, C = โรงเรียนสุนรรวิวิทยา

จากตารางที่ 23 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ และการสังเกตด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง ด้านสภาพแวดล้อม ด้านเครื่องดนตรี และอุปกรณ์ สามารถวิเคราะห์สรุปว่า ให้ความสำคัญในการเลือกเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพดี เป็นเครื่องมาตรฐาน ตั้งแต่รุ่นพื้นฐาน รุ่นกลาง และรุ่นสูง เน้นเรื่องการดูแลรักษาสำหรับการใช้งานระยะยาว มีระบบการจัดเก็บที่ดี รูปแบบการจัดวางมีแบบแผนที่เป็นมาตรฐานของวงนั้บรรเลง โดยอาจมีการปรับเปลี่ยนตำแหน่งที่นั่งบ้างเพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาของบทเพลงที่ใช้ มีการใช้อุปกรณ์ช่วยในการฝึกซ้อมที่คล้ายคลึงกัน คือ มีการใช้เครื่องเทียบเสียง (Tuner) ใช้เครื่องกำหนดจังหวะ (Metronome) ทั้งที่เป็น

เครื่องจริง และแอปพลิเคชันที่นักเรียนดาวน์โหลดมาใช้ในโทรศัพท์มือถือ เครื่องคีย์บอร์ด HD-200 (Harmony Director) ชุดเครื่องขยายเสียง พร้อมลำโพง ทีวี และเครื่องเล่นแผ่นดีวีดี

จากผลการสังเกต สรุปว่า เครื่องดนตรีและอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกซ้อมและบรรเลงมีมาตรฐาน และคุณภาพดี ประกอบด้วยเครื่องมาตรฐานรุ่นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนหัดใหม่ในระยะ 1 – 2 ปี เครื่องมาตรฐานรุ่นกลาง และรุ่นสูง สำหรับนักเรียนที่ร่วมกิจกรรมตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป โดยรวมจะเป็นเครื่องใหม่สภาพดีผ่านการใช้งานมาประมาณ 1-3 ปี และมีเครื่องเก่าสภาพปานกลางปะปนอยู่บ้างในแต่ละกลุ่มเครื่องดนตรี โดยเน้นการใช้งานระยะยาว มีระบบการจัดเก็บในตู้อย่างเป็นระเบียบ นอกจากเครื่องเป่าและเครื่องประกอบจังหวะแล้ว มีการใช้เครื่องสาย เช่น ซอดับเบิลเบส (Double Bass) และซอเชลโล (Cello) เพิ่มเติมเข้ามาในวงด้วย (โรงเรียนสุนารีวิทยา) อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบด้วย เครื่องเทียบเสียง (Tuner) เครื่องกำหนดจังหวะ (Metronome) สำหรับแยกกลุ่มฝึกซ้อม ปัจจุบัน นักเรียนนิยมดาวน์โหลดแอปพลิเคชันเครื่องเทียบเสียง และเครื่องกำหนดจังหวะมาใช้ในโทรศัพท์มือถือ นอกจากนั้นยังมีการใช้เครื่องคีย์บอร์ด HD-200 (Harmony Director) สำหรับการฝึกซ้อมรวมวง โดยต่อเข้ากับเครื่องขยายเสียง และลำโพงเพื่อให้ได้ยินเสียงต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

โดยผู้วิจัยขอเสนอตัวอย่างข้อมูลการสัมภาษณ์ ประกอบ และขีดเส้นใต้คำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง ในด้านสภาพแวดล้อม ด้านเครื่องดนตรี และอุปกรณ์ ที่ได้รับจากครูผู้สอน และการสังเกตการฝึกซ้อมซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการสรุปในตาราง โดยลำดับประเด็นหลักตามหัวข้อดังต่อไปนี้

เครื่องดนตรี

“... ใช้เครื่องดนตรีระดับกลางๆ ไม่ถึงกับรุ่นสูงมาก แต่เน้นเรื่องการดูแลรักษาเครื่อง การซื้อเครื่องใหม่ใช้การทยอยจัดซื้อ อาจจะมาจงบจากรางวัลการประกวด พิจารณาจากเครื่องที่ต้องการ ปีนี้ทาง อบจ. ใ้งบประมาณจัดซื้อเครื่องให้กับโรงเรียน 16 ล้านบาท เราแจ้งความประสงค์ไปว่าอยากได้เครื่องอะไรรุ่นไหน ทาง อบจ. จะจัดสรรให้...”

ครูผู้สอน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

“...สมัยก่อนจะเลือกเครื่องคุณภาพดี..เพื่อประโยชน์การใช้งานระยะยาว เครื่องรุ่นพื้นฐาน มีบ้างสำหรับนักเรียนรุ่นใหม่ โดยส่วนใหญ่ จะเป็นรุ่นกลางขึ้นไป .. อาจจะมี 2 ปี จัดซื้อครั้งหนึ่ง .. ใช้วิธีทยอยจัดซื้อ พิจารณาจากความจำเป็นในการใช้งาน”

ครูผู้สอน B2, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

“... ได้รับการสนับสนุนที่ดี เครื่องดนตรีมีคุณภาพดีมาก เป็นรุ่นที่สูงกว่าความสามารถของเด็ก เน้นการใช้เครื่องที่มีคุณภาพดี และให้คุณภาพเสียงที่เข้ากับเสียงดนตรีในวง เราจะกำหนดรุ่นและยี่ห้อในการเสนอขอจัดซื้อจากโรงเรียน ...”

ครูผู้สอน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

“... แต่เดิม จะมีรูปแบบที่ชัดเจนมีแบบแผนตามมาตรฐานสากล เครื่องลมไม้อยู่ด้านหน้า เครื่องทองเหลืองด้านหลัง และเครื่องประกอบจังหวะอยู่หลังสุด .. ผ่านมาปัจจุบัน มีการปรับเปลี่ยนบ้าง โดยพิจารณาจากเนื้อหาบทเพลง และพื้นฐานความสามารถของนักเรียน...”

ครูผู้สอน B2, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

“... โรงเรียนให้การสนับสนุนดีมาก เป็นโรงเรียนรัฐบาลที่โชคดีมาก ...”

ครูผู้สอน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

“..มีรูปแบบการจัดวงที่เป็นมาตรฐานสากล....จะพิจารณาเรื่องเนื้อหาบทเพลงประกอบด้วยว่าควรวางตำแหน่งเครื่องไหนไว้ด้านไหน หรือจัดกลุ่มเครื่องเพื่อให้ได้เสียงเพลงตามเนื้อหาบทเพลงที่ใช้...”

(ครูผู้สอน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560)

จากตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ว่า เครื่องดนตรีที่ใช้ในการฝึกซ้อมและบรรเลงมีมาตรฐาน และคุณภาพดี มีระบบการดูแลรักษา โดยเน้นการใช้งานระยะยาว ประกอบด้วยเครื่องมาตรฐานรุ่นพื้นฐาน รุ่นกลาง และรุ่นสูง และมีรูปแบบการจัดวงที่เป็นแบบมาตรฐานสากล

อุปกรณ์

“... เครื่องเทียบเสียง (tuner), คีย์บอร์ด (HD-200) เครื่องนี้ใช้บ่อยมาก (สำคัญ) ...อุปกรณ์ชุดเครื่องขยายเสียง ...”

ครูผู้สอน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

“... ใช้เครื่องกำหนดจังหวะ (metronome) เครื่องเทียบเสียง (tuner) ... ปัจจุบันนักเรียนดาวโหลดแอปพลิเคชันเกี่ยวกับเครื่องเทียบเสียง และเมโทรโนม ไวโนโทรคัพท์มือถือส่วนตัว ทุกคนจะมีติดตัวไว้ใช้เวลาแยกฝึกซ้อม และเวลารวมวงก็จะวางไว้หน้าเสตนด์โน้ต ... นอกจากนั้นก็จะมีเครื่อง HD-200 โดยใช้ในการวอร์มอัพ และปรับจูนเสียงเป็นหลัก ...”

ครูผู้สอน B2, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

“... ใช้ HD-200 ช่วยเรื่องการฟังและการปรับเสียงได้มาก เช่นเรื่องคอร์ด เพียงแค่กดให้ฟัง ไม่ต้องอธิบายมาก เด็กก็จะเข้าใจ ทุกวันจะให้ฝึกฟัง และBlend กะเครื่อง HD-200 และมีทีวีจอใหญ่ เป็นสื่อสำหรับให้นักเรียนดูคอนเสิร์ต และฟังเสียง...”

ครูผู้สอน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

จากตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปผลว่า มีการใช้อุปกรณ์สำหรับช่วยในการฝึกซ้อมที่เหมือนกัน คือ เครื่องเทียบเสียง (Tuner) เครื่องกำหนดจังหวะ (Metronome) เครื่องเทียบเสียง และเครื่องกำหนดจังหวะแบบที่เป็นแอปพลิเคชันสำหรับใช้ในโทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน เครื่องคีย์บอร์ด HD-200 (Harmony Director) ชุดเครื่องขยายเสียง และลำโพง รวมถึงทีวีจอใหญ่ สำหรับศึกษาจากการดูคอนเสิร์ต จากเครื่องเล่นดีวีดี

2.2.3 เอกสารโน้ตเพลง ตำรา และแบบฝึกหัด

ตารางที่ 25 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดระดับประเทศ ด้านเอกสารโน้ตเพลง ตำรา และแบบฝึกหัด

หัวข้อ	สัมภาษณ์						สังเกตการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์		
	ครูผู้สอน			นักเรียน			วงซิมโฟนิคแบนด์		
	A	B2	C	A	B	C			
2.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม									
2.2.3 โน้ตเพลง และแบบฝึกหัด									
โน้ตเพลง : (จำแนกตามวัตถุประสงค์การใช้งาน)									
1. เพลงบรรเลงในพิธีการ และงานประจำของโรงเรียน	√	√	√	-	√	-	√	√	√
2. เพลงบรรเลงมาตรฐานทั่วไป	√	√	√	-	√	-	√	√	√
3. เพลงสำหรับการประกวด	√	√	√	-	√	√	-	√	√
แบบฝึกหัด : (จำแนกตามลักษณะการใช้งาน)									
1. แบบฝึกหัดสำหรับฝึกซ้อมรวมวง	√	√	√	√	√	√	√	√	√
1.1 3D Band Book	√	√	√	√	√	√	√	√	√
1.2 Symphonic Band Technique	√	√	√	√	√	√	√	√	√
1.3 Essential Element 2000 (Hal Leonard)	-	√	√	-	√	√	-	√	√
1.4 Corale Exercise	√	√	√	√	√	√	√	√	√
2. แบบฝึกหัดเทคนิคเฉพาะเครื่องดนตรี	√	√	-	√	√	-	√	√	-

หัวข้อ	สัมภาษณ์						สังเกตการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์		
	ครูผู้สอน			นักเรียน			A	B	C
	A	B2	C	A	B	C			
2.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม									
2.1 Arban by Claude Gordon สำหรับเครื่อง Brass	√	√	-	√	√	-	-	-	-
2.2 Blue Devil, Brass Exercise สำหรับเครื่อง Brass	√	√	√	√	√	√	-	-	-
2.3 Percussions Technique	√	-	-	-	-	√	-	-	-
3. แบบฝึกหัดที่ครูผู้สอนพัฒนาขึ้น	√	√	√	-	-	-	√	√	√
3.1 เลือกจากข้อต่างๆ ในเล่มแบบฝึกหัดรวมวง	-	√	√	-	√	√	-	-	√
3.2 สร้างขึ้นเองตามวัตถุประสงค์การใช้งาน	√	√	√	√	√	√	√	√	√
3.3 นำโครงสร้างในบทเพลงมาสร้างแบบฝึกหัด	√	√	√	-	-	√	-	-	-
3.4 ใช้เทคนิคการวอร์มจากวงระดับมหาลัยมาปรับใช้	-	√	-	-	-	-	-	-	-

* A = โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, B2 = โรงเรียนทอวัง, C = โรงเรียนสุรนารีวิทยา

จากตารางแสดงที่ 24 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ และการสังเกตด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง ด้านสภาพแวดล้อม ด้านเอกสารโน้ตเพลง ตำรา และแบบฝึกหัด สามารถวิเคราะห์สรุปว่า บทเพลงที่ใช้แบ่งตามวัตถุประสงค์การใช้งาน 3 ลักษณะ คือ 1. เพลงบรรเลงในพิธีการ หรืองานประจำของโรงเรียน 2. บทเพลงบรรเลงมาตรฐานสำหรับฝึกซ้อม มีความไพเราะ ซึ่งเนื้อหาไม่ยากสำหรับการบรรเลง ส่วนใหญ่เป็นเพลงที่ครูผู้สอน และนักเรียนชอบหรือสนใจ เช่น เพลงมาร์ช เพลงป๊อบปูล่า หรือ เพลงในรูปแบบคอนเสิร์ตแบบระดับกลาง (เกรด 3-4) เช่น Covinton Square, Avama Overture ของ James Sweringen 3. เพลงสำหรับการประกวด จะพิจารณาเลือกบทเพลงที่มีเนื้อหาครอบคลุมองค์ประกอบการบรรเลง และเหมาะสมกับพื้นฐานทักษะความสามารถของนักเรียนประกอบ หรือเพลงที่สามารถแสดงถึงศักยภาพ และลักษณะเด่นเฉพาะของวงได้

แบบฝึกหัดที่ใช้ในการฝึกซ้อม สามารถแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ 1. ลักษณะแบบฝึกหัดสำหรับรวมวง (Band Book Technique) ใช้สำหรับฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาพื้นฐานการเล่น เทคนิคการบรรเลง และคุณภาพเสียงรวมวง เช่น 3D Band Book, Symphonic Band Technique, Essential Element 2000, Chorale Exercise, แบบฝึกหัดญี่ปุ่น 2. แบบฝึกหัดเทคนิคเฉพาะเครื่องดนตรี เช่น Arban, Blue Devil Brass Exercise 3. แบบฝึกหัดที่ครูผู้สอนสร้างขึ้นเอง โดยสร้างขึ้นเพื่อใช้พัฒนาเทคนิครวมวงตามวัตถุประสงค์การฝึกซ้อม หรือ สร้างจากเนื้อหาของบทเพลงที่ใช้บรรเลง

จากผลการสังเกตพบว่า มีการใช้บทเพลงที่เป็นมาตรฐานทั่วไป เน้นความไพเราะที่ง่ายต่อการบรรเลง มีเนื้อหาที่ครอบคลุมองค์ประกอบทางดนตรีครบทุกด้าน สำหรับเพลงที่ใช้ในการประกวดนั้นครูผู้สอนจะเลือกบทเพลงที่มีความเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนเป็นหลัก แต่เน้นเนื้อหาที่ทำทลายความสามารถของนักเรียนด้วยเช่นกัน โดยเป็นบทเพลงที่แสดงถึงจุดเด่น และลักษณะเฉพาะของวงได้ เช่น เพลงที่แสดงศักยภาพกลุ่มเครื่องดนตรีของวงได้อย่างโดดเด่น หรือเพลงที่มีท่อนร้อง ลักษณะการประสานเสียงของผู้หญิง แต่ด้วยความเป็นภายในของแต่ละสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงไม่ได้เก็บข้อมูลในรายละเอียดเชิงลึกเกี่ยวกับบทเพลงที่ใช้ฝึกซ้อม สำหรับแบบฝึกหัดที่ใช้ในการฝึกซ้อม มีทั้งแบบฝึกหัดรวมวงมาตรฐาน เช่น 3D Band Book, Symphonic Band Technique และ Essential Element 2000 นอกจากนี้ยังนิยมใช้แบบฝึกหัดประเภท Chorale เพื่อฝึกเรื่องของความสมดุลในลักษณะเสียงประสาน (Harmony)

โดยผู้วิจัยขอเสนอตัวอย่างข้อมูลการสัมภาษณ์ ประกอบ และขีดเส้นใต้คำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง ในด้านสภาพแวดล้อม ด้านเอกสารโน้ตเพลง ตำรา และแบบฝึกหัด ที่ได้รับจากครูผู้สอน นักเรียน และการสังเกตการฝึกซ้อม ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการสรุปในตาราง โดยลำดับประเด็นหลักตามหัวข้อดังต่อไปนี้

เอกสารโน้ตเพลง

“... การฝึกซ้อมภาคปกติ เน้นเพลงบรรเลงมาตรฐาน เช่น เพลงมาร์ช เพลงป๊อปปูล่า หรือเพลงสำหรับคอนเสิร์ตแบนด์ เช่น *Covinton Square, Avamar Overture* ... จะไม่มีความยากมากเกินไป เพื่อให้ให้นักเรียนได้รู้สึกสนุกกับการฝึก และฝึกความไพเราะ และจะเป็นกำลังใจสำหรับการฝึกซ้อม ...”

ครูผู้สอน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

“... ส่วนเพลงสำหรับการประกวดจะเน้นเพลงที่มีเนื้อหาที่มีความน่าสนใจในการบรรเลงระดับยาก โดยพิจารณาเนื้อหาเพลงจากโครงสร้างองค์ประกอบทางดนตรีที่ครบถ้วน และพื้นฐานทักษะนักเรียนเป็นหลัก ประเมินดูแล้วว่าไม่เกินกว่าความสามารถของนักเรียนในการบรรเลง...”

ครูผู้สอน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

“... ปกติจะเลือกเพลงที่ง่ายๆ และมีความชอบส่วนตัวเป็นหลัก .. แต่พิจารณาจากความสามารถของนักเรียนด้วยอีกปัจจัยหนึ่ง หรือเลือกจากวัตถุประสงค์ที่เรามีเพื่อใช้พิจารณาในการเลือก

บทเพลง... แต่ทั่วไปด้านเนื้อหาเพลงจะมีความไพเราะและไม่ยากเกินไป เพราะจะทำให้เด็กเครียด .. เพราะเราไม่รู้ว่าจะเด็กจะออกจากวงเมื่อไร..”

ครูผู้สอน B2, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

“... บรรเลงทั่วไป เลือกตามที่นักเรียนสนใจ ที่นักเรียนชอบ โดยถามความชอบจากนักเรียน โดยตรง อาจหาเพลงแนวป๊อปสำหรับซ้อมเพื่อให้นักเรียนผ่อนคลายบ้าง จะไม่เคร่งครัดในการปรับเนื้อหา...เพลงที่พัฒนาทักษะจะมีแนวคิดที่ว่า เพลงลักษณะไหนที่เป็นจุดเด่นของวงหญิงล้วน คือ เพลงที่มีลักษณะการร้องด้วย โดยใช้เสียงผู้หญิงเป็นจุดสร้างความสนใจ ..ซึ่งจะเลือกเพลงที่มีท่อนร้องมาใช้ และใช้ประโยชน์จากตรงนี้ในการฝึกเรื่อง ear training ด้วย...เลือกตามความชอบของนักเรียน เป็นหลักในการพิจารณาด้วย สำคัญมาก ไม่มีประโยชน์ที่จะฝึนเล่นเพลงที่นักเรียนไม่ชอบ...”

ครูผู้สอน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

จากตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ว่า บทเพลงที่ใช้ในการฝึกซ้อมจะเน้นเพลงที่มีความไพเราะ เนื้อหาไม่ยากเกินไป เป็นที่สนใจของนักเรียน และสามารถแสดงออกถึงลักษณะเด่นของวงได้ เช่นเสียงร้องของผู้หญิงในบทเพลง เพลงที่เลือกสำหรับการประกวดจะเลือกเพลงที่มีความยาก ครอบคลุมเนื้อหาครบทุกด้าน โดยพิจารณาจากพื้นฐานด้านทักษะของนักเรียนเป็นหลัก

ตำรา และแบบฝึกหัด

“... Symphonic Technique, Blue Devil สำหรับเครื่อง Brass , แบบฝึกหัดสำหรับการ warm-up เรียบเรียงโดยอาจารย์วานิช โปตะวนิช สำหรับวงซิมโฟนิคแบนด์ ซึ่งครอบคลุมพื้นฐานการวอร์มเสียงวง ใช้งานง่าย ... ซึ่งแบบฝึกหัดที่ใช้ ช่วยพัฒนาเทคนิคได้ ...”

“... Symphonic technique จะเป็นลักษณะฝึกเทคนิค เช่น ขั้นคู่ (intervals) , หรือ Etude ที่ฝึกเทคนิคไปด้วยกัน .. แล้วจะมีแบบฝึกหัดเทคนิคเฉพาะเครื่อง เช่น Arban ก็จะมีแยกไว้ต่างหาก หรือ percussions จะมีแบบฝึกหัดแยกเฉพาะต่างหาก...”

ครูผู้สอน A, สัมภาษณ์ 2 มิถุนายน 2560

“...อาจารย์ผู้ควบคุมวงได้เตรียม และกำหนดให้นักเรียนฝึกซ้อมอยู่แล้ว เช่น 3D Band Book, Essential 2000, Symphonic Band Technique ฯลฯ..ส่วนใหญ่จะใช้เพื่อพัฒนาเทคนิคการบรรเลง..”

“...ควรให้นักเรียนฝึกเทคนิคเฉพาะเครื่องกับแบบฝึกหัดเทคนิคเฉพาะเครื่องเพิ่มเติมจากแบบฝึกหัดที่ใช้อยู่ จะเป็นการช่วยให้เกิดการพัฒนาดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง และสามารถนำมาปรับใช้กับการเล่นรวมวงได้อย่างมีประสิทธิภาพ...”

ครูผู้สอน B2, สัมภาษณ์ 12 พฤษภาคม 2560

“...หัวหน้ากลุ่มเครื่องดนตรีต้องช่วยกันดูแลอยู่แล้ว จะกำหนดแบบฝึกหัด *Band Technique* เล่มต่างๆ เช่น *3D Band Book, Essential Element 2000, Symphonic Band Technique* หรือ *chorale* ที่หลากหลาย หากจากอินเทอร์เน็ตบ้าง จากเพื่อนบ้าง ซึ่งช่วยในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาเทคนิคด้านต่างๆ รวมถึงแบบฝึกหัดที่ครูผู้สอนสร้างขึ้น โดยอาศัยศึกษาโครงสร้างเนื้อหาบทเพลงที่ใช้ในการบรรเลง นำมาสร้างเป็นแบบฝึกหัดให้นักเรียนได้ฝึกซ้อมร่วมกับ แบบฝึกหัดประจำ .. ซึ่งจะครอบคลุมเนื้อหาทุกๆ ด้านของการบรรเลง...”

ครูผู้สอน C, สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2560

จากตัวอย่างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สามารถสรุปได้ว่า แบบฝึกหัดที่ใช้ในการฝึกซ้อมมีทั้งแบบฝึกหัดรวมวงมาตรฐาน และแบบฝึกหัดเทคนิคเฉพาะเครื่องดนตรี โดยเลือกใช้แบบฝึกหัดที่ครอบคลุมเนื้อหาทุกด้านสำหรับการบรรเลง นอกจากนั้นยังมีแบบฝึกหัดที่ครูผู้สอนสร้างขึ้น โดยนำมาจากข้อต่าง ๆ ในเล่มแบบฝึกหัดรวมวงมาเรียบเรียงใหม่ หรือนำเนื้อหาในบทเพลงมาสร้างเป็นแบบฝึกหัดเทคนิคสำหรับการฝึกซ้อมประจำวัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากเอกสาร หนังสือ ตำรา งานวิจัย รวมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์ จำนวน 4 ท่าน เพิ่มเติม นำข้อมูลที่ได้มาสร้างข้อสรุป และนำไปใช้ในการกำหนดขอบเขตข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ และกำหนดเนื้อหาในแบบสังเกตการฝึกซ้อม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน นักเรียนในวง และจากการสังเกตการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์ ที่ชนะเลิศการประกวดนั้บรรเลงระดับประเทศ หลังจากนั้น ผู้วิจัยดำเนินการจัดระเบียบข้อมูล ด้วยการจัดหมวดหมู่ แยกประเภทข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ และทำการวิเคราะห์ผลการวิจัยในประเด็นต่างๆ นำเสนอเป็นข้อสรุปรูปแบบตารางประกอบความเรียง นำเนื้อหาจากสรุปผลการวิจัยตามกรอบวัตถุประสงค์การวิจัยตอนที่ 1 และตอนที่ 2 มากำหนดและนำเสนอเป็นแนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน ในรูปแบบของรูปเล่มขนาด A4 จำนวน 40 หน้า หน้าปกทำด้วยกระดาษอาร์ตมันสีชาวยุติ ผู้วิจัยได้เพิ่ม

เนื้อหาที่เกี่ยวข้องในเล่มแนวทางการฝึกซ้อม 2 ตอนคือ เนื้อหาเรื่องวงซิมโฟนิคแบนด์ในตอนที่ 1 และเนื้อหาการฝึกซ้อมในตอนที่ 2 เพื่อให้เนื้อหาที่มีความสมบูรณ์ในเล่มแนวทางที่นำเสนอ สรุปภาพรวมเนื้อหาในเล่มประกอบด้วย คำนำ คำชี้แจงในการใช้แนวทางการฝึกซ้อม ตอนที่ 1 วงซิมโฟนิคแบนด์ ตอนที่ 2 เนื้อหาการฝึกซ้อม ตอนที่ 3 แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง, ตอนที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อม หนังสืออ่านเพิ่มเติม และรายการอ้างอิง โดยมีรายละเอียดหัวข้อเนื้อหา ดังนี้

ตอนที่ 1 วงซิมโฟนิคแบนด์ ประกอบด้วย 1.1 ประวัติวงซิมโฟนิคแบนด์ 1.2 พัฒนาการวงซิมโฟนิคแบนด์ในประเทศไทย 1.3 รูปแบบการจัดวงซิมโฟนิคแบนด์ 1.4 ผู้อำนวยการวง

ตอนที่ 2 เนื้อหาการฝึกซ้อม ประกอบด้วย การอธิบายรายละเอียดเนื้อหาการฝึกซ้อมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 2.1 ด้านเสียง (Tone / Sound) 2.2 ด้านเทคนิค (Technique) 2.3 ด้านการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship)

ตอนที่ 3 แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง ซึ่งประกอบด้วย 3.1 การกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม ครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย 3.2 การกำหนดเนื้อหาการฝึกซ้อม ให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 3.2.1 ด้านเสียง (Tones / Sound) เกี่ยวข้องกับพื้นฐานการใช้ลม (Breathing), พื้นฐานเรื่องรูปปาก (Embouchure), พื้นฐานการควบคุมคันชัก (Bowling) ประกอบด้วย คุณภาพเสียง (Tone Quality), ความแม่นยำของระดับเสียง (Intonation), ความสมดุล และเสียงรวม (Balance & Ensemble), ความกลมกลืนของเสียง (Blend) 3.2.2 ด้านเทคนิค (Technique) เกี่ยวข้องกับพื้นฐานการใช้ลิ้น (Tonguing), พื้นฐานการใช้นิ้ว (Fingering), พื้นฐานเรื่องรูปปาก (Embouchure), พื้นฐานทักษะจังหวะ (Rhythm) และพื้นฐานการควบคุมคันชัก (Bowling) ประกอบด้วย จังหวะ และความเร็วจังหวะ (Rhythm & Tempo), ลักษณะเสียง (Articulations) และความดังเบา (Dynamics) 3.2.3 ด้านการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship / Musical Performance) เกี่ยวข้องกับพื้นฐานด้านเสียง (Tones / Sound), พื้นฐานด้านเทคนิค (Technique) และการตีความ (Interpretation) ประกอบด้วย วรรคตอน และประโยคเพลง (Phrasing), ความดังเบา (Dynamics), วรรณกรรมดนตรี (Music and Literature) 3.3 การกำหนดรูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อม ประกอบด้วย 3.3.1 ฝึกซ้อมส่วนตัว (Private Rehearsal) 3.3.2 แยกกลุ่มฝึกซ้อม (Section Rehearsal) 3.3.3 รวมกลุ่มฝึกซ้อม (Part Rehearsal) 3.3.4 การฝึกซ้อมรวมวง (Band Rehearsal) และ 3.4 การกำหนดการประเมินผลการฝึกซ้อม ให้ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย, ทักษะพิสัย และจิตพิสัย โดยมีลักษณะการประเมิน 5 ลักษณะ คือ 3.4.1 การประเมินก่อนการฝึกซ้อม 3.4.2 การประเมินระหว่างการฝึกซ้อม 3.4.3 การประเมินหลังการฝึกซ้อม 3.4.4 การประเมินตนเอง และ 3.4.5 การให้ผู้เชี่ยวชาญมาเป็นผู้ประเมิน

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง ประกอบด้วย 4.1 ปัจจัยด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี ได้แก่ 4.1.1 ครูผู้สอน หรือผู้อำนวยเพลง 4.1.2 นักเรียนหรือนักดนตรีในวง 4.1.3 บทเรียน หรือเนื้อหาในการฝึกซ้อม 4.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ 4.2.1 สถานที่ฝึกซ้อม หรือห้องซ้อม 4.2.2 เครื่องดนตรี และอุปกรณ์ 4.2.3 โน้ตเพลง ตำรา และแบบฝึกหัด

และในส่วนท้ายของเล่มแนวทางการฝึกซ้อม ผู้วิจัยนำเสนอหนังสือแนะนำที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในเล่มสำหรับการศึกษาเพิ่มเติมทั้งหนังสือภาษาไทย และภาษาอังกฤษ หลังจากนั้นเป็นส่วนของการอ้างอิงเนื้อหาในเล่ม

ผู้วิจัยนำเสนอเนื้อหาสรุปผลการวิเคราะห์แนวทางการฝึกซ้อมในเล่มแนวทาง เฉพาะในตอน ที่ 3 และตอนที่ 4 ในรูปแบบตารางนำเสนอเนื้อหาที่มาของแนวทางการฝึกซ้อม และปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อม ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 26 แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงของวงซิมโฟนิคแบบนักเรียน - 1

แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียง รวมวงของวงซิมโฟนิคแบบนักเรียน	ที่มาของแนวทาง							แหล่งอ้างอิงที่มา
	แบบ*	ใช้โน้ต ๒๕๕๓* ๕๕๕๕*	ลวดลาย**	ปิโนคคอสโตรฟิเคชัน*	ทฤษฎีไดอะแกรม*	ทฤษฎีของวงซิมโฟนิค*	ทฤษฎีของวงซิมโฟนิค*	
1.1 การกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม ครอบคลุม 3 ด้าน : พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) 1. มีความรู้ความเข้าใจในดนตรี 2. พัฒนาความสามารถด้านดนตรี 3. รักษามาตรฐานการบรรเลง 4. เตรียมความพร้อมในการประกวด ทักษะพิสัย : (Psychomotor Domain) 1. พัฒนาความสามารถด้านดนตรี 2. รักษามาตรฐานการบรรเลง 3. ความต่อเนื่องของกิจกรรมระยะยาว 4. เตรียมความพร้อมในการประกวด 5. สร้างแรงจูงใจในการเล่นดนตรีให้กับนักเรียน	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	<p>นักเปียโน : ณรุทธ์ สุทธิจิตต์. (2554). ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ. การสอนทักษะดนตรี Boderhaven. & Wilson. (1970). The school music conductor : Aims of the rehearsal. ณรุทธ์ สุทธิจิตต์. (2535). ดนตรีศึกษาขั้นนำ : การฝึกซ้อมทักษะดนตรี. Feldman. & Contzius. (2016). Instrumental music education</p> <p>งานวิจัย : ณัฐศรีณย์ ทฤษฏินุศ. (2555). การฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบบคณะมัธยมศึกษาเพื่อการประกวด อติชาติ เจริญพิโชค. (2547). การศึกษาสมรรถนะในการบริหารจัดการวงซิมโฟนิคระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การจัดการวงโยธวาทิตของผู้ควบคุมวงโยธวาทิต ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ การสัมภาษณ์ครูผู้สอน ครูผู้ควบคุมวง นักเรียนในวง และการสังเกตการณ์ฝึกซ้อม : โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, สัมภาษณ์ และสังเกต 2 มิย. 2560. โรงเรียนหอวัง, สัมภาษณ์ และสังเกต 12 พ.ค. 2560. โรงเรียนสุรนารีวิทยา, สัมภาษณ์ และสังเกต 20 พ.ค. 2560.</p>
	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	

ตารางที่ 27 แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนีออร์เคสตรา - 2

แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนีออร์เคสตรา	ที่มาของแนวทาง							แหล่งอ้างอิงที่มา
	เอกสาร*	คู่มือ ๒๕๖๓ ๒๕๖๔*	คู่มือ ๒๕๖๕**	ศิษย์ผู้ช่วยครูสอนพิเศษ*	นักร้อง/ผู้ช่วยครูสอนพิเศษ*	นักร้อง/ผู้ช่วยครูสอนพิเศษ*	นักร้อง/ผู้ช่วยครูสอนพิเศษ**	
1.1 การกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม (ต่อ) จิตพิสัย (Affective Domain) 1. มีความสุขในการเล่นดนตรี 2. สร้างแรงจูงใจในการเล่นดนตรีให้กับนักเรียน 3. มีคุณธรรม และมีความประพฤติดี 4. มีระเบียบวินัย สามัคคี และมีความรับผิดชอบ	-	✓	✓	-	✓	✓	✓	<p>ผู้ทรงคุณวุฒิ : ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์. (2554). ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ . การสอนทักษะดนตรี Bodegaven. & Wilson. (1970). The school music conductor : Aims of the rehearsal. ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์. (2535). ดนตรีศึกษาชั้นนำ : การฝึกซ้อมทักษะดนตรี. Feldman. & Contzius. (2016). Instrumental music education. งานวิจัย : ณัฐศรัณย์ ทฤษฎีคุณ. (2555). การฝึกซ้อมวงซิมโฟนีออร์เคสตราเพื่อเตรียมความพร้อมด้านจิตพิสัย. เจริญพาโชค. (2547). การศึกษาสมรรถนะในการบริหารจัดการวงซิมโฟนีออร์เคสตรา. จัดการวงโยธาของผู้ควบคุมวงโยธา. วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. การสัมมนาคุณครูผู้สอน. ครูผู้ควบคุมวง. นักเรียนในวง และการสังเกตการณ์ฝึกซ้อม : โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, สัมภาษณ์ และสังเกต 2 มิ.ย. 2560. โรงเรียนหนองวัง, สัมภาษณ์ และสังเกต 12 พ.ค. 2560. โรงเรียนสุรนารีวิทยา, สัมภาษณ์ และสังเกต 20 พ.ค. 2560.</p>

ตารางที่ 28 แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบริคนักเรียน – 3

แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบริคนักเรียน	ที่มาของแนวทาง							แหล่งอ้างอิงที่มา
	ระเบียบ*	ใช้ลงใน ๒๒๕บท ๔๔๕*	ฉบับแก้ไข**	วิธีเล่นฉบับแก้ไข*	นอกระบบ*	นอกระบบ*	นอกระบบ*	
แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบริคนักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	<p>* (ชื่อผู้แต่ง/ปีที่พิมพ์/ชื่อหนังสือ)</p> <p>** (ชื่อผู้แต่ง/ปีพ.ศ./ชื่องานวิจัย)</p> <p>+ (ชื่อผู้ให้ข้อมูล/วันที่สัมภาษณ์)</p> <p>++ (ชื่อผู้ให้ข้อมูล/วันที่สังเกต)</p>
<p>1.2 การกำหนดเนื้อหาการฝึกซ้อม</p> <p>1.2.1 ด้านเสียง (Tones / Sound)</p> <p>เกี่ยวข้องกับ : พื้นฐานการใช้ลม (Breathing)</p> <p>พื้นฐานเรื่องรูปปาก (Embouchure)</p> <p>พื้นฐานการควบคุมคันชัก (Bowling)*</p> <p>* สำหรับวงที่มีเครื่องสาย</p> <p>ประกอบด้วยเนื้อหาเรื่อง :</p> <p>1 คุณภาพเสียง (Tone Quality)</p> <p>2 ความแม่นยำของระดับเสียง (Intonation)</p> <p>3 ความสมดุล และเสียงรวม (Balance & Ensemble)</p> <p>4 ความกลมกลืนของเสียง (Blend)</p>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	<p>เอกสาร : เกณฑ์มาตรฐานในการตัดสินการประกวดนักร้องวงกรมพลศึกษา. (2558). ธนาคารอมรินทร์. (2559).</p> <p>มหาวิทยาลัยรังสิต. (2559).</p> <p>SIBF. (2016), WMC. (2017).</p> <p>ตำรา :</p> <p>ณฤทธิ์ สุทธิจิตต์. (2554). ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ . Kohut, (1996). Instrumental music pedagogy</p> <p>Thornton. (2008). Effective rehearsal techniques: Feldman. & Contzius. (2016). Instrumental music education Pearson. (2004). Standard of excellence: Comprehensive Band Method</p>

ตารางที่ 29 แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนีเคมเบรนนักเรียน - 4

แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนีเคมเบรนนักเรียน	ที่มาของแนวทาง							แหล่งอ้างอิงที่มา
	ระเบียบ*	ไคโปน ๒๕๕๓* ๒๕๕๕*	กฎระเบียบ**	ปี๒๕๕๓กฎระเบียบ๒๕๕๕*	นโยบายผู้เรียน๒๕๕๓*	กฎระเบียบ๒๕๕๓*	กฎระเบียบ๒๕๕๓กฎระเบียบ๒๕๕๕*	
1.2 การกำหนดเนื้อหาการฝึกซ้อม (ต่อ)								
1.2.2 ด้านเทคนิค (Technique)								
เกี่ยวข้องกับ : พื้นฐานการใช้ลิ้น (Tonguing) พื้นฐานการใช้นิ้ว (Fingering) พื้นฐานทักษะจังหวะ (Rhythm) พื้นฐานเรื่องรูปปาก (Embouchure) พื้นฐานการควบคุมคันชัก (Bowing)* *สำหรับวงที่มีเครื่องสาย								
ประกอบด้วยเนื้อหาเรื่อง :								
1 ลักษณะของเสียง (Articulations)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
2 จังหวะ และความเร็วจังหวะ (Rhythm & Tempo)								
3 ความดังเบา (Dynamics)								
								* (ชื่อผู้แต่ง/ปีที่พิมพ์/ชื่อหนังสือ) ** (ชื่อผู้แต่ง/ปีพ.ศ./ชื่องานวิจัย) + (ชื่อผู้ให้ข้อมูล/วันที่สัมภาษณ์) ++ (ชื่อผู้ให้ข้อมูล/วันที่สังเกต) (ต่อ) งานวิจัย : ณัฐศรีรัมย์ ทฤษฎีคุณ. (2555). การฝึกซ้อมวงซิมโฟนีเคมเบรนระดับมัธยมศึกษาเพื่อการประกวด. Ward. & Hancock. (2016). Warm-Up Activities of Middle And High School Band Directors Participating in State-Level Concert Band Assessments. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญวงซิมโฟนีเคมเบรน : สุรพล อัญญาวิบูลย์, สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2560. ชูวิทย์ ยุระยง, สัมภาษณ์ 1 กุมภาพันธ์ 2560. วานิช โปตะวานิช, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2560. ดำริห์ บรรณวิทยกิจ, สัมภาษณ์ 6 กุมภาพันธ์ 2560.

ตารางที่ 30 แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงซิมโฟนีเคแบนด์นักเรียน - 5

แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงซิมโฟนีเคแบนด์นักเรียน	ที่มาของแนวทาง						แหล่งอ้างอิงที่มา
	ระเบียบ*	ปรัชญา ๒๕๕๓ฯ ๘๕๕*	ครูผู้ดูแล**	ปีละคนครูผู้ดูแลฯครูผู้ดูแลฯ+	ทยอยผู้ดูแลฯครูผู้ดูแลฯ+	ครูสอน ครูดูแลฯครูผู้ดูแลฯ+	
แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงซิมโฟนีเคแบนด์นักเรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	* (ชื่อผู้แต่ง/ปีที่พิมพ์/ชื่อหนังสือ) ** (ชื่อผู้แต่ง/ปีพ.ศ./ชื่องานวิจัย) + (ชื่อผู้ให้ข้อมูล/วันที่สัมภาษณ์) ++ (ชื่อผู้ให้ข้อมูล/วันที่สังเกต)
1.2 การกำหนดเนื้อหาการฝึกซ้อม (ต่อ) 1.2.3 การแสดงออกทางดนตรี (Musicianship) เกี่ยวข้องกับ : พื้นฐานด้านเสียง (Tone / Sound) พื้นฐานด้านเทคนิค (Technique) การตีความบทเพลง (Interpretation) ประกอบด้วยเนื้อหาเรื่อง : 1 วรรคตอน และประโยคเพลง (Phrasing) 2 ความดังเบา (Dynamics) 3 วรรณกรรมดนตรี (Music Literature)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	(ต่อ) การสัมภาษณ์ครูผู้สอน ครูผู้ควบคุมวง นักเรียนในวง และการสังเกตการณ์ฝึกซ้อม : โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, สัมภาษณ์ และสังเกต 2 มิ.ย. 2560. โรงเรียนหอวัง, สัมภาษณ์ และสังเกต 12 พ.ค. 2560. โรงเรียนสุรนารีวิทยา, สัมภาษณ์ และสังเกต 20 พ.ค. 2560.

ตารางที่ 31 แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมของวงซิมโฟนิคแอนด์นักเรียน - 6

แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมของวงซิมโฟนิคแอนด์นักเรียน	ที่มาของแนวทาง							แหล่งอ้างอิงที่มา
	เพลงไทย*	เพลงสากลยุค ๕๐-๕๙*	เพลงสากลยุค ๖๐-๖๙**	เพลงสากลยุค ๗๐-๗๙**	เพลงซิมโฟนิคยุค ๗๐-๗๙**	ดนตรีสมัยใหม่ยุค ๗๐-๗๙**	เพลงบรรเลงทางสาย+++	
1.3 การกำหนดรูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อมรูปแบบการฝึกซ้อม 1. ฝึกซ้อมส่วนตัว (Private Rehearsal) 2. แยกกลุ่มเครื่องดนตรี (Section Rehearsal) 3. รวมกลุ่มเครื่องดนตรี (Part Rehearsal) 4. การฝึกซ้อมรวมวง (Band Rehearsal)								ตำรา : ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์. (2535). ดนตรีศึกษาขั้นนำ : การฝึกซ้อมทักษะดนตรี. ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์. (2554). ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ. Bodergaven. & Wilson. (1970). The school music conductor. Kohut. (1996). Instrumental music pedagogy techniques for School band and orchestra directors. Feldman. & Contzius. (2016). Instrumental music education : Teaching with the musical and practical in hamony. งานวิจัย : ณัฐกรณ์ ฤทธิคุณ. (2555). การฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแอนด์ระดับมัธยมศึกษาเพื่อการประกวด. Ward. & Hancock. (2016). Warm-Up Activities of Middle And High School Band Directors Participating in State-Level Concert Band Assessments.
ลักษณะการฝึกซ้อม 1. ครูผู้สอนดูแลการซ้อม 2. วิทยากรประจำเครื่องดูแลการซ้อม 3. นักเรียนรุ่นพี่ หัวหน้ากลุ่มเครื่องดนตรี ดูแลการซ้อม								

ตารางที่ 32 แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมของวงซิมโฟนีเคแบนด์นักเรียน - 7

แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมของวงซิมโฟนีเคแบนด์นักเรียน	ที่มาของแนวทาง							แหล่งอ้างอิงที่มา
	ระเบียบฯ	ใช้เกณฑ์ฯ	คู่มือฯ**	ใช้เอกสารฯ	คู่มือผู้สอนฯ	ระเบียบฯ	เอกสารฯ	
<p>1.3 การกำหนดรูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อม (ต่อ) วิธีการฝึกซ้อม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บรรยาย (สอน อธิบาย กำกับ กำหนด ปลุกฝัง ย้ำเตือน เปรียบเทียบ ปรับแนวความคิด) 2. ฝึกจากง่ายไปยาก จากช้าไปเร็ว 3. ทำซ้ำๆ จนเกิดความแม่นยำ หรือเคยชิน 4. ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง แล้วให้ทำตาม หรือใช้การเลียนแบบ 5. ฝึกกับเครื่องสังเคราะห์เสียง HD-200 6. ให้ร้องโน้ต หรืออ่านจังหวะ 7. สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นด้วยการใช้สื่อรูปแบบ DVD การแสดงคอนเสิร์ต หรือสืบค้นได้จาก youtube 8. สร้างระบบการฝึกซ้อมพร้อมอัฒปกรณ์ประจำวัน 9. ฝึกให้คิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง 								<p>* (ชื่อผู้แต่ง/ปีที่พิมพ์/ชื่อหนังสือ) ** (ชื่อผู้แต่ง/ปีพ.ศ./ชื่องานวิจัย) + (ชื่อผู้ให้ข้อมูล/วันที่สัมภาษณ์) ++ (ชื่อผู้ให้ข้อมูล/วันที่สังเกต)</p>
								<p>(ต่อ) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญวงซิมโฟนีเคแบนด์ : สุรพล ชัดใจวิบูลย์, สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2560. ชูวิทย์ ชูระยง, สัมภาษณ์ 1 กุมภาพันธ์ 2560. วานิช โปตะวานิช, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2560. คำรพี บรรณวิทย์กิจ, สัมภาษณ์ 6 กุมภาพันธ์ 2560. การสัมภาษณ์ครูผู้สอน ครูผู้ควบคุมวง นักเรียนในวง และการสังเกตการณ์ฝึกซ้อม : โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, สัมภาษณ์ และสังเกต 2 มิ.ย. 2560 โรงเรียนหนองบัว, สัมภาษณ์ และสังเกต 12 พ.ค. 2560 โรงเรียนสุรนารีวิทยา, สัมภาษณ์ และสังเกต 20 พ.ค. 2560</p>

ตารางที่ 35 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมของวงซิมโฟนีคัมโปเนตนักเรียน - 2

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมของวงซิมโฟนีคัมโปเนตนักเรียน 2.1 ปัจจัยด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี	ที่มาของปัจจัย							แหล่งอ้างอิงที่มา
	เอกสาร*	วีดิทัศน์**	กิจกรรมผู้เรียน*	กิจกรรมผู้สอน*	การสนทนาระหว่างผู้เรียนและผู้สอน*	การสังเกตการณ์*	การสัมภาษณ์*	
	✓		✓	✓	✓		✓	* (ชื่อผู้แต่ง/ปีที่พิมพ์/ชื่อหนังสือ) ** (ชื่อผู้แต่ง/ปีพ.ศ./ชื่องานวิจัย) + (ชื่อผู้ให้ข้อมูล/วันที่สัมภาษณ์) ++ (ชื่อผู้ให้ข้อมูล/วันที่สังเกต)
								(ต่อ) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนีคัมโปเนต : สุรพล อัญญาวิบูลย์, สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2560. ชวิทย์ ยุระยง, สัมภาษณ์ 1 กุมภาพันธ์ 2560. วานิช โปตระวนิช, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2560. คำรริห์ บรรณวิทยกิจ, สัมภาษณ์ 6 กุมภาพันธ์ 2560. ภาวสัมพันธ์ครูผู้สอน ครูผู้ควบคุมวง นักเรียนในวง และการสังเกตการณ์ฝึกซ้อม : โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, สัมภาษณ์ และสังเกต 2 มี.ย. 2560 โรงเรียนทอวัง, สัมภาษณ์ และสังเกต 12 พ.ค. 2560 โรงเรียนสุรนารีวิทยา, สัมภาษณ์ และสังเกต 20 พ.ค. 2560

ตารางที่ 36 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมของวงซิมโฟนีนิคมแก่นักเรียน - 3

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมของวงซิมโฟนีนิคมแก่นักเรียน	ที่มาของปัจจัย							แหล่งอ้างอิงที่มา
	ระบบ๑*	โรงเรียน๒๒๕๒*	โรงเรียน**	โรงเรียนผู้ปกครอง๒๒๕๒*	โรงเรียนผู้ปกครอง๒๒๕๒*	โรงเรียนผู้ปกครอง๒๒๕๒*	โรงเรียนผู้ปกครอง๒๒๕๒*	
2.1 ปัจจัยด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี								* (ชื่อผู้แต่ง/ปีที่พิมพ์/ชื่อหนังสือ) ** (ชื่อผู้แต่ง/ปีพ.ศ./ชื่องานวิจัย) + (ชื่อผู้ให้ข้อมูล/วันที่สัมภาษณ์) ++ (ชื่อผู้ให้ข้อมูล/วันที่สังเกต)
2.1.2 นักเรียน หรือนักดนตรีในวง 1. พื้นฐานความรู้ความสามารถด้านดนตรี 2. ความสนใจ และความมุ่งมั่นในการฝึกซ้อม 3. ความมีระเบียบวินัยในการฝึกซ้อม 4. ทักษะเทคนิคในการเล่นดนตรี 5. มีความรับผิดชอบ 6. มีคุณธรรม และมีสัมมาคารวะ 7. มีความภาคภูมิใจในสิ่งที่ทำ 8. มีแรงบันดาลใจในการเล่นดนตรี							คำว่า : ณรุทธิ์ สุทนต์. (2541). จิตวิทยาการสอนดนตรี. ณรุทธิ์ สุทนต์. (2554). ดนตรีศึกษา : หลักการและสาระสำคัญ การสัมภาษณ์ผู้สอน ครูผู้ควบคุมวงนักเรียนในวง และการสังเกตการณ์ฝึกซ้อม : โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, สัมภาษณ์ และสังเกต 2 มิ.ย. 2560 โรงเรียนหอวัง, สัมภาษณ์ และสังเกต 12 พ.ค. 2560 โรงเรียนสุรนารีวิทยา, สัมภาษณ์ และสังเกต 20 พ.ค. 2560	

ตารางที่ 37 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมของวงซิมโฟนีนิคมแบบนักเรียน - 4

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมของวงซิมโฟนีนิคมแบบนักเรียน	ที่มาของปัจจัย							แหล่งอ้างอิงที่มา
	ระบบฯ*	โรงเรียน ๒๒๕๓๓* โรงเรียน ๒๒๕๓๓*	ครูผู้สอน**	ศิษย์เก่าผู้สอนระบบฯ	ผู้เชี่ยวชาญระบบฯ	ครูระบบฯ	ครอบครัวผู้เรียนระบบฯ	
<p>2.1 ปัจจัยด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี</p> <p>2.1.3 บทเรียน หรือเนื้อหาการฝึกซ้อม</p> <p>1. ครอบคลุมพื้นฐานทักษะการบรรเลง</p> <p>2. ครอบคลุมองค์ประกอบการบรรเลง</p> <p>3. ใช้ในการพัฒนาเทคนิคการเล่นเครื่องดนตรี</p> <p>4. ใช้ในการพัฒนาคุณภาพเสียงรวม</p> <p>5. เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน</p> <p>6. ใช้พัฒนาทักษะอย่างเป็นขั้นตอน</p> <p>7. มีความไพเราะ น่าสนใจ</p> <p>8. ทำความยากสามารถในการบรรเลง</p> <p>9. สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเพลง</p>	✓	✓	-	✓	✓	✓	✓	<p>* (ชื่อผู้แต่ง/ปีที่พิมพ์/ชื่อหนังสือ)</p> <p>** (ชื่อผู้แต่ง/ปีพ.ศ./ชื่อวงวิจัย)</p> <p>+ (ชื่อผู้ให้ข้อมูล/วันที่สัมภาษณ์)</p> <p>++ (ชื่อผู้ให้ข้อมูล/วันที่สังเกต)</p> <p>ตัวบ่งชี้ :</p> <p>ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2541). จิตวิทยาการสอนดนตรี.</p> <p>ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2554). ดนตรีศึกษา : หลักการและสาระสำคัญ</p> <p>สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนีนิคมแบบตั้ง :</p> <p>สุรพล อัญญาวิบูลย์, สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2560.</p> <p>ชววิทย์ ยุระยง, สัมภาษณ์ 1 กุมภาพันธ์ 2560.</p> <p>วานิช โปตะวานิช, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2560.</p> <p>คำรพ ปรารถนาวิทยกิจ, สัมภาษณ์ 6 กุมภาพันธ์ 2560.</p> <p>การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนีนิคมแบบตั้ง</p> <p>และภาครังสิตดนตรีฝึกซ้อม :</p> <p>โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, สัมภาษณ์ และสังเกต 2 มี.ย. 2560</p> <p>โรงเรียนหอวัง, สัมภาษณ์ และสังเกต 12 พ.ค. 2560</p> <p>โรงเรียนสุนทรนาฎวิทยา, สัมภาษณ์ และสังเกต 20 พ.ค. 2560</p>

ตารางที่ 38 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมของวงซิมโฟนิคแอนด์นักเรียน - 5

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมของวงซิมโฟนิคแอนด์นักเรียน	ที่มาของปัจจัย							แหล่งอ้างอิงที่มา
	ระเบียบ*	คู่มือ ๒๕๕๗* ๒๕๕๘*	คู่มือ ๒๕๕๙**	ปีละคนผู้ปกครองครูแบบ+	นโยบายครูแบบครูแบบ+	นโยบายครูแบบครูแบบ++	นโยบายครูแบบครูแบบ++	
<p>2.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม</p> <p>2.2.1 สถานที่ฝึกซ้อม หรือห้องซ้อม</p> <p>1. มีคุณภาพเสียงที่ดี เหมาะสำหรับการฝึกซ้อม</p> <p>2. มีขนาดพื้นที่เหมาะสมสำหรับการฝึกซ้อม</p> <p>3. มีความสะอาด เป็นระเบียบ และบรรยากาศที่เอื้อต่อการฝึกซ้อม</p> <p>4. เสียงไม่ก้องจนเกินไป</p> <p>5. เป็นที่สำหรับฝึกซ้อมดนตรีโดยเฉพาะ</p> <p>6. ไม่มีเสียงรบกวนจากบุคคลภายนอก หรือสภาพแวดล้อม</p>	-	✓	-	✓	-	✓	✓	<p>*** (ชื่อผู้แต่ง/ปีที่พิมพ์/ชื่อหนังสือ)</p> <p>** (ชื่อผู้แต่ง/ปีพ.ศ./ชื่องานวิจัย)</p> <p>+ (ชื่อผู้ให้ข้อมูล/วันที่สัมภาษณ์)</p> <p>++ (ชื่อผู้ให้ข้อมูล/วันที่สังเกต)</p> <p>ที่มา :</p> <p>ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2541). จิตวิทยาการดนตรี.</p> <p>ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2554). ดนตรีศึกษา : หลักการและสาระสำคัญ</p> <p>สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญวงซิมโฟนิคแอนด์ :</p> <p>สุรพล ธีบุญวิบูลย์, สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2560.</p> <p>ชวิทย์ บุรุษ, สัมภาษณ์ 1 กุมภาพันธ์ 2560.</p> <p>วานิช โปตะวานิช, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2560.</p> <p>คำรพ วรรณวิทยกิจ, สัมภาษณ์ 6 กุมภาพันธ์ 2560.</p> <p>การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง ครูผู้ควบคุมวง นักเรียนในวง และการสังเกตการณ์ฝึกซ้อม :</p> <p>โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, สัมภาษณ์ และสังเกต 2 มิ.ย. 2560</p> <p>โรงเรียนหอวัง, สัมภาษณ์ และสังเกต 12 พ.ค. 2560</p> <p>โรงเรียนสุรนารีวิทยา, สัมภาษณ์ และสังเกต 20 พ.ค. 2560</p>

ตารางที่ 40 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนีนิคแวนต์นักเรียน - 7

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนีนิคแวนต์นักเรียน	ที่มาของปัจจัย							แหล่งอ้างอิงที่มา
	เอกสาร	ผู้สอน	ครูฝึก	ผู้ช่วยผู้สอน	ศิษย์เก่า	ผู้เกี่ยวข้อง	ครอบครัว	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนีนิคแวนต์นักเรียน 2.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม	เอกสาร*	✓	-	✓	✓	✓	✓	* (ชื่อผู้แต่ง/ปีที่พิมพ์/ชื่อหนังสือ) ** (ชื่อผู้แต่ง/ปีพ.ศ./ชื่องานวิจัย) + (ชื่อผู้ให้ข้อมูล/วันที่สัมภาษณ์) ++ (ชื่อผู้ให้ข้อมูล/วันที่สังเกต)
	ผู้สอน	✓	-	✓	✓	✓	✓	
2.2.2 เครื่องดนตรี และอุปกรณ์ (ต่อ)								ที่มา : ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2541). จิตวิทยาการรสนดนตรี. ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2554). ดนตรีศึกษา : หลักการและสาระสำคัญ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนีนิคแวนต์ : สุรพล ัญญวิบูลย์, สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2560. คำรพี บรรณวิทย์กิจ, สัมภาษณ์ 6 กุมภาพันธ์ 2560. การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนีนิคแวนต์ และการสังเกตการณ์ฝึกซ้อม : โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, สัมภาษณ์ และสังเกต 2 มิ.ย. 2560 โรงเรียนทอวัง, สัมภาษณ์ และสังเกต 12 พ.ค. 2560 โรงเรียนสุรนารีวิทยา, สัมภาษณ์ และสังเกต 20 พ.ค. 2560
อุปกรณ์								
1. เครื่องเทียบเสียง (Tuner)								
2. เครื่องกำหนดจังหวะ (Metronome)								
3. แอพลิคชัน Tuner & Metronome								
4. คีย์บอร์ดสำหรับฝึกซ้อม HD-200 (Harmony Director)								
5. ชุดเครื่องเสียง พร้อมลำโพง (สำหรับ HD-200)								
6. วีวี เครื่องเล่น CD, DVD และชุดเครื่องเสียง								

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบบต้นนักเรียน 2.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม	ที่มาของปัจจัย							แหล่งอ้างอิงที่มา
	โรงเรียน*	โรงเรียน ๒๒๕๓*	โรงเรียน ๒๒๕๓**	ปี๒๕๖๕โรงเรียน ๒๒๕๓*	โรงเรียน ๒๒๕๓*	โรงเรียน ๒๒๕๓*	โรงเรียน ๒๒๕๓*	
<p>2.2.3 โน้ตเพลง คำรา และแบบฝึกหัด</p> <p>โน้ตเพลง (จำแนกตามวัตถุประสงค์การใช้งาน)</p> <p>1. เพลงบรรเลงในพิธีการ และงานประจำของโรงเรียน</p> <p>2. เพลงบรรเลงมาตรฐานทั่วไป (Pop, March, Concert Band)</p> <p>3. เพลงสำหรับกิจกรรมประกวด</p> <p>คำรา และแบบฝึกหัด (จำแนกตามลักษณะการใช้งาน)</p> <p>1. แบบฝึกหัดสำหรับฝึกซ้อมรวมวง</p> <p>2. แบบฝึกหัดเทคนิคเฉพาะเครื่องดนตรี</p> <p>3. แบบฝึกหัดที่ครูผู้สอนพัฒนาขึ้น</p> <p>3.1 เลือกจากข้อต่างๆ ในเล่มแบบฝึกหัดรวมวง</p> <p>3.2 สร้างขึ้นเองตามวัตถุประสงค์การใช้งาน</p> <p>3.3 นำโครงสร้างในบทเพลงมาสร้างแบบฝึกหัด</p> <p>4. นำเทคนิคการฝึกซ้อมจากวงระดับมหาวิทยาลัยมาใช้</p>								<p>* (ชื่อผู้แต่ง/ปีที่พิมพ์/ชื่อหนังสือ)</p> <p>** (ชื่อผู้แต่ง/ปีพ.ศ./ชื่องานวิจัย)</p> <p>+ (ชื่อผู้ให้ข้อมูล/วันที่สัมภาษณ์)</p> <p>++ (ชื่อผู้ให้ข้อมูล/วันที่สังเกต)</p>
								<p>ตัวอย่าง :</p> <p>ณัฐกรณย์ ทฤษฎีคุณ. (2555). การฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบบต้นระดับมัธยมศึกษาเพื่อการแข่งขันประกวด</p> <p>Ward. & Hancock. (2016). Warm-Up Activities of Middle And High School Band Directors Participating in State-Level Concert Band Assessments.</p>

ตารางที่ 42 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรบกวนของวงซิมโฟนีเคแบนด์นักเรียน - 9

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรบกวนของวงซิมโฟนีเคแบนด์นักเรียน 2.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม	ที่มาของปัจจัย							แหล่งอ้างอิงที่มา
	โรงเรียน*	ศิษย์ใน ๒๒๕๗๓*	ครูใน ๒๒๕๗๓**	ศิษย์ใน ๒๒๕๗๓**	โรงเรียน*	ศิษย์ใน ๒๒๕๗๓*	ครูใน ๒๒๕๗๓**	
								* (ชื่อผู้แต่ง/ปีที่พิมพ์/ชื่อหนังสือ) ** (ชื่อผู้แต่ง/ปีพ.ศ./ชื่อหนังสือ) + (ชื่อผู้ให้ข้อมูล/วันที่สัมภาษณ์) ++ (ชื่อผู้ให้ข้อมูล/วันที่สังเกต)
								(ต่อ) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนีเคแบนด์ : สุรพล ธีญญิบูลย์, สัมภาษณ์ 8 กุมภาพันธ์ 2560. ชูวิทย์ ยุระยง, สัมภาษณ์ 1 กุมภาพันธ์ 2560. วานิช โปะตะวณิช, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2560. คำวิทย์ บรรณวิทย์กิจ, สัมภาษณ์ 6 กุมภาพันธ์ 2560. ภาวสัมภาษณ์ครูผู้สอน ครูผู้ควบคุมวง นักเรียนในวง และภาวสังเกตการณ์ฝึกซ้อม : โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, สัมภาษณ์ และสังเกต 2 มิ.ย. 2560 โรงเรียนหอวัง, สัมภาษณ์ และสังเกต 12 พ.ค. 2560 โรงเรียนสุรนารีวิทยา, สัมภาษณ์ และสังเกต 20 พ.ค. 2560

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

4. เพื่อศึกษาวิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ชนะเลิศการประกวดนั้บรเพลงระดับประเทศ
5. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ชนะเลิศการประกวดนั้บรเพลงระดับประเทศ
6. เพื่อนำเสนอแนวทางการฝึกซ้อม และปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษา และรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพิ่มเติม เพื่อกำหนดขอบเขตคำถามในแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล คือแบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน ครูผู้ควบคุมวง และนักเรียนในวง รวมถึงแบบสังเกตการณ์ฝึกซ้อม โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ นำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข และให้ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมืออีกครั้งก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลกับวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ชนะเลิศการประกวดนั้บรเพลงระดับประเทศ ณ โรงเรียนหอวัง โรงเรียนสุรนารีวิทยา และโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว ตามลำดับ ผู้วิจัยรวบรวมผลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ฝึกซ้อม โดยนำข้อมูลมาทำการจัดระเบียบ แยกประเภทข้อมูล ในประเด็นสำคัญต่าง ๆ วิเคราะห์ด้วยตารางวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ฝึกซ้อม และนำมาสรุปผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. วิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ชนะเลิศการประกวดนั้บรเพลงระดับประเทศ มืองค์ประกอบดังนี้

1.1 กำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม

มีการกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อมที่ครอบคลุม 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัย ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจในดนตรี มีความสามารถด้านดนตรี และมีความสุขในการเล่นดนตรี

1.2 การกำหนดเนื้อหาการฝึกซ้อม

การฝึกซ้อมควรให้ครอบคลุมพื้นฐานทักษะทุกด้าน ได้แก่ พื้นฐานทักษะการใช้ลม (Breathing) พื้นฐานการใช้ลิ้น (Tonguing) พื้นฐานการใช้นิ้ว (Fingering) พื้นฐานเรื่องรูปปาก (Embouchure) พื้นฐานการควบคุมคันชัก (Bowling) และพื้นฐานทักษะจังหวะ (Rhythm) โดยมีเนื้อหาหลักสำหรับการฝึกซ้อม 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเสียง (Tone / Sound) 2) ด้านเทคนิค (Technique) และ 3) ด้านการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship / Musical Performance)

1.3 การกำหนดรูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อม

พบว่าการฝึกซ้อม 4 รูปแบบ คือ 1) การแยกฝึกซ้อมส่วนตัว (Private Rehearsal) 2) การแยกกลุ่มฝึกซ้อม (Section Rehearsal) 3) การรวมกลุ่มฝึกซ้อม (Part Rehearsal) และ 4) การรวมวงฝึกซ้อม (Band Rehearsal) ลักษณะการสอนโดย 1) ครูเป็นผู้สอน และดูแลการซ้อม 2) มีวิทยากรประจำเครื่อง หรือศิษย์เก่าเป็นผู้สอน 3) นิสิตฝึกสอนเป็นผู้สอน 4) รุ่นพี่ หรือหัวหน้ากลุ่ม เป็นผู้สอน

โดยใช้วิธีการฝึกซ้อมที่หลากหลาย ประกอบด้วย 1. บรรยาย (สอน อธิบาย กำกับ กำหนด ปลุกฝั่ง ย้ำเตือน เปรียบเทียบ ปรับแนวคิด) 2. ฝึกจากง่ายไปยาก จากช้าไปเร็ว 3. ทำซ้ำๆ จนเกิดความแม่นยำ หรือเคยชิน 4. ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง แล้วให้ทำตาม หรือการเลียนแบบ 5. ฝึกกับเครื่องคีย์บอร์ด HD-200 (Harmony Director) 6. ให้ร้องโน้ต หรืออ่านจังหวะ 7. สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นด้วยการใช้สื่อรูปแบบ DVD การแสดงคอนเสิร์ต หรือศึกษาจาก youtube 8. สร้างระบบการฝึกซ้อม Warm-Up ประจำวัน 9. ฝึกให้คิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง

1.4 การกำหนดการประเมินผลการฝึกซ้อม

พบว่าการประเมินการฝึกซ้อม ครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัย โดยแบ่งเป็น 1) ประเมินผลก่อนการฝึกซ้อม 2) ประเมินผลระหว่างการฝึกซ้อม 3) ประเมินผลหลังการฝึกซ้อม 4) การประเมินตนเองของครูผู้สอน และนักเรียน 5) เชิญผู้เชี่ยวชาญมาเป็นผู้ประเมินการฝึกซ้อม

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน ที่ชนะเลิศการประกวดนั้บรเพลงระดับประเทศ ได้แก่

2.1 ปัจจัยด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี ประกอบด้วย ครูผู้สอน หรือผู้อำนวยการวง นักเรียนหรือนักดนตรีในวง บทเรียน หรือเนื้อหาการฝึกซ้อม

ครูผู้สอน หรือผู้อำนวยการวงมีบทบาทสำคัญมากต่อการฝึกซ้อมมากที่สุด, ด้านนักเรียนเป็นผู้มีความสนใจด้านดนตรี มีพื้นฐานความรู้ความสามารถด้านดนตรี และมีคุณลักษณะของนักเรียนที่ดี เนื้อหาการฝึกซ้อม ควรมึเนื้อหาที่เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน ครอบคลุมองค์ประกอบด้านดนตรี มีความไพเราะ น่าสนใจ ลำดับเนื้อหาการพัฒนาเทคนิคเป็นลำดับขั้นตอน

2.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ด้านสถานที่ฝึกซ้อม หรือห้องซ้อม ด้านเครื่องดนตรี และอุปกรณ์ ด้านเอกสารโน้ตเพลง ตำราและแบบฝึกหัด

ห้องซ้อมมีผลต่อการฝึกซ้อม ควรเป็นห้องที่ให้คุณภาพเสียงดี ไม่มีเสียงรบกวนจากสภาพแวดล้อมภายนอก เครื่องดนตรีเป็นรุ่นมาตรฐานรุ่นพื้นฐานถึงรุ่นสูง เน้นการใช้งานระยะยาว มีอุปกรณ์ประกอบการฝึกซ้อมเช่นเครื่องเทียบเสียง เครื่องกำหนดจังหวะ และคีย์บอร์ด HD-200

ด้านบทเพลง เพลงบรรเลงมาตรฐานที่มีความไพเราะ เนื้อหาครอบคลุมองค์ประกอบการบรรเลง โน้ตแบบฝึกหัดรวมวงมาตรฐาน แบบฝึกหัดเทคนิคเฉพาะเครื่อง และแบบฝึกหัดที่ครูสร้างขึ้น

3. แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน โดยผู้วิจัยนำเนื้อหาจากสรุปผลการวิจัยตามกรอบวัตถุประสงค์การวิจัยในตอนท่ 1 วิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน และตอนท่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน มาแนะนำเสนอเป็นแนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน โดยผู้วิจัยได้เพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับวงซิมโฟนิคแบนด์ และเนื้อหาสำหรับการฝึกซ้อมในตอนท่ 1 และ 2 เพื่อให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ด้านเนื้อหาในเล่ม โดยแนะนำเสนอในรูปแบบของรูปเล่มเอกสารขนาด A4 จำนวน 40 หน้า เรื่อง “แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน” ประกอบด้วย คำนำ คำชี้แจงในการใช้แนวทางการฝึกซ้อม สารบัญ ตอนท่ 1 วงซิมโฟนิคแบนด์ ตอนท่ 2 เนื้อหาสำหรับการฝึกซ้อม ตอนท่ 3 แนวทางการฝึกซ้อม ตอนท่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อม หนังสืออ่านเพิ่มเติม และรายการอ้างอิง ซึ่งผู้วิจัยสรุปผลเฉพาะในตอนท่ 3 เกี่ยวกับแนวทางการฝึกซ้อม และ ตอนท่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 3 แนวทางการฝึกซ้อม ประกอบด้วย

3.1 การกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม ควรกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อมให้ครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) และจิตพิสัย (Affective Domain)

3.2 การกำหนดเนื้อหาการฝึกซ้อม ควรกำหนดให้ครอบคลุมทุกมิติการฝึกซ้อม และบรรเลงโดยมีรายละเอียดดังนี้ 3.2.1 ด้านเสียง (Tones / Sound) เกี่ยวข้องกับพื้นฐานการใช้ลม (Breathing), พื้นฐานเรื่องรูปปาก (Embouchure), พื้นฐานการควบคุมคันชัก (Bowing) ประกอบด้วย คุณภาพเสียง (Tone Quality), ความแม่นยำของระดับเสียง (Intonation), ความสมดุล และเสียงรวม (Balance & Ensemble), ความกลมกลืนของเสียง (Blend) 3.2.2 ด้านเทคนิค (Technique) เกี่ยวข้องกับพื้นฐานการใช้ลิ้น (Tonguing), พื้นฐานการใช้นิ้ว (Fingering), พื้นฐานเรื่องรูปปาก (Embouchure), พื้นฐานทักษะจังหวะ (Rhythm) และพื้นฐานการควบคุมคันชัก (Bowing) ประกอบด้วย จังหวะ และความเร็วจังหวะ (Rhythm & Tempo), ลักษณะเสียง (Articulations) และความดังเบา (Dynamics) 3.2.3 ด้านการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship / Musical Performance) เกี่ยวข้องกับพื้นฐานด้านเสียง (Tones / Sound), พื้นฐานด้านเทคนิค (Technique) และการตีความ (Interpretation) ประกอบด้วย วรรคตอน และประโยคเพลง (Phrasing), ความดังเบา (Dynamics), วรรณกรรมดนตรี (Music and Literature)

3.3 การกำหนดรูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อม

การฝึกซ้อม 4 รูปแบบ คือ 3.3.1 การแยกฝึกซ้อมส่วนตัว (Private Rehearsal) 3.3.2 การแยกกลุ่มฝึกซ้อม (Section Rehearsal) 3.3.3 การรวมกลุ่มฝึกซ้อม (Part Rehearsal) และ 1.3.4 การรวมวงฝึกซ้อม (Band Rehearsal) ลักษณะการสอนโดย 1) ครูเป็นผู้สอน และดูแลการซ้อม 2) มีวิทยากรประจำเครื่อง หรือศิษย์เก่าเป็นผู้สอน 3) นิสิตฝึกสอนเป็นผู้สอน 4) รุ่นพี่ หรือหัวหน้ากลุ่มนักเรียน เป็นผู้สอน โดยใช้วิธีการฝึกซ้อมที่หลากหลาย ประกอบด้วย 1) บรรยาย (สอน อธิบาย กำกับ กำหนด ปลูกฝัง ย้ำเตือน เปรียบเทียบ ปรับแนวคิด) 2) ฝึกจากง่ายไปยาก จากช้าไปเร็ว 3) ทำซ้ำๆ จนเกิดความแม่นยำ หรือเคยชิน 4) ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง แล้วให้ทำตาม หรือการเลียนแบบ 5) ฝึกกับเครื่องคีย์บอร์ด HD-200 (Harmony Director) 6) ให้ร้องโน้ต หรืออ่านจังหวะ 7) สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นด้วยการใช้สื่อรูปแบบ DVD การแสดงคอนเสิร์ต หรือศึกษาจาก youtube 8) สร้างระบบการฝึกซ้อมวอร์มอัปประจำวัน 9) ฝึกให้คิดวิเคราะห์ด้วยตนเอง

3.4 การกำหนดการประเมินผลการฝึกซ้อม

การประเมินการฝึกซ้อม ควรครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัย โดยแบ่งเป็น 1) ประเมินผลก่อนการฝึกซ้อม 2) ประเมินผลระหว่างการฝึกซ้อม

3) ประเมินผลหลังการฝึกซ้อม 4) การประเมินตนเองของครูผู้สอน และนักเรียน 5) เชิญผู้เชี่ยวชาญ มาเป็นผู้ประเมินการฝึกซ้อม

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง ประกอบด้วย 4.1 ปัจจัยด้าน จิตวิทยาการสอนดนตรี และ 4.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ปัจจัยด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี ประกอบด้วย 4.1.1 ครูผู้สอน หรือผู้อำนวยเพลง ควร มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ 1) ความรู้ความสามารถด้านดนตรี และการอำนวยเพลง 2) วางแผนการ ฝึกซ้อม 3) มีความพร้อม และการเตรียมตัวที่ดีในการสอน 4) เข้าใจเนื้อหาเพลง ศึกษาบทเพลงก่อน ทำการฝึกซ้อม 5) มีเทคนิควิธีสอน และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ 6) มีบุคลิกภาพดี และ ภาวะความเป็นผู้นำ 7) แนะนำวิธีการฝึกซ้อมที่เหมาะสมให้นักเรียน 8) ความสามารถในการประเมิน และแก้ปัญหาระหว่างการฝึกซ้อม 9) เข้าใจในความแตกต่างกันด้านความสามารถของนักเรียน 10) สร้างแรงบันดาลใจ ให้กำลังใจนักเรียน 4.1.2 นักเรียน หรือนักดนตรีในวง ควรมีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้ 1) พื้นฐานความรู้ความสามารถด้านดนตรี 2) ความสนใจ และความมุ่งมั่นในการฝึกซ้อม 3) ความมีระเบียบวินัยในการฝึกซ้อม 4) ทักษะในการเล่นดนตรี 5) มีความรับผิดชอบ 6) มีคุณธรรม และมีสัมมาคารวะ 7) มีความภาคภูมิใจในสิ่งที่ทำ 8) มีแรงบันดาลใจ และแรงจูงใจในการฝึกซ้อม 4.1.3 บทเรียน หรือเนื้อหาการฝึกซ้อม ควรมีลักษณะดังนี้ 1) ครอบคลุมพื้นฐานทักษะการบรรเลง 2) ครอบคลุมองค์ประกอบการบรรเลง 3) ใช้ในการพัฒนาเทคนิคการ เล่นเครื่องดนตรี 4) ใช้ในการ พัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง 5) เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน 6) ใช้พัฒนาทักษะอย่างเป็น ขั้นตอน 7) มีความไพเราะ น่าสนใจ 8) ทำทลายความสามารถในการบรรเลง 9) สอดคล้องกับเนื้อหาใน บทเพลง

4.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย 4.2.1 สถานที่ฝึกซ้อม หรือห้องซ้อม ควรมี ลักษณะดังนี้ 1) มีคุณภาพเสียงที่ดี เหมาะสมสำหรับการฝึกซ้อม 2) มีขนาดพื้นที่เหมาะสมสำหรับ การฝึกซ้อม 3) มีความสะอาด เป็นระเบียบ และบรรยากาศที่เอื้อต่อการฝึกซ้อม 4) เสียงไม่ก้อง จนเกินไป 5) เป็นที่สำหรับฝึกซ้อมดนตรีโดยเฉพาะ 6) ไม่มีเสียงรบกวนจากสภาพแวดล้อมภายนอก 4.2.2 เครื่องดนตรี และอุปกรณ์ ควรมีลักษณะดังนี้ 1) คุณภาพของเครื่องดนตรี และอุปกรณ์ ที่มี มาตรฐาน 2) เครื่องมาตรฐานรุ่นพื้นฐาน 3) เครื่องมาตรฐานรุ่นกลาง 4) เครื่องมาตรฐานรุ่นสูง 5) เครื่องเทียบเสียง (Tuner) 6) เครื่องกำหนดจังหวะ (Metronome) 7) แอปพลิเคชัน Tuner & Metronome สำหรับโทรศัพท์มือถือ 8) คีย์บอร์ดสำหรับฝึกซ้อม HD-200 (Harmony Director) 9) เครื่องเสียง พร้อมลำโพง 10) ทีวี เครื่องเล่น CD, DVD และชุดเครื่องเสียง 11) มีตู้จัดเก็บเครื่องดนตรี และอุปกรณ์ที่เหมาะสม 12) ระบบการดูแลรักษาเครื่องดนตรี และอุปกรณ์ 4.2.3 โน้ตเพลง ตำรา และแบบฝึกหัด ประกอบด้วย โน้ตเพลง (จำแนกตามวัตถุประสงค์การใช้งาน) 1) เพลงบรรเลงในพิธี

การ และงานประจำของโรงเรียน 2) เพลงบรรเลงมาตรฐานทั่วไป 3) เพลงสำหรับการประกวด คำรา และแบบฝึกหัด (จำแนกตามลักษณะการใช้งาน) 1) แบบฝึกหัดสำหรับฝึกซ้อมรวมวง 2) แบบฝึกหัด เทคนิคเฉพาะเครื่องดนตรี 3) แบบฝึกหัดที่ครูผู้สอนพัฒนาขึ้น 3.1) เลือกจากข้อต่างๆ ในเล่ม แบบฝึกหัดรวมวง 3.2) สร้างขึ้นเองตามวัตถุประสงค์การใช้งาน 3.3) นำโครงสร้างในบทเพลงมาสร้าง แบบฝึกหัด 4) นำเทคนิคการฝึกซ้อมจากวงระดับมหาลัยมาปรับใช้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผล โดยนำเสนอตามลำดับด้านเนื้อหาแนวทางอาศัยกรอบแนวคิดด้านทฤษฎี และการพัฒนาหลักสูตรมีประเด็นที่น่าสนใจตามลำดับดังนี้

1) การกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์การฝึกซ้อม

การกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อมให้ชัดเจน นับเป็นเรื่องสำคัญมาก เป็นหนึ่งในกระบวนการที่สามารถช่วยให้การฝึกซ้อมทักษะดนตรีเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีขอบเขตการซ้อมและทิศทางที่ชัดเจน จากผลการวิจัย วงซิมโฟนิคแบนด์ที่ประสบความสำเร็จในการประกวด มีการกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อมที่ชัดเจน คือเป็นการวางแผนระยะยาวเพื่อการพัฒนาที่ต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องตรงกันกับงานวิจัยของ สุพจน์ เจริญสมบัติ (2542) พบว่า วงโยธวาทิตที่ได้รับรางวัลชนะเลิศแห่งประเทศไทย มีการวางแผนและกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม อีกทั้งการวางแผนการฝึกซ้อมเป็นหนึ่งในสมรรถนะที่สำคัญของครูผู้ควบคุมวง อันจะส่งผลให้กิจกรรมสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ อติชาติ เจริญพาโชค (2547) ที่ได้กล่าวไว้ในประเด็นนี้ด้วยเช่นกัน

การฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์นั้น เป็นลักษณะรูปแบบที่เน้นด้านการพัฒนาทักษะการเล่นเครื่องดนตรีโดยตรงตามวัตถุประสงค์การฝึกซ้อมอยู่แล้ว แต่อาศัยหลักการ และแนวคิดทางด้านการสอนทักษะดนตรีของ ฌูร์ท สุทธิจิตต์ 2554ก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในเรื่องของดนตรีศึกษา ซึ่งครูผู้สอนควรเป็นผู้วางแผนจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ ด้านดนตรีอย่างครบถ้วน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการฝึกฝนด้านดนตรี โดยได้รับเนื้อหาด้านดนตรีครบถ้วนในกรอบสาระของดนตรี ผู้วิจัยอาศัยแนวคิดดังกล่าว นำเสนอหลักในการกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน ให้ครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับการกำหนดวัตถุประสงค์ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom (ทิสนา แชมณี, 2560) คือ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) และจิตพิสัย (Affective Domain) โดยมีรายละเอียดดังนี้

พุทธิพิสัย (Cognitive Domain)

คือเป้าหมายด้านการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่นักเรียนด้านดนตรี ประกอบด้วย

- 1) องค์ประกอบดนตรี ได้แก่ จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน ลักษณะของเสียง สีสัน รูปพรรณ รูปแบบ
- 2) วรรณคดีดนตรี ได้แก่ ประวัติดนตรี และบทเพลง

ทักษะพิสัย : (Psychomotor Domain)

คือเป้าหมายในการพัฒนาความสามารถ และทักษะ การเล่นเครื่องดนตรี รวมถึงทักษะด้านอื่นๆ ด้วยเช่นกัน ประกอบด้วย การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่น การสร้างสรรค์ การอ่าน

จิตพิสัย : (Affective Domain)

คือเป้าหมายในการพัฒนาด้านเจตคติ หรือทัศนคติในการเล่นดนตรี รวมถึงเรื่องความประพฤติที่มีคุณลักษณะที่ดี ด้านคุณธรรม และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่างๆ

การกำหนดทิศทางการฝึกซ้อมในช่วงเวลาต่างๆ ระหว่างปีการศึกษา และการฝึกซ้อมประจำวัน ซึ่งส่งผลให้การฝึกซ้อมเกิดประโยชน์ มีประสิทธิภาพในแง่การพัฒนาความสามารถ สอดคล้องกับแนวคิดของซูชาติ พิทักษากร (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2535) ศิลปินแห่งชาติ ให้แนวคิดว่า การฝึกซ้อมโดยไม่มีวางแผนและไม่มีวิธีการที่เหมาะสมอาจเป็นการเสียเวลาเปล่า ซึ่งครูผู้สอนหรือผู้อำนวยเพลงจะเป็นผู้วางแผนกำหนดทิศทางการฝึกซ้อม รวมถึงจะช่วยให้สามารถกำหนดเนื้อหา เลือกใช้โน้ตแบบฝึกหัด และบทเพลงที่มีความสอดคล้องเหมาะสมกับการฝึกซ้อม ทำให้การฝึกซ้อมในแต่ละครั้งมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bodergaven and Wilson (1970), Green (1997), Feldman and Contzius (2016) ที่ได้กล่าวไว้ตรงกันเกี่ยวกับความสำคัญของการกำหนดวัตถุประสงค์การฝึกซ้อม

พิจารณาในแง่ของหลักการพัฒนาหลักสูตร การกำหนดจุดมุ่งหมาย เป็นองค์ประกอบแรกสุดที่ผู้สอนควรคำนึงถึง (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2560) เช่นเดียวกับการกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อมของวงซิมโฟนิคแบนด์ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเก็บข้อมูล แม้ว่าเป้าหมายหลักของการฝึกซ้อมจะเน้นทางด้านการพัฒนาทักษะ หรือมุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถบรรเลงบทเพลงที่กำหนดให้ได้ในช่วงเวลาต่าง ๆ แต่ในแง่ของกระบวนการฝึกซ้อมนั้น นักเรียนจะได้รับการฝึกฝนเรื่องระเบียบวินัย ความรับผิดชอบในหน้าที่ และถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านดนตรีควบคู่ไปด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยสังเกตได้จากความมีระเบียบวินัย และความพร้อมเพรียงในการฝึกซ้อมที่มีทิศทางเดียวกัน ประกอบกับความสามารถในการตอบคำถาม สัมภาษณ์ของนักเรียนในวงซิมโฟนิคแบนด์ ทุกๆ โรงเรียน ต่างสะท้อนให้เห็นว่ามีความรู้ด้านพื้นฐานดนตรีในระดับหนึ่ง และสะท้อนจากความสามารถในการฝึกซ้อม หรือบรรเลงบทเพลงต่างๆ เพราะการที่นักเรียนจะสามารถเล่นบทเพลงได้ ต้องอาศัยซึ่งความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีดนตรี โดยเฉพาะในส่วนขององค์ประกอบทางดนตรี ซึ่ง ณรุทธ์ สุทธจิตต์ 2554ก ได้อธิบายรายละเอียดในรูปแบบ

โครงสร้างสาระดนตรี และการตีความทางการเล่นในบทเพลง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จึงสามารถสรุปได้ว่าการที่กิจกรรมหมู่คณะจะสามารถพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่กำหนดได้นั้น ต้องอาศัยความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัยของนักเรียนเป็นกลไกในการพัฒนา และต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจด้านดนตรี เป็นพื้นฐานสำหรับการฝึกซ้อม จึงเป็นสิ่งที่เลี่ยงไม่ได้สำหรับครูผู้สอนควรต้องให้ความรู้ควบคู่ไปกับการสอนทักษะดนตรี

2) การกำหนดเนื้อหาการฝึกซ้อม

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยเกี่ยวกับเนื้อหาสำหรับการฝึกซ้อม ซึ่งโดยรวมได้ข้อสรุปสอดคล้องตรงกัน มีความแตกต่างกันบ้างในรายละเอียดปลีกย่อย ผู้วิจัยเริ่มต้นจากการศึกษาเกณฑ์มาตรฐานการตัดสินการประกวดนั่งบรรเลงของรายการต่าง ๆ รวม 5 รายการ ข้อดีที่เกิดขึ้นคือมีความสอดคล้องกับแนวทางในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพราะเป็นการประกวดที่วงซิมโฟนิคแบนด์ทั้ง 3 โรงเรียนที่ผู้วิจัยต้องไปสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเคยได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวด ซึ่งจะมีความคุ้นเคยกับเนื้อหาด้านดนตรีที่ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสิน เพราะต้องทำการฝึกซ้อมบทเพลงตามแนวทางของการประกวดนั้นๆ ซึ่งเป็นกรอบการฝึกซ้อมที่มีขอบเขตชัดเจน และใช้เป็นการกำหนดเป้าหมายของการฝึกซ้อมในแต่ละปีการศึกษา

ผลการวิจัยสรุปให้เห็นถึงสิ่งที่เหมือนกันด้านเนื้อหาการฝึกซ้อม ด้วยทั้ง 3 โรงเรียนนั้นเป็นวงที่มีศักยภาพการบรรเลงที่ดี มีผลงานการบรรเลง และเข้าร่วมการประกวดอย่างต่อเนื่อง (กรมพลศึกษา; ธนาครออสสิน, 2559; มหาวิทยาลัยรังสิต, 2559ข) การร่วมการประกวดจึงเป็นเป้าหมายหนึ่งที่ถูกกำหนดในแผนการพัฒนาระยะยาวสำหรับวงซิมโฟนิคแบนด์ทั้ง 3 จึงเป็นเหตุผลสำหรับการวางแผนด้านการเลือกบทเพลง และเนื้อหาการฝึกซ้อมเพื่อการพัฒนาความสามารถให้สอดคล้องกับรูปแบบการประกวด และมาตรฐานการตัดสิน ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีความสอดคล้องตรงกันกับแนวคิดหลักการของนักวิชาการ และบุคคลสำคัญด้านดนตรีหลายท่าน

(ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554ก) ให้แนวคิดที่สอดคล้องกับชูชาติ พิทักษากร (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2535) ศิลปินแห่งชาติ และ Bodergaven and Wilson (1970) ว่า เมื่อมีการกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อมที่ชัดเจน จะเป็นกรอบในการกำหนดเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การฝึกซ้อม เพื่อให้การฝึกซ้อมบรรลุเป้าหมายตรงกัน Thornton (2008) และ Feldman and Contzius (2016) กล่าวถึงสิ่งสำคัญในการฝึกซ้อมควรพิจารณาให้ครอบคลุมหลักการ 2 ด้าน คือ 1) ด้านพื้นฐานทักษะการบรรเลง 2) ด้านเนื้อหาการบรรเลง อันเป็นส่วนประกอบสำคัญของคุณภาพเสียงรวมวง เป็นส่วนที่ผู้วิจัยนำผลวิเคราะห์ด้านเกณฑ์มาตรฐานการตัดสินการประกวดวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนมาเป็นตัวกำหนดเนื้อหา ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดมีความสอดคล้องกับแนวคิดที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์ทั้ง 4 ท่าน กล่าวคือ การฝึกซ้อมควรพิจารณาให้ครอบคลุมเนื้อหา

ในทุกมิติของการบรรเลง โดยอยู่บนพื้นฐานของการควบคุมคุณภาพเสียงที่ดี (ซูวิทย์ ยุระยง, 2560; คำริห์ บรรณวิทยกิจ, 2560; วาณิช โปตะวนิช, 2560; สุรพล ธัญญวิบูลย์, 2560)

ซึ่งในทางปฏิบัติสำหรับการจัดหมวดหมู่เนื้อหาฝึกซ้อม โดยอาศัยการวิเคราะห์จากการจัดหมวดหมู่ของเกณฑ์มาตรฐานการตัดสินในการพิจารณา และได้รับการแนะนำจากอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์ เห็นควรถึงความเหมาะสม โดยให้แบ่งออกเป็น 3 หมวด คือ 1. ด้านเสียง (Tone / Sound) 2. ด้านเทคนิค (Technique) และ 3. ด้านการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship / Musical Performance) (สุรพล ธัญญวิบูลย์, 2560) ซึ่งสอดคล้องตรงกันกับงานวิจัยของ ญัฐศรัณย์ ทฤษฎีคุณ (2555) ได้กล่าวถึงเนื้อหาการซ้อมย่อยควรให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน รวมถึงการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมการวอร์มอัพของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนของอเมริกา โดย Hancock and Ward (2016) ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาทั้งสามด้านนี้เช่นกัน

เนื้อหาการฝึกซ้อมทั้งสามด้านนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญด้านมิติต่างๆ อย่างครบถ้วนของการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง และเป็นกรอบในการกำหนดเนื้อหาการฝึกซ้อมที่สำคัญ ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถวางแผน และดำเนินการฝึกซ้อมได้อย่างเป็นขั้นตอน และมีทิศทาง ทั้งด้านพื้นฐานเสียง เทคนิคการบรรเลง และในหมวดที่ 3 ด้านการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship) หรือความมีดนตรีกาล ซึ่งเป็นเนื้อหาส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญช่วยให้การบรรเลงดนตรีมีคุณภาพ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2560)

3) การกำหนดรูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อม

ภาพรวมผลการวิจัยทุกวงมีรูปแบบการฝึกซ้อมที่ตรงกัน คือลักษณะของการแยกกลุ่มฝึกซ้อม (Section Rehearsal) ในระหว่างการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล สิ่งที่ปรากฏตรงกันคือ จะมีลักษณะการซ้อมกลุ่มเครื่องเป็นหลัก และเป็นรูปแบบที่มักใช้บ่อยที่สุด จากการสนทนากับครูผู้สอน ซึ่งก่อให้เกิดข้อมูลที่เป็นประโยชน์ว่า จะเน้นการฝึกซ้อมรูปแบบนี้เป็นหลัก เพราะให้ประสิทธิภาพการซ้อมที่ได้ผลดี สิ่งที่ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงคือหลักการบริหารบุคคล ซึ่งในที่นี้ หมายถึงนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนรุ่นพี่ หรือหัวหน้ากลุ่มเครื่องดนตรี นักเรียนกลุ่มนี้จะมีบทบาทมากในเรื่องการฝึกซ้อมประจำวัน เพราะต้องเป็นผู้นำในการฝึกซ้อม ต้องมีความรู้ความเข้าใจ และมีพื้นฐานทักษะที่ดี เพราะต้องปฏิบัติเป็นแบบอย่างให้รุ่นน้องดูระหว่างฝึกซ้อม หรือปฏิบัติไปพร้อมๆ กัน

จากการวิจัย พบว่าวิธีการที่มักใช้เสมอในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาทักษะ รวมถึงคุณภาพเสียง คือ เริ่มฝึกจากช้า ๆ ค่อย ๆ ปรับจังหวะเร็วขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักการฝึกซ้อมทักษะดนตรีของ ซูชาติ พิทักษากร ศิลปินแห่งชาติ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2535) คือ ควรซ้อมโดยเริ่มจากจังหวะการเล่นที่ง่ายที่สุด โดยเริ่มฝึกจากจังหวะที่ช้าก่อนเสมอ อีกวิธีหนึ่งที่ครูผู้สอนได้ให้ข้อมูลได้ตรงกันคือ การทำซ้ำๆ จนเกิดความแม่นยำ และชำนาญ เป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ได้ผลดีสำหรับการฝึกซ้อม และมีความ

เหมาะสมกับนักเรียน จากข้อมูลการสัมภาษณ์ และการบอกกล่าวโดยครูผู้สอน ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า ในการฝึกซ้อมของวงที่มีโปรแกรมการประกวดนั้น อาจจะมีช่องว่าง หรือการข้ามขั้นตอนของการพัฒนาทักษะ ด้วยเวลาที่จำกัด กับการฝึกซ้อมบทเพลงที่มีเนื้อหาซับซ้อนกว่าเทคนิคในเล่มแบบฝึกหัด จึงจำเป็นต้องปรับวิธีการฝึกซ้อม โดยนำเนื้อหาในบทเพลงดังกล่าว มาสร้างเป็นแบบฝึกหัดสำหรับการซ้อมเพื่อพัฒนาเทคนิค โดยให้ซ้อมร่วมกับแบบฝึกหัดประจำวัน ด้วยวิธีซ้อมซ้ำๆ จากง่ายไปยาก และซ้อมซ้ำๆ ในจุดที่ยาก จนเกิดความชำนาญ ซึ่งวิธีนี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดของซิมป์สัน (Simpson) และเดฟ (Dave) ที่มุ่งเน้นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนทักษะเพื่อให้เกิดความแม่นยำ และชำนาญ (ทีศนา แชนณี, 2560)

วิธีการฝึกซ้อมอีกแบบหนึ่งที่ได้ข้อมูลตรงกัน คือลักษณะการเลียนแบบ โดยที่รุ่นพี่เล่นให้ดู ทำตัวอย่างที่ถูกต้องให้ดู แล้วให้รุ่นน้องปฏิบัติตาม จากการบอกเล่าของนักเรียนส่วนใหญ่ระบุว่า เป็นวิธีการสอนที่ง่ายกว่าการบอก หรืออธิบาย ซึ่งเป็นหลักในกระบวนการเรียนรู้ทางด้านทักษะในชั้นแรก ของเดฟ (Dave) (ทีศนา แชนณี, 2560)

การรวมวงฝึกซ้อม (Band Rehearsal) เป็นการฝึกซ้อมรวมโครงสร้างการบรรเลงทุกส่วน โดยมีครูผู้สอน หรือผู้อำนวยการวงเป็นผู้ควบคุมการฝึกซ้อมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผลการวิจัยสอดคล้องตรงกันในความเห็นด้านครูผู้สอน หรือผู้อำนวยการวงนั้น ครูผู้สอนเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยที่สำคัญที่สุด มีบทบาท และมีอิทธิพลต่อการฝึกซ้อมมาก กล่าวคือ เป็นผู้วางแผน กำหนดทิศทางของการฝึกซ้อม ต้องมีคุณลักษณะของความเป็นครูที่ดี นอกจากมีความรู้ความสามารถด้านดนตรีแล้ว ควรต้องหมั่นศึกษา คติวิเคราะห์เนื้อหาบทเพลงสำหรับฝึกซ้อม เข้าใจนักเรียน มีจิตวิทยาที่ดี มีวิธีการสอนที่หลากหลาย สามารถแก้ปัญหาต่างๆ จากการฝึกซ้อมได้ด้วยความเหมาะสม มีความมั่นใจ เป็นแบบอย่าง และสร้างความเชื่อมั่นให้นักเรียนได้ คุณลักษณะเหล่านี้มีส่วนสอดคล้องกับแนวคิดด้านผู้อำนวยการวง ของ Green (1997), ไชแสง สุชะวัฒน์ (2554) ซึ่งมีใจความสอดคล้องกับงานวิจัยของ รติรส จันทร์สมดี (2551) ได้ให้ความสำคัญในบทบาทของผู้อำนวยการวง ซึ่งมีภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อการบรรเลงของนักดนตรีในวง และตรงกับแนวคิดจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ที่ให้คำแนะนำด้านครูผู้สอนเกี่ยวกับการฝึกซ้อมว่า ต้องมีความสามารถในการแก้ปัญหาการฝึกซ้อมให้นักเรียน ต้องวิเคราะห์ ประเมินปัญหา และหาวิธีการฝึกซ้อมที่เหมาะสมให้นักเรียน (ดาร์รี่ บรรณวิทย์กิจ, 2560; วาณิช โปตะวนิช, 2560)

4) การประเมินผลการฝึกซ้อม

การประเมินผลการฝึกซ้อมเป็นการตรวจสอบ และวัดผลสัมฤทธิ์การฝึกซ้อมว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ซึ่งในความเป็นจริงของการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์ ครูผู้สอนจะมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการบรรเลงเป็นหลัก อาศัยการพิชิตด้านสาระดนตรีแล้ว ครูผู้สอนควร

ประเมินการฝึกซ้อมให้ครอบคลุมผล ทั้ง 3 ด้าน ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัย (ทศนา แคมณี, 2560) รวมถึงการประเมินจากสภาพจริง ทั้งก่อน การฝึกซ้อม ระหว่างการฝึกซ้อม และหลังการฝึกซ้อม โดยประเมินทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ควบคู่กันไป โดยใช้วิธีการสังเกต และบันทึกในแบบสังเกตเพื่อดูพัฒนาการของนักเรียนให้ครอบคลุม ทั้งด้านทักษะ และเจตคติไปพร้อมกัน ทั้งนี้อาจทำได้หลายรูปแบบ ขึ้นกับเวลาและความเหมาะสม เช่น ประเมินผลภาพรวมการฝึกซ้อมในขณะรวมวง ประเมินผลรายกลุ่มเครื่องดนตรี หรือประเมินผล รายบุคคล กรณีที่ในวงมีความหลากหลายของระดับความสามารถ ครูผู้สอนควรแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์มากกว่า 2 ปีขึ้นไป และกลุ่มนักเรียนเริ่มต้นฝึกหัดไม่ถึง 2 ปี เพื่อให้สะดวกในการฝึกซ้อมและการประเมิน

จากการเก็บข้อมูลวิจัย พบว่า ลักษณะการประเมินผลการฝึกซ้อมเป็นการประเมินจากสภาพจริง โดยมีการประเมินเป็นระยะของการฝึกซ้อม เพราะครูผู้สอนนั้นต้องตรวจสอบความคืบหน้าของการฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่อง หลังเสร็จสิ้นการฝึกซ้อมทุกครั้งจะมีการสรุปผลการซ้อม โดยครูจะเป็นผู้สรุป และบอกถึงข้อบกพร่องต่างๆ ของการซ้อม เป็นไปในลักษณะของการประเมินทักษะดนตรีเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพไปพร้อมกัน คือมีทั้งสรุปถึงข้อผิดพลาดด้านเทคนิคการเล่นว่าจังหวะ ระดับเสียงที่เล่นนั้น ถูกต้อง เร็ว ช้า เบา ดัง ตามเครื่องหมายกำหนด หรือไม่อย่างไร ในเชิงปริมาณ ส่วนด้าน ความไพเราะเข้ากันของเสียงเครื่องดนตรีหรือไม่นั้นจะเป็นลักษณะคุณภาพ ซึ่งภาพรวมผลการวิจัย ด้านการประเมินนั้นเป็นไปตามแนวทางการประเมินทักษะดนตรีของ ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2560) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สิทธิ สิทธิการุณย์ (2545) ได้ให้ข้อสรุปถึงความสำคัญของการประเมินว่าเป็นการติดตามพัฒนาการด้านการฝึกซ้อมดนตรีของนักเรียน ควรจัดให้มีการประเมินผลการฝึกซ้อม เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

การคัดเลือกนักเรียนเข้าวงด้วยวิธีรับสมัครจากโครงการความสามารถพิเศษด้านดนตรีนั้น ผู้วิจัยพิจารณาว่า เป็นลักษณะของการประเมินก่อนการฝึกซ้อม โดยพิจารณาจากการทดสอบเบื้องต้น แล้วประเมินพื้นฐานทักษะต่างๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจจัดเลือกเครื่องดนตรีให้เหมาะสม ซึ่งครูผู้สอนได้ให้ข้อมูลที่สำคัญว่า ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้พิจารณาเลือกเครื่องดนตรีให้ นั้นหมายความว่า ครูผู้สอนอาศัยข้อมูลจากความสามารถด้านทักษะ และพิจารณาจากบุคลิกลักษณะ และสรีระร่างกาย เพื่อตัดสินใจจัดเครื่องดนตรีให้เหมาะสม ในกรณีที่ไม่ผ่านเกณฑ์ตามเครื่องดนตรีที่สอบเข้ามา ซึ่งเข้า ข่ายของการประเมินก่อนการฝึกซ้อม คือ ประเมินว่าถ้านักเรียนคนนี้ได้เล่นเครื่องนี้ จะมีแนวโน้มว่า พัฒนาทักษะได้เหมาะสมตามที่ครูผู้สอนพิจารณา

การตัดสินใจเลือกบทเพลงสำหรับใช้ประกวด เป็นข้อสังเกตอีกด้านหนึ่งที่ผู้วิจัยพิจารณาว่า เป็นลักษณะของการประเมินก่อนการฝึกซ้อม โดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานจากจำนวนนักดนตรี และ

ความสามารถของนักเรียนในวง ประกอบกับเนื้อหาในบทเพลงที่มีเทคนิคด้านต่าง ๆ ที่ครูผู้สอน ประเมินดูแล้วว่าไม่ยากเกินความสามารถ แต่มีความเหมาะสมกับการบรรเลง

การประเมินตนเองของครูผู้สอน และตัวนักเรียนด้วยตนเอง นับเป็นเรื่องที่ดี ในด้านครูผู้สอน ให้ข้อมูลสำคัญสอดคล้องกันว่า กรณีนักเรียนมีปัญหา เล่นไม่ได้ตามที่ตั้งใจไว้ จะพิจารณาการตัดสินใจ หรือทบทวนกระบวนการฝึกซ้อมใหม่ เพื่อหาสาเหตุของปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อติชาติ เจริญพาโชค (2547) ได้ให้ความสำคัญด้านการประเมินผลว่า เป็นสมรรถนะที่มีความสำคัญระดับมากที่สุด ที่ผู้สอนควรนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการฝึกซ้อม

ด้านนักเรียนผู้วิจัยให้ความสำคัญกับประเด็นนี้ โดยการถามว่า ระหว่างฝึกซ้อมไปสามารถ ประเมินตนเองได้หรือไม่ รู้ถึงปัญหาการเล่น หรือปัญหาของน้องในกลุ่มเครื่องได้หรือไม่ และได้รับ คำตอบในลักษณะเดียวกันว่าสามารถประเมินได้ ฟังออก และรู้ถึงปัญหาต่างๆ นับเป็นสิ่งที่ดีสำหรับ นักเรียนที่รู้ถึงปัญหา และสาเหตุของปัญหาการเล่นเครื่อง ซึ่งลักษณะนี้สอดคล้องกับหลักการฝึกซ้อม ทักษะของชูชาติ พิทักษากร (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2535) โดยได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกซ้อมว่า ผู้ เล่นต้องสามารถวิเคราะห์การเล่นของตน และประเมินหาข้อบกพร่องต่าง ๆ จากการฝึกซ้อมได้

ในอีกลักษณะหนึ่งคือ เชิญวิทยากรพิเศษ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์มาฟังการ บรรเลง เพื่อประเมิน และวิเคราะห์ข้อบกพร่องในแง่มุมต่างๆ ของการฝึกซ้อม หรือใช้วิธีอัดคลิปด้วย สมาร์ทโฟน แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ หรือบุคคลอื่นเป็นผู้ฟังแล้ววิจารณ์การเล่น อาจเป็นท่อนสั้นๆ หรือ เฉพาะประโยคเพลง แล้วแต่ครูผู้สอนจะพิจารณาเนื้อหาการฝึกซ้อมในขณะนั้น จะช่วยให้ทราบถึง ข้อบกพร่องของการฝึกซ้อมได้เช่นกัน

ประโยชน์อีกประการของการประเมินผล ช่วยให้ครูผู้สอนทราบถึงปัญหา และข้อบกพร่อง ต่าง ๆ จากการฝึกซ้อม โดยครูผู้สอนสามารถทำในรูปแบบการบันทึกการซ้อมหลังเสร็จสิ้นการฝึกซ้อม แต่ละครั้ง หรือทำแบบประเมินลักษณะการตรวจสอบรายการ (Check List) ตามเนื้อหาด้านต่าง ๆ โดยประกอบด้วยเนื้อหาเรื่องต่าง ๆ ของการบรรเลง และสอดคล้องตรงกันกับเกณฑ์มาตรฐานด้าน ดนตรีที่ใช้ในการตัดสินการประกวด เพื่อช่วยให้สะดวกในการทำงาน สามารถประเมินการฝึกซ้อม และช่วยในการวางแผนการซ้อมครั้งต่อไปได้อย่างรัดกุม

การเลือกใช้โน้ตแบบฝึกหัด บทเพลง และอุปกรณ์

จากผลการวิจัย สามารถจำแนกลักษณะของแบบฝึกหัดที่ใช้ในการฝึกซ้อมเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) เป็นลักษณะแบบฝึกหัดสำหรับรวมวง (Band Book Technique) จะมีเนื้อหาด้านต่างๆ ที่ ครอบคลุมพื้นฐานการบรรเลง และเทคนิคการบรรเลงรวมวง เช่น 3D Band Book, Symphonic Band Technique หรือ Essential Element 2000. มีเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับการฝึกพื้นฐาน ลำดับ

เนื้อหาเป็นขั้นตอน ใช้ในการฝึกพัฒนาเทคนิครวมวงได้เป็นอย่างดี แต่มีข้อจำกัดเรื่องการพัฒนาเทคนิคเฉพาะเครื่อง

2) เป็นแบบฝึกหัดเทคนิคเฉพาะเครื่อง เช่น แบบฝึกหัด Arban และ Blue Devil Exercise สำหรับกลุ่มเครื่องลมทองเหลือง เช่น เทคนิคการเล่นแบบ Lip Slur หรือ การตัดลิ้น (Tonguing) แบบฝึกหัดประเภทนี้จะมีเนื้อหาที่ครอบคลุมทุกเทคนิคของเครื่อง ตั้งแต่ระดับพื้นฐาน จนถึงระดับสูง สามารถใช้พัฒนาเทคนิคได้เป็นอย่างดี และแก้ปัญหาข้อจำกัดจากแบบฝึกหัดประเภทรวมวง

3) แบบฝึกหัดที่ครูผู้สอนพัฒนาขึ้น โดยอาจจะสร้างแบบฝึกหัดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาเทคนิคเฉพาะด้านของการรวมวง หรือสำหรับการเล่นเทคนิคต่างๆ ในบทเพลง ในทางตรงกันข้าม คือนำเอา รูปแบบ โครงสร้างเนื้อหาของบทเพลง มาสร้างเป็นแบบฝึกหัดสำหรับฝึกซ้อมประจำวัน เพื่อให้เกิดความเคยชิน เมื่อกลับไปเล่นบทเพลงจะมีความคุ้นเคยในเทคนิคนั้นๆ หรือ เลือกจากในเล่มแบบฝึกหัดรวมวง มาจัดระบบการฝึกซ้อม เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาการฝึกซ้อมตามวัตถุประสงค์การเล่น หรือเลือกเทคนิคการฝึกซ้อมให้เหมาะสม และสอดคล้องกับบทเพลงต่างๆ เช่น เพลงประกวด

เครื่องคีย์บอร์ด HD-200 (Harmony Director)

เครื่องคีย์บอร์ด HD-200 (Harmony Director) เป็นคีย์บอร์ดสำหรับครูผู้สอน หรือผู้อำนวยการวงใช้สำหรับช่วยในการฝึกซ้อมรวมวง หรือซ้อมแยกตามกลุ่มเครื่องต่างๆ มีลักษณะเดียวกันกับคีย์บอร์ดไฟฟ้าขนาดมาตรฐานทั่วไป คุณสมบัติของเครื่องนั้นถูกออกแบบมาใช้งานสำหรับวงดนตรีรูปแบบคอนเสิร์ต มีส่วนประกอบที่เป็นจอแสดงผลข้อมูล และปุ่มกดควบคุมการทำงานส่วนต่างๆ ด้านเสียงที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานฝึกซ้อม มีเครื่องกำหนดจังหวะ (Metronome) ในตัวสำหรับการใช้งานด้านการฝึกซ้อมเบื้องต้น จะใช้ในเรื่องการฟังเสียง ด้วยคุณสมบัติพิเศษที่มีปุ่มกดค้างเสียง (Hold) เมื่อกดเสียงหลักที่มีค่าความถี่ที่เที่ยงตรง จะช่วยเรื่องการฟังเสียงของนักเรียนได้อย่างดี นอกจากนั้นยังสามารถเปิดจังหวะ (Tempo) รูปแบบมาตรฐาน ในความเร็วระดับต่างๆ ในส่วนของเครื่องกำหนดจังหวะ (Metronome) เพื่อช่วยเรื่องการฟังจังหวะขณะฝึกซ้อมเทคนิครวมวง หรือการวอร์มอัพเสียงโน้ตเสียง ควรใช้งานคู่กับชุดเครื่องเสียง ต่อออกลำโพง เพื่อให้นักเรียนได้ยินทั่วถึงกันขณะฝึกซ้อม

จากการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้งครูผู้สอน และนักเรียนได้ให้ข้อมูลด้านการฝึกซ้อมว่ามีการใช้เครื่อง HD-200 ประกอบการฝึกซ้อมประจำวัน โดยเฉพาะในช่วงของการรวมวง ฝึกซ้อมด้านพื้นฐานเสียง ในขั้นตอนการวอร์มอัพ ปรับจูนเสียง การซ้อมเทคนิครวมวง โดยผู้สอนจะตั้งค่ากำหนดระดับเสียงตามค่ามาตรฐาน และกำหนดจังหวะให้เหมาะสมสำหรับการฝึกซ้อม เพื่อฝึกเรื่องการฟัง และใช้ปรับเทียบเสียงเป็นหลัก เพื่อให้นักเรียนฟังเสียงหลัก แล้วปรับเสียงของตนให้เข้ากับเสียงที่ได้ยิน ทำบ่อยๆ จนเกิดความเคยชินสามารถช่วยเรื่องการปรับเทียบเสียง และเรื่องความ

กลมกลืน (Blend) ปรับความแม่นยำของเสียง (Intonation) ของเสียงรวมได้ ฉะนั้นครูผู้สอนควรมีทักษะพื้นฐานด้านการเล่นเปียโน เพื่อช่วยให้ทำงานคล่องขึ้นในขณะที่ควบคุมการฝึกซ้อมพร้อมกับการใช้งานเครื่องนี้ และควรใช้อย่างต่อเนื่องเป็นประจำ จนเกิดความเคยชินในการฟังระดับเสียงที่ถูกต้อง และสามารถบรรเลงระดับเสียงต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง และมีคุณภาพเสียงรวมวงที่ดีด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการใช้ผลการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์รวมถึงการวิเคราะห์ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน นักเรียนในวง และการสังเกตการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ประสบความสำเร็จการประกวดระดับประเทศ ได้ข้อสรุปที่มีความสอดคล้องกันในโครงสร้างหลักด้านการฝึกซ้อม มีความพร้อมในด้านต่างๆ ของการจัดการดำเนินกิจกรรม ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากทางโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การฝึกซ้อมมีประสิทธิภาพ การนำผลการวิจัยไปใช้ควรพิจารณาถึงตัวแปรปัจจัยต่างๆ โดยครูผู้สอนควรพิจารณาปรับใช้ตามความเหมาะสมกับบริบทของการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา ทั้งในด้านวัตถุประสงค์การใช้งาน โดยพิจารณาจากองค์ประกอบเบื้องต้นของโครงสร้างกิจกรรม ทั้งนโยบายการจัดตั้งของกิจกรรม ความพร้อมของครูผู้สอน ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกซ้อมแต่ละวัน จำนวนนักดนตรี สภาพห้องซ้อม คุณภาพเครื่องดนตรี พื้นฐานความสามารถของนักเรียน เวลาที่ใช้ในการฝึกซ้อม รวมถึงปัจจัยด้านอื่น ๆ ประกอบ ซึ่งผู้วิจัยแนะนำให้ครูผู้สอนเริ่มต้นฝึกซ้อมจากองค์ประกอบของกิจกรรมเท่าที่มีความพร้อม และสามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง เพื่อให้สามารถดำเนินการฝึกซ้อมได้อย่างเหมาะสมในสภาพความเป็นจริง

2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยด้านเนื้อหาการฝึกซ้อมมีความสอดคล้องตรงกันด้านพื้นฐานทักษะและครอบคลุมเนื้อหาการฝึกซ้อมรวมวงทั้ง 3 ด้าน คือ เสียง (Tone) เทคนิค (Technique) และการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship) ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงเฉพาะกลุ่มเครื่องดนตรี โดยอาศัยแนวทางการฝึกซ้อมที่ผู้วิจัยนำเสนอมาเป็นกรอบในการศึกษา ทั้งกลุ่มเครื่องลมไม้ (Wood Wind) กลุ่มเครื่องลมทองเหลือง (Brass) และกลุ่มเครื่องประกอบจังหวะ (Percussions) ซึ่งแต่ละกลุ่มเครื่องต่างก็มีเทคนิคเฉพาะเครื่องที่ต่างกัน โดยทำการศึกษาวิธีการฝึกซ้อมในรายละเอียดต่างๆ กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเดียวกันทั้ง 3 โรงเรียน เช่น ศึกษาการฝึกซ้อมพัฒนารูปปากเฉพาะเครื่อง (Embouchure) การฝึกซ้อมเฉพาะ

ส่วนปากเป่า หรือกำพวด (Mouthpiece) การออกเสียง (Project) ไปจนถึงการฝึกสำหรับพัฒนาเทคนิคเฉพาะเครื่อง ซึ่งเป็นการต่อยอดศึกษาข้อมูลเชิงลึกจากผลการวิจัยครั้งนี้ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาไว้

2. ผลจากการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และสังเกตการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์

นักเรียนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดระดับประเทศ พบว่า ทูทวงใช้เครื่องคีย์บอร์ด HD-200 (Harmony Director) ช่วยในการฝึกซ้อม โดยเฉพาะในช่วงของการวอร์มอัป เพื่อปรับเสียง เทียบเสียงตอนรวมวง หรือฝึกซ้อมแบบฝึกหัดเทคนิครวมวง ผู้วิจัยเสนอให้ทำการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการใช้งานเครื่องคีย์บอร์ด HD-200 เพื่อฝึกซ้อมพัฒนาคุณภาพเสียงในขั้นตอนต่างๆ หรือผลจากการใช้เครื่องคีย์บอร์ด HD-200 ในการฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่อง ว่าเมื่อใช้ช่วยในการฝึกซ้อมแล้ว ผลที่ได้สามารถช่วยให้มีคุณภาพเสียงที่ดีขึ้น นิ่งขึ้น เข้ากันมากขึ้นได้หรือไม่อย่างไร

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมพลศึกษา. (2558ก). *แนวทางการจัดประกวดวงโยธวาทิต*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ เอส. ออฟเซ็ทกราฟฟิคดีไซน์.
- กรมพลศึกษา. (2558ข). *คู่มือกรรมการประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นักศึกษา ซึ่งถ้วยพระราชทานฯ ครั้งที่ 34*. (ม.ป.พ.)
- กรมพลศึกษา. (2559). *คู่มือกรรมการประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นักศึกษา ซึ่งถ้วยพระราชทานฯ ครั้งที่ 35*. (ม.ป.พ.)
- ไขแสง ศุขะวัฒน์. (2530). *สังคตินิยม ว่าด้วยเครื่องดนตรีวงดุริยางค์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ไขแสง ศุขะวัฒน์. (2554). *สังคตินิยม ว่าด้วยดนตรีตะวันตก*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2544). *คู่มือกรรมการประกวดวงคอนเสิร์ตแบนด์นักเรียนแห่งประเทศไทย ซึ่งถ้วยพระราชทานฯ ครั้งที่ 3*. (ม.ป.ท.).
- จักรกฤษ ทัพใหญ่. (2547). *ความคิดเห็นและความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการเข้าร่วมกิจกรรมวงโยธวาทิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรี)), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชาย โพธิสิตา. (2554). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นท์ติ้ง.
- ชูวิทย์ ยุระยง. *ประธานแขนงวิชาดนตรีสากล หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. (1 กุมภาพันธ์ 2560). สัมภาษณ์.
- เชษฐจินดา ชโลธร. (2554). *ระบบการศึกษาดนตรีของโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรี) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2535). *สาระดนตรีศึกษา: แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2554ก). *ดนตรีศึกษา : หลักการและสาระสำคัญ*. เอกสารประกอบการเรียน. (เอกสารไม่ตีพิมพ์). (ม.ป.พ.)

- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2554ข). *สังคีตนิยม : ความซาบซึ้งในดนตรีตะวันตก*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2541). *จิตวิทยาการสอนดนตรี*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2560). *วิธีวิทยาการสอนดนตรี*. เอกสารประกอบการเรียน. (เอกสารไม่ตีพิมพ์). (ม.ป.พ.)
- ณัฐศรีนัย ทฤษฎีคุณ. (2555). *การฝึกซ้อมวงซิมโฟนีแอนด์ระดับมัธยมศึกษาเพื่อการประกวด*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ. (2558). *วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา*. เอกสารประกอบการเรียน. (เอกสารไม่ตีพิมพ์). (ม.ป.พ.)
- คำรณี บรรณวิทยกิจ. *คณะบดีคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. (6 กุมภาพันธ์ 2560). สัมภาษณ์. ทัศนศึกษา แคมป์. (2560). *ศาสตร์แห่งการสอน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศนศึกษา แคมป์. (2560). *ศาสตร์แห่งการสอน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนาคาร แพทย์วงศ์. (2541). *การศึกษาแผนการฝึกและการคัดเลือกนักดนตรีสำหรับวงโยธวาทิตในโรงเรียนมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธนาคารออมสิน. (2559). *เอกสารการประชุมชี้แจงระเบียบการประกวดดนตรีประเภท Symphonic Band สำหรับธนาคารโรงเรียน*. Retrieved from <http://www.gsb.or.th/getattachment/e9effdf3-d884-4872-b79b-c2b057888fc/attachment.aspx>
- นิคม ศรีรักสูงเนิน. (2546). *การศึกษากิจกรรมวงโยธวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิวัฒน์ วรรณธรรม. (2541). *การสอนดนตรีปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปิยลักษณ์ ชันทา. (2553). *การบริหารจัดการและแนวทางในการพัฒนางวงโยธวาทิตโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2547). *ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พูนพิศ อมาตยกุล. (2559). *แตรสยาม*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน).

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2555). *Thai & Japanese Friendship Concert: สุจิตร์การแสดงคอนเสิร์ต*. (ม.ป.พ.)

มหาวิทยาลัยรังสิต. *เกณฑ์การตัดสินการประกวด: เอกสารโครงการการประกวด Rungsit Music Competition 2016 ครั้งที่ 11*. (ม.ป.พ.)

มหาวิทยาลัยรังสิต. *สุจิตร์การประกวด Rungsit Music Competition 2016*. (ม.ป.พ.)

มังกร จินดาวัฒน์. (2546). *การศึกษาการจัดวงโยชวาทิตของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตมูลนิธิคณะเซนต์คาเบียร์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรี) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

รติรส จันทร์สมดี. (2551). *ภาวะความเป็นผู้นำของวาทยกรและการสื่อสารจัดการวงโยชวาทิตในสถานศึกษาในกรุงเทพมหานคร*. สาขาวิชาวาทยการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว, (2 มิถุนายน 2560). สัมภาษณ์.

โรงเรียนสุนารีวิทยา, (20 พฤษภาคม 2560). สัมภาษณ์.

โรงเรียนหอวัง, สัมภาษณ์, (12 พฤษภาคม 2560). สัมภาษณ์.

วรรณิส ประเสริฐศุภวิทย์. (2555). *การศึกษาต้นแบบความเป็นครูดนตรี: กรณีศึกษาพันเอกชูชาติพิทักษากร (ศิลปินแห่งชาติ)*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต), สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วาทยกร. (ม.ป.ป.). (ม.ป.ท.)

วานิช โปตะวนิช.อาจารย์ประจำที่วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต. (2 กุมภาพันธ์ 2560). สัมภาษณ์.

วันทนา แก้วกล้าปัญญาเจริญ. (2553). *กระบวนการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อกิจกรรมวงโยชวาทิตของโรงเรียนวัดสุทธิวราราม*. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

สยามดนตรียามาฮ่า. (2535). *ประวัติและวิวัฒนาการของ Wind Ensemble*. Yamaha Wind Cycle., 13(2).

สิทธิ สิทธิการุณย์. (2545). *การบริหารกิจกรรมนักเรียนด้านการจัดการวงโยชวาทิต : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดสุทธิวราราม และโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต), สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุพจน์ เจณะสมบัติ. (2542). การศึกษาการบริหารกิจกรรมนักเรียนด้านการจัดการวงโยธวาทิต ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลชนะเลิศแห่งประเทศไทย ระหว่างปี 2539 – 2542. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต), สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2556). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพล ธัญญวิบูลย์. (2559). การบรรยายในงานสัมมนาวิชาการ : จากแต่แรกเดี๋ยวจึงวงซิมโฟนิคแบนด์. สุรพล ธัญญวิบูลย์. หัวหน้าสาขาวิชาดนตรีตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.(8 กุมภาพันธ์ 2560). สัมภาษณ์.
- สุรศักดิ์ หาญธีระพิทักษ์. (2555). แนวทางการจัดตั้งและพัฒนางวงโยธวาทิตในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อความยั่งยืน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2557). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อดิชาติ เจริญโพโชค. (2547). การศึกษาสมรรถนะในการบริหารกิจกรรมนักเรียนด้านการจัดการวงโยธวาทิตของผู้ควบคุมวงโยธวาทิต ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เขต กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต), ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัศวิน นาคี. (2553). วิเคราะห์การเรียบเรียงเสียงประสานเพลงของ วิจิตร จิตรังสรรค์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรี) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อุดมพันธ์ มณีรัตน์. (2544). การศึกษาความคิดเห็นของครูไทยมุสลิมที่มีต่อสภาพการจัดการสอนวิชาดนตรีและกิจกรรมดนตรีในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เอกรินทร์ ชูอรุณ. (2556). การเรียบเรียงบทเพลงพื้นบ้านไทยสำหรับใช้เป็นสื่อการสอนวงโยธวาทิตขนาดเล็กระดับชั้นกลาง. วิทยานิพนธ์ดุริยางคศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.

ภาษาอังกฤษ

- Bodergaven, P. V., & Wilson, H. R. (1970). *The school music conductor*. United States of America: Hall & McCreary Company.
- Colwell, R. J., & Hewitt, M. P. (2011). *The teaching of instrumental music*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.
- Feldman, E., & Contzius, A. (2016). *Instrumental music education : Teaching with the musical and practical in harmony*. New York, NY: Routledge.
- Garofalo, R., & Whaley, G. (1976). The symphonic wind ensemble: seating for sound improvement. 62, 9, 36-42. Retrieved from <https://vpn.chula.ac.th/+CSCO+1h756767633A2F2F77626865616E79662E666E747263686F2E70627A++/doi/pdf/10.2307/3395051>
- Green, E. A. H. (1997). *The modern conductor*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Hancock, C. B., & Ward, J. P. (2016). Warm-Up activities of middle and high school band directors participating in state-level concert band assessments. 34(2), 29-36. Retrieved from <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/8755123314548045>
- Hoffer, C. R. (2009). *Introduction to music education*. United States of America: Waveland Press.
- Kohut, D. L. (1996). *Instrumental music pedagogy techniques for school band and orchestra directors*. United States of America: Stipes Publishing L.L.C.
- Milano, R. (1963). Symphonic band: a monolithic monster. Retrieved from http://www.lipscomb.edu/windbandhistory/rhodeswindband_11_instrumentation.htm
- Pearson, B. (2004). *Standard of excellence: comprehensive band method and enhanced comprehensive band method*. San Diego, California: Neil A. Kjos music.
- Sadie, S. (2001). *The new grove dictionary of music and musicians*. New York: Oxford University Press, Inc.
- SIBF. (2016). SINGAPORE INTERNATIONAL BAND FESTIVAL 2016: Marking Scheme. Retrieved from <http://www.sibf.sg/competition-information/marking-scheme/>
- Skinner, C. E. (1984). *Education psychology*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Thornton, P. (2008). *Effective rehearsal techniques: infusing your daily rehearsals*

with musical concepts: FMEA 2008 CONFERENCE. Retrieved from
[http://flmusiced.org/FBA/Archives/Summer%20Convention/ThorntonRehTech
ClinicHandout.pdf](http://flmusiced.org/FBA/Archives/Summer%20Convention/ThorntonRehTechClinicHandout.pdf)

WMC. (2017). Rules for concert contest harmony / fanfare 2017 1st, 2nd and 3rd
division. Retrieved from
[http://wmc.nl/application/files/6114/6651/6074/RULESCONCERTCONTESTSHA
RMONYFANFARE123-2017.pdf](http://wmc.nl/application/files/6114/6651/6074/RULESCONCERTCONTESTSHARMONYFANFARE123-2017.pdf)

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก รายนามผู้เกี่ยวข้อง

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รังสิพันธุ์ แข็งขัน
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธ์ สุทธจิตต์
คณะกรรมการภายนอก	อาจารย์ ดร.สมชัย ตระการรุ่ง

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมีอวิจัย

1. อาจารย์สุรพล ธัญญวิบูลย์

อาจารย์ประจำภาควิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 ผู้อำนวยการวงดุริยางค์เครื่องลมแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 ผู้อำนวยการวงดุริยางค์เครื่องลมกิ่งอาซิพนนทรี ออร์เคสตรา วินด์
 คณะกรรมการตัดสินการประกวด Rangsit Music Competition

2. อาจารย์คำรท์ บรรณวิทยกิจ

คณะบดีคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
 คณะกรรมการประกวดวงโยธวาทิต นักเรียน นักศึกษา ชิงถ้วยพระราชทานฯ
 คณะกรรมการตัดสินการประกวด Rangsit Music Competition

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิทยา ไล่ทอง

หัวหน้าภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย

ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์

ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์

1. อาจารย์สุรพล ธัญญวิบูลย์

อาจารย์ประจำภาควิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 ผู้อำนวยการวงดุริยางค์เครื่องลมแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 ผู้อำนวยการวงดุริยางค์เครื่องลมกิ่งอาซิพนนทรี ออร์เคสตรา วินด์
 คณะกรรมการตัดสินการประกวด Rangsit Music Competition

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชววิทย์ ยุระยง

ประธานแขนงวิชาดนตรีสากล หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้อำนวยการเพลงวงดุริยางค์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คณะกรรมการตัดสินการประกวดวงคอนเสิร์ตแบนด์นักเรียนแห่งประเทศไทย
ปี 2544

3. อาจารย์วานิช โปตะวนิช

อาจารย์ประจำที่วิทยาลัยดนตรี มหาวิทยาลัยรังสิต
ศิลปินศิลปาธร คีตศาสตรากีชา
ผู้อำนวยการเพลงวงดุริยางค์ซิมโฟนีแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต
คณะกรรมการตัดสินการประกวด Rangsit Music Competition

4. อาจารย์ดำรงห์ บรรณวิทย์กิจ

คณะบดีคณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้อำนวยการเพลงวงดุริยางค์เครื่องลมแห่งมหาวิทยาลัยศิลปากร
คณะกรรมการตัดสินการประกวด Rangsit Music Competition

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการทำวิจัย

ครูผู้ควบคุมวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

1. อาจารย์ประยุทธ์ ชาญอักษร โรงเรียนหอวัง

ครูผู้สอนวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

1. อาจารย์ชนะศักดิ์ วงษ์วีระวินิจ โรงเรียนหอวัง
2. อาจารย์อภิวุฒิ มินาลัย โรงเรียนสุนารีวิทยา
3. อาจารย์ไกรสร จุฬาพิภย์ โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว

นักเรียนในวงซิมโฟนิคแบนด์

ตารางที่ 43 รายชื่อนักเรียนโรงเรียนหอวัง

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ชั้นเรียน	เครื่องดนตรี
1	นายสรนนท์ หอมมณฑา	ม.5	Euphonium
2	นายสิทธิชัย เพ็ชรรัตน์	ม.6	Percussions
3	นายญาณวุฒิ ทองสุโชติ	ม.5	Clarinet
4	นางสาวประภานันท์ แสวานี	ม.5	Contra Bass Clarinet
5	นางสาวพิมพ์ทราย กิรติอังกูร	ม.5	Percussions
6	นางสาวธัญญาภรณ์ สองเมือง	ม.5	Clarinet
7	นางสาวฉันทย์รดา ศุทธวีร์สกุล	ม.5	Trumpet
8	นางสาววรรณภา ชมสุรินทร์	ม.6	Oboe
9	นางสาวญาณิศา ชื่นอารมณ	ม.6	Flute
10	นางสาวพัชรมัย ก่อวานิชย์กุล	ม.6	Trumpet

ตารางที่ 44 รายชื่อนักเรียนโรงเรียนสุรนารีวิทยา

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ชั้นเรียน	เครื่องดนตรี
1	นางสาวภาพิชญ์ มั่นพลศรี	ม.6	Cello
2	นางสาวฟ้ากมล ลัดดางาม	ม.6	Trumpet
3	นางสาวบุญสิตา รื่นภิรมย์	ม.6	French Horn
4	นางสาวบุษราภรณ์ คินาวงศ์สกุล	ม.5	Saxophone
5	นางสาวภัทรฉัตร นาควิระยะพงศ์	ม.5	Flute
6	เด็กหญิงทศพร เกตุแก้ว	ม.2	Flute
7	นางสาวสุทธินันท์ มธุรสสกุล	ม.5	Flute
8	นางสาวปฎิญา พัดเปรม	ม.6	Trombone
9	เด็กหญิงประภัสสร เครือสิงห์	ม.3	Double Bass
10	เด็กหญิงสุธาทิพย์ ขำหินตั้ง	ม.3	Double Bass

ตารางที่ 45 รายชื่อนักเรียนโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	ชั้นเรียน	เครื่องดนตรี
1	นางสาววิจิตรา สัยเกตู	ม.6	Percussions
2	นางสาวกัญญาภรณ์ วิรุพงษ์พอจิต	ม.6	Trumpet
3	นายณัฐนนท์ กุ้เกียรติกาญจน์	ม.6	Flute
4	นางสาวพัทธ์วิรา กิรติชัยยิ่งยศ	ม.6	Clarinet
5	นางสาวระวี ชูเมือง	ม.6	Clarinet
6	นางสาวปาณิสรา วัฒนพันธ์	ม.6	Percussions
7	นางสาวณัฐศาศา ศรีศุภรวัฒนา	ม.5	Saxophone
8	นางสาวณัฐกานต์ สิทธิ์น้อย	ม.5	Trombone
9	นายภาณุวัตร พงษ์สะพิง	ม.5	Trumpet
10	นายระพี แซ่มซ้อย	ม.5	Saxophone
11	นางสาวอาติมา โสดแก้ว	ม.6	French Horn

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1	สำหรับครูผู้สอนวงซิมโฟนิคแบนด์
แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2	สำหรับครูผู้ควบคุมวงซิมโฟนิคแบนด์
แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 3	สำหรับนักเรียนในวง
แบบสังเกตการฝึกซ้อม	สำหรับผู้วิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย (ชุดที่ 1)
สำหรับ
ครูผู้ฝึกสอนวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

เรื่อง
แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง
ของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

ผู้วิจัย
นายนิพนธ์ พึ่งยา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

อาจารย์ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร. ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์

สาขาวิชาดนตรีศึกษา
ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันที่สัมภาษณ์.....

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1

สำหรับครูผู้สอนวงซิมโฟนิคแบนด์

เรื่อง แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ประวัติส่วนตัว

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลด้านการฝึกซ้อมสำหรับการทำวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ประวัติส่วนตัว โดยมีข้อความเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป เช่น ตำแหน่ง ประวัติการศึกษาดนตรี ประสบการณ์การฝึกอบรมด้านดนตรีของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. ชื่อ (นาย / นาง / นางสาว) นามสกุล.....
2. อายุ ปี เพศ ชาย หญิง ภูมิลำเนา จังหวัด
3. ตำแหน่งปัจจุบัน สถานที่ทำงานปัจจุบัน.....
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY
5. ประวัติการร่วมกิจกรรมวงซิมโฟนิคแบนด์ หรือวงโยธวาทิต โรงเรียน
ตั้งแต่ พ.ศ. ถึง พ.ศ. รวมระยะเวลา ปี
ในตำแหน่งเครื่องดนตรี
6. ประวัติการศึกษาด้านดนตรีหรือการอำนวยเพลง
.....
.....
7. ประสบการณ์การสอนดนตรีด้านวงซิมโฟนิคแบนด์ เป็นเวลา ปี

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนเกี่ยวกับข้อมูลสำหรับการทำวิจัย ที่ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

การฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงซิมโฟนิคแบนด์

1. การกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม
2. เนื้อหาการฝึกซ้อม
3. รูปแบบวิธีการฝึกซ้อม
4. อุปกรณ์ โน้ตแบบฝึกหัดเทคนิค และโน้ตเพลง
5. การประเมินผลการฝึกซ้อม

1. การกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม

1.1 การฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์ของโรงเรียนท่านมีการกำหนดเป้าหมายหรือไม่ อย่างไร

.....

1.2 ท่านได้กำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อมให้ครอบคลุมองค์ประกอบด้านใดบ้าง

.....

2. เนื้อหาในการฝึกซ้อม

2.1 ท่านมีหลักการในการกำหนดเนื้อหาสำหรับฝึกซ้อมอย่างไร

.....

2.2 การฝึกซ้อมมีความครอบคลุมเนื้อหาด้านใดบ้าง อย่างไร (ยกตัวอย่างแบบฝึกหัด หรือเรื่องที่ซ้อม)

.....

.....

(1) ด้านเสียง (Tone / Sound)

เกี่ยวข้องกับ : พื้นฐานการใช้ลม (Breathing) / พื้นฐานเรื่องรูปปาก (Embouchure)

Tone Quality

Intonation

Balance & Ensemble

(2) ด้านเทคนิค (Technique)

เกี่ยวข้องกับ : พื้นฐานการใช้ลิ้น (Tonguing) / พื้นฐานการใช้นิ้ว (Fingering) / พื้นฐาน
ทักษะจังหวะ (Rhythm)

Rhythm & Tempo

Articulations

Dynamics

(3) ด้านความเป็นนักดนตรี (Musicianship)

เกี่ยวข้องกับ : พื้นฐานด้านเสียง (Tone) เทคนิค (Technique) และการตีความทางการเล่น
(Interpretation)

Music & Literature

Interpretation

Phrasing

3. รูปแบบวิธีการฝึกซ้อม

3.1 รูปแบบ และวิธีการที่ใช้ในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงเป็นอย่างไร

.....

.....- วิธีฝึกซ้อมของแต่ละรูปแบบ -

.....

.....- ข้อดีของแต่ละรูปแบบ -

.....

.....- ปัญหาและอุปสรรค -

.....

4. อุปกรณ์ โน้ตแบบฝึกหัดเทคนิค และโน้ตเพลง

4.1 ใช้อุปกรณ์อะไรบ้างสำหรับช่วยในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง

.....

4.2 ใช้แบบฝึกหัดเทคนิคใดบ้างฝึกซ้อม และใช้อย่างไร

(Scale / Harmony / Chorale / Rhythm / Technique)

.....

4.3 แนวคิดในการเลือกบทเพลง (โน้ตเพลง) สำหรับฝึกซ้อม อย่างไร

.....

5. การประเมินผลการฝึกซ้อม

5.1 ท่านมีวิธีการประเมินการฝึกซ้อมดังต่อไปนี้หรือไม่ อย่างไร

ก่อนการฝึกซ้อม

ระหว่างการฝึกซ้อม

หลังการฝึกซ้อม

5.2 ท่านมีการประเมินผลการฝึกซ้อมครอบคลุมองค์ประกอบด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย (ชุดที่ 2)
สำหรับ
ครูผู้ควบคุมวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

เรื่อง
แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง
ของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

ผู้วิจัย
นายนิตินัย พึ่งยา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

อาจารย์ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร. อนุรักษ์ สุทธิจิตต์

สาขาวิชาดนตรีศึกษา
ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันที่สัมภาษณ์.....

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2

สำหรับครูผู้ควบคุมวงซิมโฟนิคแบนด์

เรื่อง แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ประวัติส่วนตัว

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมสำหรับพัฒนาคุณภาพเสียง

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ประวัติส่วนตัว โดยมีข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป เช่น ตำแหน่ง ประวัติการศึกษาดนตรี ประสบการณ์การฝึกอบรมด้านดนตรีของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. ชื่อ (นาย / นาง / นางสาว) นามสกุล.....
2. อายุ ปี เพศ ชาย หญิง ภูมิลำเนา จังหวัด
3. ตำแหน่งปัจจุบัน สถานที่ทำงานปัจจุบัน.....
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
5. ประวัติการร่วมกิจกรรมวงซิมโฟนิคแบนด์ หรือวงโยธวาทิต โรงเรียน
- ในตำแหน่งเครื่องดนตรี
6. ประสบการณ์การสอนดนตรีด้านวงซิมโฟนิคแบนด์ เป็นเวลา ปี

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ครูผู้ควบคุมวงซิมโฟนิคแบนด์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อม
สำหรับพัฒนาคุณภาพเสียง โดยแบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่

1. ด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี
2. ด้านสภาพแวดล้อม

1. ด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี

1.1 ครูผู้สอน หรือผู้อำนวยการวง

บทบาทและความสำคัญของครูผู้สอน หรือผู้อำนวยการวง มีผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงหรือไม่ อย่างไร

.....
วิธีการจูงใจให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นตั้งใจ และเห็นความสำคัญของการฝึกซ้อมอย่างไร

1.2 นักเรียน หรือนักดนตรีในวง

นโยบายในการรับนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม และการเลือกเครื่องดนตรีให้นักเรียนเป็นอย่างไร

.....
วิธีการปลูกฝังค่านิยม และแนวคิดในการพัฒนาศักยภาพด้านดนตรีให้นักเรียนเป็นอย่างไร

1.3 บทเรียน หรือเนื้อหาการฝึกซ้อม

หลักในการกำหนดเนื้อหาการฝึกซ้อม หรือบทเพลงอย่างไรให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนเป็นอย่างไร

.....
ในกรณีที่นักเรียนมีความสามารถที่แตกต่างกัน ท่านมีวิธีแก้ปัญหาอย่างไร เพื่อให้สามารถบรรเลงตามเนื้อหา หรือบทเพลงที่ใช้ในการฝึกซ้อมได้

.....

2. ด้านสภาพแวดล้อม

2.1 สถานที่ฝึกซ้อม / ห้องซ้อม

ท่านคิดว่าสถานที่ฝึกซ้อมมีส่วนต่อการพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงหรือไม่อย่างไร

.....

กิจกรรมได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณด้านสถานที่สำหรับฝึกซ้อมหรือไม่อย่างไร

.....

2.2 เครื่องดนตรี และอุปกรณ์

ท่านมีหลักการเลือกใช้เครื่องดนตรี และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในวงซิมโฟนิคแบนด์อย่างไร

.....

กิจกรรมได้รับการสนับสนุนงบประมาณด้านเครื่องดนตรี และอุปกรณ์หรือไม่อย่างไร

.....

2.3 โน้ตแบบฝึกหัดเทคนิค

ท่านคิดว่าโน้ตแบบฝึกหัดเทคนิค มีความสำคัญต่อการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์อย่างไร

.....

ท่านมีหลักการ หรือแนวคิดในการเลือกใช้โน้ตแบบฝึกหัดเทคนิคสำหรับการฝึกซ้อมอย่างไร

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง

.....

.....

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย (ชุดที่ 3)
สำหรับ
นักเรียนในวงซิมโฟนิคแบนด์ จำนวน 10 คน

เรื่อง
แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง
ของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

ผู้วิจัย
นายนิติชัย พิงยา
CHULALONGKORN UNIVERSITY

อาจารย์ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร. ณรุทธิ์ สุทธจิตต์

สาขาวิชาดนตรีศึกษา
ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 3

สำหรับนักเรียนในวงซิมโฟนิคแบนด์ (โดยวิธีสัมภาษณ์รายกลุ่ม : Focus Group จำนวน 10 คน)

เรื่อง แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมของนักเรียน

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการฝึกซ้อม

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมของนักเรียน (สัมภาษณ์รายกลุ่ม)

ลำดับ	ชื่อ - นามสกุล	ชั้นเรียน	เครื่องดนตรี
1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

1. แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมวงซิมโฟนิคแบนด์

.....

2. เหตุผลในการเข้าร่วมวงซิมโฟนิคแบนด์คืออะไร

.....

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการฝึกซ้อมรวมวงของนักเรียน (สัมภาษณ์รายกลุ่ม)

1. การกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม
2. เนื้อหาการฝึกซ้อม
3. รูปแบบวิธีการฝึกซ้อม
4. อุปกรณ์ โน้ตแบบฝึกหัดเทคนิค และโน้ตเพลง
5. การประเมินผลการฝึกซ้อม

1. การกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม

1.1 ในการฝึกซ้อมแต่ละครั้งครูผู้สอนได้กำหนดขอบเขตหรือเป้าหมายการฝึกซ้อมหรือไม่อย่างไร

.....

2. เนื้อหาการฝึกซ้อม

2.1 การฝึกซ้อมแต่ละครั้งครูผู้สอนได้กำหนด และอธิบายถึงเนื้อหาในการฝึกซ้อมหรือไม่ อย่างไร

2.2 การฝึกซ้อมแต่ละครั้งครอบคลุมพื้นฐานทักษะด้านใดบ้าง อย่างไร

..... (ลม, ลิ้น, นิ้ว, รูปปาก, จังหวะ)

2.3 การฝึกซ้อมแต่ละครั้ง มุ่งเน้นพัฒนาทักษะการบรรเลงเรื่องใดบ้าง อย่างไร

..... (1) Tones, (2) Technique, (3) Musicianship

3. รูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อม

3.1 มีรูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อมสำหรับพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงอย่างไรบ้าง

3.2 นักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์ และประโยชน์ของการฝึกซ้อมแต่ละรูปแบบหรือไม่อย่างไร

.....

4. อุปกรณ์ โน้ตแบบฝึกหัดเทคนิค และโน้ตเพลง

4.1 มีการใช้อุปกรณ์ในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงหรือไม่อย่างไร

.....

4.2 นักเรียนคิดว่าโน้ตแบบฝึกหัดเทคนิค และโน้ตเพลงที่ใช้อยู่ ช่วยในการฝึกซ้อมพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงได้หรือไม่ อย่างไร

.....

5. การประเมินผลการฝึกซ้อม

5.1 ในการซ้อมแต่ละครั้ง ครูผู้สอนได้สรุปผลการซ้อมให้ฟังหรือไม่ อย่างไร

.....

5.2 นักเรียนมีวิธีการประเมินการฝึกซ้อมของตน และกลุ่มเครื่องดนตรีที่เราดูแลหรือไม่อย่างไร

.....

5.3 ในระหว่างการฝึกซ้อม นอกจากนักเรียนได้ฝึกฝนด้านทักษะเครื่องดนตรีแล้ว นักเรียนได้รับความรู้ด้านอื่นด้วยหรือไม่ อย่างไร

.....

5.4 ปัญหา และอุปสรรคที่พบส่วนใหญ่จากการฝึกซ้อมแต่ละครั้งคืออะไร

.....

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

.....

แบบสังเกตเพื่อการวิจัย
สำหรับผู้วิจัย

เรื่อง

แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง
ของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

ผู้วิจัย

นายนิติชัย พึ่งยา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. อนุรักษ์ สุทธิจิตต์

สาขาวิชาดนตรีศึกษา

ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันที่สังเกต

แบบสังเกตการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์

โรงเรียน

สำหรับผู้วิจัย : เป็นการสังเกตอย่างมีโครงสร้างและมีส่วนร่วมในกลุ่มที่ถูกสังเกต
 รูปแบบเครื่องมือ : แบบตรวจสอบรายการ (Check-list) และแบบบันทึกรายละเอียดข้อมูล
เรื่อง แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน
 แบบสังเกตนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
 ตอนที่ 1 แบบสังเกตแนวทางการฝึกซ้อม
 ตอนที่ 2 แบบสังเกตปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง

ตอนที่ 1 แบบสังเกตการฝึกซ้อม โดยอิงเนื้อหาลำดับตามกรอบแนวทางการฝึกซ้อม

1. การกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม มี ไม่มี

ด้านพุทธิพิสัย

ด้านทักษะพิสัย

ด้านจิตพิสัย

2. เนื้อหาการฝึกซ้อม

ด้านพื้นฐานทักษะการบรรเลง มี ไม่มี

การใช้ลม (Breathing)

การใช้ลิ้น (Tonguing)

การใช้นิ้ว (Fingering)

รูปปาก (Embouchure)

ทักษะจังหวะ (Rhythm)

ด้านองค์ประกอบการบรรเลง (คุณภาพเสียงรวมวง) มี ไม่มี

คุณภาพเสียง (Tone Quality).....

ความถูกต้องแม่นยำของระดับเสียง (Intonation).....

ความดังเบาของเสียง(Dynamic).....

จังหวะ และความของเร็วจังหวะ (Rhythm and Tempo)

ลักษณะของเสียง (Articulation).....

เทคนิคการบรรเลง (Technique)

ความสมดุล และการบรรเลงรวมวง (Balance and Ensemble).....

วรรณกรรมดนตรี (Music and Literature)

ความเป็นนักดนตรี (Musicianship)

3. รูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อม มี ไม่มี

แยกกลุ่มฝึกซ้อม

รวมกลุ่มฝึกซ้อม

รวมวงฝึกซ้อม.....

4. อุปกรณ์ โน้ตแบบฝึกหัดเทคนิค และโน้ตเพลง มี ไม่มี

เครื่องเทียบเสียง (Tuner)

เครื่องตั้งจังหวะ (Metronome)

คีย์บอร์ดสำหรับฝึกซ้อม (Keyboard)

เครื่องเสียง พร้อมลำโพง

แบบฝึกหัด Band Technique ต่าง ๆ

เอกสารโน้ตเพลง หรือบทเพลงสำหรับฝึกซ้อม

5. การประเมินผลการฝึกซ้อม

..... มี ไม่มี

ด้านพุทธิพิสัย

ด้านทักษะพิสัย

ด้านจิตพิสัย

ประเมินก่อนการฝึกซ้อม

ประเมินระหว่างการฝึกซ้อม

ประเมินหลังการฝึกซ้อม

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมสำหรับพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง

1. ด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี มี ไม่มี

ครูผู้สอน หรือผู้อำนวยการวง

ความรู้ความสามารถด้านการอ่านวงเพลง

เทคนิควิธีสอน และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้

บุคลิกภาพ และภาวะความเป็นผู้นำ.....

ความสามารถในการประเมิน และการแก้ปัญหาระหว่างการฝึกซ้อม

การให้กำลังใจ และการเสริมแรงนักเรียน.....

นักเรียน หรือนักดนตรีในวง มี ไม่มี

พื้นฐานความรู้ความสามารถด้านดนตรี.....

ความสนใจ และความมุ่งมั่นในการฝึกซ้อม.....

ความมีระเบียบวินัยในการฝึกซ้อม.....

ทัศนคติในการเล่นดนตรี.....

บทเรียน หรือเนื้อหาการฝึกซ้อม มี ไม่มี

ครอบคลุมพื้นฐานทักษะการบรรเลง.....

ครอบคลุมองค์ประกอบการบรรเลง (คุณภาพเสียงรวมวง).....

มีความน่าสนใจ และเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน.....

2. ด้านสภาพแวดล้อม

สถานที่ฝึกซ้อม / ห้องซ้อม มี ไม่มี

มีคุณภาพเสียงที่ดี เหมาะสมสำหรับการฝึกซ้อม

มีขนาดพื้นที่เหมาะสมสำหรับการฝึกซ้อม

มีความสะอาด เป็นระเบียบ และบรรยากาศที่เอื้อต่อการฝึกซ้อม

ระบบการจัดการด้านเครื่องดนตรี และอุปกรณ์ มี ไม่มี

คุณภาพของเครื่องดนตรี และอุปกรณ์

มีผู้จัดเก็บเครื่องดนตรีที่เหมาะสม

ระบบการดูแลรักษาเครื่องดนตรี และอุปกรณ์

ระบบการจัดการเอกสารโน้ตเพลง และตำรา มี ไม่มี

ผู้เก็บเอกสารโน้ตเพลง และตำราที่เหมาะสม

ระบบการจัดเก็บ และการใช้งานเอกสารโน้ตเพลง และตำรา

คุณภาพของเอกสารโน้ตเพลง และตำรา

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค
ตัวอย่างแบบวิเคราะห์เอกสาร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตัวอย่างแบบวิเคราะห์เอกสาร ชุดที่ 1

ตารางที่ 46 ตัวอย่างแบบวิเคราะห์เอกสาร : ข้อมูลด้านเกณฑ์การตัดสินการประกวดนั้บรเพลง

ลำดับ	ข้อมูลเอกสาร	รายละเอียดของเอกสาร
1	หัวข้อเอกสาร	
2	ประเภทของเอกสาร	☐ บทความ ☐ หนังสือ ☐ งานวิจัย ☐ วิทยานิพนธ์ ☐ เอกสารอื่น ๆ
3	ข้อมูลทางบรรณานุกรม	ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ ชื่อเอกสาร ครั้งที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ฯลฯ
4	ข้อมูลที่สนใจศึกษา : เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสิน ประกวดนั้บรเพลง ☐ กรมพลศึกษา ☐ ธนาคารอมสิน ☐ ม.รังสิต ☐ SIBF สิงคโปร์ ☐ WMC เนเธอร์แลนด์	☐ Tone Quality ☐ Intonation ☐ Dynamics ☐ Articulation ☐ Technique ☐ Rhythm & Tempo ☐ Balance & Ensemble ☐ Tuning ☐ Blend ☐ Music Literature ☐ Musicianship ☐ Phrasing ☐ Interpretation

ตัวอย่างแบบวิเคราะห์เอกสาร ชุดที่ 2

ตารางที่ 47 แบบวิเคราะห์เอกสาร : ข้อมูลเนื้อหาการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์

ลำดับ	ข้อมูลเอกสาร	รายละเอียดของเอกสาร
1	หัวข้อเอกสาร	
2	ประเภทของเอกสาร	☐ บทความ ☐ หนังสือ ☐ งานวิจัย ☐ วิทยานิพนธ์ ☐ เอกสารอื่น ๆ
3	ข้อมูลทางบรรณานุกรม	ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ ชื่อเอกสาร ครั้งที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ฯลฯ
4	ข้อมูลที่สนใจศึกษา : เนื้อหาการฝึกซ้อม วงซิมโฟนิคแบนด์ ☐ กายภาพพื้นฐาน ☐ พัฒนาคคุณภาพเสียง	☐ Tone Quality ☐ Breathing ☐ Intonation ☐ Embouchure ☐ Dynamics ☐ Long Tones ☐ Articulation ☐ Tonguing ☐ Technique ☐ Finger Speed ☐ Rhythm & Tempo ☐ Interpretation ☐ Balance & Ensemble ☐ Tuning ☐ Blend ☐ Music Literature ☐ Musicianship ☐ Phrasing

ตัวอย่างแบบวิเคราะห์เอกสาร ชุดที่ 3

ตารางที่ 48 แบบวิเคราะห์เอกสาร : ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมสำหรับพัฒนาคุณภาพ

เสียงรวมวงซิมโฟนิคแบนด์

ลำดับ	ข้อมูลเอกสาร	รายละเอียดของเอกสาร
1	หัวข้อเอกสาร	
2	ประเภทของเอกสาร	☐ บทความ ☐ หนังสือ ☐ งานวิจัย ☐ วิทยานิพนธ์ ☐ เอกสารอื่น ๆ
3	ข้อมูลทางบรรณานุกรม	ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ ชื่อเอกสาร ครั้งที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ฯลฯ
4	ข้อมูลที่สนใจศึกษา : ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึก ซ้อมสำหรับวงซิมโฟนิค แบนด์นักเรียน	☐ การบริหารจัดการ ☐ จิตวิทยาการสอนดนตรี ☐ สภาพแวดล้อม
5	รายละเอียดเนื้อหาที่ได้ของแต่ ละข้อ

ตัวอย่างแบบวิเคราะห์เอกสาร ชุดที่ 4

ตารางที่ 49 แบบวิเคราะห์เอกสาร : ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมสำหรับพัฒนาคุณภาพ
เสียงรวมวงซิมโฟนิคแบนด์

ลำดับ	ข้อมูลเอกสาร	รายละเอียดของเอกสาร
1	หัวข้อเอกสาร	
2	ประเภทของเอกสาร	☐ บทความ ☐ หนังสือ ☐ งานวิจัย ☐ วิทยานิพนธ์ ☐ เอกสารอื่น ๆ
3	ข้อมูลทางบรรณานุกรม	ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ ชื่อเอกสาร ครั้งที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ฯลฯ
4	ข้อมูลที่น่าสนใจศึกษา : ผลการประกวดการนั่ง บรรเลงระดับประเทศ	☐ รายการประกวด จัดโดยกรมพลศึกษา ☐ รายการประกวด จัดโดยธนาคารออมสิน ☐ รายการประกวด จัดโดยมหาวิทยาลัยรังสิต
5	ประจำปี พ.ศ.	☐ 2555 ☐ 2556 ☐ 2557 ☐ 2558 ☐ 2559
6	วงซิมโฟนิคแบนด์นัก เรียนที่ได้รับรางวัล ชนะเลิศ

ตารางที่ 52 ตารางวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน ครูผู้ควบคุมวง และนักเรียนในวงซิมโฟนิคแบนด์ด้านวิธีการฝึกซ้อม

หัวข้อ	แหล่งข้อมูล						การวิเคราะห์
	ครูผู้สอน			นักเรียน			
	A	B	C	A	B	C	

ภาคผนวก ง
ประวัติวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

วงซิมโฟนิคแบนด์ โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว

ภาพที่ 11 ภาพวงซิมโฟนิคแบนด์ โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว

สืบค้นจาก

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1273269962724022&set=a.1273269429390742.107374>

1851.100001230908222&type=3&theater สืบค้นวันที่ 8 มกราคม 2560

ที่อยู่ โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว เลขที่ 31 หมู่ 13 ถนนบางนา-ตราด ตำบลบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540

ผู้อำนวยการ นายจิราพงศ์ จุติธนะเสฏฐ์

ผู้ควบคุมวง นายถวัลย์ชัย สวนมณฑา

ผู้ฝึกสอน นายถวัลย์ชัย สวนมณฑา

ผู้ช่วยผู้ฝึกสอน นายไกรสร จุฬาทิพย์, นายไกรสิทธิ์ แก้วสุกใส, นายจรูญชัย บัวลา

ผู้อำนวยการเพลง นายไกรสร จุฬาทิพย์, นายถวัลย์ชัย สวนมณฑา

จำนวนผู้บรรเลง 59 คน

ประวัติวง

วงซิมโฟนิคแบนด์โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว ก่อตั้งวงตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2525 โดยในสมัยนั้น นางบุษยา สาครวาสีผู้อำนวยการโรงเรียน มีความประสงค์ให้มีวงดนตรีเครื่องเป่ารูปแบบทหาร เพื่อเตรียมสำหรับพิธีรับเสด็จฯ ในการเปิดอาคารของโรงเรียนเรียน จึงได้ก่อตั้งวงโยธวาทิตขึ้น โดยมอบหมายให้ครูถวัลย์ชัย สวนมณฑา เป็นผู้รับผิดชอบดูแลกิจกรรมวงโยธวาทิตของโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ในปี พ.ศ. 2532 เริ่มเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดวงโยธวาทิตใน

ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ มีผลงานจากการเข้าร่วมการประกวดอย่างต่อเนื่องเสมอมา ปัจจุบัน มีนายจิราพงศ์ จุติธนะเสฏฐ์ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน

ผลงานการประกวด

- รางวัลชนะเลิศถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช จากการแข่งขันประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งถ้วยพระราชทานฯ ประเภท ก ประจำปี 2536 และ 2542
- รางวัลชนะเลิศถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากการแข่งขันประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งถ้วยพระราชทานฯ ประเภทหนึ่งบรรเลง (Concert Band) ประจำปี 2551, 2555, 2556 และ 2557
- รางวัลเหรียญทอง จากการแข่งขันประกวดดนตรีโลก (World Music Contest) ณ เมืองเคอการ์เด ประเทศเนเธอร์แลนด์ ในประเภท Display and Marching Band ประจำปี 2536
- รางวัลเหรียญเงิน จากการแข่งขันประกวดดนตรีโลก (World Music Contest) ณ เมืองเคอการ์เด ประเทศเนเธอร์แลนด์ ในประเภท Concert Band ประจำปี 2536
- รางวัลชนะเลิศการแข่งขันประกวด TIWEC (Thailand International Wind Ensemble Competition) Class B ประจำปี 2552
- รางวัลชนะเลิศถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช จากการแข่งขันประกวด TIWEC (Thailand International Wind Ensemble Competition) Class A ประจำปี 2556
- รางวัลชนะเลิศการแข่งขันประกวดวงดนตรีประเภท Symphonic Band การประกวดดนตรีธนาคารออมสิน ประจำปี 2552, 2553, 2554, 2555, 2557, 2558 และ 2559
- รางวัลชนะเลิศถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จากการแข่งขันประกวด Rangsit Music Competition 2016 ครั้งที่ 11 ประจำปี 2559 (กรมพลศึกษา, 2556; มหาวิทยาลัยรังสิต, 2558)

วงซิมโฟนิคแบนด์ โรงเรียนหอวัง

ภาพที่ 12 ภาพวงซิมโฟนิคแบนด์ โรงเรียนหอวัง

สืบค้นจาก

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10157790627630371&set=a.10157790608710371.1073741847.524435370&type=3&theater>

ที่อยู่ 16/9 ถ.พหลโยธิน แขวงจตุจักร เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

ผู้อำนวยการ	ดร.พชรพงษ์ ตรีเทพา
ผู้จัดการวง	นายสุชาติ วงศ์ยงศิลป์
ผู้ควบคุมวง	นายประยุทธ์ ชาญอักษร
ผู้ช่วยผู้ควบคุมวง	นางพัชราภา พรสวรรค์, นายพิจิตร ไตรวรรณ
ผู้ฝึกสอน	นายชนะศักดิ์ วงษ์วีระวินิจ
ผู้ช่วยผู้ฝึกสอน	นายชนะศักดิ์ วงษ์วีระวินิจ, นายศศิศ จิตรรังสรรค์
ผู้อำนวยการเพลง	นายชนะศักดิ์ วงษ์วีระวินิจ, นายจิณณวัตร มั่นทรัพย์
จำนวนผู้บรรเลง	52 คน

ประวัติวง

เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2520 โดยผู้อำนวยการดุสิต พูนพอน โดยเริ่มแรกเป็นรูปแบบวงเมโลเดียน ร่วมกับขลุ่ยรีคอร์ดเดอร์ 20 ชิ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้บรรเลงในพิธีการต่าง ๆ ของสถานศึกษา และเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยการเล่นดนตรี ปี พ.ศ. 2536 ผู้อำนวยการ สมพงษ์ ธรรมอุภกรณ มีนโยบายในการพัฒนาด้านเครื่องดนตรีให้มีความทันสมัย

ขึ้น โดยให้จัดหาเครื่องใหม่เพิ่มเติม วงโยธวาทิตได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อพัฒนาศักยภาพ จากผู้บริหารโรงเรียน คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ตั้งแต่อดีตต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

ผลงานการประกวด

- รางวัลชนะเลิศถ้วยพระราชทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร จากการประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งถ้วยพระราชทานฯ ประเภท ข ประจำปี 2538
- รางวัลเหรียญทอง และรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 จากการประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งถ้วยพระราชทานฯ ประเภทหนึ่งบรรเลง ประจำปี 2551
- รางวัลชนะเลิศถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากการประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งถ้วยพระราชทานฯ ประเภทหนึ่งบรรเลง ประจำปี 2552
- รางวัลเหรียญทอง และรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 4 จากการประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งถ้วยพระราชทานฯ ประเภทหนึ่งบรรเลง ประจำปี 2553
- รางวัลชนะเลิศถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากการประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งถ้วยพระราชทานฯ ประเภทหนึ่งบรรเลง ประจำปี 2554
- รางวัลเหรียญทอง และรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 จากการประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งถ้วยพระราชทานฯ ประเภทหนึ่งบรรเลง ประจำปี 2555
- รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 การประกวดวงดนตรีประเภท Symphonic Band การประกวดดนตรีธนาคารออมสิน ประจำปี 2552, 2553, 2554, 2555
- รางวัลชนะเลิศการประกวดวงดนตรีประเภท Symphonic Band การประกวดดนตรีธนาคารออมสิน ประจำปี 2556
- รางวัลชนะเลิศในการประกวด Singapore International Band Festival 2013 ณ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ประจำปี 2556
- รางวัลชนะเลิศในการประกวด Winter Band Festival 2013 ณ ประเทศฮ่องกง ประจำปี 2556

- รางวัลชนะเลิศในการประกวดนั้บรเพลงด้วยเกียรติยศกรมพลศึกษา จากการประกวด วงโยธวาทิตนักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งด้วยพระราชทานฯ ประเภทนั้บรเพลง ประเภท ข ประจำปี 2557
- รางวัลชนะเลิศในการประกวดนั้บรเพลงด้วยเกียรติยศกรมพลศึกษา จากการประกวด งโยธวาทิตนักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งด้วยพระราชทานฯ ประเภทนั้บรเพลง ประเภท ข ประจำปี 2558
- รางวัลชนะเลิศด้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จากการประกวด Rangsit Music Competition 2015 ครั้งที่ 10 ประจำปี 2558
- รางวัลชนะเลิศประเภทนั้บรเพลง รุ่น Open Division จากการประกวดในงาน Singapore International Band Festival 2016 ครั้งที่ 5 ณ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ประจำปี 2559
- (กรมพลศึกษา, 2556; มหาวิทยาลัยรังสิต, 2559)

วงซิมโฟนิคแบนด์ โรงเรียนสุนทรารีวิทยา

ภาพที่ 13 วงซิมโฟนิคแบนด์ โรงเรียนสุนทรารีวิทยา

สืบค้นจาก

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10154727675905148&set=picfp.588485147.10153994264950148&type=3&theater>

ที่อยู่ 248 ถ.มิตรภาพ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา

ผู้อำนวยการ นายสมักร ไวยขุนทด

ผู้ควบคุมวง นายสมควร รอดเจริญ

ผู้ฝึกสอน นายอภิวุฒิ มินาลัย

ผู้ช่วยผู้ฝึกสอน คณะศิษย์เก่าโรงเรียนสุนทรารีวิทยา

ผู้อำนวยการเพลง นายอภิวุฒิ มินาลัย

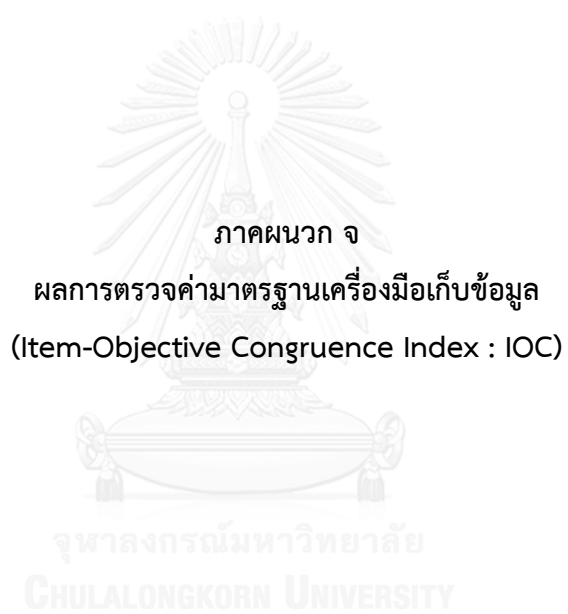
จำนวนผู้บรรเลง 60 คน

ประวัติวง

เริ่มก่อตั้งวงเมื่อ ปี พ.ศ. 2523 มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกิจกรรมสำหรับพัฒนาผู้เรียน และสร้างทักษะทางด้านดนตรีควบคู่ไปกับการปลูกฝังด้านระเบียบวินัย โดยมีแนวคิดให้จัดดำเนินกิจกรรมให้ครอบคลุมรูปแบบการบรรเลงทั้งการเดินแถว (Marching), การนั่งบรรเลง (Concert) รวมถึงวงออร์เคสตรา (Orchestra)

ผลงานการประกวด

- รางวัลชนะเลิศถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากการประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งถ้วยพระราชทานฯ ประเภท ค (หญิงล้วน) ประจำปี 2534
- รางวัลชนะเลิศถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช จากการประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งถ้วยพระราชทานฯ ประเภท ก ประจำปี 2552 และ 2556
- รางวัลเหรียญทอง จากการประกวดดนตรีโลก World Music Contest (WMC2013) ณ เมืองเคอการ์เด ประเทศเนเธอร์แลนด์ ในประเภทนั้บรเพลง ระดับ Division 3
- รางวัลรองชนะเลิศในการประกวดวงดุริยางค์เครื่องเป่านานาชาติ Thailand International Wind Ensemble Competition (TIWEC)
- รางวัลเหรียญทอง ประเภทนั้บรเพลง จากการประกวดในงาน Singapore International Band Festival (SIBF) 2014 ครั้งที่ 3 ณ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ประจำปี 2557
- รางวัลเหรียญทอง จากการประกวดวงดนตรีประเภท Symphonic Band การประกวดดนตรีธนาคารออมสิน ประจำปี 2557
- รางวัลชนะเลิศถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากการประกวดวงโยธวาทิตนักเรียน นิสิต นักศึกษา ซึ่งถ้วยพระราชทานฯ ประเภทนั้บรเพลง ประจำปี 2558 และ 2559
(กรมพลศึกษา, 2557)

ตารางที่ 54 สรุปผลการเก็บข้อมูลจากแบบสังเกตการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

ข้อที่	เนื้อหาในการสังเกต	วงซิมโฟนิคแบนด์โรงเรียน			วิเคราะห์
		A	B	C	
ตอนที่ 1 แบบสังเกตการฝึกซ้อม (แนวทางการฝึกซ้อม)					
1	การกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม	√	√	√	
	ด้านพุทธิพิสัย	√	√	√	
	ด้านทักษะพิสัย	√	√	√	
	ด้านจิตพิสัย	√	√	√	
2	การกำหนดเนื้อหาการฝึกซ้อม	√	√	√	
	1) ด้านเสียง (Tones / Sound)	√	√	√	
	● พื้นฐานการใช้ลม (Breathing)	√	√	√	
	● พื้นฐานเรื่องรูปปาก (Embouchure)	√	√	√	
	ประกอบด้วย (เนื้อหา)				
	- Tone Quality	√	√	√	
	- Intonation	√	√	√	
	- Balance & Ensemble	√	√	√	
	2) ด้านเทคนิค (Technique)	√	√	√	
	● พื้นฐานการใช้ลิ้น (Tonguing)	√	√	√	
	● พื้นฐานการใช้นิ้ว (Fingering)	√	√	√	
	● พื้นฐานทักษะจังหวะ (Rhythm)	√	√	√	
	ประกอบด้วย (เนื้อหา)				
	- Articulations	√	√	√	
- Rhythm & Tempo	√	√	√		
- Dynamics	√	√	√		
3) ด้านการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship / Musical Performance)	√	√	√		
● พื้นฐานด้านเสียง (Tone)	√	√	√		
● เทคนิค (Technique)	√	√	√		

ข้อที่	เนื้อหาในการสังเกต	วงซิมโฟนิคแบนด์โรงเรียน			วิเคราะห์
		A	B	C	
	<ul style="list-style-type: none"> การตีความการบรรเลง (Interpretation) 	√	√	√	
	ประกอบด้วย (เนื้อหา)				
	- Phrasing	√	√	√	
	- Dynamics	√	√	√	
	- Music & Literature	√	√	√	
3	รูปแบบและวิธีการฝึกซ้อม				
	แยกกลุ่มฝึกซ้อม (Section Rehearsal)	√	√	√	
	รวมกลุ่มฝึกซ้อม (Part Rehearsal)	√	√	√	
	รวมวงฝึกซ้อม (Band Rehearsal)	√	√	√	
4	อุปกรณ์ โน้ตแบบฝึกหัดเทคนิค และโน้ตเพลง				
	เครื่องเทียบเสียง (Tuner)	√	√	√	
	เครื่องตั้งจังหวะ (Metronome)	√	√	√	
	คีย์บอร์ดสำหรับฝึกซ้อม (Keyboard)	√	√	√	HD-200
	เครื่องเสียง พร้อมลำโพง	√	√	√	
	แบบฝึกหัด Band Technique ต่าง ๆ	√	√	√	
	เอกสารโน้ตเพลง หรือบทเพลงสำหรับฝึกซ้อม	√	√	√	
5	การประเมินผลการฝึกซ้อม				
	ด้านพุทธิพิสัย	√	√	√	
	ด้านทักษะพิสัย	√	√	√	
	ด้านจิตพิสัย	√	√	√	
	ประเมินก่อนการฝึกซ้อม	√	√	√	
	ประเมินระหว่างการฝึกซ้อม	√	√	√	
	ประเมินหลังการฝึกซ้อม	√	√	√	

ข้อที่	เนื้อหาในการสังเกต	วงซิมโฟนิคแบนด์โรงเรียน			วิเคราะห์
		A	B	C	
ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อม					
1	ด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี				
	ครูผู้สอน หรือผู้อำนวยการวง				
	ความรู้ความสามารถด้านการอำนวยเพลง	√	√	√	
	เทคนิควิธีสอน และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	√	√	√	
	บุคลิกภาพ และภาวะความเป็นผู้นำ	√	√	√	
	ความสามารถในการประเมิน และการแก้ปัญหา ระหว่างการฝึกซ้อม	√	√	√	
	การให้กำลังใจ และการเสริมแรงนักเรียน	√	√	√	
2	นักเรียน หรือนักดนตรีในวง				
	พื้นฐานความรู้ความสามารถด้านดนตรี	√	√	√	
	ความสนใจ และความมุ่งมั่นในการฝึกซ้อม	√	√	√	
	ความมีระเบียบวินัยในการฝึกซ้อม	√	√	√	
	ทัศนคติในการเล่นดนตรี	√	√	√	
3	บทเรียน หรือเนื้อหาการฝึกซ้อม				
	ครอบคลุมพื้นฐานทักษะการบรรเลง	√	√	√	
	ครอบคลุมองค์ประกอบการบรรเลง	√	√	√	
	มีความน่าสนใจ และเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน	√	√	√	

ข้อที่	เนื้อหาในการสังเกต	วงซิมโฟนิคแบนด์โรงเรียน			วิเคราะห์
		A	B	C	
2	ด้านสภาพแวดล้อม				
2.1	สถานที่ฝึกซ้อม / ห้องซ้อม				
	มีคุณภาพเสียงที่ดี เหมาะสมสำหรับการฝึกซ้อม	√	√	√	
	มีขนาดพื้นที่เหมาะสมสำหรับการฝึกซ้อม	√	√	√	
	มีความสะอาด เป็นระเบียบ และบรรยากาศที่เอื้อต่อการฝึกซ้อม	√	√	√	
2.2	ระบบการจัดการด้านเครื่องดนตรีและอุปกรณ์				
	คุณภาพของเครื่องดนตรี และอุปกรณ์	√	√	√	
	มีผู้จัดเก็บเครื่องดนตรีที่เหมาะสม	√	√	√	
	ระบบการดูแลรักษาเครื่องดนตรี และอุปกรณ์	√	√	√	
2.3	ระบบการจัดการเอกสารโน้ตเพลงและตำรา				
	ระบบตู้เก็บเอกสารโน้ตเพลง และตำราที่เหมาะสม	√	√	√	
	ระบบการจัดเก็บ และการใช้งานเอกสารโน้ตเพลง และตำรา	√	√	√	
	คุณภาพของเอกสารโน้ตเพลง และตำรา	√	√	√	

A = โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว B = โรงเรียนทอวัง C = โรงเรียนสุรนาารีวิทยา

ตารางที่ 55 แบบวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาริธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมของวงซิมโฟนิคแอนด์นักเรียนที่ชนะเลิศการประกวดนักร้องระดับประเทศ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพเสียงรวมของวงซิมโฟนิคแอนด์นักเรียนที่ชนะเลิศการประกวดนักร้องระดับประเทศ
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมของวงซิมโฟนิคแอนด์นักเรียน

ตารางที่ 1 ด้านแนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง

ลำดับ	หัวข้อแนวทางการฝึกซ้อม	สาระสำคัญ	ที่มาของข้อมูล	คำถามสำหรับการสัมภาษณ์ / สังเกต	วัตถุประสงค์การวิจัย
1	กำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม	หลักการฝึกซ้อมทักษะ คำนึงถึงภาคทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กัน กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน การวางเป้าหมายการฝึกซ้อม การวางเป้าหมายที่ชัดเจน และแผนการ ซ้อมที่รัดกุมทำให้เกิดการพัฒนาทักษะ อย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดในการฝึกซ้อมทักษะ ผู้ฝึกซ้อมต้องวางแผนไว้รอบคอบ เหมาะ สมกับเวลาที่มีอยู่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ สูงสุดในการซ้อม	คำரா (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554) (ชูชาติ พิทักษ์การ อ่างอิงโน ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2535) (Bodegaven & Wilson 1970) (Eelfman & Conzius, 2016) งานวิจัย (ณัฐกรณ์ ทฤษฎีคุณ, 2555) (อดิชาติ เจริญไพจิตร, 2547)	แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 : ครูผู้สอนวงซิมโฟนิคแอนด์ 1.1 การฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแอนด์ของโรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายหรือไม่ อย่างไร 1.2 เป้าหมายการฝึกซ้อมครอบคลุมถึงประกอบ ด้านใดบ้าง แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 3 : นักเรียนในวงซิมโฟนิคแอนด์ 1.1 ครูผู้สอนได้กำหนดขอบเขตหรือเป้าหมายการฝึกซ้อมหรือไม่ อย่างไร แบบสังเกต : สำหรับผู้วิจัย 1. การกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม ด้านพุทธิสัย, ด้านทักษะพิสัย, ด้านจิตพิสัย	ข้อที่ 1 และข้อที่ 3
2	กำหนดเนื้อหาทางการฝึกซ้อม 2.1 ด้านพื้นฐานทักษะ พื้นฐานการใช้ลม พื้นฐานการใช้ลิ้น พื้นฐานการใช้นิ้ว	2.1 ด้านพื้นฐานทักษะ หลักการฝึกซ้อมทักษะ ครอบคลุมองค์ประกอบด้านดนตรีให้ ครบถ้วน เพื่อให้ได้เกิดทักษะพื้นฐาน เป็น มาตรฐานที่สำคัญสามารถพัฒนาได้อย่าง	เอกสาร และคำรา (กรมพลศึกษา, 2558) (ธนาคารอมสิน, 2559) (มหาวิทยาลัยรังสิต, 2559) (SIBF, 2016) , (WMC, 2017)	แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 : ครูผู้สอนวงซิมโฟนิคแอนด์ 2.1 หลักในการกำหนดเนื้อหาสำหรับฝึกซ้อมเป็นอย่างไร 2.2 เนื้อหาในการฝึกซ้อมครอบคลุมพื้นฐานทักษะ การใช้ลม การใช้ลิ้น การใช้นิ้ว รูปปากและทักษะจังหวะ หรือไม่ อย่างไร	ข้อที่ 1 และข้อที่ 3

ตารางที่ 56 แบบวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย

ลำดับ	หัวข้อแนวทางการฝึกซ้อม	สาระสำคัญ	ที่มาของข้อมูล	คำถามสำหรับการสัมภาษณ์ / สังเกต	วัตถุประสงค์การวิจัย
	พื้นฐานเรื่องรูปปาก พื้นฐานทักษะจังหวะ 2.2 ด้านองค์ประกอบการบรรเลง คุณภาพเสียง (Tone Quality) ความแม่นยำของระดับเสียง (intonation) ความดังเบา (Dynamics) (Dynamics) จังหวะ และความเร็วจังหวะ (Rhythm & Tempo) ลักษณะของเสียง (Articulations) เทคนิคการบรรเลง (Technique) ความสมดุล และการบรรเลงรวมวง (Balance & Ensemble) วรรณกรรมดนตรี (Music and Literature) ความเป็นนักดนตรี (Musicianship)	มีเป้าหมาย (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554) การได้พัฒนาทักษะจากการฝึกซ้อมด้าน ต่าง ๆ เช่น การหายใจ การควบคุมคุณ ภาพเสียง ความดังเบา รักษาจังหวะการ เล่น ปรับเสียงรวม การตีความการเล่น รูปแบบ วิธีการฝึกซ้อมจะปรับเปลี่ยนไป ตามวัตถุประสงค์หลักที่ผู้อำนวยเพลงกำ หนดไว้ (วิลสัน, 1970) การวอร์มอัพ (Warm-up) เป็นโอกาสในการพัฒนาเรื่องของความ เป็นนักดนตรี และหลักการพัฒนาทักษะ ที่จำเป็น คุณลักษณะในการสร้างเสียง 2.2 ด้านองค์ประกอบการบรรเลง (คุณภาพเสียงรวมวง) เกณฑ์มาตรฐานด้านดนตรีที่ใช้ตัดสินการ ประกวดวงซิมโฟนีแอมเคมนำเรียนใน ประเทศ และต่างประเทศ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนีค แอมเคม เกี่ยวกับคุณภาพเสียงรวมวง และการฝึกซ้อมวงซิมโฟนีแอมเคม	(ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554) (Kohut, 1996) (Thornton, 2008) (Eilfman & Contzius, 2016) (Pearson, 2004) งานวิจัย (ณัฐศรีณีย์ ทฤษฎีคุณ, 2555) (Ward & Hancock, 2016) สัมภาษณ์ (ศรพล อัญญวิบูลย์, 2560) (ฐิทธิย์ บุระยง, 2560) (ดำริห์ บรรณวิทยกิจ, 2560) (จวนิช โปตะวานิช, 2560)	2.3 การฝึกซ้อมครอบคลุมการพัฒนาเรื่องต่อไปนี้ Tone Quality, Intonation, Dynamic, Rhythm & Tempo, Articulation, Technique, Balance & Ens -semble, Music & Literature, Musicianship อย่างไร แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 3 : นักเรียนในวงซิมโฟนีคแอมเคม 2.1 ครูผู้สอนกำหนด และอธิบายเนื้อหาของการฝึกซ้อมหรือ ไม่ อย่างไร 2.2 การฝึกซ้อมครอบคลุมพื้นฐานทักษะด้านใดบ้าง 2.3 การฝึกซ้อมพัฒนาทักษะการบรรเลงเรื่องใดบ้าง แบบสังเกต : สำหรับผู้วิจัย ด้านพื้นฐานทักษะการบรรเลง ด้านองค์ประกอบการบรรเลง (คุณภาพเสียงรวมวง)	วัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 1 และข้อที่ 3
3	รูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อม 3.1 แยกกลุ่มฝึกซ้อม	3.1 การแยกกลุ่มฝึกซ้อม 3.2 การรวมกลุ่มฝึกซ้อม	เอกสาร และตำรา (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554)	แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 : ครูผู้สอนวงซิมโฟนีคแอมเคม 3.1 รูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียง	ข้อที่ 1 และข้อที่ 3

ตารางที่ 57 แบบวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย

ลำดับ	หัวข้อแนวทางการฝึกซ้อม	สาระสำคัญ	ที่มาของข้อมูล	คำถามสำหรับการศึกษา / สังเกต	วัตถุประสงค์การวิจัย
	3.2 รวมกลุ่มฝึกซ้อม 3.3 รวมวงฝึกซ้อม	3.3 การรวมวงฝึกซ้อม ในการบวนการฝึกซ้อม เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพ และคุณภาพเสียงรวมวงที่ดี โดยก่อนรวมวงควรมีการแยกกลุ่มฝึกซ้อม ซึ่งโดยทั่วไปมักแบ่งเป็น 2 แบบ คือ การแยกกลุ่มฝึกซ้อมตามชนิดของเครื่องดนตรี และการรวมกลุ่มฝึกซ้อมตามประเภทของเครื่องดนตรี เพื่อให้ได้คุณภาพเสียงของแต่ละประเภทเสียงมีคุณภาพดี และกลมกลืนกัน	(Kohut, 1996) (Eelfman & Contzius, 2016) งานวิจัย (ณัฐศรีณีย์ ทฤษฎีคุณ, 2555) (Ward & Hancock, 2016) สัมภาษณ์ (สุรพล อดุญวิบูลย์, 2560) (ซูวิทย์ ยุระยง, 2560) (ดำริห์ บรรณวิทยกิจ, 2560) (วาณิช โปตะวณิช, 2560)	รวมวงเป็นอย่างไร แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 3 : นักเรียนในวงซิมโฟนิคแบบ 3.1 รูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงเป็นอย่างไร 3.2 นักเรียนทราบวัตถุประสงค์ ประโยชน์ ของการฝึกซ้อมแต่ละรูปแบบหรือไม่ อย่างไร แบบสังเกต : สำหรับผู้วิจัย แยกกลุ่มฝึกซ้อม / รวมกลุ่มฝึกซ้อม / รวมวงฝึกซ้อม	ข้อที่ 1 และข้อที่ 3
4	อุปกรณ์ โน้ตแบบฝึกหัด และบทเพลง	อุปกรณ์ : เครื่องเทียบเสียง (Tuner) เครื่องตั้งจังหวะ (Metronome) คีย์บอร์ด (Keyboard) เครื่องเสียง พร้อมลำโพง โน้ตแบบฝึกหัด : Band Technique Exercise 3D Band Book Symphonic Band Technique บทเพลง หรือโน้ตเพลง เนื้อหาโน้ตเพลงที่มีความทันท่วงที มีองค์ประกอบทางดนตรีครบถ้วน ส่วน แบบฝึกหัดเทคนิคจะช่วยให้ช่วยในการพัฒนา	ตำรา และเอกสาร (ณรุทธ์ สุทจจิตต์, 2554) (ณรุทธ์ สุทจจิตต์, 2541) (Skinner, 1984) (Eelfman & Contzius, 2016) งานวิจัย (ณัฐศรีณีย์ ทฤษฎีคุณ, 2555) สัมภาษณ์ (สุรพล อดุญวิบูลย์, 2560) (ซูวิทย์ ยุระยง, 2560) (ดำริห์ บรรณวิทยกิจ, 2560) (วาณิช โปตะวณิช, 2560)	แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 : ครูผู้สอนวงซิมโฟนิคแบบ 4.1 ใช้อุปกรณ์อะไรบ้าง ช่วยฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง และใช้อย่างไร 4.2 ใช้ตำรา โน้ตแบบฝึกหัดเทคนิคสำหรับวงซิมโฟนิคแบบใดบ้าง 4.3 วิธีการใช้โน้ตแบบฝึกหัดในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงเป็นอย่างไร 4.4 แนวคิดในการเลือกโน้ตเพลงสำหรับฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงอย่างไร แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 3 : นักเรียนในวงซิมโฟนิคแบบ 4.1 ใช้อุปกรณ์ในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงหรือไม่ อย่างไร 4.2 โน้ตแบบฝึกหัดเทคนิค และโน้ตเพลงที่ใช้อยู่ ช่วยใน	ข้อที่ 1-3

ตารางที่ 58 แบบวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย

ลำดับ	หัวข้อแนวทางการฝึกซ้อม	สาระสำคัญ	ที่มาของข้อมูล	คำถามสำหรับการสัมภาษณ์ / สังเกต	วัตถุประสงค์การวิจัย
		ทักษะการเล่นในด้านต่างๆ ทั้งไปะรวม เรื่องบันไดเสียง อาร์เพจจือ รูปแบบจ้ง หระต่างๆ อาร์ติเคชัน โดนาคิ และ เทคนิคการบรรเลงครอบคลุมองค์ประ กอบด้านดนตรีทุกส่วน		การฝึกซ้อมพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงได้หรือไม่ อย่างไร แบบสังเกต : สำหรับผู้วิจัย เครื่องเทียบเสียง / เครื่องตั้งจังหวะ / เครื่องเสียง ลำโพง / แบบฝึกหัด Band Technique / เอกสารโน้ต เพลงสำหรับฝึกซ้อม	ข้อที่ 1 - 3
5	การประเมินผลการฝึกซ้อม	การประเมินผลการฝึกซ้อม เป็นหนึ่งในการะบวนการที่สำคัญในการ จัดการฝึกซ้อม ผลจากการประเมินช่วย ให้ผู้รู้สือนทราบถึงปัญหาและข้อบก พร่องต่าง ๆ จากกาฝึกซ้อม ซึ่งช่วยใน การวางแผนปรับปรุงการฝึกซ้อมได้อย่าง มีประสิทธิภาพ หลักการประเมินผลด้านทักษะดนตรี ควรใช้การประเมินที่หลากหลาย เพื่อให้ ได้ผลครอบคลุมด้านทักษะ และเจตคติ ควรประเมินเป็นระยะเพื่อตรวจสอบพัฒ นาการนักเรียน โดยใช้การประเมิน ตามสภาพจริงประกอบการพิจารณา ให้เหมาะสม	ตำรา และเอกสาร (ณัฐธ สุทธิจิตต์, 2554) (ณัฐธ สุทธิจิตต์, 2560) (Hoffer, 2009) (Eelfman & Contzius, 2016) (Bodergaven & Wilson 1970) งานวิจัย (อดิชาติ เจริญพาโชค, 2547) (สิทธิ สิทธิการณ, 2545) (ณัฐครันย์ ทฤษฎีคุณ, 2555) สัมภาษณ์ (ดำริห์ บรรณวิทยกิจ, 2560) (วานิช โปตะวิช, 2560) (สุรพล ชัยบุญบุบลย์, 2560)	แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 : ครูผู้สอนวงซิมโฟนิคแบบด์ 5.1 มีวิธีการประเมินผลการฝึกซ้อมต่อไปนี้หรือไม่ ก่อนการฝึกซ้อม ระหว่างการฝึกซ้อมและหลังการฝึกซ้อม อย่างไร 5.2 การประเมินผลการฝึกซ้อมครอบคลุมองค์ประกอบ ด้านใดบ้าง อย่างไร แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 3 : นักเรียบในวงซิมโฟนิคแบบด์ 5.1 ครูผู้สอนสรุปผลการซ้อมให้ฟังหรือไม่ อย่างไร 5.2 มีวิธีการประเมินผลการฝึกซ้อมของตน และกลุ่มเครื่อง ดนตรีที่เราดูแลหรือไม่ อย่างไร 5.3 นอกจากฝึกฝนทักษะด้านดนตรีแล้ว ยังได้รับความรู้ ด้านอื่นด้วยหรือไม่ อย่างไร 5.4 ปัญหา และอุปสรรคในการฝึกซ้อมที่พบคืออะไร แบบสังเกต : สำหรับผู้วิจัย การประเมินผลการฝึกซ้อม พหุวิธีที่สลับ / ทักษะที่สลับ / จิตที่สลับ ก่อนการฝึกซ้อม / ระหว่างการฝึกซ้อม / หลังการฝึกซ้อม	ข้อที่ 1 และข้อที่ 3

ตารางที่ 59 แบบวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย

ลำดับ	หัวข้อแนวทางการฝึกซ้อม	สาระสำคัญ	ที่มาของข้อมูล	คำานสำหรับภาาณสัณยาณ / สัณยาณ	วัตถุประสงค์การวิจัย
1	ด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี ประกอบด้วยหลักสำคัญ 3 ประการ คือ ความเข้าใจในตัวนักดนตรี ความพร้อมของครูผู้สอน บทเรียนที่เหมาะสม ซึ่ง สามสิ่งนี้ เป็นปัจจัยที่จะช่วยให้ การฝึกซ้อมเป็นไปด้วความเรียบร้อย ส่งผลปะสบผลสำเร็จในการฝึกซ้อม และที่สำคัญสุด คือ ช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีต่อการฝึกซ้อมสำหรับทุกคนในวง	1.1 ครูผู้สอน / ผู้อ่านวงเพลง หมายถึง ผู้ที่มีบทบาทในการควบคุม การฝึกซ้อมและการบรรเลง ถ่ายทอด อารมณ์ ความรู้สึกต่าง ๆ ของผู้ประพันธ์ ออกมาโดยผ่านการบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำ เชื่อมมันในตนเอง สามารถสร้างแรงจูงใจ ให้กับนักดนตรีในวง รับผิดชอบ และมีทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ได้อย่างเรียบร้อย ต้องศึกษาใ้รู้ คอยย้่นำ และแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้กับเรียนในทาง ที่ถูกสำหรับการเล่นดนตรี	เอกสาร และตำรา (ใจแสง สุขะวิฒนะ, 2554) (ณรุท สุทจจิตต์, 2557) (Green, 1997) งานวิจัย (คริส จันทรสมดี, 2551) (วรรณิสา ประเสริฐสุวิทย์, 2555) สัมภาษณ์ (สุรพล ัญญวิบูลย์, 2560) (ฐวิทย์ ยุระยง, 2560) (ดำริห์ บรรณวิทยกิจ, 2560) (วานิช โปะะวณิช, 2560)	แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 : ครูผู้สอน หรือครูผู้ควบคุมวง 1) บทบาทและความสำคัญของครูผู้สอน หรือผู้อ่านวงเพลง มีผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงหรือไม่ อย่างไร 2) วิธีการจูงใจให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นตั้งใจ และเห็นความสำคัญของการฝึกซ้อมอย่างไร แบบสังเกต : สัาหรับผู้วิจัย ความรู้ความสามารถด้านการอ่านวงเพลง เทคนิควิธีสอน และความสามารถในการถ่ายทอด บุคลิกภาพ และภาวะความเป็นผู้นำ ความสามารถในการประเมินและแก้ปัญหาระหว่างการซ้อม ให้กำลังใจ และเสริมแรงนักเรียน	วัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 1 - 3
		1.2 นักเรียน หรือนักดนตรีในวง พัฒนาการด้านดนตรีของผู้เรียน การเรียนรู้ด้านดนตรีของผู้เรียน ความพร้อมของผู้เรียน ความสนใจด้านดนตรีของผู้เรียน ทัศนคติด้านการเล่นดนตรีของผู้เรียน	เอกสาร และตำรา (ณรุท สุทจจิตต์, 2554) (พรหมทิพย์ ศิริธรรมบุศย์, 2547) (Skinner, 1984)	แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 : ครูผู้สอน หรือครูผู้ควบคุมวง 1) นโยบายการรับนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม และการเลือก เครื่องดนตรีให้นักเรียนเป็นอย่างไร 2) วิธีการปลูกฝังค่านิยม และแนวคิดในการพัฒนาท่าย ภาพด้านดนตรีให้นักเรียนเป็นอย่างไร แบบสังเกต : สัาหรับผู้วิจัย พื้นฐานความรู้ความสามารถด้านดนตรี ความสนใจ และความมุ่งมั่นในการฝึกซ้อม ความมีระเบียบวินัยในการฝึกซ้อม ทัศนคติในการเล่นดนตรี	วัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 1 - 3

ตารางที่ 60 แบบวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย

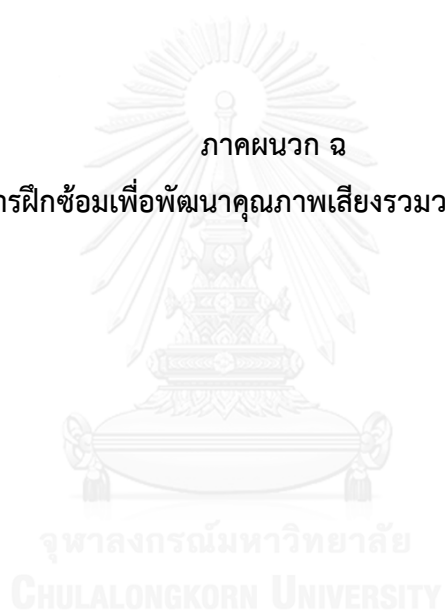
ลำดับ	หัวข้อแนวทางการฝึกซ้อม	สาระสำคัญ	ที่มาของข้อมูล	คำถามสำหรับกัลป์ภาษาณ / สังเกต	วัตถุประสงค์การวิจัย
		<p>1.3 บทเรียน หรือเนื้อหาในการฝึกซ้อม</p> <p>ลำดับขั้นตอน</p> <p>ความหลากหลาย</p> <p>ความครบถ้วน</p> <p>การเลือกสรร</p> <p>บทเพลงออก</p> <p>เนื้อหาในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง ต้องให้ครอบคลุมทุกมิติของการบรรเลง</p>	<p>เอกสาร และตำรา (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554)</p> <p>งานวิจัย (ณัฐศรีชัย พฤษวิฑูณ, 2555)</p> <p>สัมภาษณ์ (สุรพล ธัญญวิบูลย์, 2560) (สุวิทย์ ยุระยง, 2560) (ดำรง บรรณวิทย์กิจ, 2560) (วานิช โปตะวณิช, 2560)</p>	<p>แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 : ครูผู้สอน หรือครูผู้ควบคุมวง</p> <p>1) หลักในการกำหนดเนื้อหาการฝึกซ้อม หรือบทเพลง ให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนเป็นอย่างไร</p> <p>2) กรณีที่นักเรียนมีความสามารถที่แตกต่างกัน มีวิธีแก้ปัญหาอย่างไร</p> <p>แบบสังเกต : สำหรับผู้วิจัย</p> <p>ครอบคลุมพื้นฐานทักษะการบรรเลง</p> <p>ครอบคลุมองค์ประกอบการบรรเลง (คุณภาพเสียงรวมวง)</p> <p>มีความน่าสนใจ และเหมาะสมกับความสามารถนักเรียน</p>	<p>ข้อที่ 1 - 3</p>
2	<p>ด้านสภาพแวดล้อม</p> <p>สภาพแวดล้อม นับเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งช่วยส่งเสริมให้การฝึกซ้อมประสบผลสัมฤทธิ์ อยุ่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้ด้านดนตรี ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ และสร้างความสนใจ ให้นักเรียนได้ทางหนึ่ง</p>	<p>2.1 สถานที่ฝึกซ้อม หรือห้องซ้อม</p> <p>ห้องซ้อมที่ดีควรให้คุณภาพเสียงของการฝึกซ้อมที่ดี ส่งต่อความรู้สึกของนักดนตรีในขณะฝึกซ้อม ซึ่งจะได้ยินเสียงต่างๆ ทั้งจากเครื่องดนตรีของตนเอง และคนรอบข้าง ช่วยให้เกิดสมาธิขณะการฝึกซ้อม ได้คุณภาพเสียงรวมวงที่ดี และส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นในการบรรเลงของนักดนตรี (สัมภาษณ์)</p> <p>2.2 เครื่องดนตรี และอุปกรณ์</p> <p>จัดอยู่ในประเภทของสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนหรือห้องซ้อมดนตรี ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญในการจัดเตรียมเครื่อง</p>	<p>เอกสาร และตำรา (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554) (Skinner, 1984)</p> <p>สัมภาษณ์ (สุรพล ธัญญวิบูลย์, 2560) (สุวิทย์ ยุระยง, 2560) (ดำรง บรรณวิทย์กิจ, 2560) (วานิช โปตะวณิช, 2560)</p>	<p>แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 : ครูผู้สอน หรือครูผู้ควบคุมวง</p> <p>1) สถานที่ฝึกซ้อมมีส่วนต่อการพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงหรือไม่ อย่างไร</p> <p>2) ได้รับการสนับสนุนงบประมาณด้านสถานที่สำหรับฝึกซ้อมหรือไม่ อย่างไร</p> <p>แบบสังเกต : สำหรับผู้วิจัย</p> <p>มีคุณภาพเสียงที่ดี เหมาะสมสำหรับการฝึกซ้อม</p> <p>มีขนาดพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการฝึกซ้อม</p> <p>มีความสะอาด เป็นระเบียบ และบรรยากาศที่เอื้อต่อการฝึกซ้อม</p>	<p>ข้อที่ 2</p>
			<p>เอกสาร และตำรา (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554) (Skinner, 1984)</p>	<p>แบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 : ครูผู้สอน หรือครูผู้ควบคุมวง</p> <p>1) หลักในการเลือกใช้เครื่องดนตรี อุปกรณ์ อย่างไร</p> <p>2) การสนับสนุนงบประมาณด้านเครื่องดนตรี อุปกรณ์เป็นอย่างไร</p>	<p>ข้อที่ 2 และข้อที่ 3</p>

ตารางที่ 61 แบบวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย

ลำดับ	หัวข้อแนวทางการศึกษา	สาระสำคัญ	ที่มาของข้อมูล	คำถามสำหรับการสัมภาษณ์ / สังเกต	วัตถุประสงค์การวิจัย
	หัวข้อแนวทางการศึกษา	มือ อุปกรณ์ เครื่องดนตรี รวมถึงสื่อการสอนต่างๆ ให้มีสภาพพร้อมใช้งานอยู่เสมอ ที่สำคัญคือคุณภาพของเครื่องดนตรี ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพเสียง และความรู้สึกของนักดนตรี เครื่องดนตรีที่มีมาตรฐานดี ย่อมสร้างคุณภาพเสียงและการบรรเลงที่มีคุณภาพด้วยเช่นกัน	สัมภาษณ์ (สุรพล อดุณญวิบูลย์, 2560) (ชูวิทย์ ยุระยง, 2560) (คำริห์ บรรณวิทยกิจ, 2560) (วานิช โปตะวนิช, 2560)	แบบสังเกต : สำหรับผู้วิจัย คุณภาพเครื่องดนตรี และอุปกรณ์ ผู้จัดเก็บเครื่องดนตรีและอุปกรณ์ที่เหมาะสม ระบบการดูแลรักษาเครื่องดนตรี และอุปกรณ์	ข้อที่ 2 และข้อที่ 3
	หัวข้อแนวทางการศึกษา	2.3 โน้ตแบบฝึกหัดเทคนิค โน้ตแบบฝึกหัดเทคนิค รวมถึงบทเพลง นับเป็นสื่อการสอนที่เกี่ยวข้องกับการฝึกซ้อม ถือเป็นสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญ เพื่อความพร้อมและความสะดวกในการใช้งานได้อย่างเหมาะสม โดยจัดการดูแลระบบการจัดเก็บเอกสาร แยกหมวดหมู่ให้ชัดเจน และมีความคล่องตัวในการใช้งานอยู่เสมอ	เอกสาร และตำรา (ณรุทธิ์ สุทธจิตต์, 2554) (Skinner, 1984) งานวิจัย (ณัฐศรัณย์ ทฤษฎีคุณ, 2555) สัมภาษณ์ (ชูวิทย์ ยุระยง, 2560) (คำริห์ บรรณวิทยกิจ, 2560)	แบบสัมภาษณ์ข้อที่ 2 : ครูผู้สอน หรือครูผู้ควบคุมวง 1) โน้ตแบบฝึกหัดเทคนิค มีความสำคัญต่อการฝึกซ้อมอย่างไร 2) หลักการ แนวคิดในการเลือกใช้น้ตแบบฝึกหัดสำหรับ การฝึกซ้อมอย่างไร แบบสังเกต : สำหรับผู้วิจัย ผู้เก็บเอกสารโน้ตเพลง ตำราที่เหมาะสม ระบบการจัดเก็บ และการใช้งานเอกสารโน้ตเพลง และตำรา คุณภาพของเอกสารโน้ตเพลง และตำรา	ข้อที่ 1 - 3

ภาคผนวก ฉ

ตัวอย่างเล่มแนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

REHEARSAL GUIDELINES TO DEVELOP SCHOOL SYMPHONIC BAND'S TONE QUALITY

**REHEARSAL
GUIDELINES
TO DEVELOP
SCHOOL
SYMPHONIC
BAND'S
TONE QUALITY**

คู่มือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำนำ

แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน ฉบับนี้เป็นเอกสารที่ผู้วิจัยได้สรุป วิเคราะห์ และเรียบเรียงจากการศึกษา และวิจัยในหัวข้อเรื่องเดียวกัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อให้ครูผู้สอนวงซิมโฟนิคแบนด์ได้ศึกษาเป็นแนวทาง และนำไปปรับใช้ให้เกิดความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ดูแลกิจกรรมวงซิมโฟนิคแบนด์อยู่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์หรือออกมาจากผลการวิจัย ที่ได้ทำการรวบรวมเนื้อหา จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย รวมถึงทำการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์ของเมืองไทย เพื่อนำข้อมูลที่ได้ทำการกำหนดขอบเขตเนื้อหา และข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์ ของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จจากการประกวดในระดับประเทศ โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ครูผู้สอน ครูผู้ควบคุมวง และนักเรียนในวง

ภาพรวมเนื้อหาในเอกสารแนวทางฉบับนี้จะครอบคลุมเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์ โดยเฉพาะในด้านเนื้อหาการฝึกซ้อม ผู้วิจัยให้ความสำคัญไม่น้อยไปกว่าเนื้อหาด้านรูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อม ด้วยมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน ในการกำหนดรูปแบบการซ้อม รวมถึงการใช้เทคนิควิธีการต่างๆ จึงมีแนวคิดเริ่มต้นจากการศึกษาข้อมูลด้านเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ในการตัดสินการประกวดวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนในระดับประเทศ 3 รายการ และศึกษาเพิ่มเติมจากเกณฑ์การตัดสินจากต่างประเทศ อีก 2 รายการ เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบวิเคราะห์ สรุปผล และนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดเพื่อกำหนดทิศทางการเก็บข้อมูลในระดับต่อไป นอกจากนี้เนื้อหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่าครูผู้สอนควรศึกษาถึงประวัติความเป็นมา รูปแบบการจัดวง บทบาทผู้อำนวยเพลงควบคู่ไปกับการใช้งานแนวทางการฝึกซ้อม จึงได้เพิ่มเติมเนื้อหาในส่วนนี้เพื่อให้มีความครบถ้วนของเล่มแนวทาง และเพื่อให้ได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์การใช้งานจากการฝึกซ้อม ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ในเอกสารแนวทาง ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอนวงซิมโฟนิคแบนด์ในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะผู้ที่ไม่มีประสบการณ์ในการทำวงมาก่อน สามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงได้อย่างเป็นระบบและมีทิศทาง ส่งผลให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะด้านดนตรีให้มีคุณภาพได้ตามลำดับต่อไป

นิตินัย พิงยา

คำชี้แจงในการใช้แนวทางฝึกซ้อม

แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงฉบับนี้ เป็นเอกสารแนวทางสำหรับครูผู้สอน หรือผู้ที่สนใจกำลังเริ่มต้นงานสอนด้านวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน แต่ขาดซึ่งประสบการณ์ในการสอน หรือทำวงเพื่อใช้งานบรรเลงในรูปแบบต่างๆ ในการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สำหรับจัดดำเนินกิจกรรมการฝึกซ้อมให้กับนักเรียน เพื่อช่วยให้ครูผู้สอนได้มีช่องทางการเริ่มต้นวางแผนการฝึกซ้อม เตรียมการด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกซ้อมอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยแนวทางนี้เป็นกรอบการดำเนินงาน ซึ่งเนื้อหาในเล่มแนวทางฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย รวมถึงสัมภาษณ์อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านวงซิมโฟนิคแบนด์ 4 ท่าน ก่อนออกแบบสร้างเครื่องมือสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการฝึกซ้อมสำหรับการลงภาคสนามเก็บข้อมูลจากวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนที่ประสบความสำเร็จจากการประกวดนั่งบรรเลงระดับประเทศ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาอย่างเป็นระบบร่วมกับการศึกษาจากตำรา แนวคิดต่างๆ ทำการสรุปผลการวิเคราะห์ออกมาเป็นรูปเล่มแนวทางฉบับนี้ ที่มีข้อกำหนดต่างๆ เบื้องต้นที่สำคัญ และมีประโยชน์ต่อการฝึกซ้อม

นอกจากเนื้อหาที่นำเสนอแนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนแล้ว ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมเนื้อหาด้านประวัติความเป็นมาของวงซิมโฟนิคแบนด์ในอดีต และพัฒนาการวงซิมโฟนิคแบนด์ในประเทศไทยที่ผู้วิจัยได้ร่วมฟังบรรยายจากการสัมมนาเกี่ยวกับกำเนิดตรัสยามโดยอาจารย์พูนพิศ อดมตยกุล (2559) รวมไปถึงด้วย ประกอบกับเนื้อหาในรูปแบบการจัดวง ซึ่งมีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ และมีความสอดคล้องกับการใช้งานแนวทางเล่มนี้

ข้อแนะนำเบื้องต้นสำหรับครูผู้สอน แนวทางฉบับนี้ เปรียบเสมือนกรอบแนวคิด ที่เป็นลักษณะโครงสร้างหลักที่ครอบคลุมกระบวนการต่างๆ ของการฝึกซ้อม ซึ่งครูผู้สอนควรพิจารณาองค์ประกอบปัจจัยด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์ที่ดูแลอยู่ เพื่อสามารถปรับใช้ให้เกิดความเหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกัน วัตถุประสงค์หลักของแนวทางที่ผู้วิจัยนำเสนอนี้ เพื่อการพัฒนาคุณภาพการฝึกซ้อมอย่างมีทิศทาง และได้ผลการซ้อมที่น่าพอใจ มุ่งเน้นการใช้งานให้เหมาะสมในสภาพจริง ที่ครูผู้สอนสามารถดูแลเนื้อหาการฝึกซ้อมด้านต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง และเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการฝึกซ้อม ครูผู้สอนสามารถปรับเปลี่ยน ลดทอนรายละเอียดของเนื้อหา หรือปรับรูปแบบการฝึกซ้อมได้ตามวัตถุประสงค์ของครูผู้สอน หรือการใช้งานต่างๆ

เอกสารแนวทางฉบับนี้ เป็นเพียงเอกสารที่สรุป เรียบเรียงเนื้อหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน ที่นำเสนอตัวอย่างแนวทางการฝึกซ้อมอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งอาจเหมือน หรือแตกต่าง กับการฝึกซ้อมที่เป็นอยู่

ในปัจจุบัน สิ่งหนึ่งที่สำคัญในการใช้แนวทางฉบับนี้ คือ ครูผู้สอนต้องมีพื้นฐานความรู้ความสามารถด้านดนตรี ควบคู่ไปกับการใช้จิตวิทยาการสอนดนตรีที่เหมาะสม เพราะต้องฝึกซ้อมร่วมกับนักเรียนที่มีสถานภาพ และความสามารถที่หลากหลาย และควรต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมการฝึกซ้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ.....	197
คำชี้แจง.....	198
ตอนที่ 1 วงซิมโฟนิคแบนด์.....	201
1.1 ประวัติวงซิมโฟนิคแบนด์	201
1.2 พัฒนาการวงซิมโฟนิคแบนด์ในประเทศไทย	203
1.3 รูปแบบการจัดวงซิมโฟนิคแบนด์	204
1.4 ผู้อำนวยการวงซิมโฟนิคแบนด์	209
ตอนที่ 2 เนื้อหา	211
2.1 ด้านเสียง (Tone / Sound)	211
2.2 ด้านเทคนิค (Technique)	213
2.3 ด้านการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship)	214
ตอนที่ 3 แนวทางการฝึกซ้อม	215
3.1 ด้านที่ 1 การกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม	215
3.2 ด้านที่ 2 การกำหนดเนื้อหาการฝึกซ้อม	216
3.3 ด้านที่ 3 การกำหนดรูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อม	217
3.4 ด้านที่ 4 การประเมินผลการฝึกซ้อม	220
ตัวอย่างแบบประเมินผลการฝึกซ้อม	222
ตอนที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง	223
4.1 ปัจจัยด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี	223
4.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม	224
หนังสืออ่านเพิ่มเติม	232
รายการอ้างอิงเนื้อหา	233

ตอนที่ 1 วงซิมโฟนิคแบนด์

วงซิมโฟนิคแบนด์ (Symphonic Band) เป็นวงดนตรีขนาดใหญ่ที่มีรูปแบบในลักษณะของการนำบรรเลงเช่นเดียวกับวงคอนเสิร์ตแบนด์ (Concert Band) มีมาตรฐานการผสมวงอย่างครบถ้วน ประกอบด้วยเครื่องลมไม้ (Woodwind) เครื่องลมทองเหลือง (Brass Wind) และเครื่องประกอบจังหวะ (Percussion) นอกจากนี้ยังนิยมใช้ซอดับเบิลเบส (Double Bass) หรือเครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ เช่น ฮาร์พ (Harp) เปียโน (Piano) เพื่อให้สามารถบรรเลงได้ตามที่ผู้ประพันธ์กำหนด มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลงานการประพันธ์สำหรับแสดงความสามารถทางดนตรีโดยเฉพาะ ทั้งที่ประพันธ์ขึ้นมาใหม่ หรือเรียบเรียงเสียงประสานขึ้นตามระดับความสามารถของนักดนตรีในวง (วิศิษฎ์ จิตรรังสรรค์, 2559)

1.1 ประวัติวงซิมโฟนิคแบนด์

ในสมัยของ โวล์ฟกัง อมาเดอุส โมซาร์ท (Wolfgang Amadeus Mozart) วงดนตรีรูปแบบวง Wind Ensemble เริ่มมีบทบาทในการบรรเลง งานประพันธ์บทเพลงของเขาเริ่มใช้เครื่องเป่าในการดำเนินทำนองสำคัญในผลงานรูปแบบต่าง ๆ เช่น Horn, Flute, Clarinet และ Bassoon ในบทเพลง Serenade for Wind Instruments K 361, K 375 และ K388 เป็นบทประพันธ์สำหรับเครื่องเป่า โดยเฉพาะ นับเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาดนตรีสำหรับเครื่องเป่าที่สำคัญครั้งหนึ่ง

หลังจากนั้นเป็นต้นมาเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าต่างได้รับบทบาทการบรรเลงในวงออร์เคสตราเพิ่มมากขึ้น ริชาร์ด วากเนอร์ (Richard Wagner) ใช้เครื่องเป่ามากกว่า 30 ชิ้นในวงออร์เคสตรา ทำให้เสียงเพลงมีความหนักแน่นขึ้นมาก ในขณะที่ ริชาร์ด สเตราส์ (Richard Strauss) ได้ประพันธ์ Serenade No 7 ประกอบด้วย Flute 2 เครื่อง, Oboe 2 เครื่อง, Clarinet 2 เครื่อง, Bassoon 2 เครื่อง Contra Bassoon และ Horn 4 เครื่อง รวมถึงบทเพลงอื่น ๆ ซึ่ง ริชาร์ด สเตราส์ (Richard Struass) ได้ให้ความสำคัญของเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าเป็นอย่างมาก

อิกอร์ สตราวินสกี (Igor Starvinsky) เป็นคีตกวีอีกท่านหนึ่ง ที่ได้ประพันธ์บทเพลงซึ่งแสดงให้เห็นบทบาทที่สำคัญของเครื่องเป่า (Milano, 1963) เช่น บทประพันธ์สำหรับบัลเลต์ เรื่อง Rite of Spring และ Fire Bird อีกทั้งยังมีบทประพันธ์เพลงสำหรับเครื่องเป่าโดยเฉพาะ คือ Symphony for Winds (1920), Octet for Winds (1923) และ Concerto for Piano and Winds (1924) เช่นเดียวกับ กุสตาฟ โฮลท์ (Gustav Holst) นักประพันธ์ชาวอังกฤษ ได้ประพันธ์เพลงสำหรับเครื่องเป่าไว้หลายเพลง เช่น 1st Suite for Band และ 2nd Suite for Band ทั้ง 2 บทเพลงนี้ใช้เครื่องเป่ารวมด้วยกันหลายชิ้น

นักประพันธ์เพลงชาวอังกฤษอีกท่านหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาวง Wind Ensemble คือ ราล์ฟ วาฮาน วิลเลียม (Raph Vahann Williams) เขาได้ประพันธ์เพลง English Folk Song Suite และ Toccata Marziale ขึ้นในปี 1924 ผลจากการประพันธ์เพลงสำหรับวง

Military Band ทำให้ได้รับการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมดนตรีไปสู่ประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี 1917 ประเทศสหรัฐอเมริกาเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1 การบรรเลงวงรูปแบบ Military Band จึงเน้นบรรเลงบทเพลงมาร์ชเป็นหลัก ซึ่งมีนักประพันธ์เพลงมาร์ชที่เป็นที่รู้จักกันดี คือ จอห์น ฟิลลิป ซูซา (John Philip Sousa) ซึ่งต่อมาภายหลังได้รับการยกย่องว่าเป็น “ราชาแห่งเพลงมาร์ช” ด้วยเพลงมาร์ชที่ได้ประพันธ์ไว้สำหรับบรรเลงประกอบการเดินสวนสนามเป็นจำนวนมาก สร้างบรรยากาศในสวนสนุกให้มีความสุขสนุกสนาน บทเพลงและรูปแบบดนตรีของเขาได้รับความนิยมได้ระยะเวลาหนึ่ง เมื่อวัฒนธรรมกีฬาวอเมริกันฟุตบอลเกิดขึ้น ประกอบกับพัฒนาคุณภาพการดำเนินการเรียนการสอนดนตรีในสถานศึกษาที่ดีขึ้นเพื่อเตรียมวงสำหรับการประกวดวงดนตรี (Band) ระดับนักเรียน อีกทั้งมีความนิยมจัดการแสดงกลางแจ้งโดยวงดนตรีรูปแบบ Marching Band ระหว่างพักครึ่งการแข่งขันอเมริกันฟุตบอล เพื่อสร้างความบันเทิงให้ผู้ชม มีผลทำให้บทบาทของวง Military Band เริ่มเปลี่ยนไป

ในปี ค.ศ. 1918 ได้มีการจัดตั้งสถาบันดนตรี Eastman School of Music ก่อตั้งขึ้นโดย จอร์จ อีสท์แมน (George Eastman) ชาวอเมริกัน ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของมหาวิทยาลัย Rochester ปัจจุบันเป็นสถานศึกษาด้านดนตรีในสาขาต่าง ๆ เช่น การประพันธ์เพลง การแสดงดนตรี และดนตรีศึกษา และสถาบันการศึกษาแห่งนี้ถือว่าเป็นต้นกำเนิดวง Wind Ensemble จนกระทั่ง ปี ค.ศ. 1952 มีการก่อตั้งวงดนตรีประเภทใหม่ คือ Eastman Wind Ensemble ขึ้น เพื่อพัฒนา และส่งเสริมดนตรีประเภทเครื่องเป่าโดยเฉพาะ โดย เฟรดเดอริก เฟนเนล (Frederick Fennell) เป็นศิษย์เก่าและครูผู้สอน ประกอบด้วยสมาชิกวง 45 คน ทั้งเครื่องเป่าลมไม้ เครื่องเป่าลมทองเหลือง และเครื่องดนตรีอื่น ๆ เช่น ฮาร์พ (Harp), เปียโน (Piano), ออร์แกน (Organ) และ ฮาร์พซิคอร์ด (Harpsicord) เป็นต้น (Sadie, 2001)

ภาพที่ 14 วงดนตรีเครื่องลม Eastman Wind Ensemble

ที่มา <https://www.facebook.com/pg/eastmanwindensemble/photos/> (สืบค้นวันที่ 3 มกราคม 2560)

Fennell มีแนวคิดว่าการปรับเปลี่ยนรูปแบบวงดนตรีประเภทเครื่องลมที่บรรเลงเพลงมาร์ชสำหรับการเดินแถวในอดีตมาเป็นวงนั้บรรเลง ผู้เล่นต้องมีเทคนิคการบรรเลง และเล่นบทเพลงที่ใช้ทักษะขั้นสูงเช่นเดียวกับวงออร์เคสตรา (Orchestra) รวมถึงมีแนวคิดในการประพันธ์บทเพลงให้เหมาะสมสำหรับวงดนตรีประเภทนี้ด้วยเช่นกัน วง Eastman Wind Ensemble ได้พัฒนาการฝึกซ้อมวงในรูปแบบของวง Wind Ensemble จนออกแสดงและบันทึกเสียง จนเป็นที่ยอมรับ กล่าวได้ว่ามีบทบาทต่อการพัฒนาดนตรีประเภทเครื่องลมอย่างมากถึงปัจจุบัน (สยามดนตรีมาฮา, 2535)

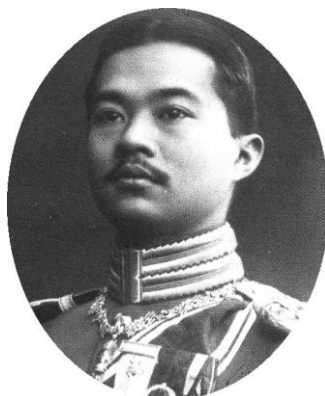
พัฒนาการวงซิมโฟนิคแบนด์ในประเทศไทย

ชาติไทยของเรานั้นเริ่มมีการบรรเลงเครื่องลมในสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชจากยุโรปชาติวิลันดา ในยุคนั้นใช้สำหรับประโคมเวลาเสด็จออกยังพระราชพิธีสำคัญต่าง ๆ ในสมัยรัชกาลที่ 4 มีครูฝึกหัดทหารแตรเป็นนายทหารอังกฤษนอกราชการ 2 นาย คือ ร้อยเอกอิมเปย์ (Impey) และร้อยเอกโทมัส น็อกซ์ (Thomas Knox) เข้ารับราชการ ซึ่งเป็นลักษณะของการสอนระเบียบการใช้สัญญาณแตรทางทหาร ทั้งในวงหน้าและวงหลัง ให้กับกรมทหารเกณฑ์หัด และแพร่หลายสู่กองทัพมหาดเล็กรักษาพระองค์ กองทหารราบ ของทั้งสองวัง

หลังจากนั้นมาชาติไทยได้รับการถ่ายทอดความรู้ความสามารถด้านการบรรเลงบทเพลงในพิธีเกียรติยศ และการฝึกหัดด้านดนตรีแตรฝรั่งจากการเข้ามาทางเรือรบเพื่อเจริญสัมพันธไมตรีของยุโรปและอเมริกา ด้วยธรรมเนียมการเดินทางบนอันเชิญพระราชสาส์นเข้ามาถวายกษัตริย์ที่ส่งงามทหารแตรของไทยได้รับการฝึกฝนและพัฒนาการบรรเลงจากครูแตรทั้งชาวเยอรมัน และอเมริกันมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 จนถึงรัชกาลที่ 5 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยาคอบ ไฟต์ (Jacob Veit 1844-1905) ครูแตรเชื้อสายเยอรมัน สัญชาติอเมริกันผู้มากด้วยความสามารถ ถ่ายทอดวิชาความรู้ด้านดนตรีทั้งทฤษฎีและปฏิบัติแก่ทหารไทยหลายต่อหลายคน แม้กระทั่งบุตรชายทั้งสามคนของท่านซึ่งเกิดจากภรรยาชาวไทย ก็ได้ศึกษาด้านดนตรีจากท่านเป็นอย่างดี

สมัยรัชกาลที่ 6 ปีเตอร์ไฟต์ (Peter Veit) ลูกชายคนเล็กของยาคอบ ไฟต์ ได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เป็นครูเครื่องสายฝรั่งราชสำนักรัชกาลที่ 6 ตำแหน่งหัวหน้าวงดุริยางค์หลวง มีตำแหน่งเป็นพระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) เป็นครูดนตรีของราชสำนักไทยตลอดมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 9

ในส่วนของกองทัพเรือมีครูแตรชาวอิตาเลียน ชื่อ มิเชลล์ ฟุสโก มาสอนนานถึง 25 ปี เป็นผลให้แตรวงทหารของไทยมีความสามารถในการบรรเลงค่อนข้างมาก ทั้งการเดินแถวและการนั้บรรเลงในรูปแบบซิมโฟนิคแบนด์ ในระหว่าง พ.ศ. 2425-2445 เป็นเวลา 20 ปี สมัยรัชกาลที่ 5 จากวงแตรทหารบกกระจากไปสู่กองทัพภาคในหลายจังหวัดทุกภาคของไทย ทหารแตรที่มีความรู้ยังได้สอนชาวบ้าน จนเกิดเป็นแตรวงสำหรับบรรเลงในงานเทศกาลต่าง ๆ ทั้งระดับอำเภอและจังหวัดทั่วประเทศ จนกลายเป็นอาชีพหนึ่งของไทยนับตั้งแต่ พ.ศ.2415 เป็นต้นมา

ภาพที่ 15 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต

ผู้ทรงพัฒนาตำรวจไทยเป็นวงซิมโฟนิคแบนด์

ที่มา: แตรสยาม (2559: 44)

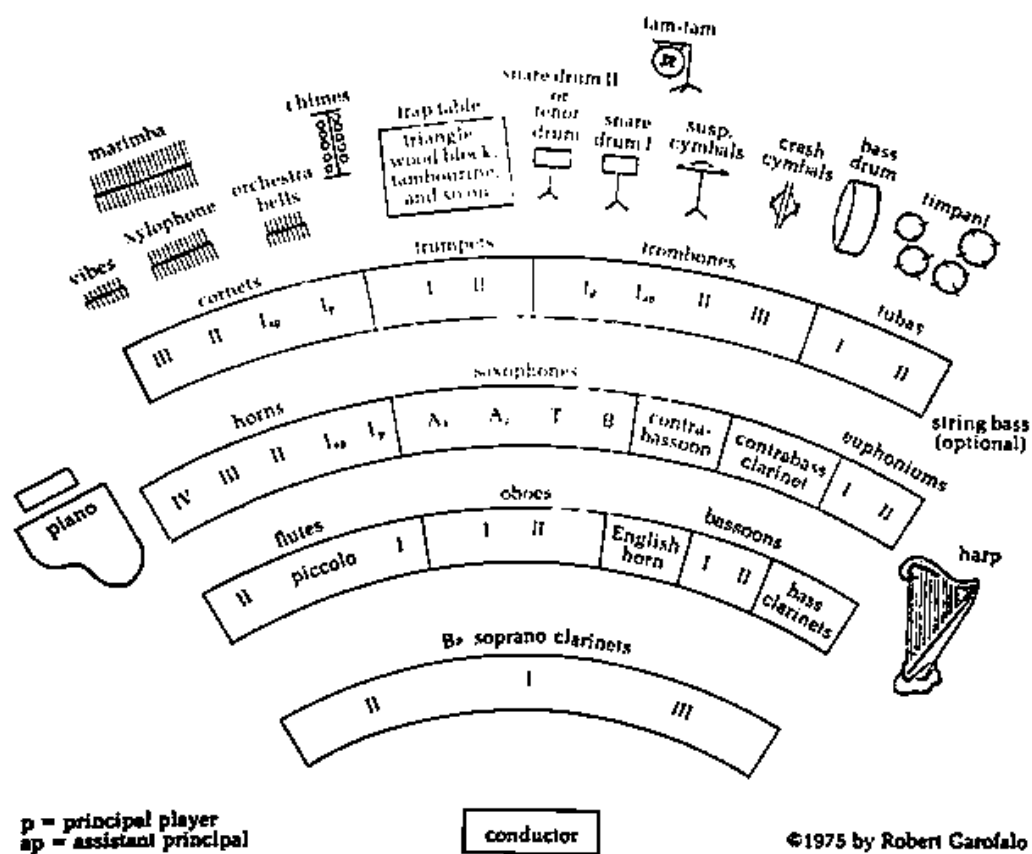
ตำรวจทหารของไทยได้รับการพัฒนาครั้งใหม่อีกครั้งในสมัยของรัชกาลที่ 6 หลังจากที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต (พ.ศ. 2424–2486) พระราชโอรสในรัชกาลที่ 5 และพระนางเจ้าสุชุมาลมารศรีพระราชเทวี ทรงจบการศึกษาวิชาทหารบกจากประเทศเยอรมนี ทรงมีความรู้เรื่องแตรวงและวิชาการแยกเสียงประสานสำหรับแตรวงเป็นอย่างดี ได้พัฒนาทักษะการบรรเลงและการเรียนรู้วิธีอ่าน เขียนโน้ตดนตรีสากลให้มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีที่ทันสมัย โดยเริ่มพัฒนาให้สำหรับแตรวงทหารเรือ ทหารบก กระจายสู่กองทัพอากาศ กรมตำรวจ แตรวงของคณะลูกเสือ นักเรียนมัธยม ตลอดจนแตรวงชาวบ้าน ซึ่งได้รับการพัฒนาสืบต่อกันมาจนกลายเป็นวงโยธวาทิต และวงซิมโฟนิคแบนด์ที่เป็นรูปแบบมาตรฐานสากลที่เรารู้จักกันในทุกวันนี้ (พูนพิศ อมาตยกุล, 2559)

1.2 รูปแบบการจัดวงซิมโฟนิคแบนด์

Garofalo (1976) ผู้อำนวยการวงของวง The Catholic University Wind Symphony, Washington D.C. ให้แนวคิดในการจัดวงว่า การจัดรูปแบบวงในหลาย ๆ สถาบันการศึกษาทั้งระดับมัธยมศึกษา และระดับมหาวิทยาลัยยังคงใช้หลักการดั้งเดิมของ เฟรเดริกส์ เฟนเนล (Frederick Fennell) ผู้ที่ก่อตั้งวงดุริยางค์เครื่องลมที่มีชื่อเสียง Eastman Wind Ensemble (Sadie, 2001) ด้วยแนวคิด คือ ใช้สำหรับบรรเลงบทเพลงที่ประพันธ์ขึ้นสำหรับเครื่องเป่า และเครื่องประกอบจังหวะจากทุกยุคสมัย ด้วยผู้บรรเลงอย่างน้อยหนึ่งหรือสองคนของแต่ละโน้ตเครื่องดนตรี โดยเน้นรูปแบบในการพัฒนาคุณภาพเสียงเช่นเดียวกับวงออร์เคสตรา ขนาดของวงที่เหมาะสมควรอยู่ระหว่าง 45 - 55 คน

ในการจัดที่นั่งเพื่อให้เหมาะสมสำหรับการแสดง มีความสำคัญต่อเสียงของแต่ละเครื่องเมื่อบรรเลงร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อให้เข้าถึงเจตนาของผู้ประพันธ์ ซึ่งในวงซิมโฟนิคแบนด์นั้นมีสีสันของเสียงเครื่องดนตรีที่หลากหลาย ดังในภาพที่ 3 ที่แสดงให้เห็น ได้พัฒนารูปแบบการนั่งที่จัดโดยพิจารณา

ด้านแนวการบรรเลงร่วมกับสีสั่นของเครื่องดนตรี ซึ่งใช้หลักการจัดลักษณะของเสียงเครื่องทั้ง 3 ประเภท จากโครงสร้างการจัดกลุ่มเครื่องในแผนภูมิที่ 1 ที่ประกอบด้วย กลุ่มเครื่องเป่าลมไม้ (Woodwinds) กลุ่มเครื่องลมทองเหลือง (Brass) และกลุ่มเครื่องประกอบจังหวะ (Percussions) ควบคู่กัน

ภาพที่ 16 แผนผังที่นั่งในวงซิมโฟนิคแบนด์ตามแนวคิดของ Garofalo (1976)

ที่มา : The Symphonic Wind Ensemble: Seating for Sound Improvement, P39

(Garofalo & Whaley, 1976)

Timbres of Symphonic Wind Ensemble

Sub - Ensemble	Choirs	Section and Individual Instruments
Woodwinds	Flutes and Piccolo
	Single Reeds	Clarinet
	Double Reeds.....	Saxophones
	(mixed combinations of the above)	Oboe and English Horn
		Bassoon and
		Contrabassoon
Brass	Bright Brass	Trumpets
		Trombones
	Mello Brass	Cornets
	(mixed combinations of the above)	Horns
		Euphoniums
		Tubas
Percussion	Basic Choir	Timpani , Bass Drum
		Cymbals , Snare Drum
	Accessories Choir	Triangle, Wood Block
		Tambourine, Claves
		Guiro (and so on)
	Mallet/Keyboard Choir.....	Chimes, Xylophone
	(mixed combinations of the above)	Marimba, Vibraphone
		Celesta (and so on)

แผนภูมิที่ 5 แสดงการแบ่งกลุ่มลักษณะของเสียงเครื่องดนตรีในวงซิมโฟนิคแบนด์

ที่มา : The Symphonic Wind Ensemble: Seating for Sound Improvement, P38

(Garofalo & Whaley, 1976)

การจัดแผนผังที่นั่งในวงทั่วไปจะคำนึงถึงเรื่องขององค์ประกอบของพลังเสียง การจัดรูปแบบที่นั่งจะช่วยให้ผู้ฟังได้ยินเสียงที่เกิดจากการบรรเลงของเครื่องต่าง ๆ ในวงได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด โดยที่เรากำหนดองค์ประกอบให้ทั้ง 3 กลุ่มเครื่อง กลุ่มเครื่องประกอบจังหวะจะได้ยินเสียงของกลุ่มเครื่องลมไม้ซึ่งจัดอยู่ส่วนหน้า และบรรเลงออกมาได้อย่างสมดุล แนวคิดที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก ให้ตำแหน่งเสียงหลักของแต่ละเครื่องอยู่ใกล้กัน จะช่วยให้ได้ยินแนวการบรรเลงซึ่งกันและกัน

ของเครื่องอื่น ช่วยให้ผู้เล่นอื่น ๆ สามารถปรับเสียงตามได้สะดวก อีกทั้งยังช่วยแก้ปัญหาเรื่องของความถูกต้องของระดับเสียง (Intonation) ได้ไม่ยาก นอกจากนั้นผู้เล่นเสียงหลักจะเป็นหลักในเรื่องของประโยคเพลง (Phrasing), ความดังเบา (Dynamic), สำเนียงการเล่น (Articulation) และรูปแบบ (Style) การเล่นให้ผู้เล่นทุกคนในกลุ่มได้ง่าย ประการที่สอง กลุ่มเครื่องเสียงต่ำ จะให้อยู่ใกล้กันในบริเวณที่นั่งด้านขวามือของผู้อำนวยเพลง ซึ่งโดยทั่วไปธรรมเนียมปฏิบัติของการนั่งเล่นในวงคอนเสิร์ตแบนด์ (Concert Band) มักให้แนวเสียงต่ำ (Bass-Line) อยู่ตรงกลาง แต่ไม่สามารถใช้สำหรับในวงซิมโฟนิคแบนด์ (Symphonic Band) ได้เพราะอาจต้องแยกตำแหน่งที่นั่งผู้เล่นหลักออกจากกลุ่ม มีผลต่อเสียงรวมวง สิ่งสำคัญสุดในการจัดที่นั่งในวงนั้นจะช่วยให้ง่ายต่อการปรับเทียบเสียงของกลุ่มเครื่องต่าง ๆ และง่ายต่อการเทียบเสียงประสานรูปแบบของคอร์ดได้เช่นกัน (Garofalo & Whaley, 1976)

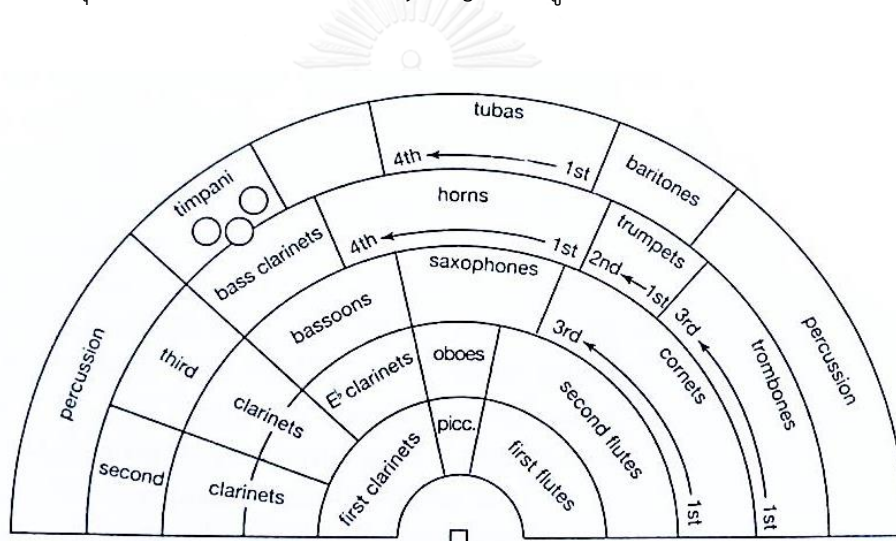
ไชแสง ศุขะวัฒน์ (2530) กล่าวถึงการจัดรูปแบบวงซิมโฟนิคแบนด์โดยทั่วไปมักจะให้กลุ่มเครื่องเป่าลมไม้ (Woodwinds) อยู่ด้านหน้า เครื่องเป่าทองเหลือง (Brass) และเครื่องประกอบจังหวะ (Percussions) จะอยู่ด้านหลัง นั่งรวมกันในลักษณะครึ่งวงกลม และมีผู้อำนวยเพลง (Conductor) คอยควบคุมการบรรเลงอยู่ด้านหน้าวง

Feldman and Contzius (2016) ได้ให้แนวทางในการจัดสัดส่วนเครื่องดนตรี และการจัดตำแหน่งต่าง ๆ ของเครื่องดนตรีในวงซิมโฟนิคแบนด์ โดยให้ ฟลูท (Flute) และ ปิคโคโล (Piccolo) อยู่แถวแรกสุดจากด้านหน้า ทั้งแนวบรรเลงที่ 1 และ 2 ส่วนพิคโคโลจะให้โยร์มินอก แต่มีบ้างที่จัดให้อยู่ตรงกลาง เพื่อให้เสียงเข้ากันกับผู้เล่นคนหลัก โอโบ (Oboes) ซึ่งอยู่ตรงกลางของแถวแรก หรือแถวที่สอง ส่วนเฟรนช์ฮอร์น และแซกโซโฟน (French Horn and Saxophones) ควรจัดให้อยู่ใกล้กันเสมอ ด้วยคุณลักษณะความถี่ของเสียงที่มีความใกล้เคียงกัน ส่วนตำแหน่งการจัดวางขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้อำนวยเพลงว่าอยากได้เสียงรวมลักษณะใด ในตำแหน่งของทรัมเป็ต (Trumpet) จะอยู่แถวกลาง โดยให้ผู้เล่นที่มีความชำนาญไม่มากอยู่ด้านนอกเพื่อช่วยในเรื่องของการควบคุมเสียงหรืออาจกลับด้านกันโดยให้ผู้เล่นที่ชำนาญกว่าอยู่ด้านนอกจะสามารถเล่นให้ผู้ฟังได้ยินเสียงง่ายขึ้น ทรอมโบน (Trombones) มักจะอยู่ในแนวเดียวกับทรัมเป็ตเสมอ ขึ้นอยู่กับระยะการยกหรือเลื่อนสไลด์ เพราะมีผลต่อเสียงที่เกิดขึ้น ตำแหน่งที่นั่งสำหรับทูบา (Tuba) นั้น ควรพิจารณาเรื่องของสถานที่แสดงประกอบด้วย บนเวทีที่มีฉากหลังสะท้อนเสียงนั้นควรให้ทูบาอยู่ตรงกลางของแถวหลัง โดยให้อยู่ใกล้กับตำแหน่งของกลองทิมปานี (Timpani) เนื่องจากเล่นโน้ตในลักษณะเดียวกันเป็นส่วนใหญ่

ในกลุ่มเครื่องลมทองเหลือง บางครั้งจะจัดให้อยู่ในแถวเดียวกันโอบอยู่ด้านหลังบนแท่นที่ยกสูงขึ้นจากกลุ่มเครื่องลมไม้ ซึ่งจะทำให้เสียงรวมของวงออกมาดีสำหรับผู้ฟัง แต่เป็นความลำบากในการฟังเสียงซึ่งกันและกันสำหรับผู้เล่นด้วยตัวเอง เพราะอยู่ในระยะที่ห่างจากกัน ฉะนั้น ผู้อำนวย

เพลงควรพิจารณาในการจัดตำแหน่งที่นั่งให้เหมาะสมกับสถานที่ที่ใช้ในการแสดง เพื่อให้ผู้เล่นเกิดความมั่นใจและได้คุณภาพเสียงรวมวงออกมาตามที่ต้องการ (Feldman & Contzius, 2016)

ในการกำหนดจำนวนเครื่องดนตรีในวงจะขึ้นอยู่กับขนาดของวงเป็นหลัก ซึ่งมีทั้งขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ มีโครงสร้าง และรูปแบบการจัดวงที่เป็นลักษณะเดียวกันคือ กลุ่มเครื่องลมไม้จะอยู่ด้านหน้า กลุ่มเครื่องลมทองเหลืองอยู่ถัดไป และมีเครื่องประกอบจังหวะโอบอยู่ด้านหลัง ใกล้กันกับแนวเสียงต่ำ และควรให้ผู้เล่นเสียงทำนองหลักของแต่ละกลุ่มอยู่ในระยะที่ไม่ไกลจากกัน เพื่อให้เกิดความสมดุลในการบรรเลง ทั้งนี้ในการจัดตำแหน่งที่นั่งต่าง ๆ ในวง เป็นสิ่งสำคัญที่ครูผู้สอน หรือผู้อำนวยการวงควรพิจารณาให้เหมาะสม เพื่อให้เสียงรวมของวงบรรเลงออกมาสู่ผู้ฟังได้ไพเราะที่สุด ดังตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงโครงสร้างการจัดวงซิมโฟนิคแบนด์ขนาดใหญ่ของมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ ภายใต้การควบคุมวงของแฮร์รี เบอเจียน (Harry Begian) ดังรูปภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 17 วงซิมโฟนิคแบนด์แห่งมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ ภายใต้การควบคุมวงของแฮร์รี เบอเจียน

ที่มา: The Teaching of Instrumental Music (2011: p359)

(Colwell & Hewitt, 2011)

ในปัจจุบัน สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกาได้จัดให้มีการเรียนการสอนดนตรีทุกแห่ง (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554) รวมถึงการจัดตั้งวงดนตรีในรูปแบบซิมโฟนิคแบนด์ของแต่ละมหาวิทยาลัย และเป็นวงที่มีมาตรฐานการบรรเลงที่ได้รับการยอมรับในหลาย ๆ แห่ง เช่น วง University of Illinois Symphonic Band โดยมี แฮร์รี เบอเจียน (Harry Begian) เป็นผู้อำนวยการวง การจัดตำแหน่งที่นั่งในวงของแฮร์รี นั้น จะเน้นให้เสียงรวมของคลาริเน็ตเป็นหลักของวง กลุ่มเครื่องเสียงต่ำจะอยู่ใกล้กับทิมปานี ในขณะที่สามารถรักษาเสียงรวมร่วมกับกลุ่มเครื่องลมทองเหลืองไปพร้อมกัน (Colwell & Hewitt, 2011)

จากรูปแบบการจัดวงที่เป็นมาตรฐานมาจากอดีต โดยวงเครื่องเป่า (Wind Ensemble) Eastman Wind Ensemble เป็นแนวทางในการจัดวงซิมโฟนิคแบนด์ให้กับวงซิมโฟนิคแบนด์ทั่วไป รวมถึงในประเทศไทย ทั้งในระดับโรงเรียนและระดับมหาวิทยาลัย โดยข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับขนาดของวงที่สมัครเข้าร่วมการประกวดการนั่งบรรเลงระดับประเทศของโรงเรียนต่าง ๆ เฉพาะวงที่ชนะเลิศในการประกวดการนั่งบรรเลงระดับประเทศ มีรูปแบบการจัดวงที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันในโครงสร้างหลัก คือจัดให้กลุ่มเครื่องเป่าลมไม้อยู่ด้านหน้า ทรัมเป็ต ทรอมโบนอยู่แถวหลัง กลุ่มเครื่องเสียงต่ำอยู่ด้วยกันด้านขวามือของผู้อำนวยเพลง โดยมีกลุ่มเครื่องประกอบจังหวะโอบอยู่ด้านหลังสุดของวง ซึ่งตรงกับแนวคิดการจัดวงทั่วไปของ Garofalo and Whaley (1976), Feldman and Contzius (2016) รวมถึงสอดคล้องกับรูปแบบการจัดวงเพื่อให้เสียงรวมวงมีความสมดุลและมีความกลมกลืนกันของวง University of Illinois Symphonic Band ด้วยเช่นกัน (Green, 1997; Colwell & Hewitt, 2011) จากตัวอย่างรูปแบบการจัดวงที่มีมาตรฐานสากลที่นำเสนอนี้ ครูผู้สอนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับใช้กำหนดรูปแบบการจัดวงให้เหมาะสมกับโครงสร้างจำนวนนักดนตรีในสถานศึกษาของตน เพื่อให้เกิดความสมดุลของเสียงรวม และประโยชน์ด้านการฟังเสียงเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ ของนักดนตรี และผู้อำนวยเพลง สามารถพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงจากการฝึกซ้อมได้อย่างต่อเนื่องต่อไป

1.4 ผู้อำนวยเพลง

ความหมายของผู้อำนวยเพลง

ผู้อำนวยเพลงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญของวงดนตรี ควบคุมการบรรเลงของวงดนตรีเพื่อให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยตั้งแต่เริ่มจนจบ มีหน้าที่ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ของคีตกวีโดยการศึกษาและตีความผ่านการบรรเลงด้วยวงดนตรีรูปแบบต่าง ๆ คอยแก้ปัญหาการฝึกซ้อม เพื่อให้ให้นักดนตรีทุกคนมีความเชื่อมั่นในการแสดงมากที่สุด ผู้อำนวยเพลงควรเป็นได้ทั้งนักดนตรี นักประวัติศาสตร์ ผู้เรียบเรียง และเป็นผู้ฟัง ต้องเตรียมพร้อมก่อนการฝึกซ้อมด้วยการศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ทางดนตรีที่มีอยู่ในบทเพลง จากโน้ตรวมแนวบรรเลงจนสามารถได้ยินทำนองในใจ รวมไปถึงต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติเนื้อหาของบทเพลง และถ่ายทอดออกมาสู่ผู้ฟังได้อย่างถูกต้อง กระจ่างชัดจากการตีความให้ตรงตามรูปแบบดั้งเดิมของบทประพันธ์ Green (1997)

คุณสมบัติของผู้อำนวยเพลง

คุณสมบัติที่สำคัญสำหรับผู้อำนวยเพลงต้องมีความสามารถในการจูงใจนักดนตรี ทั้งนี้ต้องมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เปรียบเสมือนกับครูที่สอนนักเรียนหน้าชั้น ความมุ่งหมายเพื่อให้นักดนตรีปฏิบัติหน้าที่ในการบรรเลงได้อย่างสุดความสามารถ

ผู้อำนวยเพลงที่ดีควรมีคุณสมบัติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) เป็นผู้ที่ผ่านมาการเป็นนักดนตรี มีความสามารถเทคนิคปฏิบัติสูง
มีประสบการณ์ด้านบทเพลงประเภทต่าง ๆ ที่หลากหลาย
- 2) เป็นนักฟังเพลงที่ดี ช่างสังเกต มีรสนิยมและความเป็นตัวของตัวเอง ทั้งมีความจำดีเลิศ
- 3) มีสไตล์ประสาทเทียบแหลม แยกแยะเสียงผิดเพี้ยน และแก้ไขให้ถูกต้องได้โดยฉับพลัน
- 4) เข้าใจหลักการประพันธ์เพลง และเรียบเรียงเสียงประสาน
- 5) เข้าถึงอารมณ์เพลง
- 6) เข้าใจธรรมชาติของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด และเข้าใจการผสมเสียงเครื่องดนตรี
ชนิดต่าง ๆ
- 7) สามารถอ่านแนวรวมบทเพลง (Score) และควรเล่นเปียโนได้จาก Score ยิ่งดี
- 8) สามารถใช้จิตวิทยามวลชน สามารถชักจูงโน้มนำจิตใจนักดนตรีได้มีลักษณะผู้นำที่ดี
มีน้ำใจ
- 9) เฉียบขาด แน่วแน่ต่ออุดมการณ์ทางดนตรี
- 10) มีคุณลักษณะของความเป็นครูที่ดี
- 11) มีความเข้าใจในประวัติศาสตร์ทางวรรณกรรมของบทเพลงยุคต่าง ๆ
(“วาทยกร”, เอกสารไม่ปรากฏผู้แต่ง และปีที่ตีพิมพ์)

ตอนที่ 2 เนื้อหาสำหรับการฝึกซ้อม

2.1 ด้านเสียง (Tone / Sound)

คุณภาพเสียง (Tone Quality)

เรื่องของคุณภาพเสียงเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดในส่วนของการบรรเลง จากการศึกษาข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เอกสารและสัมภาษณ์อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ ได้อธิบายเกี่ยวกับคุณภาพเสียงที่มีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน แต่จะมีความคิดเห็นที่ต่างกันในเรื่องละเอียดปลีกย่อย ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพเสียงว่า คือคุณลักษณะของเสียงที่ดี มีความตรงของระดับเสียงตามค่าความถี่มาตรฐาน มีความสมดุลในระดับความถี่ที่เหมาะสมโดยผ่านการควบคุมการบรรเลงของเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ ที่มีสีสันทัน (Tone Color) ต่างกัน เมื่อเล่นพร้อมกันแล้วสามารถปรับเสียงรวมเข้าหากันได้อย่างกลมกลืน (สุรพล วัฒนวิบูลย์, 2560) ปฏิบัติลักษณะการเล่นได้เท่ากันเหมือนกันตามเครื่องหมายกำหนด (วานิช โปตะวนิช, 2560) โดยสามารถจำแนกคุณภาพเสียงตั้งแต่รายเดี่ยวแต่ละเสียง คุณภาพเสียงรวมกลุ่มเฉพาะเครื่องดนตรี หรือประเภทเครื่องดนตรี จนเป็นคุณภาพเสียงรวมวงเมื่อมีการบรรเลงพร้อม ๆ กันเช่นการบรรเลงแบบฝึกหัดเทคนิค รวมถึงบรรเลงบทเพลงที่มีเนื้อหาที่ซับซ้อน และมีแนวบรรเลงที่ต่างกัน จะเรียกว่าเป็นคุณภาพการบรรเลง (ชววิทย์ ยุระยง, 2560) ซึ่งมีรายละเอียดที่มากขึ้นตามเนื้อหาของบทเพลง ทั้งนี้ ในการพิจารณาตัดสินการประกวดนั้น คณะกรรมการผู้ตัดสินจะพิจารณาจากการบรรเลงบทเพลง (Kohut, 1996)

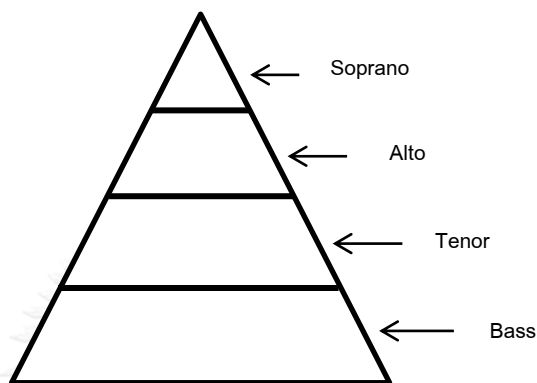
ความถูกต้องแม่นยำของเสียง (Intonation)

เรื่องของ Intonation ของการบรรเลงเป็นสิ่งสำคัญขั้นพื้นฐานของการบรรเลงเครื่องดนตรีแต่ละเครื่อง โดยในบทบรรเลง หรือโน้ตเพลงจะเป็นเครื่องมือที่สามารถระบุได้ว่าผู้เล่นมีทักษะ มีความสามารถในการควบคุมการเล่นให้ถูกต้องตามระดับเสียงที่มีความตรงตามค่ามาตรฐาน หรือผิดเพี้ยนไม่มากจากค่ามาตรฐานที่ควรจะเป็นหรือไม่อย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบางช่วงทำนองต้องมีผู้บรรเลงร่วมกันหลายเครื่องดนตรี จำเป็นอย่างยิ่งต้องมีความระมัดระวังในการบรรเลง ถ้ามีทักษะการเล่นที่ดีย่อมส่งผลต่อ Intonation ดี (Kohut, 1996) เสียงเข้ากันเมื่อบรรเลงพร้อมกัน ทำให้ทำนองที่บรรเลงถูกต้องมีความไพเราะ จึงเป็นเรื่องที่ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญในการฝึกซ้อมแต่ละครั้ง

ความสมดุลของเสียง และเสียงรวม (Balance and Ensemble)

เรื่องความสมดุล และเสียงรวม (Balance and Ensemble) จะพิจารณาเรื่องสัดส่วนที่เหมาะสมของกลุ่มเครื่องระดับเสียงต่าง ๆ โดยจำแนกออกเป็น ระดับเสียงต่ำ ระดับเสียงกลาง และระดับเสียงสูง เมื่อบรรเลงรวมกันให้คุณภาพเสียงออกมาอยู่ในระดับที่สมดุลกัน รวมทั้งด้านบทบาทหน้าที่การบรรเลงเนื้อหาท่อนต่าง ๆ ของบทเพลง ความสมดุลจะเกิดขึ้นต่อเมื่อแต่ละกลุ่มเครื่อง หรือเครื่องดนตรีที่เล่นเข้าใจบทบาทของตนขณะบรรเลง เช่น ผู้ที่เล่นทำนองหลัก (Melody) ควรมีความ

โดดเด่นมากกว่าทำนองรอง (Counter Melody) ในขณะเดียวกันกลุ่มที่บรรเลงเป็นเสียงประสาน (Harmony) และส่วนทำนองที่เล่นในลักษณะโครงสร้างจังหวะแนวเสียงต่ำ (Bass Line) จะบรรเลงคลอเพื่อสนับสนุนแนวทำนองเพื่อให้เกิดความเด่นชัดขึ้นของแต่ละท่อนเพลง Thornton (2008) และ Pearson (2004) อธิบายลักษณะสำคัญของเสียงที่สมดุลงจากการบรรเลงของวงซิมโฟนิคแบนด์ ในทฤษฎีพีระมิด (Pyramid) ดังภาพตัวอย่าง

ภาพที่ 18 ลักษณะสำคัญของเสียงที่เกิดจากการบรรเลงของวงซิมโฟนิคแบนด์ในรูปแบบพีระมิด
ที่มา Thornton (2008: p7) สืบค้นเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2559

(<http://flmusiced.org/FBA/Archives/Summer%20Convention/ThorntonRehTechClinicHandout.pdf>)

ความกลมกลืนของเสียง (Blend)

ในกระบวนการปรับเสียงรวมวงให้เข้ากันและมีความกลมกลืนกันได้นั้น มาจากเสียงของเครื่องที่ผ่านการควบคุมการออกเสียงที่มีคุณภาพดี โดยใช้ทักษะการฟังในขณะที่บรรเลงรวมวงด้วยกันของนักเรียน ขั้นตอนแรกควรเริ่มต้นจากให้กลุ่มเครื่องดนตรีลักษณะเสียงคล้ายกัน หรือช่วงเสียงเดียวกัน บรรเลงพร้อมกัน โดยทั่วไปมักเริ่มจากระดับเสียงต่ำ หรือแนวเสียงเบส (Bass) ให้ทุกคนปรับเสียงเข้าหากันโดยไม่ให้เสียงใครโดดเด่นกว่ากัน หลังจากนั้นให้แนวเสียงของเครื่องดนตรีระดับสูงขึ้นไปบรรเลงเพิ่มเข้าด้วยกัน จนครบทั้งวง ยิ่งเครื่องดนตรีที่มีลักษณะของเสียงที่แตกต่างกัน จะปรับเสียงให้เข้ากันยากกว่าลักษณะเสียงที่เหมือนกัน นักเรียนควรฝึกปรับโทนเสียงของตนเองให้เข้ากับเสียงของกลุ่มเครื่องดนตรีที่มีลักษณะของเสียงที่แตกต่างกัน จะทำให้เสียงรวมของวงมีความกลมกลืนกันมากขึ้น (Kohut, 1996)

2.2 ด้านเทคนิค (Technique)

การควบคุมจังหวะ และอัตราความเร็ว (Rhythm and Tempo)

เรื่องจังหวะ คือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเวลา เป็นองค์ประกอบทางดนตรีที่สำคัญที่จะทำให้บทเพลงมีความแตกต่างหลากหลายในรูปแบบการบรรเลง (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554) ประกอบด้วยอัตราจังหวะ รูปแบบจังหวะ และความเร็วของจังหวะ เป็นปัจจัยของการบรรเลงขั้นพื้นฐานที่สามารถสะท้อนคุณภาพการฝึกซ้อมและบรรเลงของแต่ละวงได้ นอกจากการบรรเลงที่ได้ยินเสียงที่มีความสมดุล ไพเราะ การเล่นไปพร้อมๆ กันทั้งวงโดยอยู่บนฐานจังหวะเดียวกันย่อมส่งผลให้บทเพลงมีความสมบูรณ์แบบจากการบรรเลง ซึ่งในความเป็นจริงของบทเพลงต่างๆ จังหวะจะมีความซ้ำเร็วที่หลากหลาย และไม่คงที่ เช่น ค่อย ๆ ผ่อนจังหวะให้ช้าลงในช่วงท้ายท่อนเพลง หรือค่อยๆ เร่งความเร็วขึ้น ขึ้นอยู่กับเนื้อหาและสไตล์ของบทเพลงที่เลือกใช้ในการบรรเลง โดยจะพบคำ หรือสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของจังหวะเสมอ เช่น Moderato, Andante, Allegro, a Tempo, rit., rall., accell.. ทั้งนี้ผู้อำนวยเพลงจะต้องศึกษา และตีความ ก่อนที่จะทำการฝึกซ้อม จนสามารถถ่ายทอดความรู้สึกให้นักดนตรีสามารถเล่นออกมาได้ตามความต้องการ ซึ่งในแง่การตัดสินจะพิจารณาเรื่องของการตีความการเล่นจังหวะที่ถูกต้องเหมาะสม ความพร้อมเพรียง บรรเลงในความเร็วจังหวะที่สอดคล้องกัน ความเรียบร้อย และความต่อเนื่องในการบรรเลงตั้งแต่ต้นจนจบ

อาร์ติคิวเลชัน (Articulation)

ในเรื่องของความชัดเจนของการบรรเลง ใช้วิธีการตัดสินเป็นพื้นฐานของการฝึก โดยให้อยู่ในความเร็วของจังหวะระดับต่าง ๆ ซึ่งอาจใช้เครื่องตั้งจังหวะ (Metronome) เพื่อให้ฝึกกับจังหวะการเล่นที่คงที่ ครูควรอธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดเรื่องความแตกต่างกันของโน้ตลักษณะต่าง ๆ ทั้งการออกเสียงแบบปกติ เสียงสั้น เสียงเน้น หรือเสียงยาวต่อเนื่อง ซึ่งประกอบด้วยพื้นฐาน 4 ชนิด คือ 1) Slur หรือ Legato 2) Tenuto 3) Detached notes และ 4) Staccato (Kohut, 1996) โดยอาศัยเครื่องหมายจากโน้ตแบบฝึกหัดประกอบการฝึกซ้อม ควบคู่ไปกับการเล่นในจังหวะที่คงที่ ซึ่งควรอยู่บนพื้นฐานของการใช้ลมหายใจที่ถูกวิธีในการควบคุมการบรรเลง การฝึกหรือการแก้ปัญหาเรื่องสำเนียงการเล่นนั้น ครู อาจพิจารณาสร้างแบบฝึกหัดขึ้นเอง ทั้งนี้ ครูสามารถบรรเลงให้นักเรียนได้ฟังเป็นแบบอย่างให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามเป็นระยะ จนสามารถควบคุมการใช้ลมได้เหมาะสมกับระดับเสียงและลักษณะของตัวโน้ตที่เล่นไปพร้อมๆ กัน เมื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการซ้อมบทเพลงจะช่วยให้เกิดความชัดเจนในการเล่นมากขึ้น

ความดังเบา (Dynamics)

เรื่องของความดังเบาเป็นองค์ประกอบการบรรเลงที่สำคัญอีกประการที่ช่วยให้บทเพลงมีความน่าสนใจ และมีมิติของการฟังที่สามารถสร้างความแตกต่างให้ผู้ฟังได้ การควบคุมคุณภาพเสียงที่ดีควรให้ความสำคัญในทุก ๆ ระดับความดัง แม้แต่ในระดับเสียงที่เบามากๆ หรือดังมาก ๆ การรักษา

Intonation ของระดับเสียงต่าง ๆ ควรต้องอยู่ในระดับความตรงที่คงที่อยู่เสมอไม่ว่าจะความดังจะเพิ่มขึ้น หรือลดลงก็ตาม (ดาร์ริห์ บรรณวิทยกิจ, 2560) เพื่อให้คุณภาพเสียงที่ดี ผู้บรรเลงแต่ละคน ต้องเข้าใจทิศทางของเนื้อหาเพลง โดยผ่านการปรับระดับความดังจากครูผู้สอน หรือผู้อำนวยเพลงที่คอยควบคุมเพื่อให้มีระดับความดังเบาที่เหมาะสมในแต่ละท่อนเพลง

2.3 ความเป็นนักดนตรี (Musicianship)

ในเกณฑ์ข้อสุดท้ายนี้ นับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะจะช่วยให้การเล่นดนตรีนั้นมีคุณภาพ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2560) เป็นเป้าหมายปลายทางของการฝึกฝนด้านทักษะการเล่นเครื่องดนตรี ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของผู้เล่นดนตรีทุกคนที่พึงมี ด้วยต้องผ่านการฝึกฝนดนตรีอย่างต่อเนื่อง สะสมประสบการณ์การเล่นอย่างถูกต้อง เข้าใจเนื้อหา องค์ประกอบทางดนตรี จนสามารถเข้าใจเนื้อหาของเพลง และตีความความรู้สึก และถ่ายทอดอารมณ์ของบทเพลงนั้น ๆ ออกมาสู่ผู้ฟังได้อย่างไพเราะ ความเป็นนักดนตรีในแง่การตัดสินใจการประกวด จะสะท้อนออกมาจากลีลา ความไพเราะ และคุณภาพเสียงของการบรรเลงในท่อนเพลงต่าง ๆ โดยเฉพาะในส่วนของผู้บรรเลงทำนองหลักจะสามารถเห็นได้ชัดเจนที่สุด เพราะเป็นการถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกของบทเพลงได้อย่างเป็นรูปธรรมจากการฟัง ประกอบกับบุคลิกลักษณะ และความเชื่อมั่นในการบรรเลงของนักดนตรีจะมีความสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพการบรรเลง ฉะนั้น เกณฑ์มาตรฐานด้านความเป็นนักดนตรีนั้น จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์ กับองค์ประกอบทางดนตรีในทุกด้านที่ครูผู้สอนควรปลูกฝังให้ผู้เรียนดนตรีได้รับความรู้ ประสบการณ์อย่างถูกต้องเหมาะสม จนมีความมั่นใจในสามารถบรรเลงดนตรีได้อย่างไพเราะ มีคุณภาพ และมีความสุข

วรรณกรรมดนตรี (Music and Literature)

ลักษณะของเกณฑ์ด้านวรรณกรรมดนตรี จะเกี่ยวข้องกับเนื้อหาของบทเพลงที่นำมาบรรเลง ซึ่งผู้อำนวยเพลงต้องศึกษาประวัติความเป็นมาให้กระจ่าง ศึกษาแนวคิด เทคนิคการประพันธ์ รูปแบบ สไตล์ของบทเพลง รวมถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ทางดนตรี ที่ผู้ประพันธ์ใช้ในการแต่ง เรียบเรียง จนสามารถตีความความรู้สึกของบทเพลงได้อย่างถูกต้อง และสื่อสารให้นักดนตรีได้เข้าใจเนื้อหา จนสามารถถ่ายทอดความรู้สึก (Expression) ผ่านการบรรเลงได้อย่างมีทิศทาง และสอดคล้องกับเนื้อหาของเพลงนั้น ๆ

ตอนที่ 3 แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

เพื่อให้การฝึกซ้อมมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการฝึกซ้อม ครูผู้สอนสามารถปรับใช้แนวทางทั้ง 4 ด้าน ดังต่อไปนี้สำหรับการดำเนินการฝึกซ้อม ประกอบด้วย

3.1 ด้านที่ 1 : การกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อม

การฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์นั้น เป็นลักษณะรูปแบบที่เน้นด้านการพัฒนาทักษะการเล่นเครื่องดนตรีโดยตรงตามวัตถุประสงค์การฝึกซ้อมอยู่แล้ว แต่อาศัยหลักการ และแนวคิดทางด้านการสอนทักษะดนตรีของฌอร์ฌ สุธจิตต์ (2554) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในเรื่องของดนตรีศึกษา ซึ่งครูผู้สอนควรเป็นผู้วางแผนจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ ด้านดนตรีอย่างครบถ้วน ทั้งนี้เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการฝึกฝนด้านดนตรี โดยได้รับเนื้อหาด้านดนตรีครบถ้วนในกรอบสาระของดนตรี ผู้วิจัยอาศัยแนวคิดดังกล่าว นำเสนอหลักในการกำหนดเป้าหมายการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน ให้ครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) และจิตพิสัย (Affective Domain) โดยมีรายละเอียดดังนี้

พุทธิพิสัย (Cognitive Domain)

คือเป้าหมายด้านการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่นักเรียนด้านดนตรี ประกอบด้วย

- 1) องค์ประกอบดนตรี ได้แก่ จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน ลักษณะของเสียง สีสรูปพรรณ รูปแบบ
- 2) วรรณคดีดนตรี ได้แก่ ประวัติดนตรี และบทเพลง

ครูผู้สอนสามารถให้ความรู้ด้านทฤษฎีดนตรี และประวัติดนตรีสำหรับนักเรียนควบคู่ไปกับการฝึกซ้อม โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับเนื้อหาต่าง ๆ ระหว่างฝึกซ้อม

ทักษะพิสัย : (Psychomotor Domain)

คือเป้าหมายในการพัฒนาความสามารถ และทักษะ การเล่นเครื่องดนตรี รวมถึงทักษะด้านอื่นๆ ด้วยเช่นกัน

ประกอบด้วย : การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่น การสร้างสรรค์ การอ่าน

ครูผู้สอนสามารถเสริมสร้างประสบการณ์ด้านทักษะดนตรีเพิ่มเติมจากการเล่นเครื่องเพื่อให้ นักเรียนพัฒนาได้อย่างครอบคลุม โดยอาจฝึกเรื่องการฟังเสียง ใช้การร้อง พัฒนาการอ่านโน้ต รวมถึงฝึกเรื่องความสร้างสรรค์ โดยพิจารณาปรับให้เหมาะสมตามเนื้อหาการฝึกซ้อม

จิตพิสัย : (Affective Domain)

คือเป้าหมายในการพัฒนาด้านเจตคติ หรือทัศนคติในการเล่นดนตรี รวมถึงเรื่อง
 ความประพจน์ที่มีคุณลักษณะที่ดี ด้านคุณธรรม และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่างๆ
 ครูผู้สอนควรปลูกฝังด้านคุณธรรมให้นักเรียน ฝึกเรื่องระเบียบวินัยในการร่วมกิจกรรม และ
 หาโอกาสเสริมสร้างประสบการณ์ด้านการชมการแสดงดนตรี เพื่อสร้างแรงจูงใจในการฝึกซ้อม รวมถึง
 ปลูกฝังค่านิยมทางดนตรีให้กับนักเรียน

3.2 ด้านที่ 2 : การกำหนดเนื้อหาการฝึกซ้อม

ควรกำหนดให้ครอบคลุมทุกมิติการฝึกซ้อม และบรรเลง โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ด้านเสียง (Tones / Sound)

เกี่ยวข้องกับ : พื้นฐานการใช้ลม (Breathing)
 พื้นฐานเรื่องรูปปาก (Embouchure)
 พื้นฐานการควบคุมคันชัก (Bowling)*

**สำหรับวงที่มีเครื่องสายบรรเลงร่วมด้วย*

ประกอบด้วยเรื่องของ :

คุณภาพเสียง (Tone Quality)
 ความแม่นยำของระดับเสียง (Intonation)
 ความสมดุล และเสียงรวม (Balance & Ensemble)
 ความกลมกลืนของเสียง (Blend)

3.2.2 ด้านเทคนิค (Technique)

เกี่ยวข้องกับ : พื้นฐานการใช้ลิ้น (Tonguing)
 พื้นฐานการใช้นิ้ว (Fingering)
 พื้นฐานเรื่องรูปปาก (Embouchure)
 พื้นฐานทักษะจังหวะ (Rhythm)
 พื้นฐานการควบคุมคันชัก (Bowling)*

**สำหรับวงที่มีเครื่องสายบรรเลงร่วมด้วย*

ประกอบด้วยเรื่องของ :

จังหวะ และความเร็วจังหวะ (Rhythm & Tempo)
 ลักษณะเสียง (Articulations)
 ความดังเบา (Dynamics)

3.2.3 ด้านการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship / Musical Performance)

เกี่ยวข้องกับ : พื้นฐานด้านเสียง (Tones / Sound)
 พื้นฐานด้านเทคนิค (Technique)
 การตีความ (Interpretation)

ประกอบด้วยเรื่องของ :

วรรคตอน และประโยคเพลง (Phrasing)
 ความดังเบา (Dynamics)
 วรรณกรรมดนตรี (Music and Literature)

3.3) ด้านที่ 3 : การกำหนดรูปแบบ และวิธีการฝึกซ้อม

รูปแบบการซ้อม ประกอบด้วย

3.3.1 การแยกฝึกซ้อมส่วนตัว (Private Rehearsal)

เป็นการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาความสามารถ หรือปรับปรุงข้อบกพร่องทางการเล่นเครื่อง ทั้งด้านพื้นฐานการบรรเลง ด้านเทคนิคต่างๆ รวมถึงเนื้อหาในบทเพลงด้วยตนเองเป็นหลัก โดยใช้เวลาฝึกซ้อมนอกเหนือจากตารางการฝึกซ้อมปกติ อาจมีครูผู้สอน วิทยากรเฉพาะเครื่อง หรือนักเรียนรุ่นพี่คอยช่วยเหลือบ้างเป็นครั้งคราว หรือตามที่ครูผู้สอนพิจารณาตามความเหมาะสม

3.3.2 การแยกกลุ่มฝึกซ้อม (Section Rehearsal)

เป็นการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาความสามารถ หรือปรับปรุงข้อบกพร่องทางการเล่นเครื่อง ทั้งด้านพื้นฐานการบรรเลง ด้านเทคนิคต่างๆ รวมถึงเนื้อหาในบทเพลง โดยเน้นการแยกกลุ่มเครื่องดนตรีเดียวกันเป็นหลัก เพื่อซ้อมในรูปแบบพื้นฐานการบรรเลง เทคนิคการเล่นเครื่องที่เหมือนกัน ปรับเสียงของเครื่องให้เข้ากัน และปรับทิศทางการบรรเลงให้ตรงกันก่อนที่จะกลับมารวมกลุ่ม หรือรวมวงฝึกซ้อม โดยมีตารางการฝึกซ้อมที่ชัดเจน และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม ครูผู้สอนจะเป็นผู้กำหนด และมอบหมายภาระงานให้กับนักเรียนรุ่นพี่ หรือหัวหน้ากลุ่มเครื่องดนตรีเป็นผู้ดูแลการฝึกซ้อมเป็นหลัก บางครั้งอาจมีวิทยากรเฉพาะเครื่อง ซึ่งอาจเป็นครูพิเศษ หรือเป็นศิษย์เก่า มาช่วยดูแลการฝึกซ้อมให้ เพื่อถ่ายทอดพื้นฐานการเล่นเครื่อง และเทคนิคการบรรเลงของเครื่อง โดยใช้แบบฝึกหัดรวมวง ลักษณะ Band Technique ที่ครูผู้สอนกำหนดให้ตามข้อต่างๆ ของแต่ละเล่ม หรือใช้แบบฝึกหัดเทคนิคเฉพาะเครื่องช่วยในการฝึกซ้อม

3.3.3 การรวมกลุ่มฝึกซ้อม (Part Rehearsal)

เป็นการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาความสามารถ หรือปรับปรุงข้อบกพร่องทางการเล่นเครื่อง ทั้งด้านพื้นฐานการบรรเลง ด้านเทคนิคต่างๆ รวมถึงเนื้อหาในบทเพลง โดยเน้นการรวมกลุ่มเครื่องดนตรีประเภทเดียวกันเป็นหลัก เพื่อซ้อมในรูปแบบพื้นฐานการบรรเลง ฝึกเทคนิคการเล่นเครื่องที่เหมือนกัน ปรับเสียง และความสมดุลของเสียงให้เข้ากัน ฟังแนวการบรรเลงของเครื่องต่างๆ ที่อาจเล่นเหมือนหรือต่างกัน เพื่อให้เข้าใจบทบาทการบรรเลงของเครื่องต่างๆ ในกลุ่มเดียวกัน และปรับทิศทางการบรรเลงให้ตรงกันก่อนที่จะกลับมารวมวงฝึกซ้อม โดยมีตารางการฝึกซ้อมที่ชัดเจน และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม ครูผู้สอนจะเป็นผู้กำหนด และมอบหมายภาระงานให้กับนักเรียนรุ่นพี่ หรือหัวหน้ากลุ่มเครื่องดนตรีคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ดูแลการฝึกซ้อมเป็นหลัก บางครั้งอาจมีวิทยากรเฉพาะเครื่อง ซึ่งอาจเป็นครูพิเศษ หรือเป็นศิษย์เก่า มาช่วยดูแลการฝึกซ้อมให้ เพื่อดูแลความเรียบร้อยในการฝึกซ้อมตามเป้าหมายการฝึกซ้อมที่กำหนดไว้ โดยใช้แบบฝึกหัดรวมวง ลักษณะ Band Technique ที่ครูผู้สอนกำหนดให้ตามข้อต่างๆ ของแต่ละเล่ม หรือสร้างแบบฝึกหัดขึ้นเองที่อยู่ในกรอบของเนื้อหาการฝึกซ้อม

3.3.4 การรวมวงฝึกซ้อม (Band Rehearsal)

เป็นการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาความสามารถ ในลักษณะการสรุปภาพรวมจากการแยกกลุ่ม หรือรวมกลุ่มฝึกซ้อม โดยมีขั้นตอน 3 ลำดับ คือ การซ้อมเพื่ออุ่นเครื่อง (Warm-Up) การซ้อมแบบฝึกหัดเทคนิครวมวง และการซ้อมปรับเนื้อหาในบทเพลง โดยมีตารางการฝึกซ้อมที่ชัดเจน และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม ครูผู้สอนจะเป็นผู้กำหนด และดูแลการฝึกซ้อมด้วยตนเอง อาจมีการมอบหมายภาระงานในช่วงการซ้อมเพื่ออุ่นเครื่อง (Warm-Up) ให้กับนักเรียนที่เป็นหัวหน้าวงนักเรียนรุ่นพี่ เป็นผู้ดูแลการฝึกซ้อม โดยใช้แบบฝึกหัดรวมวง ลักษณะ Band Technique เล่มต่างๆ หรือสร้างแบบฝึกหัดขึ้นเองที่อยู่ในกรอบของเนื้อหาการฝึกซ้อม หรือเป็นเทคนิคที่จำเป็นต้องใช้ในการเล่นเพลง ในขั้นตอนนี้จะใช้เวลาประมาณ 15 นาที เพื่อทำการเทียบเสียงวง ปรับเสียงให้เข้ากัน ฝึกทักษะพื้นฐานร่วมกัน รวมถึงเทคนิคต่างๆ ให้ได้คุณภาพเสียงรวมวงที่เหมือนกัน หลังจากนั้นจะเป็นเรื่องของการปรับเนื้อหาบทเพลงที่จะใช้บรรเลง ครูผู้สอนจะเป็นผู้ดูแลปรับเสียง จังหวะการเล่นรวมวง ความสมดุลของแนวบรรเลงต่างๆ ให้มีความเหมาะสมทั้งด้านเสียง (Tone) เทคนิคการบรรเลง (Technique) ปรับความเข้าใจทางการเล่น รวมถึงด้านความเป็นนักดนตรี (Musicianship) ของผู้บรรเลง และแก้ปัญหาการบรรเลงในส่วนต่างๆ เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันตามความต้องการของครูผู้สอน หรือผู้อำนวยการ

ลักษณะการฝึกซ้อม

1. ครูเป็นผู้สอน :

ครูสอน อธิบาย และแนะนำวิธีการฝึกซ้อมให้นักเรียน สร้างระบบการฝึกซ้อมประจำให้ สอน รุ่นพี่ หรือหัวหน้ากลุ่มเครื่องดนตรี สร้างแบบฝึกหัดเพื่อพัฒนาเทคนิคให้เหมาะสมกับบท เพลง หรือนำเนื้อหาในบทเพลงมาสร้างแบบฝึกหัดสำหรับฝึกซ้อม

2. จัดให้มีวิทยากรประจำกลุ่มเครื่องสอน และดูแลการแยกกลุ่มฝึกซ้อม

3. รุ่นพี่สอนรุ่นน้อง : หัวหน้ากลุ่มเครื่องดูแล หรือ ศิษย์เก่าช่วยสอน

เทคนิควิธีการฝึกซ้อม

ในรูปแบบการฝึกซ้อมแบบต่างๆ จะมีรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไปด้านวิธีที่ใช้ในการ ฝึกซ้อม จากผลการวิจัยพบว่า โดยทั่วไปจะใช้ลักษณะการบรรยาย ช่วยในการฝึกซ้อม ได้แก่ การ อธิบาย การบอก การเตือน การเน้น การย้ำ ในเนื้อหาที่ต้องฝึกซ้อมไปด้วยกัน นับเป็นวิธีพื้นฐานปกติ ทั่วไป ซึ่งผู้สอน นั้นนอกจากพื้นฐานทักษะการเล่นที่สามารถเป็นแบบอย่างให้นักเรียน หรือรุ่นน้องได้ ดู ได้ปฏิบัติตาม ควรใช้หลักการจูงใจ (Motivation) ซึ่งเป็นเรื่องของจิตวิทยา ที่สามารถโน้มน้าวให้ เกิดความมุ่งมั่นตั้งใจฝึกซ้อมมากยิ่งขึ้น (Skinner, 1984; ฌูร์ท สุธจิดต์, 2541) ซึ่งในทางปฏิบัติ นั้น ควรใช้วิธีการสอน หรือฝึกซ้อมที่หลากหลาย แต่หลักการสำคัญ ที่ช่วยให้การฝึกซ้อมได้ประสิทธิภาพ ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอวิธีการฝึกซ้อมที่น่าสนใจ ซึ่งได้ข้อสรุปจากการวิจัยที่มีความสอดคล้องกับหลักการ ฝึกซ้อมทักษะของชูชาติ พิทักษากร (2535) ศิลปินแห่งชาติ และตรงกับแนวคิดด้านการฝึกซ้อมทักษะ ของฌูร์ท สุธจิดต์ (2554) สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับการฝึกซ้อมในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การแยกซ้อมส่วนตัว (Private Rehearsal) การแยกกลุ่มเครื่องฝึกซ้อม (Section Rehearsal) หรือ แม้กระทั่งการฝึกซ้อมรวมวง (Band Rehearsal) ซึ่งครูผู้สอนควรพิจารณาปรับใช้ให้เหมาะสมที่สุดกับ สถานการณ์ต่างๆ ในขณะที่ฝึกซ้อมดังต่อไปนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ในการซ้อมให้ชัดเจน
2. กำหนดระยะเวลาฝึกซ้อมให้เหมาะสม
3. ซ้อมซ้ำๆ มีสติอยู่ตลอดเวลา และควรฝึกให้ถูกต้องเสมอ
4. ทำซ้ำๆ จนแม่นยำและชำนาญ
5. ใช้การเลียนแบบ โดยรุ่นพี่เล่นให้ดู รุ่นน้องทำตาม
6. ทำความเข้าใจสัญลักษณ์ต่างๆ ให้ถ่องแท้ และเล่นให้ถูกต้อง
7. แก้ไขในข้อบกพร่องทันทีหากเกิดข้อผิดพลาด
8. ใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร และอุปกรณ์ช่วยในการฝึกซ้อมอย่างเหมาะสม

9. วิเคราะห์การเล่นของตนเอง และประเมินผลการฝึกซ้อม

ครูผู้สอนนั้นมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการฝึกซ้อม ควรพิจารณาเลือกใช้วิธีที่เหมาะสมกับคุณลักษณะ และความสามารถของนักเรียนเป็นสำคัญ สามารถวิเคราะห์ปัญหาการเล่นของนักเรียน และหาทางแก้ปัญหาด้านเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม นับเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่ต้องเอาใจใส่ตลอดการฝึกซ้อม โดยสรุปคือ ใช้วิธีการฝึกซ้อมที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงเป้าหมายการฝึกซ้อมเป็นสำคัญ ซึ่ง วิธีหนึ่งที่เหมาะสมสำหรับการเริ่มต้นฝึกซ้อม คือ **“ซ้อมซ้ำๆ ฝึกจากช้าไปเร็ว หรือ การทำซ้ำๆ จนเกิดความแม่นยำ และชำนาญ”** โดยให้พิจารณาควบคู่ไปกับองค์ประกอบปัจจัยด้านต่างๆ ตามความเหมาะสม เพื่อให้การฝึกซ้อมบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนด

3.4 ด้านที่ 4 : การกำหนดการประเมินผลการฝึกซ้อม

การประเมินผลการฝึกซ้อมเป็นการตรวจสอบ และวัดผลสัมฤทธิ์การฝึกซ้อมว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ซึ่งในความเป็นจริงของการฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์ ครูผู้สอนจะมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะการบรรเลงเป็นหลัก อาศัยการพิจารณาด้านสาระดนตรีแล้ว ครูผู้สอนควรประเมินการฝึกซ้อมให้ครอบคลุมหลักการเบื้องต้นทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัย และด้านจิตพิสัย (ณรุทธ์ สุทธิจิตต์, 2559) รวมถึงการประเมินจากสภาพจริง ทั้งก่อนการฝึกซ้อม ระหว่างการฝึกซ้อม และหลังการฝึกซ้อม โดยประเมินทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพควบคู่กันไป โดยใช้วิธีการสังเกต และบันทึกในแบบสังเกตเพื่อพัฒนาการของนักเรียนให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้านไปพร้อมกัน ทั้งนี้อาจทำได้หลายรูปแบบ ขึ้นกับเวลาและความเหมาะสม เช่น ประเมินผลภาพรวมการฝึกซ้อมในขณะรวมวง ประเมินผลรายกลุ่มเครื่องดนตรี หรือประเมินผลรายบุคคล กรณีที่ในวงมีความหลากหลายของระดับความสามารถ ครูผู้สอนควรแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์มากกว่า 2 ปีขึ้นไป และกลุ่มนักเรียนเริ่มต้นฝึกหัดไม่ถึง 2 ปี เพื่อให้สะดวกในการฝึกซ้อมและการประเมิน

3.4.1 ประเมินผลก่อนการฝึกซ้อม

ลักษณะการประเมินผลก่อนการฝึกซ้อมจะขึ้นอยู่กับพิจารณาของครูผู้สอน ซึ่งบางครั้งอาจไม่ได้ทำการประเมิน ด้วยข้อจำกัดเรื่องเวลา ในขั้นตอนนี้อาจจะไม่ได้ปฏิบัติอย่างชัดเจน แต่ออกมาในลักษณะการสนทนา ถามตอบ เช่นในกรณีมีนักเรียนสมัครเข้าร่วมกิจกรรม เป็นเรื่องปกติที่ครูผู้สอนมักถามนักเรียนว่า เคยเรียน หรือเล่นดนตรีมาบ้างไหม นับเป็นการประเมินก่อนการฝึกซ้อม เพื่อประกอบพิจารณา และสำรวจความสามารถของนักเรียนโดยเบื้องต้นว่าอยู่ในระดับใด และควรให้เล่นเครื่องดนตรีชนิดไหน โดยใช้การสังเกตช่วยในการพิจารณา

อีกลักษณะหนึ่งที่ถูกวิจัยได้ข้อสรุปจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน ในด้านการเลือกบทเพลงที่จะใช้สำหรับบรรเลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของการประกวด ซึ่งครูผู้สอนจะพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ เช่น พื้นฐานความสามารถของนักเรียน ระยะเวลาในการฝึกซ้อม จำนวนนักดนตรีในวง เพื่อใช้ช่วยในการตัดสินใจเลือกบทเพลงให้เหมาะสมกับความสามารถ แม้จะไม่เป็นการประเมินความสามารถโดยตรง แต่เป็นไปในลักษณะการประเมินก่อนการฝึกซ้อมสำหรับบทเพลงที่เลือกใช้ครั้งนั้น

3.4.2 ประเมินผลระหว่างการฝึกซ้อม

สิทธิ สิทธิการุณย์ (2545) ให้แนวคิดด้านการประเมินจากสรุปผลการวิจัย ว่าควรมีการประเมินเป็นระยะอย่างต่อเนื่องในลักษณะของการประเมินผลในกระบวนการ (Formative Evaluation) ดังที่ ญรุต สุธธจิตต์ (2554) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าระหว่างเรียน ซึ่งตรงกับรูปแบบการฝึกซ้อมของกิจกรรมวงซิมโฟนิคแบด ที่ครูผู้สอนจะคอยชี้แนะข้อบกพร่องทางการเล่นเป็นระยะ เพื่อให้นักเรียนทราบปัญหา และสามารถปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องได้ทันทีในขณะที่ฝึกซ้อม ทั้งนี้ขึ้นกับประสบการณ์ด้านดนตรีของครูผู้สอน ในการวิเคราะห์ปัญหาทางทักษะต่างๆ ของนักเรียน และพื้นฐานทักษะ ประกอบกับความรู้ความเข้าใจด้านดนตรีของนักเรียนต่างก็มีส่วนในการแก้ปัญหาให้ลุล่วง จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนต้องเตรียมความพร้อมเสมอเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาจากการฝึกซ้อมของนักเรียน เพื่อให้การฝึกซ้อมเกิดการพัฒนาไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม

3.4.3 ประเมินผลหลังการฝึกซ้อม (Summative Evaluation)

เป็นขั้นตอนที่สำคัญ ที่ครูผู้สอนไม่ควรมองข้าม เพราะเป็นการสรุปให้นักเรียนแต่ละคนทราบถึงสภาพที่เกิดจากการฝึกซ้อม รวมถึงพัฒนาการทางการเล่นดนตรีว่าเกิดผลประการใด มีความถูกต้องทั้งเชิงคุณภาพ และปริมาณจากการฝึกซ้อมระดับไหน อีกทั้งยังช่วยชี้แนะแนวทางการฝึกซ้อม หรือส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะยิ่งขึ้นไป หลังจากทราบผลการซ้อมจากครูผู้สอน ซึ่งโดยส่วนใหญ่ จะออกมาในรูปแบบของการสรุปภาพรวม (ญรุต สุธธจิตต์, 2560) หลังจากซ้อมบทเพลง หรือเสร็จสิ้นการบรรเลงในงานต่างๆ ผลที่ได้มักออกมาในลักษณะเชิงคุณภาพ ว่า เรียบร้อย ไพเราะ หรือมีข้อผิดพลาดในส่วนไหน เป็นหน้าที่ของครูผู้สอนในการสรุปชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงข้อบกพร่องดังกล่าว อาจทำในรูปแบบพูดสรุปให้นักเรียนฟังทุกครั้ง พร้อมทั้งควรมีสมุดบันทึกการฝึกซ้อม หรือแบบประเมินผลการฝึกซ้อม เพื่อบันทึกข้อบกพร่องต่างๆ เป็นข้อมูลที่สำคัญในการวางแผนการซ้อมครั้งต่อไป

ตัวอย่างแบบประเมินผลการฝึกซ้อม

Date

Program..... Instruments.....

Woodwind Brass Percussions Teacher's name.....

Band Rehearsal Part Rehearsal etc.

Tone

	1	2	3
Tone Quality			
Intonation			
Balance			
Ensemble			
Blend			

Technique

	1	2	3
Rhythm & Tempo			
Articulations			
Dynamics.....			
Individuals			

Musicianship

	1	2	3
Phrasings			
Dynamics			
Music & Literature			

* 1 = poor, 2 = medium, 3 = good

Note :

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน

4.1 ปัจจัยด้านจิตวิทยาการสอนดนตรี

ประกอบด้วย ครูผู้สอน หรือผู้อำนวยการวง นักเรียน หรือนักดนตรีในวง และบทเรียน หรือเนื้อหาในการฝึกซ้อม ในการเรียนการสอนดนตรี ควรอยู่บนพื้นฐานแนวคิดที่เหมาะสมนับเป็นสิ่งสำคัญที่ครูผู้สอนควรคำนึงถึงเสมอในระหว่างทำการสอนหรือฝึกซ้อม สิ่งหนึ่งที่สำคัญที่ครูผู้สอนไม่ควรมองข้ามคือเรื่องของจิตวิทยาการสอนดนตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจกรรมหมู่คณะที่มีความแตกต่างของช่วงวัย การใช้จิตวิทยาจะช่วยให้ผู้สอนเข้าใจในตัวของผู้เรียน และจะช่วยให้การเรียนการสอนดนตรีเป็นไปตามขั้นอย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กันโดยตลอด เพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนดนตรี หรือแม้แต่การฝึกซ้อมเป็นไปด้วยความเหมาะสมโดยอาศัย หลักสำคัญ 3 ประการ คือ ความเข้าใจในตัวนักดนตรี ความพร้อมของครูผู้สอน และบทเรียน ซึ่ง ทั้งสามสิ่งนี้เป็นปัจจัยที่จะช่วยให้การฝึกซ้อมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ส่งผลประสพผลสำเร็จในการฝึกซ้อม และที่สำคัญที่สุดคือช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีต่อการฝึกซ้อมสำหรับทุกคนในวง (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554)

4.1.1 ครูผู้สอน หรือผู้อำนวยการวง

ครูผู้สอน ถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุดใน การดำเนินกิจกรรมการฝึกซ้อม ควรเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ทั้งด้านการบริหารจัดการ ควบคู่ไปกับด้านการสอน เพราะต้องเป็นผู้วางแผนกำหนดกรอบเนื้อหาการฝึกซ้อมทั้งหมด วางแผนโครงสร้างการทำงานในภาพรวม แผนการพัฒนาในระยะต่าง ๆ รวมถึงจัดตารางการฝึกซ้อมประจำวันให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในระยะยาว มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำ และความเป็นครูที่ดี สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ด้านดนตรีร่วมกับการใช้หลักการด้านจิตวิทยาการสอนดนตรีในการพัฒนาการฝึกซ้อมในขั้นตอนต่าง ๆ ให้เหมาะสม มีความเข้าใจในความแตกต่างด้านความสามารถเล่นเครื่องของนักเรียน ควรศึกษาเนื้อหาในบทเพลงเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ทางดนตรีที่ใช้ฝึกซ้อมก่อนทำการฝึกซ้อมทุกครั้ง เพื่อตรวจสอบขอบเขตเนื้อหา รวมถึงเทคนิคต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการฝึกซ้อม เป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดเนื้อหาการฝึกซ้อมให้กับนักเรียนในระยะต่าง ๆ ของการฝึกซ้อม อีกทั้งยังช่วยให้การฝึกซ้อมมีเป้าหมายที่ชัดเจน เมื่อครูผู้สอนเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกซ้อมเป็นอย่างดี จะก่อให้เกิดบรรยากาศในการฝึกซ้อมที่ดี สร้างความเชื่อมั่นในการฝึกซ้อมให้กับนักเรียนมีความมั่นใจ ช่วยให้การฝึกซ้อมดำเนินไปอย่างเป็นขั้นตอน ใช้เทคนิคการสอน หรือฝึกซ้อมที่หลากหลายจะช่วยให้การฝึกซ้อมเกิดประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

4.1.2 นักเรียน หรือนักดนตรีในวง

นักเรียนที่ร่วมกิจกรรมวงซิมโฟนิคแบนด์นั้นโดยพื้นฐานจะมีความสนใจ และความชอบในการเล่นเครื่องดนตรี ครูผู้สอนควรปลูกฝังทัศนคติ และค่านิยมในการเล่นดนตรี เพื่อสร้างแรงจูงใจในการฝึกซ้อม ครูผู้สอนควรวิเคราะห์ความสามารถ และความถนัดของนักเรียนเพื่อกำหนดรูปแบบและวิธีฝึกซ้อมได้อย่างเหมาะสม และช่วยให้นักเรียนฝึกซ้อมดนตรีร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ควรให้ความรู้ควบคู่กับการพัฒนาทักษะการเล่นเครื่องดนตรีไปด้วยกัน ความรู้ด้านทฤษฎีดนตรีจะช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจหลักการต่าง ๆ ของการพัฒนาเทคนิคการเล่นเครื่อง จนสามารถดูแลการฝึกซ้อมได้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ทางดนตรีให้ครบทุกด้าน ทั้งการเล่นเครื่อง การฟัง การร้อง หรือการชมการแสดงคอนเสิร์ต นอกจากนี้ ควรปลูกฝังด้านคุณธรรมให้กับนักเรียน ให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ปล่อยต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยพัฒนานักเรียนไปพร้อม ๆ กันทั้งด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย คือ ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านดนตรี และมีความสุขจากการเล่นดนตรีเป็นสำคัญ

4.1.3 บทเรียน หรือเนื้อหาการฝึกซ้อม

บทเรียน หรือเนื้อหาในการฝึกซ้อมนั้นจะครอบคลุมตั้งแต่ พื้นฐานทักษะด้านต่าง ๆ เนื้อหาการฝึกซ้อมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเสียง (Tone) ด้านเทคนิค (Technique) และด้านการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship) ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นเล่มแบบฝึกหัดรวมวงมาตรฐาน ที่รวมพื้นฐานการพัฒนาการเล่นเครื่อง รวมถึงเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในการรวมวง หรือเฉพาะเครื่อง จะมีลักษณะเป็นข้อๆ สำหรับการฝึกซ้อมอย่างเป็นขั้นตอน จนถึงบทเพลงที่ใช้สำหรับการฝึกซ้อม ซึ่งมีตั้งแต่ บทเพลงมาตรฐานทั่วไป จนถึงบทเพลงสำหรับใช้ในการประกวด โดยหลักในการพิจารณาเลือกใช้แบบฝึกหัดหรือบทเพลงสำหรับการฝึกซ้อม มีดังนี้

1. ครอบคลุมพื้นฐานทักษะการบรรเลง
2. ครอบคลุมองค์ประกอบการบรรเลง
3. ใช้ในการพัฒนาเทคนิคการเล่นเครื่องดนตรี
4. ใช้ในการพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง
5. เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน
6. ใช้พัฒนาทักษะอย่างเป็นขั้นตอน
7. มีความไพเราะ น่าสนใจ
8. ทำทลายความสามารถในการบรรเลง
9. สอดคล้องกับเนื้อหาในบทเพลง

4.2 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมนับเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีผลต่อการฝึกซ้อมให้ประสบผลสัมฤทธิ์ หมายรวมถึง สิ่งต่าง ๆ รอบตัวทั่วไป ถ้าครูผู้สอน และนักเรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้ และฝึกฝนด้านดนตรี นับเป็นผลดีต่อการพัฒนาการเรียนรู้ ช่วยสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมีความตั้งใจ ฝึกซ้อมได้ทางหนึ่ง ซึ่งปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในที่นี้มุ่งเน้นไปในลักษณะของสภาพแวดล้อมในห้องเรียน หรือห้องซ้อมเป็นสำคัญ ประกอบด้วย สถานที่ฝึกซ้อม หรือห้องซ้อม เครื่องดนตรี และ อุปกรณ์ โน้ตเพลง ตำรา และแบบฝึกหัด ถ้าองค์ประกอบในห้องซ้อมมีความสมบูรณ์ มีคุณภาพ มาตรฐานที่ดี พร้อมสำหรับการใช้งานเสมอ จะช่วยสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ ดนตรี เหมาะสำหรับการพัฒนาการฝึกซ้อม ช่วยให้การฝึกซ้อมดำเนินไปได้อย่างราบรื่นเรียบร้อย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1 สถานที่ฝึกซ้อม หรือห้องซ้อม

สถานที่ฝึกซ้อม หรือห้องซ้อมที่ดี ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ให้คุณภาพเสียงจากการฝึกซ้อมที่ดี เหมาะสมสำหรับการฝึกซ้อม
2. มีขนาดพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการฝึกซ้อม
3. มีความสะอาด เป็นระเบียบ และบรรยากาศที่เอื้อต่อการฝึกซ้อม
4. มีการติดตั้งแผ่นลดการสะท้อนเสียง เสียงต้องไม่ก้องเกินไป
5. เป็นสถานที่สำหรับฝึกซ้อมดนตรีโดยเฉพาะ
6. ไม่มีเสียงรบกวนจากสภาพแวดล้อมภายนอก

4.2.2 เครื่องดนตรี และอุปกรณ์

เครื่องดนตรี : เครื่องดนตรี เป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยที่สำคัญ ที่มีผลโดยตรงต่อการฝึกซ้อม ทักษะดนตรี เครื่องดนตรีที่มีมาตรฐานที่ดีย่อมให้คุณภาพเสียงที่มีมาตรฐานดีด้วยเช่นกัน เมื่อนักเรียน หรือนักดนตรีใช้เครื่องดนตรีที่มีมาตรฐานในการฝึกซ้อม ช่วยให้ได้ยินเสียงของเครื่องที่มีความแม่นยำ เมื่อฝึกฝนพัฒนาทักษะพื้นฐาน และเทคนิคการเล่นเครื่องที่ถูกต้อง ช่วยให้ได้เสียงการเล่นที่มีคุณภาพ โดยหลักในการใช้เครื่องดนตรีสำหรับการฝึกซ้อม มีดังนี้

เลือกใช้เครื่องดนตรีที่มีคุณภาพมาตรฐาน : รุ่นพื้นฐาน รุ่นกลาง และรุ่นสูง

ครูผู้สอนควรเลือกเครื่องดนตรีที่มีมาตรฐานในระดับต่าง ๆ ให้นักเรียน โดยพิจารณาตาม ความเหมาะสมจากพื้นฐานความสามารถ และประสบการณ์ในการเล่นดนตรีประกอบ โดยทั่วไป นักเรียนหัดใหม่ตั้งแต่ 1 – 2 ปี จะได้รับมอบหมายให้ใช้เครื่องมาตรฐานรุ่นพื้นฐาน หรือรุ่น Student เหมาะสำหรับการเริ่มต้นฝึกหัด ส่วนเครื่องมาตรฐานรุ่นกลาง และรุ่นสูง เหมาะสำหรับนักเรียนที่มี

ประสบการณ์การเล่นเครื่องดนตรีตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป โดยครูผู้สอนจะเป็นผู้พิจารณาจัดเครื่องดนตรีให้กับนักเรียนตามความเหมาะสม

อุปกรณ์ที่ใช้ในประกอบการฝึกซ้อม

1. เครื่องเทียบเสียง (Tuner)
2. เครื่องกำหนดจังหวะ (Metronome)
3. แอปพลิเคชัน Tuner & Metronome
4. คีย์บอร์ดสำหรับฝึกซ้อม HD-200 (Harmony Director)
5. ชุดเครื่องเสียง พร้อมลำโพง (สำหรับ HD-200)
6. TV เครื่องเล่น CD, DVD และชุดเครื่องเสียง

เครื่องเทียบเสียง และเครื่องกำหนดจังหวะ (Tuner & Metronome)

อุปกรณ์ที่ใช้ช่วยประกอบการสำหรับการฝึกซ้อม เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญ เพราะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ขอบเขตการฝึกซ้อมมีความชัดเจนขึ้น และยังเป็นเครื่องมือที่ทำให้ทราบถึงปัญหาการเล่นพื้นฐานบางประการ เช่น ใช้เครื่องเทียบเสียง (Tuner) ตรวจสอบความเที่ยงตรงของระดับเสียง เพราะหากเกิดความผิดเพี้ยนของเสียงของเครื่องดนตรี จะทำให้เกิดความรำคาญของเสียงที่ไม่เข้ากันในขณะที่ต้องฝึกซ้อมร่วมกับผู้อื่น หรือใช้เครื่องกำหนดจังหวะ (Metronome) ช่วยในการฝึกซ้อมพื้นฐานทักษะ หรือเทคนิคด้านต่างๆ จะช่วยให้ได้ยินขอบเขตของจังหวะในแต่ละระดับความเร็วที่เคลื่อนที่ไปในขณะที่ฝึกซ้อม ช่วยให้เกิดความแม่นยำของจังหวะที่คงที่ ซึ่งด้วยเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร ปัจจุบันสามารถดาวโหลดแอปพลิเคชันเกี่ยวกับเครื่องเทียบเสียง และเครื่องกำหนดจังหวะสำหรับใช้ในสมาร์ตโฟนทั่วไป สามารถเปิดใช้งานได้อย่างสะดวก ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับการฝึกซ้อมมาก

การใช้เครื่อง HD-200 ช่วยในการฝึกซ้อม

นอกจากวิธีการฝึกซ้อมต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอแล้วนั้น สิ่งที่ค้นพบจากการวิจัยคือ มีการใช้เครื่องคีย์บอร์ด HD-200 ช่วยในการฝึกซ้อม โดย ขอแนะนำเนื้อหาเพื่อให้ครูผู้สอนใช้เป็นแนวทางในการฝึกซ้อมให้ได้คุณภาพเสียงที่ดี

ภาพที่ 19 เครื่องคีย์บอร์ด HD-200 (Harmony Director)

สืบค้นข้อมูลจาก (<http://www.romeomusic.net/yamaha-hd200-harmony-director-round-table-discussion/>)

เครื่องคีย์บอร์ด HD-200 (Harmony Director) เป็นคีย์บอร์ดสำหรับครูผู้สอน หรือผู้อำนวยการเพลงใช้สำหรับช่วยในการฝึกซ้อมรวมวง หรือซ้อมแยกตามกลุ่มเครื่องต่าง ๆ มีลักษณะเดียวกันกับคีย์บอร์ดไฟฟ้าขนาดมาตรฐานทั่วไป คุณสมบัติของเครื่องนั้นถูกออกแบบมาใช้งานสำหรับวงดนตรีรูปแบบคอนเสิร์ต มีส่วนประกอบที่เป็นจอแสดงผลข้อมูล และปุ่มกดควบคุมการทำงานส่วนต่างๆ ด้านเสียงที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานฝึกซ้อม มีเครื่องกำหนดจังหวะ (Metronome) ในตัวสำหรับการใช้งานด้านการฝึกซ้อมเบื้องต้น จะใช้ในเรื่องการฟังเสียง ด้วยคุณสมบัติพิเศษที่มีปุ่มกดค้างเสียง (Hold) เมื่อกดเสียงหลักที่มีค่าความถี่ที่เที่ยงตรง จะช่วยเรื่องการฟังเสียงของนักเรียนได้อย่างดี นอกจากนั้นยังสามารถเปิดจังหวะ (Tempo) รูปแบบมาตรฐาน ในความเร็วระดับต่างๆ ในส่วนของเครื่องกำหนดจังหวะ (Metronome) เพื่อช่วยเรื่องการฟังจังหวะขณะฝึกซ้อมเทคนิครวมวง หรือการ Warm-Up เสียงในบันไดเสียง ควรใช้งานคู่กับชุดเครื่องเสียง ต่อออกลำโพง เพื่อให้นักเรียนได้ยินทั่วถึงกันขณะฝึกซ้อม

จากการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้งครูผู้สอน และนักเรียนได้ให้ข้อมูลด้านการฝึกซ้อมว่ามีการใช้เครื่อง HD-200 ช่วยในการฝึกซ้อม โดยเฉพาะในขั้นตอนการวอร์มอัพ พื้นฐานเสียง การซ้อมเทคนิครวมวง โดยผู้สอนจะตั้งค่ากำหนดระดับเสียง และจังหวะให้เหมาะสมสำหรับการฝึกซ้อม เพื่อฝึกเรื่องการฟัง และใช้ปรับเทียบเสียงเป็นหลัก เพื่อให้นักเรียนฟังเสียงหลัก แล้วปรับเสียงของตนให้เข้ากับเสียงที่ได้ยิน ทำบ่อยๆ จนเกิดความเคยชินสามารถช่วยเรื่องการปรับเทียบเสียง และเรื่องความกลมกลืน (Blend) ปรับความแม่นยำของเสียง (Intonation) ของเสียงรวมได้

ครูผู้สอนควรมีพื้นฐานการเล่นเปียโน หรือคีย์บอร์ด เพื่อให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยใช้ในการฝึกซ้อมควบคู่ไปกับแบบฝึกหัด หรือบทเพลงต่างๆ ได้ กล่าวได้ว่าเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญสำหรับการใช้งานฝึกซ้อมของวงซิมโฟนิคแบนด์

TV เครื่องเล่นแผ่น CD และ DVD พร้อมชุดเครื่องเสียง

การใช้อุปกรณ์ทางด้านโสตนั้นเป็นการช่วยในเรื่องของการดู และฟัง เพื่อให้ได้เห็น และได้ยิน ในแบบอย่างที่ดี และเป็นการสร้างแรงบันดาลใจ หรือแรงจูงใจ (Skinner, 1984) ในการฝึกซ้อมให้นักเรียนได้อีกทางหนึ่ง ครูผู้สอนควรพิจารณาจัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ เหล่านี้ไว้ในห้องซ้อมรวม หรือในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการชม และการฟัง อีกทั้งยังส่งเสริมทักษะด้านการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship) ให้นักเรียนได้จากการดู หรือฟังเพลงรูปแบบต่างๆ ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับเรื่องที่ฝึกซ้อมอยู่ ทั้งนี้ครูผู้สอนจะเป็นผู้พิจารณาตามความเหมาะสมสำหรับกำหนดเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการฝึกซ้อม เพื่อให้ได้ความครบถ้วนในด้านการพัฒนาทักษะดนตรีด้วยเช่นกัน (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2554)

4.2.3 โน้ตเพลง ตำรา และแบบฝึกหัด

โน้ตเพลง : เอกสารโน้ตเพลง หรือบทเพลงจัดเป็นสื่อการศึกษาด้านดนตรีประเภทหนึ่ง (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2560) นอกจากใช้บรรเลงในวาระโอกาส หรือประกอบพิธีการรูปแบบต่าง ๆ บทเพลงสามารถใช้ในการพัฒนาทักษะการบรรเลง รวมถึงพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวง ด้วยองค์ประกอบทางดนตรีในบทเพลงที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกมิติของการบรรเลง เป็นสิ่งสำคัญที่ครูผู้สอนควรเลือกใช้ บทเพลงที่มีเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับการฝึกซ้อมและการบรรเลง โดยพิจารณาจากองค์ประกอบทางดนตรีของเนื้อหาในบทเพลง เทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ ความยาวของบทเพลง ระดับความยากง่าย โดยพิจารณาจากพื้นฐานความสามารถของนักเรียนประกอบ เพื่อให้นักเรียนสามารถแสดงศักยภาพด้านการบรรเลงได้เหมาะสมกับบทเพลงที่เลือกใช้ ซึ่งสามารถแบ่งประเภทบทเพลงที่ใช้สำหรับบรรเลงโดยวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียนได้ดังนี้

1. เพลงบรรเลงในพิธีการ หรืองานประจำ

หมายถึงโน้ตเพลงที่เรียบเรียงขึ้นสำหรับใช้บรรเลงประกอบพิธีการต่าง ๆ โดยทั่วไปในสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมประจำปี เช่นพิธีเปิดงานกีฬา งานวิชาการ งานกีฬา งานประจำปี หรือแม้แต่การบรรเลงเพลงชาติไทยในพิธีเคารพธงชาติของแต่ละวัน มีเนื้อหากการบรรเลงที่ไม่ยากเกินไปสำหรับนักเรียน เพลงพิธีการเปรียบเสมือนเป็นบทเพลงบรรเลงขั้นพื้นฐานสำหรับวงซิมโฟนิคแบนด์ของโรงเรียน เช่น เพลงชาติไทย เพลงมหาฤกษ์ เพลงสรรเสริญพระบารมี หรือเพลงสดุดีมหาราชา มักถูกใช้บรรเลงในโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ ในรอบปี นอกจากนั้น ยังมีงานประจำที่วงซิมโฟนิคแบนด์ของโรงเรียนได้รับมอบหมายให้ร่วมบรรเลงบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศของงาน เช่น พิธีไหว้ครู งานวันแม่ งานวันพ่อ หรืองานวันเด็ก เป็นต้น ครูผู้สอนควรสำรวจเกี่ยวกับงานพิธีการในรอบปีของสถานศึกษา เพื่อทำการรวบรวมโน้ตเพลงพิธีการที่จำเป็นต้องใช้ไว้ด้วยกัน โดยทำเป็นลักษณะรวมเล่ม

พิธีการ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการฝึกซ้อม และการใช้งานบรรเลง ควรให้ความสำคัญในการฝึกซ้อม เพลงพิธีการต่าง ๆ ให้ได้คุณภาพเสียงดีตามหลักการฝึกซ้อมทักษะการบรรเลงรวมวง และควรศึกษา ถึงวิธีการใช้บทเพลงสำหรับการบรรเลงในพิธีการตามธรรมเนียมปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ ให้ถูกต้อง

2. เพลงบรรเลงมาตรฐาน

เป็นลักษณะโน้ตเพลงบรรเลงทั่วไป ใช้ในการบรรเลงตามโอกาส หรือตามวัตถุประสงค์การใช้งาน บรรเลงรูปแบบต่าง ๆ มีเนื้อหาไม่ยากเกินไปสำหรับการฝึกซ้อม โดยเน้นความไพเราะเป็นหลัก เพื่อให้นักเรียนได้สัมผัสกับความรู้สึกดีในการฝึกซ้อม และได้ฝึกในเรื่องของการแสดงออกทางดนตรี (Musicianship) ควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านเทคนิคการบรรเลง (Technique) ได้แก่ เพลงมาร์ช เพลงป๊อบปูล่า เพลงบรรเลงรูปแบบคอนเสิร์ตแบนด์ระดับปานกลาง ซึ่งครูผู้สอนควรพิจารณาเลือก บทเพลงที่นักเรียนรู้จัก และสนใจ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจในการฝึกซ้อมให้สำหรับนักเรียน

3. เพลงสำหรับการประกวด

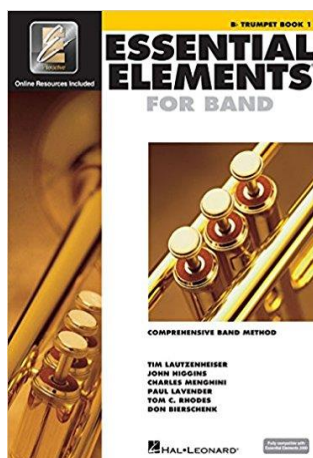
ในการประกวดวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน ทุกวงต้องบรรเลงเพลงบังคับที่ฝ่ายจัดการประกวด กำหนดขึ้น 1-2 เพลง และบรรเลงเพลงเลือกอิสระ 1 เพลง โน้ตเพลงที่เลือกใช้ในการประกวดโดย ส่วนใหญ่ครูผู้สอนจะพิจารณาเลือกเพลงที่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกองค์ประกอบการบรรเลง มีโครงสร้าง บทเพลงที่น่าสนใจ ทำทลายความสามารถของนักเรียน สามารถแสดงถึงศักยภาพของวงได้ โดยอาศัย ข้อมูลจำนวนนักเรียนในวง และการประเมินผลความสามารถของนักเรียนจากการฝึกซ้อมเป็นหลักในการเลือกบทเพลง ซึ่งปัจจุบันสามารถสั่งซื้อได้ทางอินเทอร์เน็ต และหาตัวอย่างบทเพลงเพื่อศึกษา เนื้อหาการบรรเลงได้ทางเว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ตด้วยเช่นกัน

ตำรา และแบบฝึกหัด : เป็นสื่อดนตรีที่มีความสำคัญสำหรับใช้ในการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนา ทักษะการเล่นเครื่อง ในเล่มแบบฝึกหัดที่ใช้ในการฝึกซ้อมจะเป็นลักษณะที่มีคำอธิบายการใช้งาน และ คำบรรยายขั้นตอนการฝึกซ้อม และวิธีการใช้งานในรูปแบบของตำราในเล่มเดียวกัน โดยแบ่งประเภท ของแบบฝึกหัดได้ดังนี้

1) เป็นลักษณะแบบฝึกหัดสำหรับรวมวง (Band Book Technique) จะมีเนื้อหาต่าง ๆ ที่ครอบคลุมพื้นฐานการบรรเลง และเทคนิคการบรรเลงรวมวง เช่น 3D Band Book, Symphonic Band Technique หรือ Essential Element 2000. มีเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับการฝึก พื้นฐาน ลำดับเนื้อหาเป็นขั้นตอน ใช้ในการฝึกพัฒนาเทคนิครวมวงได้เป็นอย่างดี แต่มีข้อจำกัดเรื่อง การพัฒนาเทคนิคเฉพาะเครื่อง

แบบฝึกหัด 3D BAND BOOK
by James D. Ployhar

แบบฝึกหัด
Essential Element 2000
by James D. Ployhar

แบบฝึกหัด
Symphonic Band
Technique

ภาพที่ 20 ตัวอย่างแบบฝึกหัดรวมวงซิมโฟนิคแบนด์มาตรฐานสำหรับการฝึกซ้อม

2) เป็นแบบฝึกหัดเทคนิคเฉพาะเครื่อง เช่น แบบฝึกหัด Arban's และ Blue Devil Exercise สำหรับกลุ่มเครื่องลมทองเหลือง เช่น เทคนิคการเล่นแบบ Lip Slur หรือ การดัดลิ้น (Tonguing) แบบฝึกหัดประเภทนี้จะมีเนื้อหาที่ครอบคลุมทุกเทคนิคของเครื่องนั้นๆ ตั้งแต่ระดับพื้นฐาน จนถึงระดับสูง สามารถใช้พัฒนาเทคนิคได้เป็นอย่างดี และแก้ปัญหาข้อจำกัดจากแบบฝึกหัดประเภทรวมวง

ภาพที่ 21 ตัวอย่างเล่มแบบฝึกหัดเฉพาะเครื่องดนตรี ARBAN'S สำหรับเครื่อง Trumpet
สืบค้นข้อมูลจาก

(<https://www.amazon.com/Complete-Conservatory-Trumpet-Baritone-Euphonium/dp/0825803853>)

3) แบบฝึกหัดที่ครูผู้สอนพัฒนาขึ้น

แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะตามวัตถุประสงค์การใช้งาน คือ

- 3.1 เลือกจากข้อต่างๆ ในเล่มแบบฝึกหัดรวมวง
- 3.2 สร้างขึ้นเองตามวัตถุประสงค์การใช้งาน
- 3.3 นำโครงสร้างในบทเพลงมาสร้างแบบฝึกหัด

อธิบาย คือ ในการฝึกซ้อมรวมวง นอกจากแบบฝึกหัดชนิดรวมวงที่ใช้อยู่ประจำแล้ว บางครั้งยังไม่ตอบสนองการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาเทคนิคได้ตามวัตถุประสงค์ของครูผู้สอน จึงเป็นทางออกที่เหมาะสมโดยอาจจะสร้างแบบฝึกหัดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาเทคนิคเฉพาะด้านของการรวมวง หรือสำหรับการเล่นเทคนิคต่างๆ ในบทเพลง ในทางตรงกันข้าม คือนำเอารูปแบบ โครงสร้างเนื้อหาของบทเพลง มาสร้างเป็นแบบฝึกหัดสำหรับฝึกซ้อมประจำวัน เพื่อให้เกิดความเคยชิน เมื่อกลับไปเล่นบทเพลงจะมีความคุ้นเคยในเทคนิคนั้นๆ หรือ เลือกจากในเล่มแบบฝึกหัดรวมวง มาจัดระบบการฝึกซ้อม เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาการฝึกซ้อมตามวัตถุประสงค์การเล่น หรือเลือกเทคนิคการฝึกซ้อมให้เหมาะสม และสอดคล้องกับบทเพลงต่าง ๆ เช่น เพลงประภาวดี

หนังสืออ่านเพิ่มเติม

ภาษาไทย

ไชแสง สุขะวัฒน์. (2530). *สังคตินิยม ว่าด้วยเครื่องดนตรีวงดุริยางค์*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช.

ทศนา เขมณี. (2560). *ศาสตร์ทางการสอน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2535). *สาระดนตรีศึกษา: แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2541). *จิตวิทยาการสอนดนตรี*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2560). *วิธีวิทยาการสอน*. เอกสารประกอบการเรียน. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

ภาษาอังกฤษ

Colwell, R. J., Hewitt, M. P. (2011). *The teaching of instrumental music*. Upper Saddle
River, NJ: Pearson Education.

Feldman, E., Contzius, A. (2016). *Instrumental music education : Teaching with the
musical and practical in harmony*. New York, NY: Routledge.

Green, E. A. H.,(1997). *The modern conductor*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.

Kohut, D. L., (1996). *Instrumental music pedagogy techniques for school band and
orchestra directors*. Stipes Publishing L.L.C., United States of America.

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมพลศึกษา. (2558). *แนวทางการจัดประกวดวงโยธวาทิต*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ เอส. ออฟเซ็ทกราฟฟิคดีไซน์.
- ไชแสง ศุขะวัฒน์. (2530). *สังคตินิยม ว่าด้วยเครื่องดนตรีวงดุริยางค์*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช.
- ไชแสง ศุขะวัฒน์. (2554). *สังคตินิยม ว่าด้วยดนตรีตะวันตก*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูชาติ พิทักษากร, บรรยาย, 7 กันยายน 2559.
- ชูวิทย์ ยุระยง, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2560.
- คำรน์ บรรณวิทยกิจ, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2560.
- ทศนา แคมณี. (2560). *ศาสตร์ทางการสอน*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ธนาคารออมสิน. (2559). *ข้อ 5: หลักเกณฑ์การตัดสินและการให้คะแนน*. เอกสารการประชุมชี้แจง ระเบียบการประกวดดนตรีประเภท Symphonic Band สำหรับธนาคารโรงเรียน. สืบค้น ข้อมูลจาก <http://www.gsb.or.th/getattachment/e9effdf3-d884-4872-b79b-c2b057888fc/attachment.aspx>
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2554). *ดนตรีศึกษา : หลักการและสาระสำคัญ*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2535). *สาระดนตรีศึกษา: แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2541). *จิตวิทยาการสอนดนตรี*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2560). *วิธีวิทยาการสอน*. เอกสารประกอบการเรียน. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- ณัฐครันย์ ทฤษฎีคุณ. (2555). *การฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบนด์ระดับมัธยมศึกษาเพื่อการประกวด*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2559). *แตร์สยาม*. กรุงเทพฯ : บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด (มหาชน)
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2559). *การบรรยายในงานสัมมนาวิชาการ : จากแตร์เด็ยถึงวงซิมโฟนิคแบนด์*. 3 พฤษภาคม 2559. โรงละครแห่งชาติ, กรุงเทพมหานคร

- มหาวิทยาลัยรังสิต. (2559). *เกณฑ์การตัดสินการประกวด*. เอกสารโครงการการประกวด Rungsit Music Competition 2016 ครั้งที่ 11.
- รติรส จันทร์สมดี. (2551). *ภาวะความเป็นผู้นำของวาทยกรและการสื่อสารจัดการวงโยธวาทิตในสถานศึกษาในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวาทยวิทยา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชันย์ ศรชัย. (2559). *แตรสยาม*. กรุงเทพฯ :บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด(มหาชน)
- วานิช โปตะวานิช, สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2560.
- สยามดนตรียามาฮ่า. (2535). *Yamaha Wind Cycle: ประวัติและวิวัฒนาการของ Wind Ensemble*. เอกสารวิชาการ. กันยายน-ตุลาคม 2535. ปีที่ 2 ฉบับที่ 13.
- สิทธิ สิทธิการุณย์. (2545). *การบริหารกิจกรรมนักเรียนด้านการจัดการวงโยธวาทิต : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดสุทธิวราราม และโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพจน์ เจณะสมบัติ. (2542). *การศึกษากิจกรรมนักเรียนด้านการจัดการวงโยธวาทิต ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลชนะเลิศแห่งประเทศไทย ระหว่างปี 2539 – 2542*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพล ัญญวิบูลย์, สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2560.
- สุรพล ัญญวิบูลย์, (2559). *การบรรยายในงานสัมมนาวิชาการ : จากแต่เดิมาถึงวงซิมโฟนิคแบนด์*. 3 พฤษภาคม 2559. โรงละครแห่งชาติ, กรุงเทพมหานคร.
- สุรพล ัญญวิบูลย์, (2559). *การบรรยายในการสัมมนาผู้นำชุมชนด้านดนตรีเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน: Thailand Band Director Seminar*. 12 มิถุนายน 2559. หอดนตรี ศาสตราจารย์ตรีใจ บุรณสมภพ คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อติชาติ เจริญพาโชค. (2547). *การศึกษามรรณนะในการบริหารกิจกรรมนักเรียนด้านการจัดการวงโยธวาทิตของผู้ควบคุมวงโยธวาทิต ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ เขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. ภาควิชานโยบาย การจัดการและความ เป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Bodergaven, P. V., Wilson, H. R. (1970). *The school music conductor*. Hall & McCreary Company. United states of America.
- Colwell, R. J., Hewitt, M. P. (2011). *The teaching of instrumental music*. Upper Saddle

River, NJ: Pearson Education.

- Feldman, E., Contzius, A. (2016). *Instrumental music education : Teaching with the musical and practical in harmony*. New York, NY: Routledge.
- Garofalo, R., Whaley, G. (1976). *The symphonic wind ensemble: seating for sound improvement*. *Music Educators Journal*, Vol. 62, 9: pp. 36-42. First Published May 1, 1976. Retrieved from <https://vpn.chula.ac.th/+CSCO+1h756767633A2F2F77626865616E79662E666E747263686F2E70627A++/doi/pdf/10.2307/3395051>
- Green, E. A. H.,(1997). *The modern conductor*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Hancock, C. B.; Ward, J. P. (2016). *Warm-Up activities of middle and high school band directors participating in state-level concert band assessments*. *Update: Applications of Research in Music Education*. Vol 34, Issue 2, pp. 29 - 36 Retrieved from <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/8755123314548045>
- Kohut, D. L., (1996). *Instrumental music pedagogy techniques for school band and orchestra directors*. Stipes Publishing L.L.C., United States of America.
- Peitersen, D. (1956). *Music education and the marching band*. *Music Educators Journal*, 43(2), 50-52. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/3388308>
- SIBF. (2016). *SINGAPORE INTERNATIONAL BAND FESTIVAL 2016: Marking Scheme*. Retrieved from: <http://www.sibf.sg/competition-information/marketing-scheme/>
- Skinner, C. E., (1984). *Education psychology*. Englewood Cliffs, N.J., Prentice-Hall.
- Thornton, P. (2008). *Effective rehearsal techniques: infusing your daily rehearsals with musical concepts: FMEA 2008 CONFERENCE*. Tampa Convention Center: Florida. Retrieved from <http://flmusiced.org/FBA/Archives/Summer%20Convention/ThorntonRehTechClinicHandout.pdf>
- WMC. (2017). *Rules for concert contest harmony / fanfare 2017 1st, 2nd and 3rd division*. Retrieved from <http://wmc.nl/application/files/6114/6651/6074/RULESCONCERTCONTESTSHA RMONYFANFARE123-2017.pdf>

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ นายนิตินัย พึ่งยา

เกิดวันที่ 15 มกราคม 2519

ที่อยู่ 188/8 ม.5 ต.บ่อวิน อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี

บิดา นายพินิจ พึ่งยา

มารดา นางสาวอังค์ พึ่งยา

การศึกษา

ประถมศึกษา โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา

มัธยมศึกษา โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา

ปริญญาตรี สาขาวิชาดนตรีศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานที่ทำงาน โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา

ตำแหน่ง ครู : ปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนวงดุริยางค์ของโรงเรียน

ปัจจุบัน สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2559